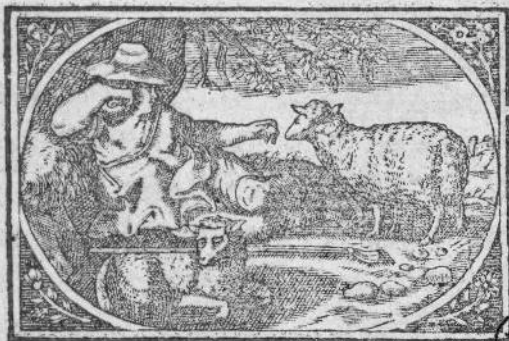

IG

ALCHYMISTA CHRISTIANVS. P^{is} XVII - 195

*IN QVO DEVS RERVM AVTHOR
omnium, & quamplurima Fidei Christiana myste-
ria, per analogias Chymicas & Figuras expli-
cantur, Christianorumque Orthodoxa,
doctrina, vita & probitas non osci-
tante exchymica arte
demonstrantur.*

Auctore PETRO IOANNE FABRO,
Doctoris Medici Philochymici
Monspelienfis.

TOLOSÆ TECTOSAGVM.

Apud PETRVM Bosc, Bibliopolam.

M. DC. XXXII.
CVM PRIVILEGIO REGIS.

ALCHYMISTAE
CHRISTIANI

JW. OLDFATHER
LONDON
1668

Augustus Johannes
Doctoris Medicinæ
Monsieur

1668
P. R. M. B. O. C. B. I. B. L. I. O. T. H. E. C. A.

M. D. C. LXXII
C. M. P. R. I. N. T. I. B. U. S. L. O. N. D. O. N. I.

SANCTISSIMO DOMINO
DOMINO NOSTRO
VRBANO VIII.
SANCTISSIMÆ ROMANÆ
ECCLESIE PONT. MAX.

PETRVS IOANNES FABER.

NON dubito SANCTISSIME
PATER, quin multis mi-
rum videatur, me qui vix
sim puluis & vmbra Chymicorum,
eò audaciæ processisse vt TIBI quem
tanquam sublimiorem humani ge-
neris apicem Deus Christiano orbi
superimposuit, ingenioli mei lucu-
brationes offerre præsumperim. At
desinent illi tandem mirari si me

non tantum Philosophum agnoscant;
sed & Medicum cui artis quam pro-
fiteor legibus naturam sequi præ-
uiam & illius genium æmulam opera-
tione effingere præscriptum sit. Et
certè cum hederam ubique videa-
mus, ne humi serpat & sola inter ar-
busta vel ingloria jaceat, vel ad suas
tandem radices reuoluantur, hanc à
natura vim insitam habere, ut se ar-
boribus & parietibus ramorum se-
quacium amplexu innectens, quod
suis deest viribus alieni roboris stabi-
litate suppleat. Quid mirum si fragi-
litas meæ conscius ad sanctitatis
tuæ culmen humiliter obrepam, ut
hoc opusculum, quod ad meam at-
tinet industriam, caducum & infir-
mum sacratissimi tui nominis Patro-
cinio sustentem & suffulciam. Tu ve-
rò, SANCTISSIME PATER, qui
Christianorum omnium ALCHI-
MYSTA es Christianum hunc Al-

chymistam per naturam hanc visibilem adoranda Religionis mysteria propalantem benignus excipe. Hoc à Te licet tanto terrarum interuallo dissitus me impetraturum non diffido, cum etiam summus ille Deus cuius Tu in terris Vicariâ fungeris potestate, nostras preces ex hoc infimo mundi recessu in cœlum euehas, non patiatir irritas in terram recidere. Interea, SANCTISSIME PATER, det tibi DEVS OPT. MAX. D. Petri annos & videre & prætergredi, Ecclesiæque gubernaculum inoffenso cursu dirigere. Castrinoidarensis. Kal. Nouemb. Anno M. D. C. XXXII.

divinitatem per naturam hanc vis-
ibilem adorsus et religionis mysteria
proprietatem benignus excipit. Hoc
Te licet tantis tantum in iustis
dilectis me imperitum non dim-
do, cum eorum summus ille Deus
cuius Tu in terra Vicaris iugiter
possidere, volens preces ex hoc in-
fimo mundi et illa in oculum esse
has non potest in terra re-
ciderit. Inquit. SANCTISSIMUS
PATER, de tibi D e u s O r e.
M A X. D. Per annos & videre
& praeceptis, i. scholaeque habet
tracatum innotens eum digne.
Castroviducum Kal. Novemb.
Anno M. D. C. XXII.

PETRVS IOANNES
FABER CASTRINOVI-
darensis Philosophus & Doctor
Medicus Monspeliensis Philo-
chymicus.

Rei Spagirica candidatis.

S. P. D.

 *U*Æ me compulerunt hoc opus
in lucem edere, *m*ajora multis
fuisse, hoc præludio nobis cer-
tissime videbuntur, (*S*pagyricæ artis can-
didati amantissimi) primas tenet decus,
laus & honor *A*lchimie, quæ ex pro-
fundo sui ritè perquisito emergunt: Ex
eo enim in Deum rerum omnium opifi-
cem & authorem assurgimus. Cùm sit
totius *N*aturæ absolutissimus artifex,

*Alchimia
Deum quatit
& ostendit ex
natura.*

& mirabilium patrator omnium, occultas & abstrusas sui notas, in centro cuiuscumque creatæ rei deposuit, quæ Chymica arte possunt ex Naturæ legibus, hominibus non obtusi ingenij patefieri; quin imò sacratissima Christiana mysteria adumbrata quadam naturali figura reuelari: videntur enim ab ipso naturæ authore in abstrusis & penitissimis rerum substantiis viuis adeo coloribus depicta, vt in admirationem summam & extationem cuiuscumque rimantis trahant animum. quod si Athei terrena & impura sola mentis suæ lance, hæc perpendere vellent, caterique alij Heretici & Schismatici animaduertent, nullatenus à certissima orthodoxæ Ecclesiæ Romanæ fide, stulta eorum & hypocondriaca doctrina separarentur; res etenim omnes dum à terrena spurcitiæ vindicantur igne Chymico, predicant Deum misteriisque Ecclesiæ Romanæ tacita & muta quadam eloquentia cunctis denunciant, adeo vt

verè mentis inopæ, brutis ipsis ne dicam lapidibus stupidior censeatur, qui Deum negat & Ecclesiam Romanam veram solam & vnicam orthodoxam non facetur.

Secundas obtinet utilitas quàm maxima, quæ ex studio Chymico emergit, ex eius enim sagaci & prudenti non temeraria indagine, & perquisitione exurgunt quatuor, quæ maximo toti generi humano sunt emolumento, nec majori possunt esse, utilitati notitia sui ipsius, sanitas tuta & jucunda conseruatio in multos annos, & diuitiarum omnium incorrupta supellex, hæc quatuor cum precedentibus totam Alchymiam ita exornant, vt meritò prudentum animos conuocent omnes, in sui perquisitionem tanquam humanæ prudentiæ & sapientiæ culmen; Quid enim homini deest dum hæc fugaci vita fruitur post Dei veri notitiam, cultum, honorem, notitiam sui ipsius, sanitatem, vitam satis

Emolumenta
quæ ex Chy-
mica arte ex-
surgunt.

longam, & diuitias qui hæc omnia summa & maiora summis non existimant & verè credunt, elleboro indigent & populi aurici familie sunt & propaginis.

Ultimas possidet quamplurimorum alioquin doctorum & satis prudentium abusus in Chymica arte vilipendenda & iniurijs calumnijsque afficienda. Vellem ego vt resipiscerent, nam verè non sapiunt qui artem ignotam contemnunt: Si quid est inter Chymica artifices fraudis & vitij, hoc est Lolium inter triticum; & stipes inanis ferro amputandus, & igne, hi sunt curculiones & cantharides artis qui graua Chymica corroduunt, deturpant & vitiant: vindicanda est ars, ab his putidis & male olentibus animalculis, non theatro humano explodenda: homo animalium omnium caput & princeps, non propter pediculos & impuras corpõs sordes, quas natali sorte gerit est contemnendus, vt lauacro, & pectine mundus & purus conseruandus, sic Al-

Alchymia
non est vilipenda propter
Alchymistas

Chymia artium omnium lumen, & vera ^{im}
Margarita preciosa non contemnenda est ^{im}
& sibi persequenda, si quid squalida
corticis & squamosi recrementi fumique
denigrantis contineat, id luminis & vi-
tae indicium est, & preciosi tegumentum
opus hoc breuiter & compendiose lumen
istud vitæ basin, & totius naturæ pretio-
sum, tenebris fugatis, & denudata cor-
tice ostendet, vt nudam sine veste ac lo-
tam fonte dianam videre valeant spagy-
rica artis candidati, eiusque gratissimæ
frontis aspectu, ardeant omnium animi,
eiusque crucientur amore, & si quod eius
nimis laticis potent illicò siti teneantur
hydropica, quò plus erunt potæ plus si-
tiantur aquæ.

Sic artem Chymicam omni fūco de-
nudatam patefaciam, vt eius amor &
virtus omnium animos erga se male fe-
riatos conciliet & monumentum hoc tho-
lis templi beneuolentiæ & gratiæ filio-
rum artis appendam, vt ab eo breuiori,

quo potero tempore, sperent panchimi-
cnum meum, in quo vniuersa medicina
spagyrica arte decorata, non trunca, non
confusa, nec lacera, sed integra & ab
omnibus enigmatum vmbri defacata in
lucem prodibit, faxit Deus vt acta se-
cundet vt mereri valeam tantillum lau-
dis & honoris erga Chymice artis can-
didatos, fruuntur tandem presenti hoc
Chymico Christiano, qui caelum terram-
que pandit, eorumque misteria clausa,
hoc Chymicum recludit melos; Etsi id
rudi calamo fiat sua tamen dulcedine ni
fallor, & rerum varietate pelliciet om-
nium animos ad perpulchra topiaria
eius & Paradisos inuisendos, quorum
florenti & verè germinanti viriditate,
tanquam gratissima vmbra labores quos-
cumque humana vite demulcere quis
poterit, beatumque transigere æuum. Si
quid majus possem in Alchymia candi-
datos, libenter in lucem darem, nihil
enim latitat in penetralibus cordis mei

INDEX RERUM OMNIUM
quæ in hoc opere continentur.

A.

- A**bsurda multa sunt, si trinitas in di-
uinis non fit vna, 27.
- Adami peccatum prodijt ex Angelorum
superbia. 101.
- Adam non poterat per se à peccato emer-
gere. *Enigma. tit. 2. Saturni in titolo explicat, 225.*
- Adiões & passionēs vnde fluant, 76.
- Alchymistæ vnde dicantur, 15.
- Alchymistæ representant Sacerdotes, 218.
- Alchymia efficax in rimandis naturæ ar-
canis, 45.
- Alchymia ostendit animi mores, 159.
- Alchymia ostendit filium in diuinis, 12.
- Alimentum dissonum rei nutriendæ fit
tandem simile nutrito. 32.
- Alimenta vltimo reducuntur in salem,
- Angeli ex nihilo, 94.

INDEX.

- Angelis data fuit simplex cognitio my-
 sterij incarnationis, 99.
 Angeli qua ratione creati, 93.
 Angeli non peccarunt imbecillitate 100.
 Angelorum superbiæ causa qualis, 99.
 Angeli peccarunt in prima charitatis
 præcepta, 99.
 Angeli non ex mercurio mundi, 97.
 Angelus hominem excitauit ad pecca-
 tum, 105.
 Angelorum & Adami peccatum totam
 naturam deprauauit. 107.
 Angeli qua ratione naturali possunt ex-
 plicari, 96.
 Animæ & corporis concordia, 142.
 Anima rationalis est immortalis. 141. 154.
 Antiqui in docendis scientijs auari, 85.
 Antiqui quid de Angelis dixerint, 92.
 Antiqui qua methodo scientias rerum
 omnium docuerunt, 73.
 Aenigmatis chymici explicatio, 232.
 Anima rationalis à Deo est, 164.
 Arbor vitæ cur in paradiso collocata 134.
 Arbor scientiæ est species vnica, 128.
 Arbor vitæ erat naturæ compedium, 130.
 Arbor vitæ cur sic dicta, 135.
 Arbor vitæ similis lapidi Physico, 136.

INDEX.

- Centrum naturæ est incorruptibile 11.
- Chymicorû de Angelis vetus opinio, 93.
- Chymici qua ratione Deum nouerunt, 7.
- Chymici quibus Deum indicant in natura, 8.
- Circulus in caractere diuino quid indicet, 86.
- Circuli quadratura Chymica, 82.
- Chryisma sanctum representatur oleo Chymico, 213.
- Christus est fons Ecclesiæ, 177.
- Christi lex nunquam desinet, 88.
- Christum fore initium & finem naturæ quid incidet, 89.
- Christus cælum nobis apperuit, 50.
- Christo cur moriendum, 56.
- Christo est vnica existentia, 195.
- Christus qua ratione circulus dici potest, 84.
- Creatio est generatio rerum omnium quo ordine factæ sunt, 97.
- Crux reperitur in vltima rerum natura, 206.
- Crucis figura elucet in caracteribus metallorum imperfectorum, 209.
- Crux est perfectionis signum, 206.
- Cruci Angeli debent honorem, 79.

INDEX.

Cruci inscribitur lux,	90.
Crucis misteria varia,	89.
Crux myrabilium omnium Symbo- lum,	91.
Crux est perfectionis signum,	90.
Crucis signo non obfignati in die iudi- cij impuri erunt,	91.
Crux est totius perfectionis basis,	80.
Crux mundum hunc representat,	81.
Cruce nihil potest carere,	79.
Crucis lineæ quid indicent,	82.
Crux in mercurio quid indicet,	75.
Crux renouauit mundum,	81.
Crucis laus.	79.
Creare quid supponat,	4.
Confirmationis sacræ virtus,	186.
Corpus & anima purificanda sunt ante resurrectionem,	144. 146.
Corruptio in sublunaribus,	143.

D.

D eus quid sit,	86.
Deum cognoscere ex natura supre- ma est sapientia,	1.
Deus nobis dedit Christum vt per eum viuamus,	61.

INDEX.

Eucharistiæ sacræ necessitas unde desu-
matur ex natura, 187.

Fixatio Chymica confirmationem re-
presentat sacram, 173.

Fons caloris innati in centro terræ. 37.

Fons rerum omnium duplex, 164.

Frigus vndenam ortum habuit, 110.

G.

Generatio est præcipua materiæ
actio, 11.

Generationis & mixtionis inextricabiles
vix, 12.

Generationis fons est corruptio, 40.

Gratia super cœlestis ex bapuzmo depen-
det, 181.

H.

Historia de lapide physico, 182.

Historia olei Chymici, 211.

Homo ante peccatum perfectissimus, 109.

Homini centrum quale, 115.

INDEX.

Homo est Dei imago,	30.
Homini quid est opus ut fructus ferat,	48.
Homo ab ortu immortalis,	50.
Homini salus à morte Christi,	46.
Homo vita cœlesti frui non potest sine meritis Christi,	51.
Homini præstantia,	108.
Homo non sibi sed Deo creatus,	105.
Homo vere immortalis post resurrectionem,	146.
Homo ex se ipso non potest à morte se vindicare,	49.
Humiditas mercurij est mater rerum om- nium,	75.
Humanitas est caput sublunaris essen- tiæ,	80.
Humidum primigenium non differt à ca- lido innato.	11.
I.	
I ncarnati verbi Symbolum quale,	40.
I ncarnationis misterium in natura in- dicatum,	88.
Influxus cœlestis quid,	75.
Ignis & aqua in Chymicis baptismum representant,	183.

INDEX.

- L**apis physicus Eucharistiam figurat, 200.
- Lapidem philosophorum viderunt multi, 63.
- Lapis philosophorum ex quibus fiat, 64.
- Lapis physicus Eucharistiæ respōdet, 173.
- Limbus qua ratione creatus, 94.
- Limbi pars purissima ex qua homo creatus fuit qualis, 109.
- Locus purgatorius vbi, 147.
- Luna in caractere mercurij quid indicet, 74.
- M**
- Materia prima qua ratione redeat in Deum, 21.
- Materia quæ nihil habet satis damnatos representat, 152.
- Matrimonij dignitas, 222.
- Matrimonij Symbolum, 223.
- Matrimonij figura, 176.
- Mercurius quid proprie sit, 241.
- Mercurio adsunt spiritus, benigni & ma-

INDEX

ligni,	102.
Mercurius cur omnipotens,	31.
Mercurius naturā patefacit omnem,	95.
Mercurij partes totum mundi seriem complectuntur:	25.
Mercurij characteris explicatio,	73.
Mercurij superficiei insunt actiones & passiones rerum omnium,	77.
Mercurij & Christi Symbolum,	56. 41.
Mercurius vt Deum representet,	20.
Mercurius cur trinus & vnus,	30.
Mercurius varijs insignitur nomi- bus,	20.
Mors & corruptio vnde,	166.
Morti inest vita,	53.
Mors est vitæ principium,	52.
Mortis Christi Symbolum,	46.
Mors est in pœnam peccati,	169.
Mors non nocet,	53.
Mors Christi necessaria,	47.
Mortale & caducum quid dicitur,	50.
Mulieres cur viris misericordiores,	120.
Mulieres cur viros ament,	114.
Mundus est vitæ plenus,	35.
Mundus qua ratione factus est ex mer- curij puncto,	82.
Myxta quid à corruptione vindicent,	62.

INDEX

Mysteria sacrae passionis vbique depicta, 66.

Misteriorum diuinorum icones in materia reperiuntur, 44.

Misteria diuina supra naturam sunt, 28.

N.

Natura in die iudicij renouabitur, 55.

Naturæ corruptio vndenam, 108.

Natura sphaera est, 159.

Natura non est sui opifex, 2.

Natura non est Deus, 3.

Natura eget spiritu vitæ, 62.

Naturale diuino non potest æquiparari, 9.

Naturali rerum statui nihil inest diuinum, 3.

Necessitas redimendæ humanitatis expostulat incarnati verbi misterium, 51.

Nihil omni ex parte beatum quin Deum attingat, 10.

Nihil generatur absque præuia morte, 46.

O.

Oleum sapientum Symbolum extremæ vnctionis, 175.

Olei sapientum materia,	175
Olei Chymici compositio,	214.
Objectio in animæ immortalitatem,	163.
Objectio in Trinitatis Symbolum,	19.
Objectio in Chymicum hocopus,	230.
<i>operationes Chymicæ Septem.</i>	171.

Reuerentia Christi, P. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200.

Res omnes morti obnoxie sunt, P. 174.

Panis Christi est vita Christiano-
rum, 58.

Pater in diuinis quâ ratione primus &
filius quâ ratione secundus & spiritus
sanctus quâ ratione tertius, P. 102. 103. 104.

Personarum Trinitatis actiones insepara-
biles sunt, P. 102.

Planta passionis misteria ferens, P. 65.

Philosophi multi Ethnici Deum noue-
runt, P. 6.

Purgatorium ostendit Virgilius, P. 47.

Purum sequitur Deum, impurum verò
diabolum, P. 169.

Purum naturæ est Symbolū virtutis, P. 170.

Salvificatio per Deum, P. 171.

Salvificatio per Christum, P. 172.

Salvificatio per Spiritum Sanctum, P. 173.

Quies est causa putredinis, motus verò
est causa splendoris & lucis, P. 89.

INDEX.

- R**aymundus Sebon laudatur, 28.
 Redemptio & iudicium in cruce
 latent, 90.
 Resurrectio Christi omnino necessaria, 56.
 Res omnes morti obnoxia sunt, 54.
 Res vnica diuisis sunt fortiores, 27.

- S**acerdotes cur patres dicantur, 216.
 Sacramentorum virtutes supernatu-
 rales, 181.
 Sacrae Mariae Virginis Symbolum, 42.
 Sal qua ratione fit generationis & cor-
 ruptionis principium, 76.
 Sal naturae non est Deus, 8.
 Sal physicum est Paradisi Symbolum, 138.
 In sale mundi quid sit primu 2. & 3. 118.
 Sal est vltima materia rerum, 162.
 Sal hebraice quid notet, 34.
 Sal trinitatem representat, 16.
 Sal vnde habeat conseruandi virtutes,
 42.
 Sal mundi Deum representat, 9.

*Sal mundi est contentum natura. pag. 11.
 Sal mundi dicitur sal natura, sal idem in natura,
 humidum primum, sicum radicale, materia
 prima & vltima omnium rerum, mercurij mundi
 idem sunt pag. 21. & spiritus mundi, & sol &
 luna. & sulphur pag. 78. 70.*

INDEX.

- Sal qua ratione incorruptibile, 38.
- Sal virgo qua ratione dicatur, 43.
- Sal apud omnes gentes tribus scribitur li-
-teris, 33.
- Sal Christi symbolum est, 34.
- Sal mundi omnipotens, 38.
- Salto sapientum philosophorum 175.*
Septem Chymicæ instrumenta, respondent,
- septem Sacramentis, 172.
- Sol quare vitæ pater, 38.
- Solus homo Deum laudat in natura, 187.
- Sol quid, Luna & Mercurius, 70.
- Sol & Luna in Charactere mercurij, quid
- 78.
- Semen in vtero est sal solutus, 162.
- Semen in centro later, 37.
- Semen mundi qua ratione moriatur, 39.
- Semen qua ratione sit ortus & vitæ fons,
37.
- Semen mundi totum cœlum percurrit,
39.
- Semen mundi cur Atlas dicat, 39.
- Semen mundi quare corpus elementare induat, 40.
- Sicut in radicali materia est spiritus 49. 70.*
Species rerum ultimæ vnæ sunt, 25.
- Sine aqua & igne nulla est purificatio,
183.
- Spiritus mundi dicitur vnigenitus natu-

- Spiritus naturales seruiunt naturæ, vt
 Angeli seruiunt Deo, 200.
 Spiritus mercurij sunt symbola Ange-
 lorum, 97.
 Spiritum sanctum in caractere diuino,
 87.
 Spiritus sancti Symbolum, 62, 72.
 Spiritus sanctus Christianos legat, 71.
 Spiritum sanctum quid representet, 42.
 Spiritus sanctus est vinculum Trinitatis,
 70.
 Spiritus sanctus Ecclesiæ patres illumina-
 uit, 71.
 Spiritus mundi rebus inferioribus si-
 milis, 46.
 Spiritus mundi etsi vnus nutrit omnia,
 36.
 Spiritus mundi quibus constet, 60.
 Spiritus Chymici quales sint, 97.
 Spiritus vini omnia conseruat, 92.
 Sulphuris rubei et alij conuinctio, quæ vix
 vultur de it. vrozij candida matremorei Trif
 solis et luna frater et socer nraij. 223. 25
- T**erra pura Virginem Mariam figurat
 123.
 Terra sordida Etiam representat, 123.

INDEX.

Totum sequitur naturam partis,	4.
Transmutatio metallorū quid indicet,	64.
Trinitatis explicatio ex humanitate,	24.
Trinitas & vnitas in diuinis qua ratione consideretur,	23.
Trinitas & vnitas in diuinis omnipoten- tiam arguit,	20.
Trinitatis simulachrum in natura,	17.
Trinitatis personæ vniuscuiusque Sym- bolum,	16.
Trinitas diuina sola, potest misteria sua penetrare,	13.
Trinitas & vnitas in mercurio mundi,	31.
Trianguli & quadranguli Chymici ex- plicatio,	83.
Trino & vno omnia clauduntur,	21. 95.

V.

Virgo Maria Eua secunda,	122.
Vitæ sanctitas vnde desumenda,	47.
Vitæ postremis in diebus quid facturus sit Deus.	54.
Vxoris officium erga maritum,	119.
Vnitas diuina est inseparabilis,	19.
Vinculū calidi & humidi innati quid,	15.

FINIS.

EXTRAICT DV PRIVILEGE
DV ROY.

PAR grace & priuilege du Roy du vingt-quatriesme Ianuier 1624. seelé du grand sceau en cire jaune, signé par le Conseil de FONTAINES. Il est permis à PIERRE BOSC, Marchand Libraire juré en Tolose, d'imprimer ou faire imprimer, vendre & distribuer par tout son Royaume, vn liure intitulé *Alchymista Christianus*: Auctore PETRO IOANNE FABRO, Doctoris Medici Philochymici *Monspelienfis*, sans que autre que ledit Bosc, ou ayans droit de luy, le puissent imprimer ou faire imprimer, vendre ou distribuer, iusques au terme de dix ans, à compter du iour & datte de l'impression dudit liure finie: & ce sur peine de confiscation des exemplaires qui seront trouuez auoir esté contrefaits sur l'impression dudit Bosc, & d'amende arbitraire.

Par le Conseil.

DE FONTAINES.

Acheué d'imprimer le premier Octobre 1632.

Errata sic corrige amice Lector.

PAge 32. lin. 19. lege trinitatis pro ciuitatis. Pag. 49.
lin. 3. lege permixta pro permixtu. Pag. 53. lin. 25.
lege ni pro vi. Pag. 53. lin. antepenultima lege formæ
pro formas. Pag. 70. lin. 10. lege nodus pro nodica. Pag.
66. lin. 6. lege in indicis pro iudicis. Pag. 89. lin. 22.
lege occidendi pro occidenti. Pag. 105. lin. 27. lege in-
firmavit pro insinuant. Pag. 107. lin. 6. lege frondo-
sis pro fendosis. Pag. 110. lin. 16. lege ligabantur pro-
legabantur. Pag. 120. lin. vltima lege totum & vniuer-
sum pro totam & vniuersam. Pag. 125. lin. 1. lege inuti-
libus pro cantilibus. Pag. 131. lin. 18. lege nollent pro
vellent. Pag. 138. lin. 13. lege in sui tendere centum vt
scelicitatem consequantur. Pag. 145. lin. 5. lege lumi-
nis pro animi. Pag. 149. lin. 24. lege metallum pro
metallicam. Pag. 150. lin. 27. lege in quo meritis Chri-
sti pro in quo Christo. Pag. 152. lin. 12. lege vitium &
nequitia, & dele Dei sunt. Pag. 152. lin. 16. lege certif-
simum pro certissimus. Pag. 153. lin. vltima lege mo-
mentaneis pro momentanea. Pag. 171. lin. 1. lege il-
lius pro illam. Pag. 182. lin. 23. lege argentam pro ar-
genti. Pag. 188. lin. 30. lege fructus pro fructum. Pag.
191. lin. 23. adde hæc verba, animi tui vires Sacramen-
ta septem instituit in Ecclesia sua. Pag. eadem lin. 12
lege vas pro vna. Pag. 192. lin. 1. lege natu pro natu-
Pag. 193. lin. 19. lege vinas pro vinus. Pag. 229. lin. 4.
lege agredi pro aggressus sum.

pag. 175. l. 24
pro publico
tubi

ALCHYMISTA
CHRISTIANVS,
PETRI IOANNIS FABRI
CASTRINOVIDA RRENSIS
Doct̄oris Medici Monf-
peliensis.

*ALCHYMIA DEVM MON-
strat & indicat naturæ opificem
& Vnicum creatorem per
ipsammet naturam.*

C A P V T I.

HX rebus omnibus, quæ vi-
suntur in orbe terrarum,
Deum aliquatenus cogno-
scere posse, summum est, &
maximum humanæ sapientiæ
culmen & fastigium, in quo
fulget & prænitet cæteris
humanus intellectus. Reliquum quod scibile

*Deum cog-
noscere ex
natura, su-
preum est
sapientiæ
humana
culmen,*

est, & cognitu possibile, nauci est, & futile, incitiae potius plenum, tenebris inuolutum Cimmerijs, quam aliquo lumine nitens: nullum enim lumen reperiri potest, ubi fons & scaturigo veri luminis deficit, suosque perennes non infundit radios, si caelestes istos igniculos seminaque diuinitatis, quae per totum terrarum orbem diffunditur, auferamus, aut saltem crassa mentis caligine obtegamus, naturam omnem, caelum terramque confundimus, & in antiquum chaos redigimus, nihilumque vetus conuocamus: Si patrem caelestem Deum rerum omnium opificem & conseruatorem ubique rerum indigitarum non fateamur: Natura enim haec vniuersa suprema & infima stare non potest, nec minimum temporis labilibus suis persistere fulcris & staluminibus quin corruat, & perenniter fluat in chaos suum, nisi causa sua, patre suo, & vnico hoc suo archæo fulciatur, eiusque potentia infinita & indefinente statuminetur, aut summum nefas praedicandum est, conceptu solo puniendum, naturam hanc quam cernimus totam & integram, sui ipsius esse opificem, sempiternam & perennem: Id tamen erroris adeo clarum est, ut nemo nesciat, partes integrantes ipsius naturae nec naturam ipsam stare posse, nec quidem momento temporis, quin aliquid corruptionis, & mutationis perpetuae in se ipsis patiantur & subeant. Eo maxime argumento, sat clarum est, naturam non esse sui causam & fontem: nam si ex penetralibus suismet scaturiret perennis esset, nec perpetuis mutationibus & alterationibus augeretur: at perpetuum esse indefinens & sibi

*Natura non
est sui ipsius
opifex.*

constans omni studio sibi vèdicaret. Quod enim est fons primus sui ipsius, se ipsum perenniter conseruat, fons verè primus originis, est etiam fons conseruationis & perennitatis, naturam videmus non esse fontem perennitatis suæ, indeq; etiam non esse fontem originis sui ipsius, fatendum erit.

Naturam etiam quam oculis contemplamur, Deum non esse ex eo colligimus, quod ea ipsa non fruatur essentia omnium perfectissima, nam si ad amussin veritatis referendum sit, ens naturæ quid erit quæso, illius centrum? purum nihil, ens non ens, cum semper tendat ad sui corruptionem & mutationem, & inde non ens, cum verum perfectum & absolutum ens, sit illud per quod sunt omnia, à quo fluunt & conseruantur, & sine quo factum est nihil, immutabile, omnia mutans, inuisibile, omnia videns, immotum, omnia mouens, omnia continens sine ambitu, vbique presens sine situ & motu, illud solum meretur entis perfectissimi & absolutissimi nomen & εἶναι. Natura autem & mundi huius vniuersi ambitus, cum hæc sibi arrogare non valeat, entis simplicis corruptibilis, mutabilis, terminati & vndiquaque circumscripti essentiam sibi vindicare potest, & ideo ex interna & innata sua mutabilitate & corruptela, vilissimi entis naturam habet, non perfectissimi & absolutissimi, qualem nos credimus Dei naturam esse, vt potè æternam, infinitam & omnipotentem. Non ergo ex entis naturalis essentia vt pote vilissima, argumenta diuinitatis in eo colligemus, eique dabimus, aut Deum deficientem & man-

Natura non est Deus.

Ens verum quid.

In naturali rerum statu labili, nihil sapit diuinitatem.

cum, quod nefas est cogitare, constituere dabitur, cum natura deficiens, impotens & maneat. Si obijciatur naturam vniuersalem & generalem permanentem esse, sibi constantem in suis mutationibus, æternam & infinitam, cum temporis duratione, generationumque potentia interminata, ideoque perfectissimi entis & diuini naturam sibi arrogare: Soluunt hanc obiectionem ipsæmet partes naturales, finitæ omnes, certisque numeris inclusæ, mutabiles, & labili essentia statuminatæ, cum totum à partibus hac in re differre nequeat; subeunt enim hac in re totum & partes eandem sortem & conditionis rationem: Si partes ante vnionem totius labiles sint, & corruptibiles, in vnione ipsa etiam ipsæmet partes nec sibi constabunt, sed fluxæ erunt, & fluctuantes in ipso mutationis & corruptionis gurgite, & pro inde totum erit profundæ corruptionis abyssus immersum.

Totum sequitur naturam partium.

Creare quid supponat.

Cogitare etiam non possumus absque veritatis ipsius detrimento, naturam & mundum fuisse ab æterno creatum diuina potentia: creare enim supponit, non esse, & ex nihili scaturigine trahere originem, & ita creare indicat actionem diuinam externam in certa quadam motus mensura constitutam, & peractam hoc est in tempore factam.

Deum quid indiget in natura.

Deum etiam testantur & indigent rerum omnium mutabilium immutabilis ordo, qui ab omnibus sæculis & à condito mundo lege inuiolabili obseruatur, à cunctis mundi partibus: temporum mutationes & cæli motus, ob terræ fertilitatem: generationum & productionum ani-

malium vegetantium & mineralium inextricabiles processus ob mundi munditiam & pergram formam, vel potius ob solius hominis commoditatem & vsum.

Hic ordo admirabilis & stupenda rerum series, non fatalis consequutio, potest ne ad eò firmis stabiliri vinculis & nexibus absque auctore huius ordinis patre, & vero & vnico fonte, ab eodem ordine diuerso & dissentaneo: Ordinem enim & rerum seriem absque ordinatore excogitare non possumus: Natura autem & rerum series confunduntur nec fere differunt si medullitùs introspectantur. Ordinator ergo erit quid supra naturam, à quo natura seu rerum series dependet suasque obseruabit leges & normas inuiolabiles, quas prætergredi & antiquare non potest ob perpetuam & indefinentem legislatoris sui præsentiam.

Diuus Dionisius Areopagitarum integerrimus iudex scelerumque vindex æquissimus, ortu & natione Ethnicus aliquo tamen Diuino pneupmate pulsus, Deum testatus est, & confessus ex ordine inuerso, solis & lunæ Ecclypseos: Nam cum moriente Iesu Christo veri Dei vero filio ordinem naturæ rerumque seriem susque deque inuersam contempleretur, voce magna intonuit: Aut patitur Deus, aut tota machina mundi destruitur. Ex ordine illo inuerso Deum fassus est, eumque pati quid maximum, cum tota natura, cælum & terra, nescio quid lugubris & funesti insueti, portenderent.

Nos verò rationis & intellectus compotes & capaces non Ethnici, sed Christi ipsius veri Dei

*Dionisius
Areopagita,
Deum pati
cognouit ex
inuerso rerum
ordine.*

filiis infinitis propemodum doctrinis, speculationibus & exemplis confirmati, prohi dolor & nefas! adhuc infirmi sumus ad fidem hanc, & cæci penitus ad hanc lucem percipiendam.

*Multi alij
Philosophi
Deum nouerunt
ex lumine natura.*

Non solum Dionysius Areopagita, sed & quamplurimi antiquitatis sopher, deum nouerunt ex lumine naturæ, veluti Hermes Trismegistus, Geber, Democritus, Pythagoras, Plato, Aristeus, Artephius, & multi alij Chymicæ præpaginis antiquissimi, qui omnes ante natum Christum floruerunt, hæbreorumque religionem non coluerunt, nec sciuerunt: & tamen Deum vnicum æternum, increatum, omnipotentem, infinitum creatorem omnium, protectorem & gubernatorem confessi sunt, solo luminis intellectualis naturæ radio illuminati: è cuius fonte exhauerunt diuinam illam, quam habuerunt de Deo cognitionem, rudem tamen, sed nihilominus maiore & clariorem illâ, quæ sensu externo simplici percipi potest. Quamuis enim Deus solus, se ipsum cognoscat ex se ipso, cum se ipsum se solus capiat: attamen eum cognoscere aliqua ratione valemus operibus manuum suarum, quæ nobis sunt auxilio & subsellio, vt ad eum assurgamus, dictante Apostolo. Inuisibilia Dei per ea quæ facta sunt, à creatura mundi intellecta, conspiciuntur, hæcque cognitio diuina, quæ ex operibus Dei sumit exordium, adeò facilis, euidentis & docilis est, vt nemo sapiens ea carere possit, aut saltem se excusare valeat, quin rationis radio & lumine, huc penetrare queat, Deumque præter naturam noscat: hæc enim scientia per se adeo nota est, vt si qui sint, qui eam velint obli-

terare, se ipsos abrogent necesse est, tenebrisque profundis se immergant, & luce se priuent, qua qui non illuminatur, verè cæcus est, & terræ inutile pondus, dura filix, & marpesia cautes: diuinos igniculos silentes in se coërcens attritu & percussu sui ipsius excitatos non percipiens, nec vsui suo & vtilitati reponens: hi igniculi sat lucis effundant ne Deum in creaturis percipiamus, veramque lucem illum fateamur, qui ex tenebris nihili eduxit nos, lucemque quamcumque, & ne extingatur perenni suo foco & fomite conseruat & nutrit, alioquin in tenebras priores abiret, & nos etiam in primum nihilum corrueremus, ni virtute sua infinita persisteremus: Chymici Philosophi antiqui omnes, etsi Ethnici & pagani cum numquam sub vexillis Christi militarint, vt pote Christi sæculis & temporibus antiquiores, tam profundum inscitiae veterum numquam obdormierunt, quin semper fassi sunt & professi Deum vnum naturæ totius opificem, eumque indigitatum inueuerunt in centro cuiuscumque rei: centrum enim cuiuscumque rei cum sibi semper constet, nec fluctuantibus & labilibus corruptionis motibus teneatur, sed semper mouens immotum per se persistat, diuinam quandam potentiam supra se arguit & indigitat, veramque Dei imaginem representat, cum ab eo fluant omnia in idque redeant vnde ortum habuerunt, Deum adhuc magis indicat: Nam sic ex eo centro siue substantia quam sal mundi, & terræ dicunt totius naturæ statumen & fulcrum, fomitem & nutrimentum sic arguere possunt; Hoc sal naturæ basis, & fundamentum, virtus

*Chymici
qua ratione
Deum nono-
runt.*

*centrum cuius
rei, sal
mundi et terra*

*Sal natura
nō est Deus.*

& energia, & natura ipsa, non est Deus cum æternitatem nesciat, infinitam potentiam, supremam bonitatem immensam intelligentiam, virtutumque omnium & perfectionum supremum & inaccessum culmen prorsus à se eliminat: illa autem omnia supremæ virtutis attributa non salu huic, qui natura est, tribui possunt & donari. Superest ergo, dari aliquid & extra & intra & supra naturam quod his attributis insigniri mereatur, & queat, id autem solus est Deus; nam si hæc attributa in rerum essentia reperiantur, vt apud omnes in confesso est, soli Deo competunt & sunt Deus ipse, cum in Deo omnia sunt Deus, nec in ipso dissonum quid reperiri contingat.

Quibus rationibus Deū indiget in natura Chymici.

Ex his iterum quærit & inuestigat medullitè Alchymia Deum: Si inquit, natura sponte cedit in profundissimas & absolutissimas sui ipsius perfectiones, frustraneumque & vacuum nequeat esse eius intentum, quid prohibet Deum tanquam verum & vnicum suum centrum constituere cui soli gaudeat & quiescat, & profundissimæ perfectionis suæ abisso immergatur: verum enim est veroque verius & verissimum in rerum natura dari virtutes, energias, potentias & magnitudines, quæ sponte sua feruntur ad supremum gradum perfectionis: gradus verò ille omnino nequit esse supremus, quin sit etiam infinitus & immensæ suæ magnitudinis absque termino vllō & limite, vndiquaque circumfusis. Cogimur ergo Deum confiteri in quo solo & vnico immensæ illæ virtutes, energiæ, potentiæ, & magnitudines absque vllō termino & limite sint vndiquaque profusæ. Non existimo tamen

proprietates has naturales & virtutes esse cum diuinis eiusdem naturæ : Naturalia enim cum diuinis nullam habent inter se proportionem et si iuxtâ se ponantur, nihil verè sunt, habent tamen allegoricum quoddam, cuius gratia Deo appropinquari possunt vt ex illa labili essentia infinitam illam perennem & semper sibi constantem contemplari valeamus essentiam, vt patet in sale terræ & mundi, quod quidem sal, & si creatum quid sit, Deus tamen in eo viuas sui imagines adèd pulchrè insculpsit, vt nemo vel minimi iudicij capax reperiri possit, quin illas agnosci cogatur, & vndiquaque clamantes imo voce grandi intonantes audiat: Deus est, qui hæc mirabilia fecit, & qui adhuc portat omnia verbo virtutis suæ. Ab eo enim & eodem fonte prodeunt, creati & conseruari. Naturam vidimus non à se ipsa creatam, eandemque etiam contemplari licet non per se ipsam conseruatam. Superest ergo vt per alium creatam fuisse & adhuc conseruari asseramus, eumque Deum solum & vnicum fateamur: creare enim, quod est ex nihili fonte educere solo verbo virtutis, creataque conseruare, infinitam immensam, æternam, & omnipotentem præsupponit virtutem, virtus autem infinita, immensa, æterna, & omnipotens, est Deus ipse.

Perfricata igitur omnis suspicionis fronte, adlacriter concludemus omnia qualiacumque sint in rerum serie dum sunt viuuntque, esse & viuere per Deum, qui est ens entium, & vera vita viuientium, in quo solo summum bonum, summa quies & felicitas suprema est expectanda: Sic

Naturale diuino non potest aquirari.

Sal mundi Deum representat.

Nihil supremum falsum.

*citatis cul-
men pertin-
gere potest,
quin Deum
attingat.*

Alchymia naturalia perscrutando, per genium ignis, qui est omnium occultorum scrutator, supernaturalia aliqua ratione colligit, Deumque monstrat & indicat, non sicut sibi ipse est, sed sicut naturæ est, & tamen cum illo, & illo illuminante, alioquin omnia lux naturalis & ignis, tenebræ meræ plusquam Cimmeriæ sunt ad illam lucem superinaccessibilem & super incommunicabilem contemplandam, ad quam non attingit aliqua lux, nisi vera illa lux, quæ de cælo descendit ad illuminandû omnem hominem venientem in mundum, quam lucem adhuc non cognoscunt. Etsi in tenebris luceat, tenebricosi quam multi homines quibus cum agemus sequenti capite, lucemque hanc in tenebris lucentem quantum natura potest, indigitauimus.

*ALCHYMIA SUPPOSITA
prius Revelatione diuina, Filium Dei
Patris omnipotentis, Patrique aqua-
lem ostendit per similitudines & alle-
gorias, quæ in sale siue Mercurio mun-
di reperiuntur.*

C A P V T I I.

SUPERIORI capite Deum ostendimus ex centro ipsiusmet naturæ incorruptibili, quantum eius valent humeri, & quantum potest hæc lux tenebrosa huic immensæ luci & infinitæ

appropinquare, hoc idem centrum naturæ, quod in tota rerum serie & singulis eius partibus in-
 corruptibile quadamtenus reperitur, salisque
 sortitur naturam & essentiam. Inperscrutabile
 & inintelligibile filij Dei mysterium aliqua ra-
 tione rudique penicillo depingere potest, suppo-
 sita prius reuelatione quam de hoc mysterio cæ-
 litus accepimus. Sic enim fatur Alchymia de
 tanto mysterio. Perfectissima & numeris omni-
 bus absolutissima virtus, potentia & energia,
 quam habere potest calidum innatum, rerum
 omnium materia prima & vltima, siue sal mun-
 di & naturæ, hæc censetur, scilicet productio &
 generatio humidi cuiusdam radicalis eiusdem
 omnino & æqualis naturæ & essentiæ, virtutis &
 potentiæ, quodque humidum radicale & primi-
 genium est synchronum & cœuum cum callido
 illo primigenio, à quo dependet per veram ema-
 nationem, seu productionem, quæ natum & ge-
 nitum sibi similem & æqualem educit, ex pœni-
 tissima sui essentia: humidum autem istud & ca-
 lidum primigenium esse eiusdem naturæ & es-
 sentiæ, virtutis & efficacæ, hinc constat, quod
 salem illum mundi, seu materiam rerum primam
 & vltimam constituent homogeniam omnino
 similis & eiusdem substantiæ, per totum suæ cõ-
 paginis ambitum. Philosophi etiam omnes &
 Medici calidum innatum & humidum primige-
 nium quæ in centro rerum omnium latitant non
 dissona esse fatentur eiusdemque naturæ esse ad-
 mittere coguntur, ob generationes & productio-
 nes mixtorum & indiuiduorum homogeniorum,
 quæ sub toto cœli concauo reperiuntur: sunt

Centrum
 natura in-
 corruptibile
 est. Sal mundi

materia prima
 et vltima, siue sal
 mundi, & natura
 suo calido innatum
 Prestantis-
 sima virtus
 materia pri-
 ma est gene-
 ratio humidiva
 calis & primigenii

Humidum
 primigeniū
 eiusdem est
 essentia &
 callido
 nato.

etiam hæc ambo contemporanea & coætanea, quod calidum istud innatum absque suo humido esse & persistere nequit: non potest autè persistere propter radicales & essentielles vniones, quas cum humido suo, ab origine contraxit, alioquin mancum quid & valdè imperfectum fuisset calidum istud, si vira siue humiditas radicalis & primigenia, in ipso creationis instanti & momento connexa illi non esset.

Eget calidum innatum humido primigenio suo, tanquam pater filio vt nomine patris frui queat: nam calidum istud nequit esse innatum, quin indissolubili vinculo humidum primigeniū sibi connexum habeat. Si hæc ita sint, vt vere sunt in hac rerum vnica substantia, yndenam habuit hanc mirabilem & stupendam similis sui productionem? Habuit ex primo sui ipsius opifice, & protoarchæo, nihil autem habuit & exhaustit ex hoc infinito fonte, quin multo perfectius & infinito modo, vt infinitus est ipse conditor, habeat & possideat: Magnum enim est & mirabile generandi naturæ robor cuius occultas scire artes notasque penitus habere Dei solius est, non humani intellectus. Hæc mira producendi potestas in creatis, arguit aliquatenus illam infinitam in diuinis generandi potentiam: Deus enim rerum omnium pater verus pater esse non potest, quin filium sui similem habeat: mundus autem hic vniversus sui similis omnimodè esse nequit, nec etiam ille verus filius suus, nec ipse pater, propriè ex tali filio vocari potest, nihilominus pater est. Superest ergo, vt filium habeat sui similem, æternum, infinitum & omni-

*Generatio-
nis & mix-
tionis inex-
tricabiles
sunt via.*

*Qua ratione
Alchymia
probet filiū
esse in diui-
nis.*

potentem, ex quo solo verus vocetur pater, patris enim est in creatis totam sui communicare substantiam filio suo, virtutem & energiam, vi feminis sui, quæ totam patris virtutem & energiam essentialem complectitur: Dei etiam erit in diuinis omnino perfectissimo modo, & nobis incomprehensibili & indicibili, totam sui communicare essentiam alteri, qui non erit alter ratione essentia, sed alter ratione personæ. Necessè est ergo in diuinis patrem producere filium, sibi æqualem infinitum æternum & omnipotentem.

Sic Alchymia interiora naturæ creatæ contemplans mysteria increatæ naturæ sua qua potest mente arguit, nec hominum tota series, nec omnes simul Angelorum ordines possunt hac penetrare. Solus est Pater, solus est Filius, solus est Spiritus sanctus, sola est hæc Trinitas, vnus Deus qui hæc mysteria nouit & per gratiam nobis communicauit, non vt verè sunt & existunt, sed quo intelligibili possumus complecti modo, quantum potest mens humana per tenebrosos cancellos luminis sui, in speculum transmittere suum.

Diuina Trinitas sola potest penetrare Trinitatis mysterium.

GESTIT ALCHYMIA
ostendere in diuinis Spiritum sanctum
à Patre & Filio procedentem. Per
siccitatem quæ est in Mer-
curio mundi.

CAPVT III.

ALIDVM innatum mundi & hu-
midum primigenium quæ in sale
naturæ reperiuntur rudem nobis
quandam speciem & umbram deli-
nearunt, Diuini Patris omnipotentis
& filij sui coæui & immensi. Iam verò siccum
quod in eodem sale, seu Mercurio mundi, à pri-
ma rerum origine Deus collocauit, & à calido
innato & humido primigenio procedere fecit:
Spiritus sanctum à Patre luminum & Filio pro-
cedentem, rudi nobis Minerua depinget: Per-
cipere animo non possumus, calidum innatum
mundi producere posse suum primigenium sibi
coæuum æqualem & homogenium absque inna-
to mutuoque amore, quo tanquam indissolubili
vinculo strictissimè simul vinciantur imò vnian-
tur vnitate essentia, vt vnicum homogenium &
simile constituent suppositura: Hic autem amor
& vinculum, quo simul vinciantur non est quid
disonum, & differens ab vtroque coniunctin,
nec ab vtroque disiunctin, sed est quid penitus

*Spiritus
sanctū quid
in natura
representare
potest.*

vnum & idem in vnico supposito adunatum. Nihilominus vinculum hoc quod in siccitate salis radices altas agit & siccum salis, seu Mercurij dicimus, non est calidum innatum & humidum primigenium, sed quid distinctum & nomine separatum & non essentia dissonum ac differens, à calido & humido procedens, illaque vniens & vinciens vinculo idemtitatis & vnitatis, in corpore salis, quod Alchymistæ omnes miris tricis, & ænigmatum nubibus varijs & obscuris occultarunt, ob mystica quæ in sale latent stupenda. Vnde etiam Alchymistæ ita dicti sunt, quod mysterijs succi salis præsent, & mystica salis tractat: *ἀλς* enim sal est, & *χύμος* succus & mystæ, mysteriorum præfules habentur. Sali ergo mysteriū magnum maximoque mains, inest: cernimus in eo calidum innatum, humidum primigenium & siccum radicale, quod procedit ab actione calidi innati in humidum suum, hæc autem actio nihil aliud est quam amor & vinculum quo simul copulantur & sibi constituunt illud vnum homogenium visibile & palpabile corpus.

Si in sale mundi hæc mysteria percipiamus, processionem, vinculum, donum & amorem vt ita loquar, vndenam sibi vendicauit tantum naturæ donum, & tam pretiosum arcanum: nihil enim à se ipso habet sed quidquid habet, à creatore & protoarchæo suo, sumpsit exordium. In primo ergo istius salis artifice perfectissimè completa sunt, quæ in sole adumbratim tantum depingi possunt, decet patrem æternum, decet filium patri coæuum, amorem impertiri mutuum, vinculum, donum, spirationem infinitam, æter-

*Vinculum
calidi &
humidi pri-
migenij,
quid.*

*Alchymista
vnde dicantur.*

*Attributa
diuina reci-
procasunt.*

nam, omnimode perfectam & absolutam, vtri-
que personæ patri filioque coæqualem.

Decet patrem amare filium, decet filiū amare
patrem, sed quia ambo infiniti sunt, eorū etiam
amor mutuus, infinitus esse meretur; decet
etiam patrem decet & filium mutuo illo se do-
tari dono, & vinculo pari se vinciri, vt vnum
constituant Deum, tribus personis distinctum, &
Trinitatem vera vnitatem essentiali adunatam.

Hæc mystica nulli mortalium & Angelorum
nota, sed soli omnipotenti Trinitati, benignissi-
ma hæc sancta maiestas per gratiam, fidemque
Catholicam & orthodoxam nobis comunica-
uit, prædicante ipso IESU CHRISTO Dei
vero filio & illuminante Spiritu sancto. Nihilo-
minus adumbratas horum mysteriorum figuras

*Vnius cuius-
que Trini-
tatis sacræ
persona
Symbolum.*

in sale mundi conspicimus: sunt enim in ipso
tria distincta, calidum puta innatum, humidum
primigenium & siccum radicale. Calidum in-
natum patrem representat, diuinitatis fontem, vt
calidum innatum naturæ scaturiginem; humi-
dum vero primigenium à calido innato emanans
& genitum, filium ab æterni æui immensitate à
patre luminum deductum aliquatenus ostendit.
Siccum autem radicale quod humidum primi-
genium & calidum innatum indissolubili vincu-
lo necit & copulat ad vnitatis essentiã & quod
ab utroque procedit: Spiritum sanctum rudi suo
vt pote naturali penicillo, nobis depingit: hæc
tria, quamuis tria distincta sint, verum vnum
constituunt vera vnitatem suppositum, ita vt non
absurdè dicere possimus, Sal trinū esse & vnum,
Trinitatemq; sacram & sanctam Christianis

*Sal Trinita-
tem sacram
representat.*

adora-

adorabilem nobis quodammodo figuris suis naturalibus tanquam imaginibus quibusdam distinguere posse.

Nullatenus tamen ambigendum est & existimandum, quin orthodoxè credam has figuras & allegorias naturales, futes & inanes, prorsus esse, vt modicum & tantillum diuinitatis mysterium absolutè & perfectè distinguant: quidquid enim Dei est, profundissimæ infinitatis abyfso immergitur, nec vllis naturæ terminis exprimi potest. Nihilominus mirum est, & stupendum, quod rudis quædam & adumbrata figura diuini entis in natura reperiatur, cuius ope & auxilio diuinum illud ens entium fateri valeamus, trinum & vnum, trinum in personis & vnum in essentia. Prima persona Patris est, secunda Filij, tertia Spiritus sancti: Patris tamen non ita prima est, vt aliquid æui ante alias prius sibi vendiceret, nec filij etiam secunda est persona, & Spiritus sancti tertia, vt aliquod temporis posterius hæ personæ habeant patri personæ; non datur enim in diuinis pruis & posterius ratione temporis, sed solùm ratione originis; omnes etenim personæ æternæ sunt, nulloque temporis termino circumscriptæ ante tempus erant, & tempus ipsum per ipsas sumpsit exordium. Pater tamen primus est in Trinitate, tanquam à se ipso dependens & primus diuinitatis fons & scaturigo, à qua sola prima scaturijt essentia diuina; filius autem secundus est, vt verus primogenitus patris non tempore sed origine tantum. Et vt pater primus est, vt generans, ita & filius secundus est vt genitus, vt pater primus est qui dat diui-

Mirum est, quod in natura Trinitatis diuina, rude reperiatur simulachrum.

Pater in Trinitate qua ratione primus, filius secundus, & Spiritus sanctus tertius.

vi naturali quamuis fortissima difiungi possint.

Hinc colligere nobis fas erit, quātū inseparabilis sit naturæ diuinæ vnitas, quāuis in Trinitate personarum consistat, cum in naturalibus rude hoc exemplar habeamus, vt hanc Trinitatem in vnitate, & vnitatem in Trinitate confiteamur.

Inseparabilis est natura diuina vnitas.

Obijciēt forsan Panurgus quidam in Chymiā artem malè feriatas, allegorias, similitudines & icones Chymicas toto cothurno dissonas cū diuinis reperi: Pater namque æternus, Filius & Spiritus sanctus in diuina & sacra Trinitate, personæ sunt intellectuales. Nam pater generat filium operatione intellectus, & Spiritus sanctus ab vtroque procedit, vnica voluntate Patris & Filij: hoc autem sali eiusque partibus profusè denegatur, sic humidum primigenium à calido innato suo, non diffluet operatione intellectus, vt filius æternus à patre luminum ab æterno descendit, nec siccum item radicale vitæ, ab vtroque, putà calido, & humido primigenio procedet, via voluntatis, vt Spiritus sanctus à patre filioque procedit, & ita siccum istud radicale vitæ, amoris titulo insigniri indecorum erit, nec doni spirationis vinculi que diuini nomine ornari fas erit. Nam hæc omnia voluntatis sunt, quæ penitè in animo sali, & Mercurio denegatur. Obiectionem diluimus multis in locis, in quibus asserimus, creaturarum nullam opifici suo æquiparari posse, solumque Deum sibi similem esse: hoc autem concludit obiectio, quod & nos tota mente fatemur. Nihilominus asserendo concludimus, Salem mundi seu Mercurium etiam nullo rationis

Obiectio in similitudines à Chymia desumptas, ad Trinitatem sacram representandam.

Obiectionis dissolutio

& intellectus radio collustratur, nec vlla voluntatis libera lance, in vtramque vibrari queat partem. Nihilominus cum Deo ita quadrat, vt si quid est, quod creatori suo valeat appropinquari, ne dicam æquiparari, solus erit Mercurius & sal mundi, quod à plurimis Chymicorum antiquorum terrenus dictus est & mundanus Deus: vim enim illam Mercurij viuificantem, & vitali nectare plenam quæ in cælis est, phæbum dixit antiquitas, quæ in aëre latet Iouem, quæ per aquas diffunditur Neptunum, quæ terrarum antris occultatur, Opem, Rhean & Plutonem finxit fabulosa vetustas. Sic varijs nominibus deorum suorum Mercurium nostrum, qui verum Deum & vnicum rerum omnium patrem testatur, & naturali suo gnomone indigitat, occultarunt.

Mira est phæbi vocis interpretatio, mira Apollinis, mira Iouis & Plutonis reliquorumque deorum antiquorum, quam apud Panchymicum meum legere licet ad virtutes & agendi potentias & energias declarandas istius occulti salis & Mercurij, qui totum mundum naturæque vastissimum campum suo ambitu complectitur, suoque spiritu afflat & animat quæ animanda sunt. Sicque veri Dei imaginem & iconem quodammodo nobis representat & exhibet, & per ipsum, & in ipso, & ab ipso, mundus hic vniuersus & singulæ eius partes, indiuidua & mixta omnia, & singula, Deum quadamtenus figurant & ostendunt, quod omnia trina sint & vna. Vnde triangulus ille Chymicus, puncto medio tanquam circulo notatus, ab

*Mercurius ius sue
sal mundi dicitur
terrenus deus*

*Mercurius
vita, varijs
insignitur
nominibus,
vt varia &
multiplex in-
telligatur
eius virtus.*

*Mercurius
qua ratione
Deum repræ-
sentet.*

antiquis hoc ænigmate circumscriptus depin-
gebatur :

Ita vt ex hac Trinitate in vnitatem desinente,
quæ in singulis mundi partibus & in toto mun-
do reperiri contingit, licet nobis occupati labili
nostro concipiendi modo, Trinitatem sacram &
sanctam, quæ in diuinis reperitur, personarum
pluralitate trina & diuinitatis essentia vna. Non
secus ac in natura Sulphur, Mercurius ac sal,
sive calidum innatum, humidum primigenium,
& siccum radicale & insitum, materiam primam
& vltimam rerum omnium sive salem aut Mer-
curium mundi constituunt, vnicam palpabilem
& visibilem rerum omnium materiam oculis &
sensibus Chymicorum: hæcque materia ratione
hominis quem componit & figulat, in Deum
iterum terminatur & desinit, vt omnia redeant
in idipsum, ex quo solo, & vnico sumpserunt
originem, & vere canamus.

*Materia pri-
ma qua ra-
tione redeat
in Deum, un-
de ortum ha-
bit per cre-
ationem.*

*Cuncta vnum & tria sunt, tria sic distincta sub vno
Sic vnum in tribus est, sic surgit quodlibet vnum
A tribus & triplici commixtio surgit ab vno.*

En vt Alchymia internam rerum omnium ana-
tomen ignibus suis perscrutando, ignes verè

cælestes & æternos naturæ totius veros, vnicos, & primos opifices inuestigat eorumque vestigia intimis naturæ penetralibus inusta, nobis contemplanda detegit & apperit.

Inseparabiles sunt actiones personarum sacrae Trinitatis.

Omnes enim & singulæ diuinitatis personæ, hunc mundum rerumque seriem vniuersam cõdiderunt: vt enim inseparabiles sunt, ita inseparabiles habent actiones, ita etiam omnes indelebili earum omnium nota, mundum totum & naturam insignierunt, vt ab ipsa nota, opifices tanquam ex vngue leones notos haberemus.

Essentie diuinæ vnitatis ex diuinitatis personarum pluralitate trina, aliquatenus explicatur, Per substantiæ vnitatem Mercurij siue salis mundi.

CAPVT IIII.

*1° Calidum innatum
Humidum primum
Et sic in radice*

TRINITAS illa substantialis, quæ in materia rerum omnium prima & vltima, siue, vt Chymicè loquar, in Mercurio & sale mundi reperitur, cum constituat & componat vnum suppositum, indiuiduum vnum, & mixtum verum, vnicum vnitatis essentiæ naturalis, aliquo nobis est auxilio, vt diuinam illam & sacram Trinitatis personarum pluralitatem, vnitatis essentiæ vinculo

verè adunatam fide orthodoxa confitentam
conspiciamus.

Quemadmodum enim facili mentis conatu,
calidum innatum, humidum primigenium &
siccum radicale in sale adunata intelligimus, nec
villo modo, in illo ipso supposito formas consti-
tuere multiplices, ab illis enim fluere & plures
entitates & supposita plura: At suppositum est
vnum, ergo & vnica in eo datur forma & in ipso
vnico radicatur entitas, quæ est substantiæ & es-
sentia vnitas. Nihilominus calidum innatum
præsupponit humidum, in quo agat & vitam gi-
gnat, genitor præsupponit genitum; dans, reci-
piens; causa, effectum, pater filium indigitat, & in-
ter hæc ambo, amor vinculum & relatio, vt quid
distinctum ab ambobus refertur, sic quod dat
non est, quod recipit: nec vice versa, quod reci-
pit est quod dat. Nec item vinculum amor & re-
latio, quæ his ipsis inesse contingit, est quid eorū,
sed quid neutrum ab vtrisque distinctum, sic ho-
rum trium notissimam habemus distinctionem:
At cum sagaci mentis examine perpendimus,
donantis nihil prorsus esse, quin illud omne quod
habet, sit & accipientis, & vice versa, nihil acci-
pientis esse, quin & illud omne quod accepit sit
pariter donantis, & vinculi item esse, id omne,
quod vtrorumque est, nihil prorsus est calidi in-
nati, quin id ipsum omne sit & humidi primige-
nij, nihil humidi, quin iterum calidi, nihil rursus
calidi & humidi simul esse potest, quin id ipsum,
siccum radicale quod est vtrorumque vincu-
lum habeat, & suis coërceat visceribus. Dum
hæc ita ponderamus facili mentis nostræ conatu

*Qua ratione
vnitas &
Trinitas in
personis diui-
nis consideren-
tur, & in na-
turalibus
contempletur*

intelligimus, hæc tria, diuerso respectu distin-
 cta, vnum tantum constituere & componere
 vitæ Mercurium totius naturæ fundamentum,
 & Trinitatis vnus, & vnitatis trinæ sacræ & san-
 ctæ rude quoddam nobis esse posse exemplar &
 Icon. Hæc altissima mysteria & supra naturam
 inscrutabilia & incomprehensibilia, possumus
 etiam quadamtenus explicare ex specifica homi-
 nis essentia, quæ Physicis latinis humanitas dici
 potest. In hac ergo humanitate seu specifica ho-
 minis essentia, quamplurimi & fere infiniti repe-
 riuntur indiuiduj homines, qui hanc vnicam &
 eandem possident humanitatem nullo quouis
 modo in omnibus & singulis hominibus disso-
 nam & differentem, sed plane eandem, alioquin
 singula huius speciei indiuidua, homines non es-
 sent; dicuntur enim tales & verè sunt ab illa vni-
 ca & simili humanitate, quam possident omnes
 & singuli. Hæc autem humanitas tota & inte-
 gra in paternitatem, filiationem & relationem
 patris & filij, filijque & patris distinguitur, si ita
 loqui mihi fas sit, & hæc verba latinitate donare.

Totus ergo humanitatis ambitus qualiscum-
 que & quantus sit, his tribus terminis circun-
 scribitur, nec tamen alibi discrepantem habet
 essentiam; humanitas siquidem patris & filij, fi-
 lijque & patris eorumque relatio, vbique con-
 cordi eadem & simili specifica forma ligantur,
 & proinde specificè non differunt aut patens se-
 queretur absurdum: Patrem nimirum filium sibi
 similem non generasse, nec filium patri concor-
 di & simili icone ligati: hinc etiam sequeretur,
 species vltimas diuisionem pati, & in alias subal-

*Trinitatis
 explicatio in
 humanitate.*

Aspiciendum

ternas secari posse species: Nauti vero & nihili esset relatio, cum inter res discrepantes & forma dissonantes apud Logicos dari non contingat; inde iterum individua specierum, specierum facultates & potentias sibi vendicarent: humanitas siquidem patris & filij, si inter se specie differret, aliam speciem primam speciei discrepantem constitueret, & sic specierum entitates absque necessitate multiplicarentur, & sic primum & vltimum natura redoleret chaos. Statuamus ergo, & rotæ volubilis huius quæstionis clauum firmissimum imponamus: Species rerum vltimas vnicas esse, ac pro indè in alias non dissecari posse species, quorum omnium ambitus, à centro ad circumferentiam vsque, paternitate, filiatione & relatione concluditur. Hæc autem omnia inter se distincta non forma differentia vnitatis specifico vinculo coniungi & conuerti, vt adumbratam quandam in rebus creatis figuram rerum diuinarum contemplari valeamus. Non enim has similitudines & allegorias satis habere virium fateor, vt personarum diuinarum Trinitatem sacram, & nobis adorandam vnitatis essentia nexa individuali deuinctam patefacere possint: Quidquid enim est in tota rerum natura, siue coniunctim & disiectim colligatur ad hoc ineffabile mysterium explicandum, mera est vmbra, tenebris Cimmerijs prorsus & densissima caligine plena: Quæ enim sunt in diuinis patris facultas, filij virtus horumque in se inuicem amor, vinculum, spiratio & relatio realis, adeò vna sunt vnitatis reali & individuali diuinitatis, vt inter res creatas, similitudines eiusdem vni-

imo relatio non est
discrepans ad se

Species rerum
vltima vna
sunt.

tatis inuenire putare, crimen sit stolidæ mentis, diuinitas si quidẽm Patris, Filij & Spiritus sancti, ita vna est quamuis trino personarum numero distinguatur, vt menti nostræ, vnitatis illius & Trinitatis culmina inuia verè sint & inacces-
sa, fide potius & corde confitenda, quàm humanis perscrutanda argumentis : nihilominus mihi fas est, possumque matris Romanæ Ecclesiæ Catholica & orthodoxa doctrina, tanquam bacculo firmissimo innixus, inuia hæc montis excelsi perceptare, eaque chartis his lenibus exarare.

Diuinitas quæ patris est, eadem est & similis prorsus Filij & Spiritus sancti, & quoquo ver-
sam diuinitatem hanc pellas, circa trium personarum ambitum, immensum & infinitum, & eandem & similem immensam & infinitam re-
peries, non datur aliquod diuinæ naturæ nomen quod sic Deo Patri conuenire valeat, vt aut Filio aut Spiritui sancto conuenire nequeat : Dici-
mus patrem naturaliter esse Deum, dicimus & Filium & Spiritum sanctam pariter esse Deum; non tamen tres Dij, sed vnus naturaliter Deus; Pater, Filius & Spiritus sanctus. Idcirco inseparabilis est sancta Trinitas Deus in personis sensu intelligenda, quamuis voce separabilia habeat nomina, quia pluralem numerum in naturæ diuinæ nominibus nullatenus recipit. In hoc enim ostenditur personas non posse diuidi in sancta Trinitate, quia vnus Deus verus est, quia cuiuslibet personæ nomen, semper ad alteram respicit personam. Si patrem dico, filium ostendo, si Filium nomino, Patrem predico, Spiritum sanctum appello, si diuinæ hæ personæ sacræ &

Augusti in
med. cap.
xxx.

sanctæ non eadem profus fulcirentur essentia, absurda hinc sequerentur multa quibus corrueret potius totum quàm sibi constaret diuinitatis numen. Primò dicere possemus patrem non potuisse aut voluisse filium sibi similem & æquale generare, si non potuisset; ergo non omnipotens, si noluisse, ergo non summè bonus, at in filium malè feriat, vel si potuisset & noluisse, simulque essent duo dij & tres vna cum Spiritu sancto, sequeretur, hos tres Deos non esse omnipotentes: vbi enim datur entitatis & essentiæ differentia, ibi etiam datur contrarium inimicū & aduersum differentiæ, proles & propago: vbi est contrarium inimicum & aduersum, ibi etiam datur & pugnandi & vincendi mira cupido. Si ergo pugnent, tandem vincant & necesse est, si vero nulla vnquam potiantur victoria, impotentes & debiles fatendi sunt, cum nullus eorum aduersus inimicum sibi contrarium, victoriam referre queat vllam: sic funditè corruiat stabilis & plusquam firmissima diuini numinis basis & columna, quam solam vnitatis vinculo tanquam inexpugnabili vallo premuniendam esse, credendum & confitendum est: Res omnes vnitatis nexu adunatæ, fortiores & potentiores sunt, rebus omnibus pluralitatis numero disiunctis & segregatis: diuisio enim & separatio perditionis & corruptionis est vera propago.

Inseparabilis ergo Trinitatis diuinæ vnitatis, & eiusdem vnitatis vera Trinitas, immensæ, æternæ, infinitæ & omnipotentis diuinitatis est fundamentum, quia vera est Trinitas

*Absurda
multa essent
si Trinitas
in diuinis
non esset vna.*

*Res vnitatis
nexus con-
iuncta for-
tiores diuisis
sunt, diuisa
sunt debilio-
res.*

in vnitate, & vnitas in Trinitate: Deus Pater, Deus Filius, Deus Spiritus sanctus: & hi tres vnus Deus in essentia credendus, & trinus in personis est confitendus. Vidimus huius mysterij rudes icones in Chymica salis seu Mercurij mundi anatomia. Sunt & alia quampures in rerum vniuersa natura, quas videre licet cuilibet legenti apud Raymundum Sebon in Theologia sua naturali, vbi doctissimè & acutissimè, ostendere gestit, quod & quanta sint in rerum natura huius diuinæ vnitatis simul & Trinitatis exempla. Chymicè tamen hæc non proponit sed Physicè solum, si Chymica hæc sibi proposuisset exempla artemque notam habuisset, non dubito quantulumcumque gloriæ, quod ex leni hoc opere in me redundare potest, quin mihi procul dubio surripuisset: nihilominus laudis quammaximè præconio dignus haberi meretur, quod primus hæc mystica Physicè tractauerit, Deumque creatorem occultè in creatis indigitatum patefecerit, viamque hanc inuiam explanauerit, & ad gloriam proximum fecerit qua itur ad Deum per creaturas.

*Raymundus
Sebon laudatur.*

Querit adhuc Alchymia essentia diuina
vnitatem, Personarumque diuina-
rum Trinitatem, per Mer-
curij vnitatem trinam.

CAPVT V.

T altitudinem huiusce immensi & infiniti mysterij profundius adhuc, humanitùs tamen & via naturali, apprehendere quis valeat, & vt in creatis depictum est à summo ipso creatore, ostendere quis possit, scire est, & alta mente reponere, Deum in principio exhaustisse naturæ basin & fundamentum ex nihili fonte per diuinam suam & omnipotentem gratiam: non sibi, quia nullo pacto egebat tali creatione, sed alijs substantijs ratione & intellectu præditis, quibus se notum facere dignum erat iustumque tantæ & optimæ maiestati. Oportuit ergo creatorem, vt eum aliquatenus ex operibus suis notum haberemus, sigillum sui ipsius, suis operibus indelebili nota inurere; quod autem & ipse perenniter sibi constet, æternus, immensus infinitusque sit, prægrandi etiam maximæque maiori naturæ parti sigillanda erat sui ipsius imago. Voluit autem materiæ primæ seu Mercurio mundi, rerum creatarum vt potè maximo viuas sui imagines exterius imprimere, vt infinitæ suæ & omnipotentis

*Mundum
non sibi crea-
uit Deus sed
homini.*

essentiæ & naturæ nobis rudem aliquam daret iconem. Prænitet enim Dei imago, quam maxime in Mercurio mundi hæc potissimum rudi symmetria: Mercurius trinus & vnus est, Deus item trinus & vnus est.

Trinitas & vnitas in diuinis omnium potentiam arguit.

Trinus & vnus est Deus, quia est omnipotens: omnipotentia enim arguit Trinitatem & vnitatem, vt filium sibi æqualem & similem producat, & ambo Spiritum sanctum similem & æqualem ab vtroque procedentem perpetua & æterna voluntate spirent. Elucet enim hac potissimum in parte diuina infinita potestas, quod pater filium sibi æqualem infinitum & æternum ab æterno produxerit, & quod ab his personis pariter infinitus ab vtrisque emanet amor, & quod hæ tres personæ vnicum tantum constituent Deum, & vnica ex his essentia exurgat. In Mercurio licet aliquatenus hoc symbolum Trinitatis & vnitatis inuenire, rudi tamen, vt dixi & multò distanti symmetria: Nulla enim est inter creaturam (si propriè loquendum sit) & creatorem proportio, nihilominus ita fari licet, vt creatoris infinitam erga nos pietatem & gratiam contemplari valeamus, qui se similem nobis ante Christum natum & conceptum facere, aut saltem sigillum suæ imaginis materiæ nostræ primæ imprimere, gestijt, vt nullum esset temporis momentum, in quo rudes homo Dei non ferret imagines.

In homine est perpetua Dei imago.

Rationes vnitatis & Trinitatis in Mercurio.

Quæramus ergo iam rationes Trinitatis & vnitatis in Mercurio nostro, vt in illo nonnullam Dei imaginem iudicemus. Trinus ergo & vnus est Mercurius mundi, non vt omnipotentem,

hoc est infinitam sui potentiam & energiam ostendet, vt in vnico immota permanet Deo, sed vt omnium generationum, corruptionum & alterationum compotem se præbeat, & ita quodammodo in naturalibus omnipotens dici potest Mercurius, seu materia prima, quia quidquid est in rerum serie ab ipso sumit exordium. Vt autem hanc sui ipsius omnipotentem in rebus generandis, corrumpendis & alterandis facultatem, vim & energiam ostendat, Trinitatem hanc & vnitatem quam supra declarauimus sibi vendicari necesse est: non potest siquidem Mercurius seu materia rerum prima, res producere omnes, quin formam ex intimo sui ipsius corde, educat: Nihil enim est in toto rerum orbe forma destitutum, neque materiæ est formam dare, quin & ipsa formam, formarum omnium virtute & energia præmunitam in penetralibus sui ipsius coërceat; nec item materia & sua forma possunt inuicem se permiscere quin indissolubili vinculo & nexu, inter se connectentur, cum & ipsa rerum omnium supposita habeant vinculum illud & ligamen, quod materia eorum & forma iunguntur. Hæc autem tria, vna, & hæc vna tria superiori capite ostendimus.

Reliquum ergo iam nobis erit Trinitatem hanc reperiri simul & vnitatem in Mercurio seu materia rerum prima, ad ostentandam illam immensam, quam in rebus generandis & conseruandis facultatem obtinet. Nam si hæc tria non essent in materia prima, simul & vna, tota corrueret machina mundi, nec sibi constare posset, vt

*Mercurius
qua ratione
dicatur om-
nipotens.*

*Trinitas &
vnitas Mer-
curij ostendi-
tur*

vt sibi constat, nisi materiam haberet mundus incorruptibilem & permanentem, circa quam fierent generationes, corruptiones & alterationes, & nisi hæc materia formam haberet perennem & sibi constantem æqualem & sibi similem, cuius actionis immensæ & omnigenæ potentia educerentur & aliæ rerum innumerabilium formæ, & non ab aliqua alia externa & aduentitia facultate; quidquid enim est in generatione rerum naturalium ex intimis est, nec quicquam de foris aduocatur nisi ad fotum vel nutritionem rei generandæ, & adhuc ipsum simile est & æquale & siquid dissonum habent, alteratur donec simile fiat & æquale. Materia ergo & forma eorumque vinculum & ligamen indissolubile, in vnico reperiuntur supposito, incorruptibilia & semper sibi constantia, vt mundus sibi constet & permaneat, in quantas noluerit architectus æternitates. Et vt trinitatis & vnitatis diuinæ vmbra in hoc speculo naturali conspiciamus, illiusque Trinitatis & vnitatis incredibilem energiam, & immensam agendi facultatem contemplemur, in diuinis, vt infinita absolute habeatur, in naturalibus, vt prægrandis adeo sit, vt nihil addi possit maius. Quapropter totius antiquitatis Sophij distinctè factis hanc rudem Dei imaginem in Mercurio nostro depinxerunt, vt legere est apud Orphæum sic Lyra canentem.

*Alimentum
et si dissonum
sit rei nutrien-
da, alteratio-
ne fit simile.*

Orphæi sententia de Deo.

*Pan fortis, va fer, omnipotens, antiquior ævo,
Igneus, Ethereus, terrestris Aquaticus, vnus,
Et varius varijs mutans mortalia formis
Corpora, qui residens vno, cum tempore, throno,*

Et

Et terras tractusque maris cœlumque profundum
Plantarum genus, atque hominum genus omne
ferarum,

Aquoreosque fouens pisces, pictasque volueres,
Qui terram in Lymphas conuertis, in aëra Lym-
phas

Aëraque in flammæ, flammæ qui rursus in undas,
Undas in terram, terram dissoluis in auras,
Aëris atque ignis germen telluris & unda
Principium, quo cuncta vigent, quo cuncta mo-
uentur

Corpora, que proprias animalia queque figuras
Accipiunt, te cuncta sui, mutatio motus
Authorem agnoscit, cunctos tu Spiritus ingens
Intus alis magno commixtus corpore fetus
A te principium sumpsit, tibi desinet orbis
Et tua perpetuis miranda potentia factis
Integra, producto que semper ab orbe remansit
Omnia concipiens, generans, generataque seruans.

Sic Mercurio mundi tribuerunt vim illam & energiam naturæ vniuersalis, quam nominibus diuinis insignierunt. Non vt puto Deum facerent hanc naturam & vim mundi, sed vt diuinæ mentis iconem & ideam immortalem immutabilem & inuiolabilem in ipsius naturæ centro nobis darent conspiciendam. Quam etiam Chymicorum Archysophi in ipso nomine, seu in cortice externa vocabuli ipsius salis prænotarunt, Sal enim tanti mysterij compos, omni ferè variarum gentium idiomate, tribus inscribitur literis Hebraicè enim depingitur M E L A C H, & mutato puncto pronuntiare possumus MELECH,

Sal omni
gēnium idio-
mate tribus
inscribitur
literis.

*Sal Hebraicè
quod notet &
eius mysteria
ex Hebraica
lingua de-
sumpta.*

quod potentiam dominationem significat, & si litteras inuerso ordine collocemus, anagrammatis more dicemus **LECHEM**, quod panem sonat; ita vt in verbo Hebraico **MELACH**, quacumque voluteretur parte, diuinum semper quid notatum habeamus, quod etiam adhuc medullitùs, Hæbreorum Arithmeticus calculus perquisiuit, vocabulum enim **MELACH** numero septuagesimo octauo æquipollet. **ME N** enim quadragesimo, **LAMED**, trigesimo, & **HETH** octauo numero respondet, illud totum in vnum coactum septuagesimum & octauum constituit numerum, qui in nullos alios potest diuidi numeros, absque diuini nūminis numero sancto & sacro: diuidatur si quidem in tres numeros æquales, singulus cōstituet numerum vigesimum sextum qui est numerus sanctus & sacer, magni & ineffabilis tetragrammati **IHOVAH**. Diuidatur per medium, trigesimus nonus efficietur numerus, qui respondet numero nominis sancti & sacri **Chuzu**; Si vero in decimas tertias diuidatur partes, sextus exurget numerus in singulis partibus, hic autem numerus est numerus vitæ totius, & totius perfectionis, cum totus mundus vitæ plenus sexto completus est die. Si vltimò in simplices diuidatur vnitates, vnitates quæque diuinæ essentia vnitatem nobis suo typo indigitabit, sic numerus Hæbraicus, qui ex vocabulo **MELACH** desumitur, nobis occultum salis mysterium cum vnitare & Trinitate diuina consonum ostendit, adeò vt non valdè mirum sit, cur sal ab antiquis

Sal Christi sacrum & sanctum existimatum fuerit; nam Symbolū est. veri Dei est imago. Et in sacris literis Iesu Christi

Symbolum est, tum quod sapientiam significet, tum quod in omni sacrificio sal adhiberi in mādatis sit diuinis,

*Salsa para qui grata paras dare munera nobis,
Munera salsa placent, nec nisi salsa placent.*

Idco sal dictum est apud Platonem Θεοφιλές σαμα. vnde apud sanctum Marcum 9. πᾶσα θυσία ἀλλ' ἀλισθησεται omnis victima sit sale condita.

Id omne & alia quamplurima, quæ apud antiquos omnes tum Hæbreos, tum Ethnicos circunferuntur, salis mysterium sacrum testantur, nec quæ de sale seu Mercurio mundi diximus futilia esse & parui momenti, ad mysterium sacrum diuinæ essentiæ in vnitæte & Trinitate, quadantenus typis naturalibus, tanquam vmbreis quibusdam demonstrandum.

*SPIRITUS MUNDI DUM
corpus sibi figulat, mysterium in-
carnati verbi quadantenus
representat.*

C A P V T V I.

LN confesso est, apud omnes mundum hunc vniuersum vitali spiritu esse plenum, si partes enim omnes vere viuentis naturam, & essentiam induant, vitalem spiritum

*Mundus est
vita plenus.*

admittere necesse est, quo partes ipsæ foueantur, nutriantur & vere uiuant; nihil autem uiuit, nutritur, fouetur & conseruatur, in esse uitæ, nisi per alimentum sibi simile. Quidquid autem est in natura inferiori vita fruens, corpus habet pugnantibus conflatum elementis; ergo pariter alimentum cuiuscumque rei uiuentis, dissonis principijs adunatum erit, qualitativisque contrarijs dotatum. Qua ratione ergo spiritus mundi simplex & vnitonus, variam ac dissonum rerum omnium harmoniam fouere, nutrire & conseruare poterit, secretum est magnū & explicatu arduum. Artis diuinæ, mysterium sacrum, quod & cortice suo duro mystica adhuc celsiora & pretiosiora includit, nullis humanæ mentis conatibus persectabilia.

*Spiritus mundi et si unus
qua ratione
foueat & nutriat omnia.*

Gordianum hunc nodum, si non omnino scindamus, saltem ita diluendo laxabimus. Spiritus mundi est vis totius naturæ, mundi vniuersi facultas, energia & robur, semen cœli, astrorum & elementorum omnium. Itaque non mirum est si semen istud nutriat, foueat & conseruet diuersas ac varias mundi partes, quia virtutes harum omnium partium in vno simplici semine coërcentur; seminis enim est virtutes & energias habere corporis cuius est semen, ideas idcirco omniformas & multiplices in sua forma inclusit Deus vt omnipotentia diuinæ aliquam præberet & exhiberet imaginem, quarum ope & auxilio, vt virtutibus ab vnica forma emanantibus varium ac dissonum varijs ac distinctis mundi partibus præberet alimentum: nihilominus tamen antequam toto perfungatur officio, corpo-

*Spiritus mundi
& semen mundi*

ris elementalis induat formam, cœlique & astrorum non amittat lumen & speciem necesse est.

Itaque à primo mobili descendit, in quo fons eius & scaturigo perennis est, in centrum vsque terræ, vbi fontem caloris innati similis & eiusdem naturæ Deus etiam collocauit, ad propagationem & profapiam vniuersi, vt ex irriguo superiori, & irriguo inferiori cuncta germinarent, & ex his tanquam seminibus maris & fœminæ cuncta producerentur: in rerum siquidem productionibus cœlum masculi, elementa fœmellæ vices gerunt. Semen cœli inuisibile & astrale sola mentis ratione & conceptu perceptibile, itē & elementorum omnium inpalpabile est, hæc ambo semina coëunt & iunguntur in centro terræ tanquam in matrice vbi coquuntur & digeruntur, in verum & vnicum mundi embriō, quod nos Mercurium & salem mundi dicimus; hæc autem ita fieri nos docet mundi harmonia, & indiuiduorum mixtorum cum eo symmetria: cernimus siquidem vniuscuiusque semen ex partibus omnibus totius corporis, in centrum cogi ibique coqui & digeri, in totius conseruationem & profapiam. Quod si hoc inuiolabili lege obseruari videamus, ad conseruationem rerum singularum, quidni etiam fortiori iure eadem lege obseruari dicemus, ad conseruationem vniuersi. Ratum ergo sit & nulla dubij lance libratum semen mundi ex omnibus eius partibus, in eius delabi centrum ad conseruationem sui ipsius; non potest autem semen hoc conseruationis esse principium, quin substantiam nullo corruptionis motu obnoxium sibi vendicet, sal vero est in tota

*illius
origo et
progressus*

*Fons caloris
innati in cen-
tro terra, &
in primo mo-
bilireperitur.*

*Spiritus huius
semen mundi
in centro
et sal mundi
dicitur et
tota vniuersitas
pug. 41.*

*Semen in
centro latet
ibique con-
seruatur.*

*Semen qua
ratione, sit &
ortus & vita
principium.*

rerum serie, quod tantum sibi arroget potestatem. Salis etiam naturam & essentiam Mercurius mundi, siue semeu sapiet: Qua autem occulta vi & naturali architectonices facultate, corpus hoc sibi assumere queat, iam nunc est docendum. Semen naturæ, siue mundi, est calidum innatum mundi, calidum autem innatum mundi, est principium motus. Nam omnis motus à calido innato habet primordium. Quod est ergo primum mobile in rerum natura, est fons & vera vnica & sola illius innati caloris scaturigo. Vis ergo & facultas primi mobilis, est elementum primum seminis naturæ: hæc facultas & innata vis primi mobilis in firmamentum descendit firmamentique varias & multiplices energias & potentias suscipit: illisque permiscetur & fit quid vnum, potentia & energia multiplex & varium, ob varias quæ sunt & multiplices in firmamento stellas, quæ varias ac multiplices habent virtutes, ex varijs eorum formis, & omnes permiscetur cum facultate & virtute primi mobilis & fiunt quid vnum, quod illicò descendit in cælum Saturni, Saturnique virtutes secum trahit, & deuehit secum in cælum Iouis, Iouisque energias surripit, & in cælum Martis secum detrudit, Martisque naturam induit, & hinc in cælum solis descendit ibique tanquam in centro cæli, perfectè digeritur, coquitur & elaboratur, ad vitam viuentium. Vnde dicunt omnes Philo-

Sol quare
pater vita

dicatur, quia

spiritus sui

fructus cæli in

terram descendit

per misericordiam

tanquam in matris

sophi solem patrem esse vitæ mundi, quod in sua sphaera, vitæ spiritus à primo mobili descendens tanquam in cæli centro elaboretur, tanquam in centro cæli cognoscitur at hinc vquit ad orbem terrarum descendit per misericordiam in matris tanquam in matris

Spiritus
semeu mundi
quomodo abumatur
corpus Salis

Sal qua ra-
tione incor-
ruptibile.

Sal mundi
qua ratione
multipliciter
omnigena
exorsatur
virtute.

vid. pag. 95

sol tanquam in centro cæli cognoscitur at hinc vquit ad orbem terrarum descendit per misericordiam in matris tanquam in matris

per misericordiam in matris tanquam in matris

vid. p. 46. 47. 59

feminis enim est in centro perfici ; Sol autem centum est cœli , ideoque in sole prænitet spiritus vitæ. A solis cœlo , in cœlum Veneris compellitur , ibique vires Veneris rapit , hinc fertur in Mercurij spheram , & Mercurij induit facultates , ab hac sphaera , in lunæ sphaeram protenditur , virtutibusque iunæ dotatur , sic cœli totius ambitum percurrit , & percurrendo virtutes & energias cœlestes secum trahit , vt hinc elementis permisceatur , elementorumque virtutes secum etiam alliciat. Nam ab sphaera lunæ , in sphaeram ignis deuoluitur , ibique igneos suscipit characteres , hinc in Aërem : ab aëre in aquam , ab aqua in terram delabitur ibique vltimam & integram suscipit perfectionem. Sic superiorum & inferiorum virtutibus & energijs condecoratur , sic cœlum gestat humeris suis , sic Atlas verus est , & tamen Enceladi vrgetur & premitur mole grandiori. Vniuersâ enim terrâ , tanquam proprio & peculiari suo conditur sepulchro , non ad morrem sui , sed ad vitam rerum omnium : in hoc enim sepulchro Mercurius noster , postquam inferiori indutus est essentia , cum in ea vigeat mors & corruptio , mori etiam & corrumpi inferiorum more necesse est , ab hac morte & corruptione , surgit in vitam incorruptibilem ob naturam cœlestem quâ incorruptibilem secum gerit , cuius virtute & energia terreas illas & elementares radices à lethali moris amurca vindicat easque supra cœlesti , hoc est , penetranti & subtili valde,

Semen mundi totum cœlum percurrit , & habet eius virtutes.

Semen mundi quare Atlas dicitur.

in cœlo terra semen mundi unum formam incorruptibilem est incorruptibilem

Semen mundi qua ratione moriatur.

Vide pag 46. 47. &c.

A corruptione quare generatione summat exordium.

Semen mundi quare corpus terrenum & elementa ve induat.

Incarnati verbi symbolum natura- le est Mercurius mundi.

donat corpore, vt vitali suo vndiquaque per totum terrarum orbem perfungantur officio, vnde illud peripateticum emergit axioma, à corruptione generatio sumit exordium: Nisi enim spiritus ille vitæ plenus corrumperetur, vim illam vitæ quam in se continet, exercere non posset, nec inde generationes excitare, neque etiam potest tantum pati, ob cœlestem & ætheream suam naturam, quin inferioris naturæ corpus sibi assumat vt potè, mortis & passionis fundamentum. Mortis ergo & passionis necessitas, in rebus inferioribus ad rerum seriem conseruandâ filium hunc cœli, Ætheris & naturæ, corpus alterabile & morti obnoxium sibi compingere coëgit.

Hæc omnia admiratu digna sunt, vt incarnati Verbi mysterium quod hominum & Angelorum omnium intelligendi potentias antecedit & exuperat, rudi aliquo depictum penicillo in natura ipsa conspiciamus interpretarique valeam⁹, illud sacrum, *Signatum est super nos vultus tui Domine*; non possumus enim in natura profundiori scalpulo & acutiori cœlo, insculptum cernere, hoc incarnati Verbi mysterium, quàm in præsentis Mercurij nostri stēmate. Mercurius si quidem noster, quem & humidum primigenium dicimus, calidi innati vnigenitum, à summo cœlo descendit in terras vt in centro terræ virginis, corpus assumat elementare ad conseruationem rerum sublunarium, neque adhuc id posse, nisi patiatur vim mortis in tali corpore, & surgat iterum in nouum corpus priori subtilius & acutius. Quid illud aliud est, quàm nobis depingere sacræ & admirandæ & incomprehensibilis in-

arnationis diuinæ mysterium, ad restaurationē generis humani. Nonne filius Dei, à patre luminum, & altiùs quàm à summo cœlo, venit in terras, & in vtero sacratissimæ virginis factus est homo, vt mortem obiret, vt de morte triumpharet surgeretque in vitam, cui postea nulla vnquam præualleret mors. Non possum ergo satis mirari hoc symbolum, quocirca adhuc subtiliter & minutim eius symmetriam ametram vt ita loquar perquiram.

*Mercurij &
Christi sym-
bolum.*

Filius Dei vnigenitus est in diuinis, Mercurius mundi vnigenitus in creatis; calidum enim innatum, humidum vnicum primigenium producit, sibi æquale & coæuum; Pater etiã æternus vnicum producit filium primogenitum sibi æqualem & coæuum. Filius Dei occupat totam æternitatem patri similis & æqualis. Mercurius item noster occupat totum naturæ creatæ spatium, similis & æqualis naturæ creatæ, nam est tota vis naturæ, ne quis in verba Mercurij hallucinetur: filius Dei naturam sibi assumit humanam, vt hæc cum diuina natura, in vnâ exsurgant naturam Christi vnitate suppositi; sic illæ duæ naturæ, diuina nempe & humana, duas in Christo non constituunt naturas, sed vnicam tantum Christi naturam vnitate suppositi. Mercurius item suo modo naturam elementarem sibi assumit, vt vna cum cœlesti natura, in vnâ exsurgat Mercurij substantiam vnitate suppositi; non enim in Mercurio natura cœlestis & natura elementaris duas constituunt naturas sed ambæ vnicam Mercurij componunt naturam.

*Mercurius
quid proprie
sit.*

Si filius Dei sacratissimo Virginis vtero clau-

sus, non linquat dexteram patris, nec spatium
 æternitatis, nec vniuersi mundi ambitum, quem
 omnino complet, sed solum in vtero sacro sit
 homo Deus, in quo ante Deus solus erat. Sic
 quadamtenus Mercurius noster dum corporis
 induit naturam non linquit societatem insepa-
 rabilem calidi innati patris sui, seu naturæ, nec
 spatium vastum vniuersi mundi, quod perpetuo
 & perenni suo pneupmate implet, sed solum in
 centro salis, tanquam in vtero virginis terræ,
 inferiorum suscipit naturam. Sal enim est terra
 virgo quæ numquam peperit, nec post partum
 suum virginittatis suæ flosculus & splendor con-
 tabescit, vt videre est mystico eius symbolo,
 quod cum sacratissima Maria Virgine contem-
 plandum exhibere licet. Liceat modo, illibata
 Virginis intemeratam conceptionem, salis pro-
 ductioni comparare, vt symbolum incarnati
 verbi ex parte sacratissimæ matris, in re na-
 turali delineatum, etiam conspiciere va-
 leamus.

*Sal. y. + terra
 virgo.*

*Sacratissima
 Virginis cum
 sale. Symbo-
 lum.*

Quemadmodum sal mundi naturæ germen à
 calido innato Spiritus mundi producitur & in
 productione sua, ab omni corruptione ele-
 mentari vindicatur: Sic sacratissima virgo ac
 præstantiori multo modo, in quantum mater
 Dei futura erat per gratiam peculiarem diui-
 nam concepta & producta est absque vlla
 peccati labe, & toto vitæ tempore, in illa pu-
 ritate & gratiæ plenitudine conseruata est,
 virtute Spiritus sancti, quo perenniter obum-
 brata erat.

Sal unde

Sal etiam toto durationis æuo, ab impuris

elementorum corruptionibus vindicatur; virtute spiritus mundi, seu vaporis humidi primigenij quod est conseruationis naturalis fundamentum.

habeat conseruandi virtutem.

Sal item vitam hanc labilem tribuit conseruat & fouet, virtute & energia spiritus mundi quem è gremio suo perpetuo fonte, & indefinenti riuulo educit, ad conseruationem & vitam rerum naturalium. Sic & Virgo Maria vitam æternam tribuit, fouet & conseruat, virtute, potentia & misericordia IESV CHRISTI filij sui, fidelibus omnibus Christianis, qui gratiam hanc æternæ vitæ, ex IESV CHRISTO, desumunt tanquam ex immenso & inexhausto, gratiarum pelago. Sal est mater filiaque simul spiritus mundi, qui mundum conseruat; Virgo sacratissima nonne mater & filia Dei habetur qui suo sacratissimo spiritu, mundum hunc vniuersum verè conseruat & sustinet, ne pereat; Mater Dei castissima est, virgo post partum æque vt ante partum, quod nullum aliud aduentitium semen sacratissimo & intemerato suo utero, admiserit, præter virtutem Spiritus sancti, qua in conceptione Christi obumbrata fuit: Sal item, vt ita loquar virgo dici potest ante partum & post partum spiritus mundi, quod nullum extraneum semen admittat, ad generationem filij sui, præter virtutem & energiam illius spiritus, qui incubat illi, vt naturam induat elementarem & producat substantiam alimentitiam toti naturæ conuenientem, nonne Christus itidem in sacratissimo virginis utero naturam induit humanam: vt hostia sit sancta,

Sal virgo qua ratione dici possit.

hostia immaculata, quæ immolari debet pro peccatis hominum, ut à morte surgant ipsi in vitam æternam. Filius salis est spiritus & corpus naturam cœlestem & elementarem participans in perfecta & absoluta vnitate vnus indiuidui: filius Mariæ Virginis est homo Deus naturam diuinam & humanam in se coërcens in perfecta & absoluta vnitate suppositi. Itaque negare non possumus quin mysteriorum sacrorum Icones, figuras & allegorias in natura ipsa quadamtenus delineatas conspiciamus, quæ suo modo cōtribuunt & concurrunt fidei Christianæ stabilendæ. Contemplantur quæso, ô Ethnice, ô Hæretice, qui mysteria hæc orthodoxæ Ecclesiæ subsannas, ac parui pendis, etsi diuina penitus & supernaturalia sint, quàm altas tamen figuras in mysticis naturæ egerint, ut nobis sint auxilio ad hæc insperscrutabilia arcana explicanda. Perpende quæso, quantus sit & qualis erga nos amor diuinus, qui ad vnicam salutem nostram hæc supernaturalia miracula fecit, horumque sacrum sigillum naturæ creatæ impressit, ut omnes & per fidem, & hæc externa fidei nostræ statumina, vberissimi fructus eorum fierent participes; qui vero flocci facerent æternis plecterentur pœnis.

*Mysteriorum
sacratissimo-
rum icones
figura in na-
tura reperi-
untur.*

MORS SPIRITUS MUNDI,
*mortis Christi Symbolum
 esse potest.*

CAPVT VII.

ACTÆ virtutis est Alchymia, in docendis & perquirendis naturæ arcanis, quibus nobis claret spiritum mundi nihil generare ac producere posse, nisi moriatur postquam elementari indutus est natura, sortisque subiit rerum sublunarium; granum enim est & semen vitæ, quod terræ mandandum est, vt putrescat & moriatur, fructusque ferat, alioquin sterilecît & euanidum est. Hermes, Chymicorum omnium Archifophus & vere trismegistus, nihil aliud intonat cum tota Chymicorum turba, quâ mortem spiritus seu Mercurij metallorum, secus enim inutilis est nulliusque momenti in opere Physico, perfectionis culmen conscendere nequit, ad quod totis viribus anhelat, vt cruda & incocta metalla, & coquat & duret, in aurum vel argentum, ni morte sua vindicet se ab impura & sæculenta mixtionis & compositionis suæ crassitie, & ab ea surgat in corpus subtile & tenue valde penetrationis compos, cuius gratia & auxilio suæ perfectionis & coctionis dotes, metallis crudis & incoctis communicat, & sic metallicam metamorphosin perficit & ostendit.

*Alchymia
 efficacissima
 est in perqui-
 rendis natu-
 ra arcanis.*

Nihil generatur, absque præmia morte.

Nec solum in metallis hoc obseruari licet, sed & vniuerso mundo palam est, nihil generari posse absque corruptionis & mortis præuia falce; ea enim est quæ vitæ nouæ præbet fundamentum, & ex qua veteres rescissi surculi, in nouos & recentes, germinant & pullulant vitæ concinnos & turiones. Alioquin Mercurius qui est totius generationis & corruptionis sedes & immota basis, calorem suum innatum rebus sublunaribus communicare non posset, quem à patre suo calido innato mundi accepit, ea lege & conditione vt quod est in rerum serie optimum omnibus naturæ partibus diffundatur.

Spiritus mundi qua ratione fiat similis rebus sublunaribus.

39. 51. 59

Mortis Christi Symbolum.

Quocirca à cælo descendit in terram naturamque induit inferiorem, vt similis omnino fiat & æqualis inferioribus, eaque ratione nutriat, foueat & conseruet, inferiora omnia, quorum gratia rerum sublunarium subiit sortem.

Ex his quis hominum aded hebeti & obtuso ingenio habetur! vt non colligat mortem spiritus mundi, symbolum esse posse, mortis Christi, cum decreta fuerit & sancita lex diuina, redemptionis humani generis, per mortem vni-
geniti filij Dei. A qua sola & vnica morte pendebat totius generis humani salus. Quid enim prodesset, incarnati Verbi mysterium, si verbum ipsum caro factum, mortis non subiisset tormentum, Prophetæ omnes, ante Christum natum id ipsum mordicè assueuerant passimque clamabant diuino non pythonico afflati numine Christum, filium Dei & hominis mori debere; & ipsemer Christus, dum viuere terrasque calcaret, fari solebat: Oportet Christum

Totius humani generis salus à morte pendet Christi.

pati & sic intrare in gloriam suam: destruite & diruite templum hoc, & ego tribus ipse diebus reedificabo illud maiori & pretiosiori quo nunc videtis ornamento decoratum, hoc est mactate corpus istud, quod veri templi omnium hominum vices gerit, verumque templum esse meretur. Et ego ipso tribus diebus pristinae ac multo maiori nitore restituum, quod in eius resurrectione, & mortis triumpho factitatum viderunt multi, & credimus omnes.

Mori certe pro nobis decebat Christum: granum siquidem cadens in terram, nisi mortuum fuerit, ipsum solum manet, Christus verò granum frumenti verum & verissimum erat, quod Pater cœlestis, terræ mandauerat, vt germinaret fructumque ferret vberimum humano generi summoperè expectandum. Ex eo grano surrexit & dimanauit sancta, sacra, Catholica, & Apostolica Romana Ecclesia, cuius solius vberimos fructus cœlum capere posse gloriari debemus, vt pote, ex grano illo diuino, Christiano surgentes & pullulantes. Mori ergo decebat Christum, vt fruges illas immortales Ecclesie Romanæ nobis omnibus communicaret, quibus in nos redundat vita æterna, peccatorum omnium remissio, gloria, gratia & sanctificatio, quam solum ex morte Christi, Christum sequendo desumendum censemus & verè credimus. Sic corpus suum sacrum sanctum dat nobis in alimentum æternum gloriæ, gratiæ & sanctitatis. Sic ipsum Patri æterno pro nobis immolatum quotidie ostendimus, vt super nos gratiam suam & benedictionem perennè infundat.

*Mors Christi
necessaria.*

*Vita sancti-
tas vnde de-
sumenda sit.*

Poterat ne Christus maiori amore, erga nos beneferiari, quàm postquam homo factus est, humanitatis nostræ luere pœnas & durissima eius soluere vincula, solutaque in pretiosum sui sanguinis fontem detergenda immergere. Poterat ne diuinius, at neque sanctius patrem æternū suum in nos omnes iratum, placatum rursus in nos omnes & beneuolum constituere, quàm innocentis suæ piaculo mortis, quo solo resoluta sunt peccata hominum omnium, mors mortua tunc est, cum mortua vita fuit.

Qui sagacis mentis examine, spiritum mundi contemplatur, nulla ratione naturæ prodesse potest, quin visibile ac palpabile corpus sibi assumat, in eoque vim mortis patiatur, vt generationis & corruptionis basis & fundamentum in inferioribus haberi mereatur, eisque omnibus vitam impertire queat. Eodem mentis examine tanquam simili speculo conspiciet Deum, vt homines saluos faceret vitaque æterna donaret in gratiam cuius facti sunt, conuenientiori & diuiniore non posse via hac perducere, tot & tantos perditos nebulones, quàm incarnati Verbi mysterio: Decuit enim creatorem, qui homines sibi similes fecerat, simili nutrire, fouere & conseruare alimento, & ita hominem fieri, vt verissimam & verè viuam hominis speciem sibi vendicaret, essetque fulcrum firmissimumque stabilimentum suæ fragilitatis labantisque naturæ. Animam viuentem postquam impertijt homini Deus, ex suo fonte depromptam nonne eodem fonte irriganda erat, ne in limo terræ, quo inclusa erat marcesceret, & sic in altum numquam surgeret,

*Quid est opus
homini, vt
fructum ferat.*

urgeret, nec domino suo fruges daret yllas, sed in æternum sterilefceret, limo permixtu terræ; irriganda ergo erat anima humana simili spiritu, quo in corpus suum afflata erat, vt viueret, germinaret & integra & illæsa permaneret. Hæc autem præstare non poterat, quin Deus ipse conditor suus homo fieret & diuino penitus & inscrutabili arcano labentem suam naturam & caducam diuino suo alimento, perenniter fulciret & restauraret: Omnia siquidem debent nutriri & foueri ab eodem fonte, ex quo sumpserunt originem, ductus est homo, ex fonte diuino; pari igitur fonte irrigandus & fouendus, vt viuat & germinet & pullulet Domino suo fructus diuinos & immortales, vt immortalis est ipse. At morti per peccatum obnoxius factus, diuini erat operis & conditoris non sui, ab illo mortis se emergere pelago.

Homo ex se ipso non potest à mortis se extricare barathro.

Vt in generatione & corruptione rerum factitari quotidie cernimus, quæ corruptionis subeunt sortem, non possunt ab eius se extricare barathro, & in nouam & recentem se extollere generationem, nisi per materiam primam seu Mercurium, qui in centro eorum latet immotus & incorruptibilis, & à quo sumpserunt originem, quique est generationis basis & fundamentum, & annihilationis impedimentum. Pari item via & multo quidem certiori non poterat homo ab inextricabilibus peccati & mortis suæ ambagibus se expedire, & in nouam & immortalem se sublimare vitam, nisi per Deum sui ipsius opificem, qui vitæ totius est vera basis & fundamentum.

Poterat quidem Deus ex pura & absoluta vo-

luntate hæc sacra permutare mysteria, & ad eundem collimare scopum sagittis alijs & diuersis, quas ex pharetra sapientiæ æternæ suæ depro- mere potuisset: Nihilominus cum alias non se- quutus sit semitas, hæc sanctior commodior & decentior diuinæ maiestati, omnibus alijs cen- senda est, cum hanc sequutus sit Christus.

*Homines ab
ortu immor-
tales.*

Certo certius est Deum nobis immortalem & perennem, in nuptijsse vitam, quam nos soli in ca- ducam & malè materiata sortem, serpētis astu- ria permutauimus. Misericors tamen Deus & summè bonus, amore quàm maximo in nos effu- sus non tulit mortis illius ineluctabili cæno nos ampliùs volutari, sed pretiosi sui sanguinis fonte lotos, pristino nitore nos restituit. Sic nos iterū & secunda vice reformauit & afflatu iterum di- uino suo gratiam spirauit, qua certo certius im- mortalitatem verè immortalem consequimur, quam antè primus patens noster protoplastus, fraudulenta serpentis eloquentia sibi & nobis surripuerat, & verè caducam & mortalem fece- rat. Mortale & caducum dico quidquid vitæ fō-

*Mortale &
caducū quid
vere dicatur.*

tis scaturiginem petere non potest: Deum autè solam veræ vitæ fontis scaturiginem petere om- nino nobis erat impossibile. Ergo etiam immor- tali & æterna frui vita cum hæc diuinæ prorsus

*Solus Chri-
stus nobis
cælum appe-
ruit.*

sit originis. Postquam autem Verbum caro fa- ctum est & habitauit in nobis, & vidimus glo- riam eius, gloriam velut vnigeniti à patre, ple- num gratia & veritate, tunc apperti sunt cæli, & gratia eius veritas & vita diffusa est super nos, quibus cælestibus & verè diuinis vestibus indu- ti, cælum intrepidè petere possumus tanquā filij

cœlestis profapia, cum & Christi feramus imaginem, cuius vestigijs inhærentes non solû quæ cœli, sed & quæ Dei sunt nobis competunt; per Christum enim pater æternus in veros & legitimos nos accersuit filios & alumnos.

Itaque necessitas redimendæ lapsæ humanitatis arguit etiam incarnati Verbi mysteriû passionem & mortem cum ab æterno ita sancitum fuerit, huiusque sacræ sanctionis rudimenta quædã explicantur, ex spiritu mundi, qui est istud semẽ vitæ à natura cœlitûs demissum ad conseruanda,

Necessitas redimenda humanitatis, expostulat incarnati verbi mysterium.

nutrienda fouendaque ea omnia quæ producit & parit ipsa; hic autem spiritus non potest tanto perfungi officio, quin alimẽti veri induat formas ac proinde alumnorum & filiorû suorum subeat sortes, & sic sumat visibile & palpabile corpus, in quo mortis sentiat stimulos, vt inde surgat in cibum perennem & indefinentem toti naturæ, alioquin natura caduca rueret in nihilum, ni perenni & incorruptibili illo fulciretur alimento, quo vetera sua, & semiruta monumenta restaurat; sic & nos verè viuere non possumus, & ad perennem & verè immortalem deuchi & extolli vitam, quin vita illa verè vitalis cœlitûs demissa viuentium subeat sortem, & fiat caro in qua mortis torcularia calcet & de morte triumphet, vt triumphus sui participes facti, per gratiam suam & misericordiam simus & cœli & bonorum suorû omnium compotes, vt clariùs videbitur inferiùs dum sacratissimæ Eucharistiæ mysteria tractabimus & eius Symbolum naturale inuestigabimus.

*b. f. 46
ad hyp. 1. 1.*

Hominis vita cœlesti & spiritali frui non possunt quin gratia Christi perfundantur.

Resurrectio Spiritus mundi, Christi Resurrectionem, allegoricè aliquatenùs representat.

C A P V T V I I I.

N° 46

ATIS nobis claruit superioribus argumentis generationem rerum omnium & conseruationem, mortem spiritus mundi postulare. Ex hac rerum sublunarium serie & ordine ducti sumus veluti via quadam, ad colligendam mortis Christi necessitatem, ex decreto diuino & dispositione æternæ sapientiæ, ad redemptionem hominum. Nunc verò perquirendum est si tantum valeat humani ingenij robur, quonam diuino sapientiæ æternæ arcano, Christi morti ⁱⁿ ~~in~~ ^{mixt} vitæ secretum æternæ, & qua ratione itidem spiritus mundi mors, rerum sublunarium omnium vitam, nutritionem & conseruationem arguat; sic mors & vita iuxtà se posita contrariorum propemodum magis elucescunt, & in ipsa morte verè latitat vitæ fons & origo, vndenam istud naturæ mirum? Mortem quam dicimus annihilationem mixti morientis non facimus, at potius purificationem, subtilitatem, tenuitatem corporis, vt in morte vetus deponat corpus nouumque sumat vetere tenuius, & aliqua ratione spiritui suo æquale & simile: Morte siquidem excrementa crassiora se-

Mors qua ratione sit principium vita.

*non est animi
relatio sed
purificatio
mixti*

gregantur & quod elementorum vappam & amurcam sapit foràs truditur per naturæ Archæi, & quod remanet purum & nitidum, cui paruus connectitur spiritus, & fit nouum mixtum priori nitidius & pulchrius, & sic renouatur natura & veteres deponit exuias, & æternitatis spolia ampla refert. Sic mors non est sibi detrimento sed ornamento, sic hominum mors est via ad vitam, anteriori multo fœliciores & iucundiores: Prima enim vita hominis caduca & labilis, longa & lenta mors est, mortis solum nomen vltimo vitæ termino imponimus cum & reliqua vitæ ante actæ momenta, mortis eiusdem insignia præ se ferant. Principium vitæ æquè mors est ac vltimus vitæ terminus. Sunt enim principium & finis in motu eiusdem essentiæ & qualitatis, quod elegantissimè & Physice notauit Poëta,

Mors non nocet, sed potius prodest.

Nascentes morimur finisque ab Origine pendet.

Itaque prudentiùs eloqui possumus dum morimur mortis nos vltimum obire terminum, ac eius absoluere pensum, vt vitæ æternæ telam exordiamur, quàm vltimum vitæ huius obire diem. Certissimum ergo est, mortis nostræ cineribus inesse vitam æternam, quam detegere non possumus & in proapatulo exponere vi mortis sentiamus stimulos. Alchymia id sole clarius ostendit & patefecit, in destructione mixtorum naturalium, quæ est veluti mors eorum. Nam calidum innatum & humidum primigenium eorum, quæ sunt formas & vitæ sedes, separantur ab omnibus suis heterogeneis excrementis & fœculentis spurcitijs vnà cum sicco radicali,

Morti inest vita.

& hæc tria iterum pura & nitida, nouo vinculo connectuntur & surgunt in nouum mixtum, priori multò nobilius ac præstantius nesciens occasum & mortem.

Si in prima rerum vnitate & vinculo, quo in principio sui ortus res vinciuntur partes omnes ab omni impuritate vindicatæ fuissent, & puræ & nitidæ factæ connexæ fuissent, non opus esset secunda ista vnitate & vinculo nouo de quo iam est sermo, vt res sublunares perenniori durarent æuo. At quia in primo illo rerum connexu, partes omnes connectendæ, excrementis scatent multis, quibus verus nexus & indissolubile vinculum præpeditur, ideò mors & separatio partium connexarum summè necessaria est, vt ab ipso separante, nitidi & puri fiat electio, & sic in puro suo quiescat & gaudeat adepto fine. Natura totis viribus ad hunc vltimum finem anhelat adipiscendum, vt tandem quiescat à laboribus suis, & gaudeat pace æterna; ideò tot generationes & mortes ex centro sui ipsius educit, vt tandem possit ab impuritatibus & spurcitijs se expedire quas protoplasti lapsus intimis suis visceribus immiscuit: At in vanum laborat ipsa, vltimum illum finem & perfectionis suæ culmen ad quod tendit, non consequetur, nisi creator suus & rerum omnium protoarchæus vltimas adhibeat manus: hic erit ille summus Alchymista, qui calcinatione vniuersali omnia tradet igni, vt omnia vltima morte moriantur, & in ea separentur absolutè & perfectissimè excrementa, quæ reijcientur in abyssum æterni ignis,

*Res omnes
quare morti
obnoxia sint.*

*In postremis
vitæ diebus
quid facturus
est Deus.*

Purum autem deferetur in abyssum æternæ gloriæ, fœlicitatis & vitæ; sic renouabitur tota natura per mortem, nec erit quicquam in toto mundo quin renouationis illius sentiat energiam & necessitatem, Deus ipse primus hanc legem fanciuit, legisque suæ in Christo passus est conditionem, & amaritudinem, non vt renouaretur ipse, quia integer vitæ, scelerisque purus omnino credendus est, sed vt alijs omnibus renouationis & restaurationis præberet viam tutam & certam, cum in Christo moriendum sit si immerso renouationis illius velimus frui thesauro. Protoplastus adam innocens, candidus nulloque vitio corruptus disruptis sanctæ legis vinculis, mortem sibi asciiuit æternam, mortisque affeclas omnes fecit homines; itaque miser factus, calamitosus & infœlix omni malorum aceruo prægrauatus, non poterat ab immenso illo miseriarum se emergere pelago, nisi per hominem innocentem, candidum, integrum vitæ scelerisque purum. Talem autem reperiri in hominum genesi non arduum modò erat, sed omnino impossibile; creatoris fuit ergo solius, alium dare hominẽ non ex parentum maculato semine oriundum, sed ex sapientia patris æterni creatoris, & sacre & intemeratæ Virginis sanguine, Spiritus sancti cooperante virtute desumptum, qui solus homo Deus iuris diuini inclusus angustijs, omnia quæ summi iuris erant patienda pertulit, vt piaculo tanto tantum persolueret scelus. Sic in eius morte & renouatione, renouata sunt omnia, & pristino restituta nitore. Amor adeò sumus & cellus, vt amãdi oës vincat artes, eo enim visũ est

*In die iudicij
tota renouabitur natura.*

*Quare Adã
non poterat
se à peccato
emergere.*

iudicem rei pœnas in se ipsum retorquere, criminis ultorem criminis vindictam sibi ipsi asciscere, Deum pati pro inimicis suis & hostibus ut inimicos suos & hostes, sibi conciliet indissolubili illo amoris sui vinculo, quo solo morte, passus est & vicit; vicit inquam quia mors illius profutura nobis nullatenus erat, nisi mortem mortis victoria & triumphus subsequutus fuisset: Postquam enim sustulit omnia tormentorum genera plusquam vllus hominum ferri potis est, ad mortem & sepulchrum vsque, nonne decebat illum, se Deum ostendere, se creatorem & redemptorem hominum patefacere, se piaculum verum esse & victimam immaculatam quam expectabat & postulabat diuina iustitia ad expiandum totius humanæ naturæ crimen & scelus; quo autem maiori miraculi titulo & gloria id assequi poterat, quam resurrectionis triumpho. A morte enim virtute sua propria, se ipsum emergens & partes integrantes personæ suæ, indissolubili nexu, iterum annectens; Deum esse testatus est, & creatorem & redemptorem nostrum, in quo si viuamus & moriamur, in eo etiã resurgemus æternæ vitæ participes, & de morte triumphantes; fœlicem hunc exitum & euentum fides christiana nobis expectandum credit, & Alchymia in rebus sublunaribus & præcipuè in Mercurio mundi symbolum tanti mysterij nobis spectandum exhibet: hic siquidem Mercurius protoarcheum suum imitari hac in re videtur quod, vti diximus, corpus visibile & palpabile sumat in centro terræ virginæ, ut & filius Dei in utero sacro, intemeratæ virginis, corpo-

*Resurrectio
Christi omnimodè necessaria ad hominum salutem.*

Cum Christo moriendum si in eo resurgere cupimus.

Symbolum naturale Christi & Mercurij.

ris humani induit & assumpsit essentiam : Spiritus mundi mortis patitur obelos in corporibus mixtorum, quæ ipse sibi figulauit, vt & filius Dei mortis subijt tormentum in corpore, quod & ipse sibi in vtero sacro impollutæ matris suæ conflauerat : Spiritus mundi naturali sua via & ordine triumphat ex morte, quæ calidum innatum & humidum primigenium quod est veluti anima & vita illius, à sicco radicali separauerat inimicitiam inter ipsa fecerat; at in morte pace tandem inita, iterum hæc tria surgunt in mixtum priori subtiliùs & nobiliùs, vt toti & vniuersæ naturæ sit alimento perenni & indefinenti, IESVS CHRISTVS certo certius, mortuam mortem captiuam duxit in triumphum, curru suæ resurrectionis veræ aureo, alligatam : corpusque vere gloriosum, incorruptibile, immortale, & vbicumque locorum penetrabile assumpsit, vt homines amafios suos, perenni sua vita spirituali & æterna foueat, & nutriat, & in pristinum reducat nitorem, primamque illis restaret gratiam. Ex resurrectione spiritus mundi, in nos descendunt cœlestes stellarum & planetarum influxus; ex Christi resurrectione, in nos permeant cœlestes veri Patris æterni influxus & gratiæ diuinæ, sine quibus & nos ipsi, & totus corrueret mundus : Spiritus mundi sic à natura præparatus, vniuersis rerum mixtis commoda alimenta ministrat, quod saucium est sanat, quod mancum, fractum, mutilum & lacerum est, id interno suo alimento refarcit, se ipsum in escam præbens. Iesus Christus mortalia passus & victrice morte resurgens omnibus humani generis in-

*Panis Christi
seu sacra Eu-
charistia est
Christianorū
vera vita.*

diuiduis commoda alimenta ministrat, quod sa-
cium imò mortuum nobis inest, id præioso san-
guine restaurat, vitæque donat aeternæ, se ipsum
in panem exhibens quotidianum, quo gratia,
per mortem suam nobis adepta, diuinitus fouea-
tur, & conferuetur.

Spiritus mundi Chymicè præparatus, corpo-
ra metallica cruda, impura & imperfecta coquit,
purgat & perficit in aurum vel argentum: I E-
SUS CHRISTVS diuina penitus arte nobis
præparatus, nos tanto vitio & corruptela depra-
uatos & pollutos, vt nihil foetidius, & imperfe-
ctius reperiri queat, non in aurum & argentum
& gemmas quæ nihil aliud quam terrâ sapiunt,
sed in homines diuinos, immortales, sole ipso
nitidiores perficit & permutat. Spiritus mundi,
quod sui est simile sibi vendicat & asciscit. I E-
SUS CHRISTVS quod sui est secum trahit &
perducit, Spiritus mundi à morbis nos liberat
vitamque salutis plenam nobis elargitur, Chri-
stus à peccatis omnibus, morbis peioribus nos
exonerat, vitamque verè vitalemque vt potè im-
mortalem nobis impertitur.

His itaque æqua mentis lance trutinatis Sym-
bolum aut spectandum & mirabile, in natura
reperimus vt in Christum amore rapiamur, qui
tanto & adeò singulari in nos amore affectus fue-
rit, vt quæ pro nobis passus sit, non tantum fide
credenda voluerit, sed & huius mysterij depictas
imagines, in natura ipsa collocauerit omnibus
contemplandas.

*Ascensio naturalis Spiritus mundi cœlum
versus & fontem suum: Christi As-
censionis Patrem Versus &
verum suum fontem,
figuram quandam
exhibet.*

CAPVT IX.

DOCET nos Hermes Chymicorum pater cum reliqua Chymicorū omnium turba, Spiritum mundi à primo mobili in centrum terræ vsque descendere ibique corpus visibile & palpabile assumere in eoque corpore mori modo quo granum frumenti in terram proiectum moritur, ne sterile scat, vt in cœlum iterum ascendat assumpto corpore suo subtilissimo & tenuissimo, per mortem illam facto, ad penetrandas vniuersas mundi partes, sua tenuitate, vt ea via deferat vbicumque vitam toti naturæ necessariam: Nam si in sua cœlesti & superelementari natura permaneret sua tenuitate vix posset mixta elementaria nutrire & alere; ea enim ipsa elementari & simili egent cibo, vt persistant, nec etiam si crassa & dura scateret essentia, partes omnes corporis & imperceptibiles meatus adire posset,

*Ascensionis
Christi Sym-
bolum.*

vt illis esset vitæ adiumento & fulcro ; decet ergo spiritum hunc vitæ & essentiæ baiulum spiritum esse & corpus, hoc est tenuissimam & subtilissimam habere corporalem essentiam vt officio suo perfungi possit. Id claret in animalibus cunctis, in quibus antequam alimentum subeat vltimam sui ipsius præparationem subtilissimam induit essentiam, & crassas veteresque suas primas deponit exuias ; primo ventriculus qualecumque alimentum ipsi inditum, præparat in chylum, chylus à venis meseraicis & ab hepate permutatur in sanguinem, sanguis à corde in spiritum vitalem, hic à cerebro in spiritum facessit animale, qui adèd tenuis est & subtilis, vt quaecumque oculorum aciem fallat & fugiat, tantùmque distat à primo alimento, quod à ventriculo in chylum commutatum est, quantum cælum distat à terra. Itaque videmus in tota & vniuersa natura, vt & in singulis eius partibus, spiritum mundi vitæ baiulum & essentiæ ministrum è cælo descendere in terram, & è terra in cælum iterum conscendere, & è cælo iterum in terras deuoluere vt naturam commō-

*Spiritus mū-
di ex vtra-
que natura
cælesti &
elementari
est conflatus.*

stret vtramque cuius est compos, quaque potis est, totam conseruare naturam quod voce altissima intonat verissimus Hermes. Ascendit à terra in cælum, iterumque descendit in terras & suscipit vim superiorum & inferiorum, ad perpetranda miracula rei vnius, hoc est ad vniuersam naturam quæ vbiuis locorum vna est, nutriendam, fouendam & conseruandam. Quod si hæc interpretentur, de opere illo Hermetico, mystico & arcano, nihilominus cum & hoc opus re-

referat Symbolum totius mundi, ipso Hermete teste, nos & ad vniuersam naturam retorquendo, perperam non interpretamur tantum Philosophum.

Deus pater & creator omnium diuina sua sapientia, hæc ita fieri voluit, in conseruandis & fouendis rebus sublunaribus & sancta & inuiolata lege sanciuir quæ præteriri non potest. Sic & erga nos misericordia pietate summa, & singulari amore ductus, Christum suum, vnigenitum filium suum nobis dedit tanquam verum spiritum mundi intellectualis, voluitque ipsum concipi de Spiritu sancto, in vtero sacro Virginis intemeratæ, eumque nasci & hominem verum fieri, mori, sepeliri, à morte suscitari, & ad cælum & dexteram suam, vnde venerat, iterum conscendi, vt hinc veram vitam intellectualem tanquam ex innato & primigenio vitæ fonte nobis impertiat gratias cælestes, & dona patris æterni nobis communicet, quæ omnia peccatis nostris inconcessa & illibata nobis erant. At Christi immensis meritis, concessa nobis sunt & Inexhausti eorum fontes aperti, ibi coram patre mediator æternus est, sacrificium & sacrificator, qui hostiam immaculatam, hoc est personam suam Trinitati sacre semper offert, in piaculum scelerum nostrorum, quæ vitam illam nostram intellectualem, quâ in æternum duraturos, in ipso fœlicitatis centro fecerat ipse Deus, ita contaminant & labefactant, vt pro nihilo coram Deo habenda sit, temerata peccatis, vi Christi sanguine, piaretur, qui nobis suffusus illam restituit integram, & patri suo miserandam dispo-

*Christus
nobis dedit
Deum, vt per
ipsum solum
in æternam
viamus.*

*Mixta quid
à corruptione
vindictet.*

suit, cuius mysterij notam & sigillum impressum in naturalibus cernimus. Ea si quidem dum corrumpuntur, in perpetuo corruptionis suæ volubro persisterent, ni spiritus mundi de super caderet, qui corruptionis illius sordes, dissoluendo & abluendo nouum ex corrupto dat germen mirum naturæ spectaculum & ornamentum; sic & nos dum peccatorum sordibus inuoluimur, nullum æternæ vitæ fructum daremus nisi Dominus Deus noster Iesus Christus desuper veniret, qui peccatorum nostrorum omnium sordes expiando, suscitatur in nobis illud germen æternæ vitæ, quo in sanctos euadimus viros, Christiana semper egentes irrigatione, quod sequenti capite, dilucidatum clariùs legere licebit.

Fideles Christiana semper egentes irrigatione ut in fidelitate persistant.

*Spiritus mundi è cælo descendens in terras
ad vitam rerum sublunarium, Symbolum est quoddam Christi descendens in sacram Eucharistiam
ad vitam fidelium
omnium.*

C A P V T X.

*Natura eget
spiritu vita.*

IDI MVS superioribus capitibus naturam ad rerum omnium nutritionem & conseruationem egere spiritu vitæ, qui à creatore summo Deo vbicumque diffusus est, vt vitam vbiuis locorū

diffusam foueat & nutriat, irritando & suscitando omnes vitæ facultates, alioquin vniuersa sterilecerent, & veteri suo tegumento squalido prorsus interclusa, perirent: mirabili autem methodo & via plusquam stupenda, tanto perfungitur officio, descendit è cælo in terras, & ex terris iterum conscendit cælos, iterumque terras petit, & sic fit alimentum verum proprium cuiuscumque rei.

In maximo omnium operum Hermetico opere, id clarius elucescit; ibi enim loci, spiritus metallicus cælum vasis quo clauditur conscendit, iterumque fundum petit, terram versus metallicam, quam tanta donat virtute & energia, vt reliqua imperfecta metalla, cruda & incocta perficiat, coquat & duret in aurum vel argentum, ad eò purum & nitidum vt omnimodam metallicam scabritiem prorsus à se eliminat, nec vlla corruptione teneatur. Sic etiam vitrum & cristallum lapidesque omnes ignobiles & triuales in veros transmutat adamantes & carbunculos.

Viderunt quamplurimi supremæ & infimæ fortis homines sciens loquor, puluerem rubicundissimum, lumine & splendore, rubinis & carbunculis prænitentem melle & saccharo dulciorem, moscho & ambaro suauiore & fragrantiore, vitali igniculo turgentem, qui plumbum, ferrum & quoduis aliud metallum igne liquatum sua liquatione breuissimo temporis spatio, in verissimum aurum, ipso naturali auro præstantius & nitidius commutabat. Floret adhuc apud florentiam in cimeliario principis tantæ & præclaræ inauditæ metamorphoseos specimè admirandum

*Lapidem
Philosophorū
viderunt
quamplurimi
homines.*

nisi spectare licet ferreum clauum media sui parte, in purum legitimumque aurum conuersum, oleo quodam Chymico in quod immersa fuerit pars illa clau.

Lapis Phisicus ex quo componatur.

Fuit autem istud secretum opus, ex spiritus mundi metallici essentia conflatum; hic si quidem spiritus, postquam duris & crassis suis excrementis terreis, se perfectè emungere potest, idque per mortem & corruptionem suam tandè nouum sibi comparat corpus subtile & tenue valde, spiritibus turgens, quibus cœlum vasis quo clauditur scandit, iterumque præcipitatur in terram, fixam claram & mundam, cuius fusione & liquatione, metalla, impuræ propaginis & leprosæ sortis absolutè mundantur, aurique & argenti subeunt nitorem & splendorem, cuius perfectionis culmen nunquam attigissent, at vilissimæ metallicæ rubiginis labe perpetua contabuisent, ni spiritus ille mundi metallorum omnium pater & primus opifex metallicam induens formam, illas corruptionis sordes, suo impolluto humore deterfisset.

Ex transmutatione metallica colligitur & sanctificatio hominum,

Mirum certe artis Chymicæ spectaculum, quo speculari imò contemplari licet hominum omnium miserandam sortem, qui numquam felicitatis supremæ culmen pertingere possunt, cuius tamen potiundæ gratia nati sunt omnes, ni ipsemet creator Deus hominum omnium verus pater & primus opifex, humanam induat naturam, mortem patiatur, resurgat, cœlumque petat gloriæ suæ, ex quo iterum descendat in terras, nec tamen cœlos linquens, virtute diuina, & arcano imperscrutabili in sacro Eucharistiæ Sacramento

cramento fiat nobis alimentum diuinum transmutata verè panis & vini substantia in verum & legitimum reale corpus suum, saluis tantum panis viniq; speciebus sub quibus, verum & cœleste nobis elixit, quo delibuti omnes ab omnibus vindicamur peccatorum spurcitijs & sic electorum numero conscribimur, veterem deponimus Adamum, nouique Christi essentia proteâi, hostes omnes debellamus, mortem fugamus, infernum claudimus, cœlumque nobis in æternum apperimus, & ipsius Dei consortes facti, hymnum illi canimus æternæ laudis & gloriæ.

Hæc transmutatio nostri quam Christus Iesus noster suo prætioso corpore nobis dato peragit, miraculosa omnino est, & diuinæ artis opus, aliamque antecellit infinitis parasangis, quam de plumbo aut de ferro in aurum conuerso retulimus. Nihilominus cum his ambabus transmutationibus, in sit aliquid depictum & insculptum, cuius auxilio licet Christiano Philosopho, absque eiusdem fidei Christianæ labe, has inter se comparare, vt percipiant omnes misericordiâ & gratiam diuinam vbique aded diffusam esse, vt mysteriorum suorum insperscrutabilia arcana, depingat, & figuret quoquo terrarum, vt tanti beneficii memores esse valeamus. Vidi ego sculptam plantæ admirabilis iconem, quæ nonnulla sacratissimæ Passionis Christi stemmata perfectissimè insculpta gerebat: caulis eius follijs lanceatis viuo sanguine variegatis, terra surgebat, flos deinde extuberabat exquisitissimus aureo radians colore, in cuius centro, co-

Planta stemmata passionis depicta gestans.

rona spinea, clavi nigro colore veluti ferreo delibuti visebantur, vestis & toga tanquam sacrum vexillum hinc prominet, & hæc omnia columnæ albissimæ in umbilico floris positæ, infinitis sanguinis viuidi guttulis conspersæ suffultæ, omnibus in propatulo erant. Sunt & multi qui iudicis terris, & iam in quibusdam alijs multis Europæ partibus, in hortulis quorundam hanc mirabilem plantam viridem & solo adhærentem conspexerunt florentem, quæ sacratissima redemptionis nostræ stemmata perfectissimè delineata omnibus exhibet. Vide iam & contemplare hæreticè vt non solum Deus in penetralibus & intimis naturæ secretis, sed etiam in propatulis naturæ plantis & floribus, hæc sua mysteria pingit, quæ tu intimo corde negas adoranda, & naucipendis: hæc omnia coram Deo, iudicis accusatoris vices agent, teque pudore quammaximo confundent, hæc mysteria salutis nostræ vnica subsellia, nec domi nec in corde habes depicta, & tamen vbique terrarum delineata cōspiciuntur ad tuam confusionem & opprobriū.

Mysteria sacra passionis vbique depicta sunt.

Omnia redemptionis mysteria ad Eucharistiā constituendā contendunt & vergunt.

Hæc omnia etiam prædicta mysteria quorquot sunt à Christo celebrata fuere, hæc vnica potissimum ratione, vt in Ecclesia sua Eucharistiā sacram deponeret, vt reliqua omnia in ista sola nobis essent vilitati & saluti. Quod in Euangelio Christus firmis & clarissimis verbis asseuerat: qui non comederit corpus meum & biberit meum sanguinem non habebit partem mecum; Quasi diceret, veni in mundum naturam serui induens, passus sum crucem, mortem, sepulturā, resurrexi à mortuis, cælos ascendi, sedēs ad dexteram Patris æterni. At hæc omnia; vt iterum

descendam in terras, dexteram patris nec cœlos inde linquens ad Eucharistiam meis asseclis relinquendam, quæ verum est corpus meum reale & integrum quod verissimum erit peccantibus & impuris hominibus tanquam elixit permutans eos in pios sanctos & fideles; at id non erit via & methodo communi & triuiati, sed ego ipse Christus vobis ero alimento, & cibo, aut veluti lapidi Physico, impura transmutanti metalla, quia re ipsa, ipsemet impura intrat metalla, sic & ego impura subibo corpora vestra, vt ea mundem & expiem expiatione vltima, sine qua habere partem mecum nullius est hominum. Quare asseueranter vobis prædico, qui non comederit reale & verum corpus meum, & biberit meum sanguinẽ impurissima sordescet macula & labe, qua partem mecum habere non poterit. Candidus enim ego & nitidus, candida & nitida sequor, & illa solum mihi coniungi possunt, est enim rerum similibus cæcus & occultus amor: Ob quam rem Sacramentum Eucharistiæ omnium salutis quam maxime necessarium credimus, quo solo vita spiritualis nostra illæsa & integra conseruatur, & quo quotidiana miracula patrantur in Eccl. Romana.

Non enim sola est metempsychosis sed & simul metempsychomachosis, & transubstantiatio panis & vini saluis eorum speciebus & formis externis, in verum corpus Christi, cum suis omnibus speciebus & formis, quæ occultantur & obteguntur speciebus vini & panis. Hæc est illa miraculosa & verè stupenda transmutatio, diuinum opus, diuina Alchymia, qua Deus fit homo, & qua Deus homo, se præbet omnibus hominibus in alimẽtum

Qui Eucharistiam sacrã non comedit, saluus esse nõ poterit.

*Eucharistia
Sacramentum
est omnium
mirabilis.*

verum, vt nos in sanctos & pios & quasi Deos permutet, hoc est mirabile mirabilium omnium mirum, quo Christus Ecclesiam Romanâ suam declarauit. Præclarè admodum nihilominus elucet eius sapientia & summa bonitas, quod dederit naturalia quædam, que nobis horum mysteriorum symbolis & figuris esse possunt, quibus prælibare possumus multa & præclara ad eorû explicationem; Sic spiritus mundi è cælis in terras deuoluens ad vitam & conseruationem rerum naturalium nobis est subsellio, vt mirabilem & inenarrabilem Christi descensionem in Sacramentum Eucharistiæ, vt vitam spiritualem omnium hominum contemplari valeamus ad eò necessariam & perutilem, vt eius defectu & inopia Ecclesia Dei consors dici non possit, nec tanto dignari nomine, nec modo Ecclesia dici possit, cum ea semper habere mereatur & debeat secum religionem & cultum veri Dei cõnexum; cultus autem veri Dei, sacrificium expostulat Deo condignum & peccatis hominum expiandis idoneum & aptum: quale autem sacrificium Deo condignius & hominum peccatis diluendis efficacius, Deo homine ipso inueniri posset. Huius Sacramenti necessitatem apud Ecclesiam, cancellatim & figuratim nobis comonstrat; necessitas spiritus mundi descensus in terras, ad conseruationem rerum sublunarium, eo enim indiuidua quæque tendunt ad perfectionem qua nata sunt; sumunt enim omnia ex eo originem & primordium, & tali & simili perpetua & perenni irrigantur fonte, vt in suum perdurent æuum, alioquin in se ipsa corrueret

*Non datur
Ecclesia Dei
si Eucharistia tollas.*

*Eucharistia
sacra necessitas
undenam
ex natura
d sumi possit.*

collapsa naturæ molles; sic & Christus multo quidem & præstantiori modo Ecclesiæ suæ, se ipsum præbet in escam veram, vt tali & tanto refocillata cibo & potu, in æternum perduret tempus.

Descensus spiritus mundi super mixta naturalia, aduentus Spiritus sancti super Christi affectus figuram quandam representat.

C A P V T X I.

AMIAM Chymicæ alumnis explicandum venit, quid propriè sit spiritus mundi, nam in præcedentibus capitibus humiditatem radicalem Mercurij mundi, spiritum mundi diximus; hanc vero humiditatem seu spiritum humidum volatilem, cum Christo symbolum habere ostendimus. Nunc vero spiritum Mercurij cum Spiritu sancto, symbolum etiam habere volumus: videndum nobis est & explicandum an si ambo spiritus sint vna & eadem res in Mercurio mundi. Itaque spiritus quem cum Iesu Christo symbolum habere volumus, humiditas est radicalis Mercurij, quæ humiditas cum sit tenuis quid, & valde subtile, spiritus nomine, dignari meretur, propter suam tenuitatem. Quod enim

Spiritus sancti symbolum naturale.

subtilissimæ & ætheræ est essentiæ, spiritus nomen sibi vindicat apud Chymicos. Siccitas pariter radicalis & essentialis quæ in eodem Mercurio reperiri contingit, propter eandem tenuitatis & subtilitatis essentiã, spiritus etiam nomine insigniri non dedignabitur. Tria enim sunt in Mercurio mundi, calidum putà innatum quod & sol dicitur & sulphur. Humidum primigeniũ quod est Luna & Mercurius appellatur: & siccũ radicale quod & sal, nodus vinculum & amor solis & lunæ vocari solet. Hæc tria propter tenuitatem, qua pollent spiritus cognomẽto efferrì possunt, & præcipuè cum in Mercurio reperiantur volatili; nam hæc tria in ipso volatili Mercurio, vti & in fixo ac permanenti solent reperiri, Nullus autem fere Chymicorum est, quin duplicem hanc Mercurij differentiam agnoscat, triplicemque hanc vtriusque compositionẽ perfectè calleat. Quocirca in præsentì capite siccum radicale Mercurij, spiritũ mundi dicemus, huncque cum sit amor vinculum & nodus calidi innati & humidi primigenij, ipsiusmet Mercurij mundi, cum Spiritu sancto, quadantenus figuratim quadrare dicemus, & potissimum cum per eius irraditionem & influxum sanctum & sacrum Christi asseclas, Christo perfectissime & indissolubili vinculo & nexu, connexos esse credamus: Spiritus enim sanctus cum perfectissimus & absolutissimus sit amor Patris æterni & Filij, filijque patris, ita vt eo amore in vnitatis essentiã vnã coëant ambo, & non solum hæ duæ personæ, sed & ipsemet Spiritus sanctus tertiã sacræ Trinitatis personã, subit eãdem

*Quid Sol,
quid Luna,
quid Mercurius
dicatur
apud Chymicos.*

*Siccu radicale
mercurij est
spiritus mundi*

Spiritus sanctus est vinculum & nodus Trinitatis.

Trinitatis essentiam, eomet ipso amore & vinculo suo, sic solus est ille, qui nos Christo perfectissimis alligat vinculis. Quantum enim præstat nobis, ad securam & tutissimam salutem nostram consequendam

Spiritus sanctus Christo nos perfectissime alligat.

I E S V C H R I S T I Saluatori & Redemptori nostro adhærere, tantum etiam & nobis præstat Spiritus sancti, facer aduentus; quo solo feruet cor nostrum amore diuino, eoque indissolubili nexu & ligamine **I E S V C H R I S T O**, deuinctum confirmatur.

Sic & spiritus mundi, ita adunat partes mixtorum, vt in vnitatis indiuidui compositionem coalescant, & sic eo vinculo & nodo viuunt & perdurant tempus suum. Spiritus sanctus incarnati Verbi mysterium in vtero sacratissimæ Virginis molitus est, ad hominum omnium salutem & vitam spiritualem & æternam. Spiritus mundi humidi radicalis quod cum Christo symbolum habere superioribus vidimus capitulis, in centro tanquam in vtero terræ virginis operatus est incorporationem ad vitam rerum sublunarium, & earum perdurationem & æuum ne in nihilum eant. Spiritus sanctus è cælo descendit ad confirmandos, docendos, & illuminandos Ecclesiæ primos patres, Christi primos Apostolos & asseclas, vt mysteria diuina & sacramentæ & Catholicæ perdiscerent Ecclesiæ, ceterisque posteris suis traderent intemerata, Spiritus mundi è cælo descendit, vt Mystas & Sophos doceat naturæ secreta, & arcana eaque perdiscat eius luce & radijs, qui per totam naturam sparguntur, vt vnusquisque in propatulo habeat quod in tota natura magnum est & pretiosum.

Spiritus sanctus primos Ecclesiæ patres illuminauit.

Symbolum &
figura natu-
ralis Spiritus
sancti.

Spiritus sanctus descendit è cælo, super Apo-
stolos ignei flaminis instar venti & ignis impe-
tus præ se ferens formas; Spiritus mundi dum
terras petit, mixtaque naturalia afflat, nihil nisi
ventus & ignis est & vitæ naturalis flamen. Spi-
ritus sanctus Ecclesiam Romanam Catholicam
& Apostolicam conseruat viuifico suo & sancto
flamine, viresque eius, virtutes & energias mul-
tiplicat, & per totum terrarum orbem propagat
& extendit, Spiritus mundi vniuersam naturam
tutam & securam fouet & nutrit suo intrinseco
viuifico nectare, eiusque virtutes & proprieta-
tes, actiones & facultates, mirum in modum mul-
tiplicat, vnde tot generationes, & noui in dies
ortus. Spiritus sanctus aduentu suo renouauit
vniuersam faciem Ecclesiæ, vnde illud. Emitte
Spiritum tuum, & creabuntur, & renouabis fa-
ciem terræ: Sic & Spiritus mundi, aduentu suo,
renouat faciem terræ, veteris hyemis cortex de-
pellitur, & noua vernaque & viridi cuncta cir-
cunteguntur pelle, aduentante vere, vbi omnia
spiritus mundi copioso afflatu iuuenescunt. Sic
claret omnibus & manifestum est per Alchymia
spiritum mundi rudem quandam figuram &
imaginem adumbratam secum præ se ferre, qua
possumus mysteria Spiritus sancti, nobis cælitus
ac diuinitus à patre luminum & sapientia eiusdè,
& ab ipsomet Spiritu sancto reuelata, quadam-
tenus penetrare & percipere, aut saltem fidem
nostram confirmare & hisce naturalibus fulcris
diuino semper afflante spiritu stabilire.

*In caractere spiritus mundi occultantur
scientiarum naturalium om-
nium arcana.*

CAPVT XII.

SOPHI, Magi antiqui omnes & cabaliftæ rerum naturalium myſtica ad eò obſcuris inuoluebant ænigmatibus, tropis & figuris, vt nihil poſteris traderent, niſi per caracteres, & rerum diſcendarum hyeroglyphica; Itaque vnus & ſolius caracteris ambitu exiguo, complexi ſunt omne quod libro vnico ſatis amplo, imo & volumini magno iam inſcribi poteſt: hanc rei veritatem ſatis teſtantur Ægyptiorum columnæ & pyramides caracteribus & hyeroglyphicis depictæ, quibus Philoſophia integra occultabatur. Vnicum ex omnibus caracteribus elegerunt, antiqui Sophi, cuius ſolius ambitu quamplurima, eaque perpulchra, naturæ arcana, obtexerunt: Hunc autem caracterem hæc plane modo deſcripſerunt ♀ in vertice illius Lunam bicornem in centro Solem, in baſe & fundamento Crucem poſuerunt: ex ſole illius caracteris centro, intellexerunt calidum innatum mundi, vitæ fontem, in centro cuiuſcumque rei reſidentem, & in ipſomet mundi centro commorantem, vt commodius vitam

*Antiqui qua
methodo ſci-
entias rerum
traderent.*

*Explicatio
characteris
Mercurij.*

omnibus mundi partibus, communicare possit, & elargiri queat omnes suæ vitæ facultates, vsque ad vltimas orbis partes. Ob quam rem calidum istud innatum vitæ fontem, cor mundi fecerunt & centrum, quod circulo solis propemodum depinxerunt è cuius medio, infiniti fere lucis & ignis vitalis radij perenniter scaturiunt, ad ingentem & præpotentem illam vitæ vim & energiam commonstrandam; circulus siquidem caret fine & principio, sed ipsi vndique finis, & vndique principium inest, sic & calor naturalis mundi actione particulari & limite suo circumclusa, caret. At vndique surgunt omnes qualescumque sint mundi & naturæ actiones quidquid enim est actionis virtutis & energiæ, in vniuersa natura ex eo profluit fonte, & in ipso submergitur, non secus ac circulus figuras alias omnes, in se complectitur; Sic & calidum innatum mundi actiones omnes, facultates & energias in se coërcet, quas radij illi innumeri & fere infiniti, ex medio circuli pullulantes representant.

Luna bicornis in characteris Mercuri quid indicet.

Luna bicornis quæ in vertice characteris sita est, humidi radicalis mundi & naturæ, nobis ideam exhibet, humiditas hæc radicalis mater est rerum omnium, vt & calidum innatum omnium censetur pater. Ex Luna bicorni indigitatur hæc humiditas rerum omnium altrix seu semicirculo, vt sciamus & perdiscamus hanc humiditatem radicalem, non nisi partem esse humidi calidi innati essentialem & radicalem, non secus ac scemina masculi censetur media pars & generationi inepta nisi masculino coniugata, qui circuli perfecti & solis ad instar illi est. Sic est

humiditas calidi innati censetur fœmina, & vera media pars, generationis rerum & ortus minime compos, nisi calido innato tanquam masculino suo indissolubili nexu conne&ctetur; ideo Lunæ bicornis figura hanc humiditatem connotarunt, Antiqui, vt mediâ calidi innati partem esse hinc aucuparentur, Philosophiæ alumni, & præterea vt perdicerent omnes Lunam cœlestem esse matrem istius humiditatis, vt & calidi innati solem esse patrem, Luna si quidem cœlestis sua virtute & energia hanc humiditatem fouet, nutrit, alit, & multiplicat. Experientia ipsa id nobis indicat, dum plenilunio, omnia conspicimus succo vitali & nectare viuifico turgentiora & pleniora; quia tunc temporis Luna toto suo orbe lucet & radiat, qua luce & radio in inferiora humiditatem hanc infundit copiosiore & perfectiorē: vbi enim maior inest lux & fortiores radij, ibi etiam maior influxus, & copiosior. Influxus autem cœlestis nihil nisi calidum innatum mundi est, & vitæ sublunarium omnium fomes & fulcrum, quod absque humiditate innata, radicali & primigenia imaginari non possumus; sunt enim ambo indissolubili vinculo connexa, ob quam rem perfectissimè imo & peracuta diuinæ Palladis arte, Luna bicornis quæ in culmine characteris Mercurij collocata est humiditatis radicalis & primigeniæ symbolum refert.

Siccum autem radicale quod calidi innati set Mercurij essentiam integram cōplet & absoluit acutissimè, & rectè admodū repræsentatur Cruce, in infima parte characteris posita, humidum enim primigenium quod est semen radicale rerum omnium non patitur rerum sublunarium

Humiditas Mercurij est mater rerum omnium, vt & calor est omnium pater.

Luna humiditatem Mercurij nutrit, alit & auget.

Influxus cœlestis quid sit

Cruce quid repræsentet in characteris Mercurij.

alterationes, corruptiones & varias mutationes, nisi postquam sicco illo radicali adunatum est, & compactum, quod nomine salis annotant Alchymistæ; at quam citò sublunaria coagulata sunt sicco illo radicali & essentiali Mercurij, eò citiùs etiam hinc inde germinant & pullulant omnia, & sic per crucem, actionis & passionis verum & vnicum symbolum siccum radicale Mercurij, seu semen rerum omnium passionis & actionis basis & fundamentum figuratur.

Sal. qua ratione fit generationis & corruptionis basis.

Qua ratione autem & qua naturali via siccum radicale Mercurij generationum & corruptionum sublunarium sola & vnica sit basis & fundamentum, & quo pacto crux sit passionis & actionis symbolum, manifestandum iam venit, vt quod est in tota Alchymia secretius & altius in gratiã alumnorum artis explicemus.

Sancitum est apud Philosophos Peripateticos, actiones & passiones rerum sublunarium, ex contrarietatis fonte scaturire; in Mercurio autem mundi nihil datur contrarij, nec dissonum. Vndenam ergo ex Mercurio mundi generationes & corruptiones, passiones & actiones profluent; profluunt ex superficie Mercurij quæ alligata sũt centro Mercurij, siccitatis radicalis nexu & vinculo, generationes & corruptiones & varias omnes mutationes parit & producit; superficies autem hæc Mercurij, elementa sunt, quæ ex centro Mercurij educta, ad superficiem eius conuolarunt, vbi alterationes & mutationes efficiunt contrarietatis pugna, & innato & naturali eorum inter se bello. Hæc vt clarius intelligatur crucem passionis & actionis symbolum expli-

Vnde profluunt actiones & passiones.

candum venit. Delineatur circulus perfectè rotundus è cuius centro ducentur lineæ duæ æquales in crucem dissectæ, ad eius superficiem, hæc crux, superficiem circuli, centro eius alligabit & coniunget. Alchymistarum primi asserunt Mercurium mundi in instanti suæ creationis, antequam generationes & productiones rerum fierent, quasi punctum esse quod per generationes & productiones, in circulum perfectum & orbem euasit: vt autem punctum in circulum expandatur & orbem, lineæ quamplurimæ aduocandæ sunt in auxilium, quæ ex puncto ducantur superficiem versûs, lineæ autem sic ductæ, constituunt & delineant cruces. Siccum itaque Mercurij mundi, siue sal vitæ coniungēs superficiem centro suo, & centrum superficiæ, est actionis fundamentum: Nulla etenim datur via à centro ad superficiem, nec à superficie ad centrum, nisi per motum, motus autem est actionis & passionis basis & fundamentum; puncta item quæ in superficie sunt, diuersa sunt & varia, ideo inter se contraria, & ideo in superficie sola actio & passio reperiuntur, in centro autem in quo nihil nisi vnicum punctum est, non datur contrarietas, nec propterea actio & passio, etsi ex illo vnico fonte orientur actiones & passionis, at id in superficie sui circuli tantum contingit. Sal autem vitæ seu siccum Mercurij radicale & essenziale quod connectat superficiem centro centrumque superficiæ, rerum omnium est etiam in omnibus, mutationis & alterationis principium, qui mysterijs occultis salis initiati sunt, & miracula eius naturalia conspexerunt,

Quare in superficie Mercurij sunt actiones & passionis.

mixtorum reductiones per ignem in cineres, & in salem, & hunc iterum in mixtum simile, & idem specie, ex quo sal ductus & extractus est. Hęc Philosophandi rationem & methodum, fateri cogentur & capient vna secretissima Alchymia arcana, quę iam explicata sunt, & cortice suo durissimo denudata.

Sal ergo & crux mysticum quoddam arcanũ in se recondunt quo actiones & passionēs rerum sublunarium contēplari queamus, & mira naturę in Mercurio mundi admirari, quę in dies ex centro suo emergunt in lucem, ex quibus tota Philosophia floret & candicat, cuius compendiũ in hoc solo charactere Mercurij habemus perfectissimè insculptum & inscriptum: Luna si quidem & Sol quę supremum occupant charactēris locum, naturam cœlestē indigitant, quidquid enim cœlum suo altissimo ambitu in se coërcet, nihil nisi Sol & Luna est: Sol pater, Luna mater rerũ omnium habetur, cœli motus vniuersus quo omnia persistunt in diem & noctem distinguitur. Sol diei, Luna nocti præest, itaque motũ naturę vniuersum & externum & internũ Solem & Lunam dicere possumus, & si quid est aliud in cœlo, quod Solis & Lunę non redolet essentiam illud tamen qualecumque sit Sole & Luna perficitur. Crux autem infima naturę elementaris ideam & exemplar nobis exhibet: ibi enim cœlestis virtus & energia descendens mutationum omnium & alterationum scopus est, & centrum in quod omnia sublunaria vergunt; vnde crucē in infima charactēris Mercurij parte posuerunt antiqui, tanquam passionis & actionis symbolũ.

Sol & Luna
in charactere
Mercurij
quid indicēt.

Proinde in inferioribus nihil cruce carere potest, ad perfectionis summum gradum attingendum, quod expressis verbis Deus ipse, Christus Redemptor & Saluator noster, indigitat & præcipit hominibus se ipsum sequi & ferre crucem suam ad summum illud perfectionis culmen, ad quod tendimus omnes conscendendum, quod æquo iustius est; si enim sublunaria cuncta, dum ad perfectionem vergunt crucem portant Mercurij quid moliri debeant homines, Christi assecle, dum immensum illud perfectionis perreptant culmen, nonne crucem Christi perferre, quibus possunt humeris cogi merentur? ut tantæ Crucis ope, superficiem miseriarum & calamitatum suarum, centro felicitatis & inuiolatæ pacis coniungant: ex nihilo centroducti sumus per rerum omnium centrum verum & unicum Deum, & ad superficiem mundi cæci, in qua mutationum & contrarietatis reperitur anxietas. Cruce autem Domini nostri Iesu Christi superficies illa corruptionum & peccatorum, mutationum omnium & contrarietatis vera sentina & lacuna, connexa est, centro diuino, in quo vera pax & æterna quies, nobis erit Crux hisce de causis, ex immensis meritis Christi quidquid est infensi & infausti fugat & procul à se eliminat, abyssum infortunij & veri mali claudit, cælum aperit & supremæ felicitatis est unica clavis, & ex felici crucis auspicio tota mundi sublunaris perfectio pendet, imo & cælestis honor, decus & gaudium Angeli siquidem & homines præcipui cælicolæ, non eo decore, honore & gaudio perfruerentur, absque crucis mysterio, cuius ope gratiam confirmati sunt omnes, eamque adepti sunt virtute agni immaculati Crucis patibulo suspensi, ideoque

*Nihil Cruce
carere potest
si perfectionis
atingat culmen.*

*Laus Crucis
& virtus.*

*Angeli Crucem
debent honorem.*

*Cruce est totius perfecti-
onis basis.*

*Humanitas
est caput sub-
lunaris essen-
tia.*

etiam character Mercurij, cruce sua lunam so-
lemque portat, vt omnibus hoc emblemate in
propatulo sit crucem esse totius perfectionis ba-
sim & columnam firmissimam, tam in cœlesti
quam in sublunari globo; Christus enim Deus
per mortem & crucem suam naturam vniuersam
benedixit, & sic pater æternus oblitus est male-
dictionis primæ in hac Christi benedictione, to-
tius naturalis & supernaturalis perfectionis sum-
ma consistit. Quid enim est creatum qualecum-
que sit, sui creatoris & conseruatoris gratia &
benedictione orbatum? Non immerito ergo,
cruce sublunarem globum representat; ipsi enim
tanquam cruci incensa omnia, maledicta & in-
fausta aderant, Christus tamen assumendo cru-
cem, humanamque naturam induendo, quæ
caput est & princeps totius sublunaris essentia,
hæc omnia infauista & maledicta sustulit, quod
ipse bonorum omnium sit summum bonum. Ita-
que bono illo summo, malum omne abiit & in
bonum transiit, ligno fructifero malum omne
subiit in mundum, ligno pariter Christifero bo-
num omne rediit in mundum. Hinc desumitur
illud dulcissimum melos Ecclesiæ Romanæ, quod
gloriosi pangit prælium certaminis.

*De parentis protoplasti,
Fraude factor condolens,
Quando pomi noxialis.
Morsu in mortem corruit,
Ipse lignum tunc notauit,
Damna ligni vt solueret.*

Mundum ergo hunc sublunarem & inferiorem
globum,

globum, aptiori & conuenientiori symbolo & emblemate, quàm cruce, nec nos possumus, nec antiqui Sophi potuerunt connotare: mundus si quidem hic sublunaris infœlix, infaustus, maledictus & malorum omnium plenus, per crucem perfectissimè figuratur, cum & crux ante mortem Christi malorum & maledictionum omnium fuisset compendium: sed post mortem eiusdem Christi, est summi boni & benedictionis omnis abyssus; sic & mundus ante aduentum & mortem Christi, non mundus, sed quid infœlix & infaustum maledictum & miseriarum plenum; post mortem vero, mundus vere mundus, Christi deliciae, Dei gaudium & paradus, in quo plantæ pretiosæ innumeræ reperiuntur, quarum amore delibutus & correptus Deus placuit ipsi vnigenitum filium suum crucis patibulo suspendere, totumque suum sanguinè effundere ad eas ipsas plantas ne marcescerent, eo ipso sanguine irrigandas. Idcirco per crucem renouatus est mundus & à creatore suo iterum figulatus, in meliorem quam in prima creatione formam. Nondum enim, vt iam habet Deum hominem, mundus habebat eius Saluatorem & Redemptorem, nec tanto dignabatur honore, quin etiam & crux sanctissima, mundum hunc inferiorem & sublunarem representat, sua innata & naturali constructione quæ duabus lineis per medium coniunctis simul & disiunctis affabrè distinguitur; sic ex duabus lineis ea via coniunctis & disiunctis surgunt quatuor, quæ & elementorum quatuor figuras exhibent quorum duo, initio toti mundo fuere, vt volunt Philosophorum

Per Crucem renouatus est mundus.

Cruc mundi hunc inferiorem repræsentat.

Elementa quatuor quae ratione ex mercurij centro enerferunt.

Mandus quae ratione factus est ex mercurij puncto.

Quid indicet Crucis quatuor linea.

Quadratura circuli Chymice quae ratione fiat.

quamplurimi ignem & aquam affirmantes toti orbi principium dedisse; hæc enim elementa in centro suo concocta & disiuncta, tanquam duæ lineæ in centro crucis dederunt & alia duo, quæ perfectissimum orbem super centrū suum rotando & gyrando perfecerunt, ignis in aquā agēdo, ex sublimiori parte aquæ & crassiori ignis portuicula exsurrexit aer, ex crassissima autē aquæ parte & ignis spissiori particula terra exorta est. Quod & adhuc experientia Chymica, quotidie verum fore cernimus, ex omnibus enim liquidis igne operante aer & terra cōsurgūt. Tenue enim quod euaporat & exhalat aer est, crassum verò & spissū quod fundum occupat terræ nomen verè sibi vèdicat. Itaque ignis & aqua in principio centro suo connexa & disiuncta, aerem & terrā dederunt quæ orbem integrū perfecerūt. Non possunt hæc duo elementa centro cōiungi & disiungi quin crucis figuram refferant, nec super centrum suum gyriari quin orbem perficiant. Hisce de causis ac iusto titulo, crux sacratissima mundi & orbis sublunaris occultum & sacrum sibi attribuit symbolū, linea superior ignem nobis indicat laterales: aerem & aquam connotant, inferior terram nobis demonstrat. Hæc quatuor lineæ super centrum suū in gyrum conuersæ, mundum hunc visibilem construxerunt circulum & orbem absolutissimum. Hæc est mystica illa tam sublimis & ardua quadraturæ circuli constructio quam ignorant omnes quibus crucis mysterium latet; elementa enim quatuor quæ quadrangulum perfectum in natura constituunt, si in vnum ceciderint, perfectum in natura constituunt, si in vnum ceciderint, perfe-

Etum globum & orbem effigiant necesse est; si vero centrum globi & orbis in quatuor diuidatur partes crucis instar, exsurgent ex illa diuisione quatuor trianguli, qui si ea parte qua iunguntur centro globi ducantur ad superficiem quadrangulum constituunt. Sic explicatur Chymicū illud axioma, miro & obscuro ænigmate obtenebratū:

fac ex mare & fœmina circulum, ex circulo quadrangulum, ex quadrangulo triangulum, ex triangulo circulum, & totum possidebis magysteriū

totius Alchymix centrum: Si enim materiam a natura iam præparatā numero duplicem, substantia & essentia vnicam, in perfectissimum circulū conuertas, aquam efficies & ignem, quæ Mercurium vnicum constituunt Philosophorum, & aquā, quæ verus absolutus & perfectus est circulus; essentia verò illius aquæ in quatuor perscindenda est partes, scilicet in partem igneam, aëream, aqueam & terream, & id absque diuisione ac separatione Physica, at dicimus separare oportere propter elementorum omnium colores, virtutes & energias quæ inter coquendū & circulandum surgunt & apparent; dū enim terra & aqua vigēt colores omnes virtutes & energiæ horū elementorum visuntur; dum vero floret aër, & aëris proprietates & facultates, conspiciuntur, dum vero cādicat ignis, & illius vigor & robur manifestatur, & oculis in proapatulo sunt; sic ex circulo illo seu Mercurio Philosophorum quadrangulus cōsurgit, & ex quadrangulo illo, emergit triangulus, in vnoquoque enim quadrangulo, quatuor adsunt trianguli, hoc est in vno quoq; elemento, quatuor sunt elementa, quæ singula, trina illa &

Hæc notatiua dignissima sunt.

Explicatio trianguli & quadranguli Chymici

indiuifibili conftituuntur, compositione, fale fcilicet sulphure & Mercurio, quæ in fingulis elementis reperiuntur inuifibilia & inſeparabilia; vnde & ſingula elementa triangula ſunt, vnde rectè & ſapienter admodum Chymicè fatur, in vno quoque quadrangulo reperiiri quatuor triangula & ex his quatuor triangulis perfectiffimum & numeris omnibus & menſuris abſolutum quadrangulum emergere. Quadrangulus autem & quatuor iſti trianguli conuertuntur iterum in circulum perfectum, dum hæc omnia in vnicam coquuntur ſubſtantiam homogeneous perfectiffimè coctam & abſolutè puram ab omnibus heterogenijs partibus vindicatam.

Sic myſticus ille circulus Chymicus reduci-
tur in quadrangulum, & quadrangulus in cir-
culum perfectum & numeris omnibus abſolu-
tum mediante cruce, quæ in quatuor ramos di-
ſtincta, Chriſtum Saluatorem & Redemptorem
noſtrum geſtans & continens naturæ creatorem
& authorem, ea ratione perfectiffimum conti-
nere & coërcere circulum, dici poteſt, cū Chri-
ſtus Deus & homo, creator & redemptor crea-
turæ, rerum omnium perfectiffimus circulus &
orbis omnia continens & coërcens veriffimè
predicari poſſit; hæc ſunt myſteria crucis quæ
characteris Mercurij inſimè baſi depingitur, tan-
tum ſecreti rerum naturalium continens quan-
tum & toto orbe coërceri poteſt, rudem quan-
dam effigiem & primas arcani tanti lineas vobis
tantum hoc in capitulo depinxi, vt qui naſuli
ſunt, ſubolſacere valeant quantum valeat chara-
cterum Chymicorum explicatio in referendis

*Chriſtus qua
ratione cir-
culus dici po-
teſt.*

naturæ arcanis. Quod & adhuc in explicatione characteris diuinæ potentia nitidius candescet.

*Character quo Deum figurabant antiqui
scientias supernaturales
complectitur.*

C A P V T X I I I.

ANTIQUI omnes & Sophi-
veteres Zelotypia tanta fereban-
tur in occultandis scientiarum
omnium mysterijs, vt quidquid
de his crederent & tenerent ipsi
figuris ænigmatibus, emblema-
tibus, fabulis & characteribus, tantum graphicè
depingerent: Ex quibus tamen mysteria valde
occulta referare possumus quæ ipsi quidem num-
quam subolfecerunt. Vt Deum incomprehen-
sibilem figura quadam naturali depingerent, cir-
culum fecerunt literam. T. mediam in illius cê-
tro continentem, & circulum iu tres partes æ-
quales diuidentem: hac plane forma **T** ma-
gnus est Dei character respondens aliqua ra-
tione Mercurij characteri, vt notat paracelsus
iu ligno vitæ, ad cuius mysteria explicanda, in-
tegrum & grande non sufficeret volumen; pauca
tamen & quæ potest ingenij tenuitas, hoc capi-
tulo præsentî dispalescent.

*Antiqui om-
nes in docen-
dis scientijs
auari valde*

Circulus ergo immensam infinitam & incom-

*Explicatio
characteris
diuini.*

prehensibilem diuinæ essentiaæ majestatem rudẽ & qualem & quantam natura potest nobis exhibet figuram, & effingit speciem, cum circulus figurarum omnium capacissimus & maximus habeatur; quot enim sunt in eius superficie puncta, totidem & anguli in ea reperiri contingit, qui longissime & æqualiter a centro distanter capacitatem illam prægrandem & omnium maximam constituunt. Si veteres sopheri circulum infinitum delineare potuissent, vt infinita est immensa diuinæ majestatis essentia, non ambigendum est, quin id fecissent, vt ex verbis & definitionibus suis colligere facile est: Hermes siquidem trismegistus Deum esse asserit circulum, globum, spheram, & orbem, cuius centrum vbique, superficiẽ nullibi reperiri, quibus verborum terminis, circulum infinitum & orbem vndiquaque immensum nobis depingit, quem mentis solo conceptu percipere, & non manibus vlla graphices artis peritia delineare fas est. Ob quam rem cabalistarum primi circulum finitum, & orbem superficie vndiquaque circumdatum effinxerunt, ad Deum quadantenus representandum, at manet eorum alta mente repositum circulum, hunc finitum infinitum connotare, definitione hermetica affabrẽ & graphicẽ effectum. Huius circuli superficies & immensus ambitus, Patrem æternum infinitum omnia continentem, nec præ magnitudine ab vilo contineri, quàm a se ipso solo, compotem figurat & ostendit, non secus ac immensa illa infiniti circuli superficies, nullo alio coërcetur loco quàm vasta sua & infinita magnitudine quæ nullis est circumclusa terminis, sed vbi-

*Deus quid
sit.*

*Circulus in
charactere
Dei quid si-
guret.*

cumque extensa locorum, extra quam vllus non datur locus, linea verò media immensum circuli ambitum sua etiam immensitate, in duas distinguens æquales partes, Filium æternum Patris æterni vnigenitum nobis denotare potest; vt enim vnigenitus æterni patris filius, infinitam & immensam diuinæ maiestatis essentiam in duas distinguit personas immensas & infinitas & omni ex parte sibi æquales & similes, sic & hæc linea immensum circuli ambitum in duas immensas & omnino æquales distinguit partes, & ab infinito procedit circuli ambitu, vt & filius æternus, ab immensa & infinita patris æterni, dependet sapientia: Linea vero altera, quæ literam. T. integrat & perficit & in circulo partem constituit tertiam, Spiritum nobis sanctum, Patris & Filij sacrum pneuma, representare poterit. Hæc enim linea ab vtraque immensa & infinita circuli parte sumit exordium, & in eodem circuli infinito ambitu, infinitum constituit & distinguit spatium, vt & Spiritus sanctus ab vtraque Patris & Filij persona procedit, & in immensa illa & infinita diuinitate, infinitam & immensam constituit personam, & ab vtraque Patris & Filij persona distinguit. Ita vt in circulo infinito ita tripartito, si in infinitam posset extendi immensitatem, vt & Hermetica definitione superiori, mente concipi potest, darentur tria spatia lineis distincta, non essentialiter diuisa & disuncta æqualiter immensa & infinita, quæ circulum

*Spiritum
sanctum quid
representet
in characterẽ
Dei.*

infinitem & vndiquaque immensum constituerent, quæ nobis graphicè depingerent immensas & vndiquaque infinitas sacræ Trinitatis personas, vnicam tantum eamque immensam & infinitam constituentes diuinæ maiestatis essentiam.

*Sacrum redemptionis
mysterium
indicatum in
charactere
Dei.*

Ex tanta huius circuli & suarum partium mystica explicatione, consurgit & sacrum & venerandum redemptionis nostræ mysterium; linea si quidem media, quæ totum circuli ambitum in duas distinguit partes, & linea altera, quæ à circulo & à linea hac media procedit, literam. T. affabrè effingunt. Hæc autem litera crucis symbolum vnicum & verum est, mortis & Passionis Christi Redemptoris nostri mysterium præ se ferens, christique sigillum proprium & vnicum æstimatur, apud sacros scriptores, tantæ efficacitæ & virtutis, vt ab æterno Deus prædixerit, mundum hunc & vniuersam naturam non ruituram nisi post legem, crucis mysterio introductam, & solos seruari posse Christi affectas à tanta miseranda clade, quorum erit fronti sigillum crucis iniustum. Quod & colligere possumus ex capite octauo Apocalypseos, vbi Deus præcipit Angelo, ne terræ noceat neque mari neque arboribus, nisi postquam serui Domini Dei nostri signati fuerint in frontibus eorum sigillo Dei viui.

*Lex Christi
numquam
desinet nisi
desinat mundus.*

Sigillum autem Dei viui est, Thau, hebræum; Thau autem Hebræum est symbolum Crucis, & Christi character, vt enim Thau, est vltima litterarum Hæbrearum, sic & lex Christi vltima erit inter leges omnes quæ hominibus datæ sunt, vt

Deo seruiant. Post hanc Christi legem quæ crucis mysterio in naturam introducta est, non dabitur alia sed dabitur vltimus naturæ finis. Sic & Christus erit initium & finis totius naturæ, in hac rerum naturalium catastrophe, quæ prophetantur in Apocalipsi certo certius conspicietur. Vnde secretè admodum & mirificè crux medium circuli occupat in caractere diuino prædicto, quasi indicans Christum fore initium & finem naturæ creatæ; quæ enim in centro latent ex principijs Chymicis prima sunt in compositione & vltima in resolutione. Nihilominus ne me tantæ stolidus & naso carens insipientiæ arguat Zoilus, vt me credere putet, Christum Redemptorem nostrum fore ex compositione naturæ, nam hæc absurda, non sonant verba mea, sed interpretari merentur, Christum Deū fuisse creatorem naturæ & vltimum inde fore iudicem. Cruce creauit mundum, hoc est quæ munda & pura præstiterunt initio creationis virtute crucis & agni occidenti in Cruce, suam munditiam & puritatem conseruarunt, cruce redemit, & cruce iudicabit. Vnde non sine magna & maxima mystica ratione, crux medium circuli occupat, vt conseruationem mundi, redemptionem & iudicium inde arguant, qui lineos habent oculos. Sunt præterea in hac cruce multa alia secreta valdè occulta, quæ forsitan nemo adhuc animo & mente concepit. Possumus enim hinc arguere, initio creatam fuisse crucem tanquam mundi conseruationi, redemptioni & iudicio omnimodè necessariam, quod in principio rerum, lux facta fuerit tanquam rebus om-

Christum fore initium & finem naturæ, quid indicet.

Crucis mysteria.

*Lux in cruce
reperitur.*

nibus pernecessaria. Quid autem lux nisi crux ;
& quid crux nisi lux , nulla enim in cruce addita
litera , sed vario aspectu contemplata , in signo
crucis literæ L. V. X. graphicè depictæ conspi-
ciuntur vt fas est oculis contemplari ✝ hæc au-
tem literæ vocabulum lux construunt quod est
vocabulum Christi Filij Dei viui. Non ergo iā-
iam mirandum est , cur crucis signo adhæreat
stupenda virtus , cum & in cruce , lumen , con-
seruationem , redemptionem , iudicium , Christū
Deum Filium Dei viui conspiciamus intrò la-
tentem , cuius imperio , nutu & nomine omne
genū flectatur necesse est , cœlestium , terrestriū
& infernorum.

*Redemptio &
iudicium in
cruce latent.*

Lumen , conseruationem , redemptionem , &
iudicium in cruce latere , demonstrant opera
quædam Chymica , quæ stupendi nobis esse pos-
sunt ocularijs perspicilijs , vt hæc admiranda
rudi quodam naturali speculo depicta contem-
plemur. Mixta si quidem naturalia omnia , dum
in salem reducuntur industria Chymica , & in
vltimam & perfectam sui ipsius essentiam per-
ducuntur , in salem abeunt , qui coagulatur sub
Ioue frigido , in lapillos quadranguli forma , cui
crux perfectissime inhæret insculpta , tanquam
indicans ac nobis demōstrans , qui ex hominum
ferie perfici volunt & culmen durationis & æui
æterni fastigium pertingere , & redimi ab omni
peccatorum corruptione & perfectissimè indica-
ri puri & mundi cupiunt in centto suo confu-
giant oportet , hoc est morti & in morte sua si-
gno crucis præmuniri debent hoc est crucifixi
meritis ab omni vinculo peccatorum & labe

*Perfectionis
signum in
Cruce.*

vindicari. vt obſignati tali ſigillo, mundi & puri indicentur à creatore, & ſic reponantur in cœlum perfectionis ſummæ, & durationis æternæ, ſœlicitatis infinitæ verum & vnicum receptitiũ locum. Vt enim in purificatione mixtorum & reductione eorum, in puram & vltimam eſſentiam, quæ crucis non referunt ſigillum impura indicantur, & corruptionis naturalis volutabro immergi cenſentur; ſic & in purificatione hominum & reductione eorum in puram & vltimam eſſentiam, qui crucis ſigno non erunt obſignati, hoc eſt crucifixi meritis induti, & ſanguine paſſionis ſuæ loti, inter reprobos proculdubiò reponentur.

Qui crucis ſigno non erunt obſignati in die iudicij impuriorum.

Crux ergo, mirabilium omnium mirum eſt ſymbolum, cum rerum harum occultarum nobis ſit figura & myſtica eſſigies, cuius ſigillum hominum omnium non ſolum fronti & intimo cordi inſculptum eſſe debet, ſed & animæ ipſi fidei Catholicæ inuiſibili igne & ſacro cauſtico, inuri meretur, vt nobis ſit & externum & internum pentaculum & veriſſimum conſtellarum amuletum, ad omnia humana mala procul eliminanda. Faceſſant hinc hæretici, Calviniſtæ aut ſaltem crimen fateantur, dum cruces ludibrio habent, non ſunt ſerui Dei viui, nec proinde Chriſtiani, quia eius ſigno obſignari recuſant, & in rerum naturalium cenſu, non lapidum recenſeri volunt numero, ſunt enim & lapides qui naturali crucis ſigillo obſignantur.

Crux mirabilium omnium ſymbolum

Cal. lapi. vili in re ſuæ

*Dæmones & cacodæmones dari in rerum
natura creata, colligere licet ex natura
ipsa sublunari Alchymia
monstrante viam.*

CAPVT XIV.

*Dæmones &
cacodæmones
que res indi-
cent in rerū
natura.*

DECLARATIS iamiam diuinis
his mysterijs, quantum saltem po-
tuit Chymix nostræ tenuitas, per-
sequenda est modo hæc regia via,
ut dæmones & cacodæmones in natura creata
inuestigemus per naturam ipsam sublunarem
Alchymia indicante, non obscura leniterque
imprensa vestigia; Deus enim omnium simpli-
cissimus & purissimus actus, creator omnium &
opifex, lineas quasdam sui ipsius rudes in natura
ipsa collocauit ac depinxit, & mixtorum omniū
centro depinxit quibus nos Deum aliquatenus
cognoscere possumus, qui ex natura sua omni-
bus incomprehensibilis est; nihilominus tamen
quantum potest ingenij humani imbecillitas, fi-
dei lumine perlustrata, ad cognitionem Dei ad-
umbratam naturali via conscendit. Quid ni etiā
ad Angelos conscendet, cum infinita rerum di-
stantia sint omnino, Deo inferiores.

*Quid anti-
qui dixerint
de Angelis.*

Si antiquis credendum esset Chymicorum
quamplurimis, Angelos illicò, ex natura elemē-
tari colligere facile admodum erit; Afferunt

enim eorum quamplurimi, extra tamen veritatem omnem orthodoxā, Angelos fuisse creatos seu desumptos ex purissima parte Mercurij mundi ex qua lumen exiliit, ex qua cœlum emicuit septem in circulos, luminibus varijs decoratos; ita vt ex hac opinione concreati Angeli ex purissima parte essentiæ luminis Mercurij mundi, seu ex purissimo spiritu Mercuriali, substantiæ corporalis sortem & legem sibi arrogare & vendicare deberent, qualem sortem sibi vendicant cœli, & cœlorum lumina, ex eadem substantia compacta. Quidquid enim centrum occupat, vel totam substantiam Mercurij mundi continet, est substantia corporalis & permixta omnibus totius mundi proprietatibus. Itaque si Angeli trahant originem ex illo fonte ex quacumque parte trahant, fontē hunc oleant necesse est, quod tamen paradoxum est, orthodoxæ Ecclesiæ Romanæ doctrinæ dissonum, cui adhærere piaculum est. Opinio ergo & sententia horum Chymicorum ita ieiunè sumpta, non quadrat veritati. At vt ab erroribus & calumnijs malè intellectæ veritatis eos aliquatenus vindicemus, sic erunt interpretandi, dum asserunt Chymicorum nonnulli Angelos & animam rationalem ex limbo mundi, seu Mercurio exordium sumpsisse dicendum est, non ex limbo seu Mercurio, sed vnà cum limbo, seu Mercurio mundi, sumpsisse primordium ex nihili fonte per potentiam & gratiam infinitam diuinæ maiestatis, quæ in instanti creationis, horum omnium creauit Angelos: mundum hunc sensibilem & hominem ipsum, ex abyssu nihili, constituens eorum om-

*Chymicorum
de Angelis
vetus opinio
quo modo sit
interpretanda.*

*Angeli quæ
ratione creati.*

nium essentiam qualem placuit ipsi faciens Angelos puros spiritus, hoc est substantias puras & simplices vna cum anima rationali omni tunc temporis cognitione & lumine, scientiæ naturalis adornatas & condecoratas: Limbum autem seu Mercurium mundi constituens puram substantiam corporalem, vitæ plenam, naturæ visibilis facultatibus omnibus & proprietatibus refertam, quæ proprietates & facultates rerum naturalium verbo fiat, emicuerunt in mundum hunc visibilem. Aut interpretari possumus, opinionem Chymicorum antiquorum, ea ratione, quod ex ea desumi possit, Angelos subsistere in rerum natura creata, posse colligi, ex essentia Mercurij seu limbi elementorum, etsi ex ea substantia non duçant exordium. Deus enim rerum omnium purissimus & simplicissimus actus, ex centro & abyssu nihili cum creauerit res corporales, quæ omni ex parte & tota substantia differunt, & cælo toto distant, à sua substantia omnium simplicissima, & cum creauerit substantias simplices & puros actus, materiæ elementorum immersos, tanquam quid medium, qualis est homo, non inficias ire debemus, quin creauerit substantias simplices & puros actus, nulli elementorum sublunarium materiæ coniunctos tanquam quid suæ simplicissimæ substantiæ proximiorē ideam referens, qualis est Angelus etsi sit ex nihilo educus & emerfus, vt reliquæ rerum omnium substantiæ.

Hoc omne potest colligi ex natura & essentia Mercurij mundi Catholica fide mōstrante viam,

*Limbus qua
ratione crea-
tus.*

*Angelorum
creationem
ex nihilo
quid arguat.*

& semitas has inuias: omne si quidem cum creatum fuerit ab vno, essentia & personis, trino rerū omnium prototypo, hanc vnitatem & Trinitatē in omnibus obseruatam & inuiolatam voluit. Ita vt omnia vna essent, & hæc vna, in tres distinctas dissecarentur substantias, & hæc tres substantiæ vnus substantiæ claustro coercerentur: vt mundus hic vniuersus, & tota natura, rudem aliquam creatoris sui ideam aliquatenus referret & Deus ipse mundi huius architypus haberetur, & vt omnes & singulæ mundi partes præ se ferrent symbolum aliquod, & notam Dei viui, & rerū, quæ seruiunt ipsi, vt vnus lumen, lumen alterius accendat, vel potius nox nocti indicet scientiam.

In Mercurio mundi quidquid diximus, cernere licet, modo linceos teneamus oculos; nota siquidem primo inest euidens diuinæ maiestatis iniusta & impressa, secundo mundi huius sensibilibis viua splendet imago & vitale compendium totius naturæ, quæ quamuis tribus distincta terminis, cœlesti elementari & ex horum vtroque mixto; Naturam tamen vnicam & solam constituit vniuersam/calidum innatum Mercurij, cœlestem naturam nobis repræsentat; humidum radicale eiusdem Mercurij, naturæ elementaris exemplar nobis exhibet; siccum vero radicale, quod sal dicimus Mercurij, mixtorum omnium sphæram & orbem, nobis figurat & explicat, tanquam quid ab vtraque natura cœlesti & elementari conflatum, vt sal ex calido innato & humido primigenio ortum habet.

Ita sanè Mercurius naturam patefacit omnem, vniuersam & particularem, & vice versa, natura

*Omnia trino
& vno clas-
santur clau-
stro.*

vid. pag. 21.

*Partes Mer-
curij radica-
les totam
mundi seriem
complectun-
tur. vid. p. 38*

*Mercurius
naturā pate-
facit omnem.*

particularis, indiuidua & vniuersa, Mercurium mundi explicat & ostendit. Qua ratione verò Angeli possint explicari & percipi ex Mercurio mundi, cum sint extra essentiam & naturam Mercurij, difficilè admodum probatu est, & explicatu; nihilominus Chymici Christiani spiritus sancti lumine collustrati, ita de Angelis Philosophantur eorumque naturam & essentiam sola potentia diuina, & virtute persistentem & creatam, sic humanis rationibus arguunt. Cum Deo summo rerum omnium creatori placuerit, ex nihili fonte educere, rem simplicem, corporalem, incorruptibilem & suo modo vere permanentem, vt naturæ visibili & sensibili seruiat & ministret, iustum etiam verè videtur, & fide Catholica dignum, eidem summo Deo placuisse, Angelorum naturam & essentiam simplicem penitus spiritualem & omnino intellectualem ex eadem nihili scaturigine desumpsisse, vt ipsi perpetuò seruirent ac ministrarent; si enim natura seruos habeat & ministros à Deo summo sibi datos & concreditos, quid ni etiam fide dignum est, & creditu iustum naturam creantem primam & æternam seruos sibi fecisse & ministros, suæ naturæ & essentiæ propinquiùs respondentes, quam reliqua cuncta creata, vt sibi essent vigilantibus & perenni obsequio deuincti. Vagantur per totum orbem spiritus naturales, totumque penetrant orbem, vt naturæ præsto sint ad functionis suas obeundas; Hi spiritus proprie & Theologicè loquendo, non sunt spiritus, quia corpus habent, & substantias elementares, ac quia tenues sunt. Subriles admodum & penetrantes

*Angeli qua
ratione na-
turali expli-
centur.*

*Spiritus na-
turales na-
tura seruiūt
Angeli vero
seruiūt Deo.*

trantes ætheræ substantiæ, ideo spiritus vocantur, qui ex perenni Mercurij vitæ fonte exiliunt, vt toti naturæ sint obsequio. Sic Angeli veri & proprij spiritus intellectuales & essentiæ simplicis, nihil naturæ huius visibilis & sensibilis redolentes, totum cœli spatium & loca omnia beatorum, & quidquid Deus occupat, ipsi circumscripti permeare possunt, vt Deo seruiant ac ministrent. Ita sanè ex Mercurij mundi spiritibus, Angelos puros spiritus & simplices, intellectuales substantias colligere aliqua ratione possumus, non tamen asserere, vt Chymicorum fecerunt nonnulli, Angelos ex Mercurij vitæ spiritibus traxisse originem. Nam hoc erroneum est, & Angelis detrahit multum & plurimum nobilitatis præstantiæ & excellentiæ; ea si quidè ratione, non essent substantiæ simplices, quod ex materia non omni ex parte simplici essent educti Angeli, illa autem quæ omni ex parte simplicia sunt, præstant & præcellunt cæteris, quæ compositionem aliquam nacta sunt, nec ex his possunt educi. Poterat quidem Deus ex infinita sua & immensa potentia omnia ex quibuscumque educere. At quia iustus est & rerum omnium ordinator æquissimus, voluit ea ipsa quæ iuris summi erant penitus obseruare, & ordinem rerum æquissimum omnibus constituere, & ea lege, quæ simplicia omnino sunt, ex nihilo per creatorem puram eduxit, reliqua vero quæ compositionem aliquam nacta sunt, ex pluribus simplicibus simul iunctis & vnitis, per generationem & propagationem iussit emergi. Sic Angeli, sic anima rationalis, sic cœlum, sic elemēta

Spiritus Chymici quales.

Spiritus Mercurij vitæ sūt symbola Angelorum.

Angeli non trahunt originem ex Mercurio vitæ.

Creatio & generatio rerum omnium quo ordine facta sunt.

prima, purissima voluntate Dei & infinita eius potentia, ex profundo nihili barathro in lucem emicuerunt; reliqua verò cuncta quæ ex cælo & elementis ortum ducere nata erant, ex his simul mixtis & vnitis per miram eorum omnium propagationem diuinitus illis infusam, iussit pedetentim in lucem educi & æuo suo transacto iterum in chaos primum confundi, vt iteratis & alternatis vicibus ortus & interitus, mirandus huius sensibilis naturæ ordo, suum vltimum terminum & periodum pertingere queat. Sic verè creati sunt Angeli, sic creatum est cælum, sic creata sunt elementa prima, & sic etiam creatur quotidie anima rationalis. Reliqua vero cuncta fiunt & facta sunt, ortus & interitus innata & naturali virtute & energia, quæ ex diuino præcepto sumpsit exordium. Sic in rerum omnium creatione primas tenuerunt Angeli, & cæteris etiam præstant & præcellant, quia ita placuit creatori, vnde etiam condecorati fuerunt Angeli omni scientia intellectuali, qua poterant creatorem Deum intelligere, amare, perfectissime diligere, ex penitissima eorum cognitione, quâ summo & intimo amore, flagrare poterant erga creatorem; & sic mereri felicitàtem perpetuam, quam solam demere creati serant vnico hoc solo creatoris eorum amore; quo solo bonum eligere & supremæ voluntati diuinæ concordēs & vnanimēs fieri poterant operante eorum omnium libero arbitrio, quo emancipati fuerunt, ex vnica agendi voluntate in vtriusque boni vel mali delectum, vt eligendo bonum & malum reiiciendo, voluntati diuinæ conformes

fierent, & sic summam illam fœlicitatē ad quam creati erant meritis suis lucrarentur. Iustitia si quidem nullum remunerat absque merito, vt & pœnas nullas imponit absque flagitio: Lucrari autem ex iustitiæ diuinæ legibus fœlicitatem æternam liberum postulat arbitrium, ex quo pendet amor & odium creatoris, à quo datum est tale liberum arbitrium; ex amore pendet meritorium munus; ex odio surgit supplicium.

Angeli in ipso fere instanti & creationis suæ momenti, miram & vere diuinam habuerunt intelligendi facultatem, cui Deus diuinitus addidit incarnati Verbi mysterij simplicem & nudam aliquam cognitionem. Eorum quamplurimi in instanti eius cognitionis ira & odio adeo excanduerunt in ipsam creatorem, vt ipsum iniustum & impium ferè crederent, quod hominè fieri veller, decentiùs & præstantiùs illis videbatur Angelum fieri, quàm hominem, ex hac superba & nimis arroganti conclusionem. Lucifer Angelorum omnium primus hierarcha, se ipsum supra omnes alios vt pote superior & præstantior omnibus extulit, in hanc temerariam & insolentem conclusionem, qua sibi soli tribuit, quæ nulli erant præter Deo soli tribuenda; qui sequuti sūt Angelorum hunc arrogantis intelligentiæ conceptum, vnà cum lucifero, hæc sibi arrogant, è cœlo detrusi sunt in inferos, vbi condignas sui delicti persoluunt pœnas æternas.

Peccarunt si quidem hi Angeli grauissimè, in prima charitatis præcepta, quibus omnibus creaturis mandatum est, diligere Dominum Deum

*Angelis data
fuit simplex
cognitio my-
sterij incar-
nationis.*

*Causa su-
perbia An-
gelorum.*

*Angeli pec-
carunt in pri-
ma charita-
tis præcepta.*

ex toto corde, ex tota anima, & tota mente, & proximum sicut seipsum; ea etenim ratione, non voluntati diuinæ conformes fuere, & proinde amor ille summus qui creaturis erga Deum exigitur, nullus fuit his Angelis, sed potius odium & ira in Deum, & liuor & Zelotipia in proximum. Vnde præcepta charitatis apud hos Angelos nulli fuerunt pretij & momenti, & proinde demeruerunt pœnas æternas, pro tanto delicto; non enim peccarunt in Deum & proximum intelligendi & cognoscendi imbecillitate & infirmitate, sed pura & nuda malitia, & data opera. Ideo grauissimum est Angelorum illorum scelus, quo iusto Dei iudicio ad miseras æternas destinati sunt. Alij vero qui nullo pacto voluntati luciferi ac eius menti adhæserunt, at fortiter in ipsum præliati sunt, ad beatitudinem & fœlicitatem summam sublimati fuerunt in præmiũ & gratiam tanti prælij. Sic Angeli hi, qui bonum sequuti sunt quatenus voluntati diuinæ conformes facti sunt, gloriam illam & fœlicitatem meruerunt: Alij vero qui malum sequuti sunt in decretum diuinum insistentes, eique repugnantes, malorum omnium malum sibi ascuerunt cœlum & thronum Dei, in perpetuas liquerunt æternitates, gloriam & gratiam amiserunt, captiui facti sunt, & his omnibus malis, quæ mens ipsa capere non potest, mancipatos credimus, & perpetuis supplicijs deuinctos, infœlicitatis supremæ abyssu & malorum omnium immenso & inexhausto barathro incarceratos, vbi omne genus, species & indiuiduum pœnæ, laboris, doloris, tristitiæ, languoris, & angustia, reperiu-

*Angeli non
peccarunt
i imbecillitate
intelligendi.*

tur, & id omne perpetuo & æterno temporis auro confirmatum, & decretum ab ipsomet qui æui & temporis perennitates stabilivit & effecit.

Miseria miserrima fuit Angelis, & inauspicatum infortunium maximum, eorum quorundam scelus, adamo protoplasto; nam ex eorum scelere, originem traxit & Adami peccatum, ex quo quidquid est in mundo mali & mortis primordium sumpsit, & totius naturæ infirmitates & calamitates duxerunt exordium, ut ex capite sequenti de creatione hominis omnibus in propatulo est: Ex quo colligere possumus, si id ipsū acutissima mentis lance ponderemus, Angelorum ordinem Hierarchiam in malos spiritus & cacodæmones, & in bonos spiritus & endemones, distinctam esse, eamque distinctionem & diuisionem cœlitus nobis reuelatam. Deus etiam Graphicè depinxit in natura ipsa, eiusque notas non omnino rudes nobis ipsis inussit. Adsunt enim nobis, vitæ nostræ inseruientes spiritus benigni, qui vitæ ministrant, adsunt & alij maligni & mali moris qui nocte dieque vitæ nostræ insidias parant & spiritus mortis verè dici possunt, illi endæmonum imitantur naturam & essentiã Deo seruientes & ministrantes tanquam totius vitæ verè vitalis principio & fonti, hi vero cacodæmonum sequuntur genium, & Deo repugnant, eiusque thronum, si possibile esset euertere contendunt.

Mercurius seu calidum innatum mundi, quod est fons & scaturigo naturalis vitæ, quod Deum ipsum & in superioribus legimus, analogicè representat, id ipsum aptius & cōuenientius multò

*A superbia
Angelorum
prodiit Adami
peccatum*

*Mercurio
adsunt spiri-
tus benigni
& maligni,
& cur.*

nobis figurat. Adsunt enim ipsi Mercurio mundi, & semper aditant benigni & maligni spiritus; Benigni perenniter illi ministrant ac seruiunt, vt vitam nutriant foueant & conseruent, maligni verò adstant vt præsto sint vitæ nocumento, Vnde morbi & vitæ huius calamitates & angustia seaturiunt. Quid quæso est in rerum natura aptius ad Angelorum naturam nobis quandam adumbratam depingendam ac delineandam quâ spiritus Mercurij, seu calidi innati; sunt enim quidam eorum, qui vitæ inhærent, nec eius obsistunt virtutibus & energijs; alij vero discordes omnino, vitæ semper insidiantur, ac eius dominium euertere tentant; illi rectè spiritus vitæ dicuntur; hi vero spiritus mortis nominantur, illi luce gaudent, hi tenebris semper immergi congratulantur, illis nitore, splendore, pulchritudine & reliquis vitæ floribus exornari votum est & amor summus, his verò lutosus recrementis conspurcari, & omnis corruptionis genere volutari scopus est vltimus, & expectata finis qua vergunt. Vnde non mirum est, si Alchymia in perquirendis naturæ arcanis aliquando se extollat supra vires suas, terminosque & limites suas naturales transgrediatur, cum in rebus ipsis naturalibus, consona multa supernaturalibus reperiantur, vt ex spiritibus naturalibus faciliè admodum animaduertimus, quibus Angelos supernaturalles essentias & simplices, aliqua ratione, mente concepimus.

*Indagat & inuestigat Alchymia, ad quid
homo creatus fuerit, & vndenam hu-
mana angustia & calamitates
ortum habuerint.*

CAPVT XV.

EGIMVS simul & probauimus superioribus capitibus, mundum hunc non æternum esse, hominemque huiusce mundi coryphæum & totius naturæ creatæ præcipuam partem æternitatis non sapere fontem, at originem duxisse & primordium in temporis certo quodam limite, ab immensa & æterna potentia, quæ ipsum ex nihilo creauit & eduxit, effecit sibi ipsi similem & aliquatenus conformem, vt ipsi seruiret, ministraret, & tandem cælo, paradiso, summaque & suprema fœlicitate donaretur, ob quam rem animam viuentem verè vitalem intellectualem, æternam & immortalem in corpus eius caducum & fluxum inspirauit, ratione cuius ab omnibus alijs mundi inferioris animantibus discrepat; quin etiam & corporis eius erecta statura, capitisque mira structura & stupenda dissonat ab alijs, circa capitis ambitum astant sensuum organa, quibus diuina eius mens sciendi & intelligendi fit compos, bracchia & manus reliquum corporis exornant, quibus se

ab omnibus tutatur hostibus, & vitæ suæ ornamenta quæcumque & alimenta parat, quod nulli alteri animarum datum est; ut ipse mentem intelligat & percipiat mente sua, qua ceteros præcellit animantes se supra omnes esse, & Deo seruire debere, cælumque tueri, ad quod è directo tendit & vergit eius aspectus, ut domum veram palatiumque innatum suum esse sciat, quod tandem occupare & possidere debet, modò voluntati creatoris adhæreat, nec ab eius vnquam rectissima norma & tramite se eliminet. Quod si in terris non adhuc his affluamus diuitijs & delitijs, mirum non est sapienti, cum summum bonum aliqua ratione demereri mereatur, antequam habeatur & possideatur. Degit homo, in hac miseriarum valle & calamitatum omnium vastissimum pelagus nauigat & percurrit, ut inde supremum illud bonum & summam fœlicitatem ad quam creatus est meritorijs & caritatis operibus tandem adipiscatur. Ita enim voluit & decreuit supremus omnium Deus, & voluntatis suæ intemeratas leges & vias, nobis in Christo vnigenito filio suo patefecit, quem pati iussit, ut in gloriam suam intraret; sic & nos omnes Christi affectas esse debemus, pati omnia quæ possumus, & in mundo bene mereri, ut merita nostra, Christi meritis infinitis adiuncta & connexa, cælum nobis faciant hereditatem nostram, qua fruamur in æternum tanquam veri & legitimi hæredes, qua diuites omnino facti & prepotentes & omnibus supra cælestibus donis exornati, Deum creatorem nostrum perpetuis gloriæ & laudis hymnis collaudemus; Creatus si qui-

dem homo est, non vt sibi ipsi seruiat, sed vt *Homo non sibi creatus sed Deo.*
 Deo laudem, gloriam, honorem, omnéque genus obsequij reddat & merito tribuat; cætera vera cuncta, creata & ex nihilo educta, vt potè Angeli cæli elementa, & reliqua cuncta naturæ, creata quidem fuerunt, vt Deo primo seruiant, at secundariò in hominis gratiam & obsequium educta fuerunt, homo solus, soli Deo figulatus est, cætera hominis obsequio deuincta fuerunt.

Hanc diuinitùs sancitam legem & ordinem præscriptum inter creaturas & creatorem violauit ac temerauit primus omnium Angelus, quem subito sequutus est homo, Angeli præuaricantis astutia: Hæc enim tanta fuit in perditionem hominum, quanta fuit meditata & cogitata possibilis ipsis maleuolis Angelis, vt genus omne perderent humanum, & peccato contaminarent, vt incarnati Verbi mysterium hinc inde subuerterent: nihil enim Deo maiori est odio, quàm ipsum peccatum ipsi toti cælo inimicum & contrarium.

Angelus peccato infectus & conspurcatus, *Cur Angelus hominem excitauit ad peccatum.*
 voluit etiam simili hominem inficere macula, vt pari suo plecteretur supplicio & cælo detruderetur, & ita decretum & ab æterno sancitum incarnati Verbi mysterium præpediret, sed vanum & irritum omnino fuit opus, ea potius via confirmauit quam insinuauit: nihilominus tamen hæc omnia secreta in mente seu arcano suo concipiendi modo, firmiter credebat, & ita obueneri putabat. At non fuit egregius præscijs venturi vates. Si enim fuisset non ita argutè, & præposterè forsan parentem primam nostram Euam

aggressus fuisset & suis commentis in mandatorum diuinorum violationem non tulisset, etsi credendum sit Angelos post peccatum adeò malos & peruersos esse, & Dei & hominis ipsius esse hostes, vt nihil nisi mali & perditionis ergo in homines agere & excogitare possent.

Non ergo mirum est, si ita cautè & fraudulentè debiliorem hominis partem tentauerit, miraque eloquendi facultate, violati diuini mandati pœnas & supplicium eluserit, imò potiùs honorem grandem, maximam laudem & gloriã amplissimam & diuinitatem ipsam ex læsione ipsius mandati promiserit, modò fructum arboris vitæ illibatum non relinqueret, sed ipsa primum degustaret & viro suo Adamo degustandum præberet; hæc enim erat virtus & energia arboris vitæ, vt eloquebatur ipse fraudulentus orator, quam cum quis degustauerit, diuinitatis sibi asciscere proprietates bonique malique scientiam, tanquam Deus sibi vindicare.

Hiscæ fraudulentis delusa prima parens, verborum illecebris & nimia sciendi cupiditate auara effrenata, iuit in morsum illibati pomi, & cum gustatu suauissimū & gratissimum inuenerit, id ipsum viro suo obtulit & perquã optimū prædicat, & omnium paradisi fructuum iucundissimum esse persuadet.

Adam simili curiositate flagrans & ardēs promissis vxoris suæ iam ab Angelo præuaricante fascinatæ delusus, ad morsum intemerati pomi, verborum mira titillatione se præcipitem dedit, mandatique diuini penitus oblitus est, ne comederet pomum hoc vt mortem æuitaret æternam: Pomum ergo intemerandum ex manu fascinan-

ris mulieris exceptit, & dentibus suis temeravit, ipsumque admordit & deglutijt & deglutiendo vix in ventrem suum condiderat, quin peccati sui crimen infandum cognouerit & criminis tãti reus factus paradisi locis vmbroso pampino obscurioribus se abscondit & arborum feudosis ramis verecundiam & pudorem criminis læsæ diuinæ maiestatis abscondere cupit. At nihil est in tota rerum natura, quod tantum crimen tegere possit, ne soli diuino & luci verè fonti appertum fiat. Clamat imò intonat Deus, vbi es Adam iam nostri similis, cur mandata mea violasti? cur tu ipse gladium mortis æternæ iugulo tuo transfixisti? Pudore nimio suffusus, vox faucibus hæret, fugit & se tegere folijs tentat, sed tandè excusantis verba mussitat & ait, oculis in terram demissis versus limbū & originem suam vt infirmitatem suam ostenderet. Domine, mulier quã dedisti sociam & adiutoriū fecisti mihi, verbis palpātibus & fascinantibus me delusit, pomūmq; porrexit & fructum diuinitatis excogitatæ, fucō & scientiæ mali & boni condimento, delibutum tribuit, & sic excantatum in mandatorum tuorum obliuionem me præcipitem fecit. Excusantis hæc inutilia verba, Deo non potuerunt esse iustitiæ & criminis tanti piaculo, sed sceleris potius quadantenus corollario & additamento: nunquam est crimē sui ipsius in alterius culpam retorquendū.

Fons & scaturigo malorū humanorū omnium fuit ordinis & legis diuinæ subuersio & violatio: omnia facta fuerunt vt essent Dei obsequio deuincta, hæc eadē postea homini obsequi nata erāt. Angelus primus omnium hanc legem temeravit

Propter Angelorū & Adami peccatū omnia quæ creata fuerāt bona, facta sunt deinde mala.

homo postmodum Angeli fraudulenta cautela se ipsum eiusdem violatæ legis reum effecit, & ita quidquid erat in orbe terrarum & in vniuersa natura per ipsos, & in ipsis conspurcatum est, & bona facta mala sunt, quod omnia in Angelo & homine maledictionem diuinam passa sint; erant siquidem propter ipsos bonos, omnia facta bona, hique deinde mali facti, eadem ipsis mala facta sunt.

*Vnde vniuersa
natura
corruptio.*

Hinc surgit naturæ vniuersæ corruptela, sapit adhuc & redolet legis violatæ fomitem, quo innatum omnibus & insanabile agendi cacochæthes, quo nitimur in vetitum, cupimusque negatum. Sic etiam in hominis perniciem omnia tendunt, nihil ipsi obsequitur, cum & ipse omnium primus creatori suo obsequi recusauit. Antequam vero creatori reniteretur, cuncta parata erant obsequio humanæ voluntatis, cuncta honorem laudem & gloriam hominis tanquam vltimæ & supremæ perfectionis centri enarrabant. Natus enim erat homo, vt totius naturæ creatæ perfectionis supremæ & vltimæ culmen pertingeret, ex vnione hypostatica verbi diuini cum humanitate; nihilominus etiam compositione sua corporis ipsius & animæ, cæteris cunctis naturalibus præcellerat, quod ad animam attinet non ambigendum est, quin naturalia antecellat & supernaturalibus Angelis æqualis sit & conformis, diuina ac simili Angelorum stirpe satus, non tantum dissimili intelligendi acumine præditus quantum imaginari fas est.

*Hominis
præstantia
ratione ani-
ma.*

*Hominis præ-
stantia ra-*

Quod ad corpus vero pertinet, superat & reliqua cuncta, quæ ex elementorum limbo facta

sunt. Primo quidem quod ex sacratissimis summi opificis manibus figulatus sit, ex purissima limbi parte. Pars autem purissima limbi ex Chymicorum sententia & scientia, est purissima illa pars Mercurij mundi, quam Chymici salem dicunt, qui calidum innatum mundi & humidum primigenium vna & simul vnico corporis sui limpido claustro concludit & continet, ex qua materia scaturiunt aurum, argentum, & lapides pretiosi omnes, qui animos nostros pulchritudine & lumine splendoris fascinatos retinent; quale quæso corpus erat homini & quanta pulchritudine & speciosa forma prænitebat ceteris animantibus ex aurea materia diuina penitus arte, figulatum corpus, in quod Deus ipse inspirauit spiraculum vitæ æternæ, quæ ipsi fuit anima verè viuens, certe nihil pulchrius in rerum natura inferiori excogitari potest. Et firmiter nobis credendum est cum reliquis antiquis paribus, hominem in creationis suæ momento antequam peccato contaminaretur perfectissimum & absolutissimum ipsius Dei esse opus, corpus habere pulcherrimum & præ filijs hominum speciosissima forma præditum, cui mens erat omni scientiarum naturalium & supernaturalium genere delibuta, Angelicum verè sapiens conditionem & sortem, firmissimis adeò ac indissolubilibus connexa cum corpore suo vinculis & nexibus, vt nullis agentium externorum aut internorum viribus dissolui & corrumpi posset. Ita vt ab omnibus morbis & morte ipsa vendicaretur, propter naturalem hanc & diuinitus conflatam & compactam harmoniam calidi, humidi,

tionis corporis.

Quid pars purissima limbi ex qua homo creatus fuit.

Homo ante peccatum perfectissimus erat opus Dei.

& sicci radicalis, quæ tanta erat, vt actio vitalis in humidum suum, ex calido surgens, numquam deficeret, numquam deficiente humido, nec absente eorum omnium ligamine & vinculo sicco radicali, cum his ipsis non daretur vlla permixta pars, contraria & inimica, quæ discordem hæc suscitaret harmoniam, perquam mors & morbi mundum hunc violarunt, peccato monstrante viam & semitas clausas referante. Ex maledictione diuina in peccantem hominem fulminata, surrexit frigus quo partes quædam naturalis illius harmoniæ tabefactæ & colliquatæ fuerunt, & sic dissonæ & discrepantes concordem discordem fecerunt humanam harmoniam; vnde postmodum subsequatæ sunt malorum omnium humanorum infinitæ myriades.

Vnde et quãdo frigus subiit vniuersã naturam.

Ante verò peccatum aded concordie pacẽ ligabantur hæc tria principia nostra, vt vita perfectissima & numeris omnibus fœlicitatis & deliciarum absoluta hinc exurgeret; ex tali & tanto fœlicitatis culmine præcipites facti sumus per peccatum parentum nostrorum in quod inciderrant summa Zelotypia & liuore quàm maximo Dæmonis humanam excellentiam & altitudinem fastidientis ac dedignantis, qui absurdum excogitauit & fallaciæ plenum figmentum, quo delusit ipsos, vt mandata diuina violarent & comederent fructum vitæ. Sciebat enim perfectissimè Dæmon, ex transgressione illius mandati, hominem gratia sua & donis omnibus diuinis fore casurum, expoliatum iri immortalitate, qua erat donatus si fructum vitæ ante tempus suum comederet & extra Dei mandatũ; Fructus

si quidem vitæ, tunc temporis quidem illibatus nostris parentibus erat, ex præcepto diuino; at si serpentis fallaci eloquio tota mente totisque viribus obluçtati fuissent, concessisset Deus in gloriam laudem & meritum debellati hostis, vsum fructus vitæ, ex quo immortalitatem erant consequuturi & gratia æterna donaturi. Ita vt numquam amplius in Deum peccare potuissent, sed in ipsum amore puro flagrassent, quo perpetuis nexibus & vinculis Deo creatori suo alligati & deuincti fuissent; & sic ab omni deprauata voluntate vindicati, & ab omni peruersæ actionis vitio tuti, perpetuas vixissent æternitates, mori nescientes, sed post longissimum fœlicitè in terris tractum æuum, viui & fœlices, cælum conscendissent, donis omnibus spiritualibus & diuinis immensis & æternis in perpetuum durationis æuum exornati.

Hæc suprema fœlicitas, ex mādati diuini rigida obseruatione surrectura erat, vt & ex aduersa reru serie, & violato & temerato eodẽ diuino mādato, pullulauit & germinauit malorum omniũ sylua; maledicta est hinc tota & vniuersa natura, & hominẽ totius naturæ corypheũ & præcipuũ caput, maledictionis huius diuinæ solũ & vnicũ fontem eiusdem maledictionis stimulos agitari dignum est. Quapropter functus est omnibus suis naturalibus innocentis gratiæ suæ donis, quibus in creationis suæ momẽto, exornatus fuerat ab omni cum spiritali tum corporali perfectione expoliatus, quæstũ vitæ suæ faciens ex labore manuum suarum terram sulcans vt fructus illi ex semine indito germinet, cum tamen antea,

omni fructum genere & vitali pampino vndique in hominis vsum commoditatem & delicias proflueret, nunc tribulos carduos & spinas germinat ipsi, laboris omnis inedia & algoris patiens, vt brutorum propemodum miseram viuat vitam, qui modo diuinitatis sitiebat fontes, iumentis insipientibus similis factus, qui modò Angelorum æquabat naturam, Naturæ feruus, qui modo totius mundi vnicus erat Imperator, & cui pontus inertes submittebat fluctus, Zephyrique tacentia ponebant ante suos sua flabra pedes cui flumina parebant.

Hircamaque tigres & iussi stare dracones.

Peccata tamen eius omnia in ipsum insurrexerunt, & naturalis principis Imperium detrectarunt; Quin imò vitæ eius fundamentum, & basim peccatum istud adedò peiorauit, vt hinc mors, morbi, & totius calamitatis humanæ sequela & comitatus amplissimus sit exortus, maximo humanæ præstantiæ detrimento.

VNDENAM

UNDENAM MULIER UIRO
sociata fuerit Chymicè
expenditur.

CAPVT XVI.

MULIER prima parens nostra; non ex limbo mundi originem duxit, vt & protoplastus homo primus parens noster, at ex latere protoplasti educta est, vt illi esset productionis & humanae propagationis auxilio. Homo si quidem vt & reliqua rerum naturalium entia imò potiori iure, & fortiori fatali lege, his omnibus multiplicandus erat & ex semine suo in immensam & quasi infinitam multitudinem excrescendus; ea etenim naturali via, fidelium omnium & electorū numero æquandus erat, & cum numeris Arithmeticis & calculis dinumerari non possent, Angelorum electorum myriades generatione & productione erat opus homini, vt tantum & talem quam maximum Angelorum æquaret numerum. In gratiam autem huius generationis & productionis, sociam mulierem Deus illi dedit & tribuit, eamque ex latere eius, ex eodē osse, & simili carne, eduxit; vt quod inde produceretur, & ab eorum reciprocis amplexibus exurgeret, eandem penitus & similem saperet naturam & essentiam.

*Cur Deus
Adamo sociam
mulierem
dedit.*

Cur mulieres
viros sequantur.
117.

Hinc non mirum est si mulieres naturali quodam instinctu virum sequantur, cum ex eo exortæ sint in eumque redire fontem, ex quo duxerunt originem naturali sponte ferantur, vt finem consequantur suum cui prognatæ sunt. Quod si earum nonnullæ reperiantur tanto virtutis robore predictæ, vt magneticam illam effugere possint energiam & cæcæ illam corporalem facultatē, id condonandum est earum virtuti & gratiæ diuinæ, qua suffusæ feruntur potius in Deū ipsum ex quo primò verum sumpserunt primordium, & ex quo scaturijt anima verè viuens intellectualis, & earum omnium præcipua pars, cui corpus obsequium debet, ex iusti librata lance, qua corpori spiritus dominatur, alioquin retrogrado & inuerso huius sacræ legis ordine & decreto, germinat corruptio & surgit vera mors, in rebus inferioribus, corporis in spiritum Imperio. Corpus etenim sequitur corruptionem & mortem cum omnes eius partes corruptionis & mortis vinculis & nexibus copulentur; Spiritus autem cum ex vera vita & vita luce duxerit originem nihil nisi lucem vitamque producit.

Quapropter iustum & æquum est homini & mulieri, fontem sitire ex quo scaturijt eorum spiritus, & corpus eorum omnium est animæ prudentis & sapientis frænis edomandum, vt ad animæ potius quàm ad corporis centrum vergant; hoc siquidem cum pura vita sit, in ipso vita donabuntur æterna, illud autem cum corruptio & mors ipsa reputetur, mortis etiam supplicij in ipso deuincientur perpetuis.

Quid quæso deliciarum est mulieri viro suo

terrestre & infernum expectare, in quod tandem etiam reducenda sunt & abunda; hominis verò est, soli Deo seruire, illius obsequio perpetuò se obligare, nihil agere, nihil moliri, nec solum aliquid cogitare, quin diuinam redoleat mentem, ac voluntatem, tanquam verum & vnicum hominis centrum, ad quod tandem redire est ipsi soli, modò iustis ac meritorijs operibus tali & tanto se ipsum Christo adiuuante, dignetur centro & vltimo fine: Si verò vice versa, immemor sui in Deum obsequi fiat quæ sursum sunt minime sapiat, at quæ super terram & quæ brutorum sunt, similis omnino fiet illis, & veternum hunc dormiens somnum in domo hac laboris, & vigiliarum carascopijs, perpetuis postmodum suscitabitur doloris immensi stimulis, quibus crucietur in æternum, quod Deum suum oblitus fuerit, & quæ cæli sunt neglexerit, quæ verò terræ cordi habuerit.

O fœlices terque fœlices illæ quæ sacro perissyllo liberæ conclusæ, ab omnibus huiusce mundi tricis se expediunt, mundos muliebres omnes floccipendunt, vestes aureas limbis circumdatas negligunt, aureas catenas adamante radiante & margaritis rutilantibus exornatas, annulos & monilia pretiosa contemnunt, cæteraque muliebria blandimenta spernunt, imò fugiunt, ne omnium ferè mulierum instar innato & naturali erga Deum decedant officio, imò potius totius muliebris mundi ac blandimenti fascinantes obliuione emerisæ se extollunt ad supremum bonum contemplandum, & ad dona supercelestia consequenda, simplici eaque mun-

da & nitida veste circumdata, nulloque capitis comptu decorata, sed puro eiusdem velamento circumtecta, solum Deum meditantur, eius obsequium gloriam, honorem & laudem, quam puro & casto modulamine dulci ac mira voce intonant insufflante pulmone amoris diuini flamine turgido, cuius amoris occulto nectare delibata, supercelestibus oblectamentis medullitus perfunduntur ac longiori quidem ac sinceriori honestæ voluptatis tubo, quam perfrui possint, quæ clauduntur hoc vasto totius terræ & inferioris orbis carcere & labyrintho.

Fæliciori adhuc & meliori sydere his omnibus nata sunt virgines intemeratæ, quæ citissime hæc sacra cœnobia colunt, antequam sciant, quid valeant huiusce mundi oblectamenta & fugacis voluptatis condimenta, vt penitus diuino obsequio, perpetuis deuinciantur vinculis; vt Christo in terris nubant mendicanti, nudo & crucifixo, vt eodem in cœlis, rege cœli & terræ, luminis & vitæ patre, mortis & inferorum Domino potiantur, ac ipsum in perpetuas desponsent æternitates; aquo sponso donabuntur hisce omnibus supercelestibus muneribus quæ mens concipere non potest, honores, opes & quidquid humanos ad se rapit animos. Non dabit, sed proiciet pedibus ipsarum Deus; cilicij loco, illis aderit cingulum Zodiaco cœlesti præstantius, vestes non truncæ, non laceræ, nõ malè lotæ, non vili & corruptibili materia & filo textæ, sed sinceræ, puræ, integræ, candidæ, perennes & vita, lumine, gloria sempiterna tanquam materia compacta, sole ipso & stellis clariores,

capitis earum comptus, verè mundus erit, totoq; mundo prænitebit; imò quidquid est in cælo solis, lucis, & splendoris, nitidula est, ex vepreculis extracta noctis. Si lumini sacrarum virginum æquiparandum veniat, quo caput earum cælo beatarum exornabitur, earumque vita non ampliùs morbis varijs casta & languida, non frigore, non calore, non siti, nec fame, nec alijs calamitatis humanæ stimulis fatigata, distorta & cruciata, imò perennibus immersa delitijs & inexhaustis diuinæ voluptatis fontibus perfusa, ne dicam inebriata erit, earum cœnobium nõ emucido peristyllo circumdatum caduco & ruinoso, aranearum telis variegato, sed cœli ipsius empyrei immenso & infinito diffusum & expansum Angelorum beatorumque omnium luce; imo Dei ipsius lumine, collustratum ibi omnia vetera transient & noua fient, sed adèd noua, vt numquam ampliùs veterascent, at in perpetua nouitate eaque iuuenili & florenti tabescere nescienti permanebunt.

Fœlices adhuc erunt omnes mulieres, quæ viris suis nuptæ, familiæ herciscundæ paragraphū nullum, sed ampliandæ titulum potiùs cognouerint illæsis diuinæ legis mandatis ac præceptis, piscium propemodum instar, qui quamuis falsis perpetuis immergantur aquis, falsi tamen nihil sapiunt, at dulces omni ex parte obtinēt carnes; sic & ipsæ mulieres & si voluptatum huiusce mûdi pelago innatent, nihilominus & castas & pia, habent actiones, & nullius illiciti oblectamenti volutabro contaminantur, at in ipso mûdi luto, veluti cicindellæ in noctis vmbroso velo

prælucent Deo obsequuntur, & mandata eius inuiolata obseruant, nec tamen familiam deserunt incuratam, sed obuentiones omnes & emolumenta prædiorum omnium multiplicant & ampliant, vigilantia cura & labore improbo & pertinaci, vt hinc vitam suam totiusque familiæ suæ commodent, & hanc totam nummi consecrent & dedicent, sic quidquid est in rerum suarum peculio & censu, Dei est, & eius obsequio consecratum. Sic Christi asseclæ omnes, quibus Deus menti est & cordi vitam hanc vitæ debent, & hoc durum transigere æuum, vt quidquid est illis diuitiarum, vitæ seruiat, & hæc tota pura & symera, Deo optimo maximo detur, & ea ratione & vitæ methodo, omnia humana Deo referuntur, secundum eius voluntatem, & legis suæ præscripta mandata, alioquin vice versa, vita tota nostra diuitijs seruit & obsequitur, & seruus Domino dominatur, & sic præposterè omnia fiunt.

Nec mulier quidem erga filias, nec quidè erga maritum & virum suum, hanc violare debet legè; amplexari quidem gnatos & maritum naturalis amoris vinculo compellitur, quod sint sui ipsius partes ingenitæ & naturales. Non tamen ad eò cæco & furenti thyrsu percuti & stimulari debent erga hæc inferiora, vt Deum obliuiscantur; Deus si quidem solus globus amoris humani esse meretur, è cuius centro lineæ amoris ad superficiem rerum alienarum possunt quidem educi, sed redeant in idem centrum necesse est, vt ex ipsomet solo educantur, & ad circulum mandatorum diuinorū debet terminari. Extra illum

*Officium
uxoris erga
maritum.*

enim non datur, vllus amoris legitimi & iusti terminus, quæ extraneos illos limites occupant vitij & perditionis sunt, non amoris, qui intra cancellos diuinæ legis solummodò coëcetur.

Muliebris seu fœmineus amor hoc in capite paulò maius expenditur, quàm postulet fœminei sexus oforum ratio. Non moramur enim eorum omnium in eum sexum liuores & inuidias, sed miramur sortem & fatum fœminei sexus, quod amoris summi pelago immergatur, nihil aliud spiret & afflet, quàm amoris pneuma; quidquid enim expostulant & capiunt, acriori amoris stimulo percussæ depereunt, quàm possint homines amoris vllò impetu ferri, in objecta quibus ardent: deductæ etiam fuerunt mulieres ex materia per diuinam potentiam, diuina amoris aura insufflata & turgida. Adam enim in statu innocentix, in quo Deus summus illi sociam dedit Euam totus erat amor, & quæ in ipso erant diuinam & cœlestem venerem redolebant, & ipsemet summus artifex qui diuina prorsus arte Euam ex Adamo eduxit amor ipsemet erat, & verus & vnicus cupido cœlestis. Non poterat ergo fœminens sexus tum ex materia ipsa, tum ex efficiente causa, sortem & fatum aliud sibi arrogare, quàm amoris ardore perfusum & delibutū. Vnde ex hoc fatali amoris instinctu, colligere aliqua ratione possumus enatam illâ fuisse noxiale pomum comedendi cupidinem, & ex effrenata illa pomi illius cupidine, tanquam ex Erebi fonte mala cuncta nostra emeruisse & precipuè muliebrium malorum pelagus inundasse totam & vniuersam muliebrem genus: tot enim

*Cui pluribus
morbis &
miserijs, mu-*

& tantis oprimuntur malis mulieres solæ, quantum mali est in tota rerum natura. Malum etiam omne ex ipsis sumpsit exordium, vnde æquum & iustum est, vt in fontem redeat suum ex quo scaturijt. Quid quæso est deliciarum & voluptatis scæmineo sexui per totum vitæ spatium, dum semel conceptum est in vtero matris earum semen & omnis perfectionis vitæ dono & munere dotatum & exornatum in ergastulo vim patitur & vinculis satis duris vitam agit, putridis & fœtidis innatat aquis & obscæno vteri volutabro, circumuoluitur; disruptis hisce vinculis & confractis obscuri carceris portis, vt luce solis & claro lumine luci fruatur, biennij saltem spatio incunabilis tanquam compedibus & manicis circumligatur; totum deinde & reliquum vitæ tempus, tum parentum cum mariti durissimo aliquando carcere coërcetur, strictis vestimentorum claustris infibulatur earum adolescentia & pubertas, vt non sibi sed viris placeat & dum ipsis placet perennibus obruitur tormentis, & si quid est delicij & voluptatis dum viris ipsæ blâdiuntur & sunt ipsis sibi que oblectamento quodam ad eò vanum est & fluxum, vt nouem mensium spatio perduret huiusce voluptatis & delicij exitiale tormentum, quo perfungi nequeunt sine vitæ discrimine, & membrorum omnium exquisito cruciatu, veluti ac si Deus supremus omnium iudex & actionum criminofarum quæsitòr verus, quærat adhuc ab ipsis rationem criminis, quo viros perdiderunt omnes & se ipsas, malorum omnium aceruo obruerunt in ipso & ex ipsis primæ parentis crimine: quod si amor in

*lieresobnoxia
sunt quam
homines.*

mandati diuini obseruandi rigorem excanduis-
set, vt & peierauit in eiusdem mandati violatio-
nem, adiuumento certissimo fuisset nobis prima
parens, sed hac lege violata nobis fuit certissimo
nocumento & perenni, ni diuina prudentia ab
æterno cautum fuisset, quæ ex eadem radice &
stirpe, sorte tamen diuersa Euam nobis secun-
dam dedit, quæ virtute spiritus sancti obumbra-
ta & amoris diuini thyrsu percussa adeò diuinæ
placuit maiestati, vt rem nobis omnino deperdi-
tam integram restituerit. Hæc sola fuit, totigene-
ri hominum, iuuamen vnicum & expectatum, de
quo Deus ipse, in creatione adami loquutus est
faciamus inquit adiutorium simile sibi, istud ad-
iutorium simile nobis est sola Virgo Maria, quæ
nobis fuit verò & vnico iuuamento. Prima pa-
rens amoris cæstro percita, fructum vitæ come-
dendi, vitam sibi & nobis eripuit, secunda pa-
rens nostra, ad amorem anhelans diuinum &
solo hoc vnico amore, ancilla Domini facta,
verbum concepit, salutis nostræ & redemptionis
tutissimum & certissimum elementum.

Ita vt verè dicere possimus amor nos perdi-
dit, amor etiam nos restituit; quid enim est Ma-
ria quam amari, scæminarum nulla est, nec fuit,
nec erit post hac quæ æquali solum erga Deum
ardeat amore. Vnde meritò benedicta est inter
omnes mulieres, Dominus sæcum fuit ab æter-
no, & gratia diuina vndiquaque perfusa est:
Huius secreti mysterij tum Euæ primæ parentis
nostræ, cum sacræ Virginis Mariæ, verissimæ pa-
rentis nostræ, adumbratas figuras in natura ipsa
inferiori depictas, licet per Chymiam inuestiga-

*Virgo Maria
fuit Eva se-
cunda.*

re: cernunt si quidem qui Chymica referata habent arcana, terram primam parentem nostram ob deglutitum spiritum ante tempus suum indebitum præparatè corruptioni esse obnoxiam & morti, & nos omnes in peccato ipsius mortè eandem sequi & corruptionem. Salem verò qui est terra secunda, pura & nitida ab omni elementari macula vindicata, spiritu vitæ impregnata, ipsam à morte vindicare & nos omnes ab ipsa morte, & corruptionis totius labe eripere, & tutissimè deffendere. Terra sordida & squalida, spiritum vitæ deglutiens nonne Euam crimine diuinæ lesæ maiestatis conspurcatam fructū vitæ deglutientem & vorantem, mortem sibi & nobis omnibus asciscentem repræsentat & exhibet. Sal verò qui est pura terra, & terra virgo, spiritu vitæ fœcundata, ad vitam rerum omnium nonne sacram & intemeratam Virginem Mariam nobis figurat, quæ sacratissimo vtero suo verbum concepit, & vitæ veræ verum & vnicum spiritum nobis dedit, ad vitam fidelium omnium in æternum consequendam. Qui hæc non videt in Chymia facienda, cæcus verè est, & in media obtenebrantis æui nocte obambulat, hoc præclaro priuatus lumine, quæ nobis ipsis innata sunt, & quæ perpetuò gestamus & sociata tenemus, ignoramus, sic miracula Chymica ex ipsomet, muliebri sexu, & mirum & stupendum muliebrem sexum, ex Chymicis miraculis expendimus.

Probatum rationibus Chymicis Virginem Mariam esse secundam Euam.

Terra sordida Euam repræsentat.

Terra pura exhibet Mariam Virginem.

Ex arbore scientiæ boni & mali & fructu eius miranda multa Chymicè declarantur.

C A P V T X V I I.

ARBOR scientiæ boni & mali, & fructus eius mandato diuino exquisitè intemerandus, & summo iure prohibitus, à primis parentibus nostris violatus, originem & scaturiginem dedit calamitarum omnium humanarum; ex violatione siquidè tanti præcepti, summus rerum opifex homini ex rebus omnibus maledixit, totaque natura hinc deprauata est & corrupta, cum tamen antea nulla vitij labe, nec vlla mali corruptela defædata, sed pura penitè ubicumque niteret. Ex labe & macula humana, totius naturæ sordes emerferunt, & in vniuersum naturæ campum disseminatæ sunt, tantum potuit hoc exitiale humani peccati feminium, vt ex hoc vnico solo infecto & contaminato, reliqua cuncta sequuta sint eadem & similem vitij & mortis sortem & conditionem. Ob quam rem rationi consonum videtur, ad perfectionem huiusce Christianæ Chymix, de fatali tanta arbore & fructu eius nonnulla explicare, vt inde quæremus, secreta quæmaxima & arcana, quæ cabala hebræorum mul-

tis inutilibus rerum tricus implicuit, quæ possunt ad arcana Chymica detrudi, vt hæc nobis sint umbræ & figuræ horum diuinorum mysteriorum. Deus summo iure prohibuerat protoplasto homini fructum hunc ex omni ligno paradisi comedere, de ligno autem scientiæ boni & mali ne comedas, in quocumque enim die comederis ex eo, morte morieris. Hoc autem mandauerat Deus homini, vt obsequij sui votum eliceret, in leui illa & prima mandatorum diuinorum obseruatione, obtemperantia si quidem illa prima amorem summum, pietatem & reuerentiam erga Deum suum & creatorem testabatur. Non possumus enim maiori & fortiori conatu amorem, pietatem & reuerentiam testari & exprimere erga illos omnes quos amore persequi, pietate colere, & reuerentia venerari volumus, quàm per obsequium mandatorum quæ summo & exquisito nobis dantur præcepto, ab ipsomet nostri amoris obiecto. Ea si quidem obsequela, voluntatem eius sequimur, & similem & eadem contendimus habere voluntatem, & ita quadatenus penitus illi assimilamur, dum dissonas non habemus voluntates, nec varias mentis sententias, sed desideria & vota similia tenemus; hæc omnia animi *παθήματα* similes arguunt formas, reciproco amore inter se prurientes.

Qua de causa non poterant primi parentes nostri, amorem pietatem & reuerentiam erga Deum, meliori mentis ardore, ac maiori feruore exprimere, quàm obsequio & mandati primi inuiolata obseruatione, & vt magnitudo mandati sequeretur eiusdem rigidam obseruationem,

mortem addidit Deus & maledictionem omnem, vt malorum omnium supremum culmen, in violatione eiusdem: libero parentum nostrorum arbitrio, tanquam æquilibri lance, summissa sunt hæc mentis committilia, vt voluntati diuinæ obtemperando, & quæ Dei sunt consequerentur parentes nostri, voluntati verò eidem refragando, & quæ Dei non sunt, sed quæ eidem aduersantur adipiscerentur, mala putà omnia, & mortem ipsam malorum omnium centrum.

Nonne enim æquo iustiùs est, hominẽ peccantem hisce plecti & affligi malis, qui integer vitæ scelerisque purus, Deo similis figulatus erat, cui si in tali vitæ gradu impollutus permanisset, omnia creata fuerant cælum, terra, pontus & æthera, & quæ in eis sunt obsequio illius summissa erant. Vicarius vniuersalis in rebus omnibus iuris diuini, ab ipsomet Deo proclamatus fuit, vt omnia creata illi obsequerentur, & ille solus soli Deo seruiret; voluntatem humanam, cor & mentem deperit Deus, cætera cuncta apud ipsam vilescunt imò sordescunt. Hinc colligere est quantum boni, vtilitatis & deliciarum in hominem ipsum redundasset, si eius voluntas deprauata non fuisset, sed soli Deo integram & inuiolatam seruasset. Immortalitatis studio flagrans, & æternitatis amore contabescens humana fragilitate, tanquam sordido puluere, hæc immortalitatis & æternitatis semina penitus extinxit & suffocauit & æternitatem cogitando, ex morsu intemerandi pomi mortem & calamitatem omnem consequutus est, si pomum hoc non temerasset, sed præceptum diuinum rigidè seruasset

quæ deperibat iure meritò adeptus erat ; delitijs siquidem omnibus in paradiso voluptatis delibutus & perfusus toto ævi longissimi tempore mortem nesciens nec vllam calamitatem cælum postmodum viuus conuolasset , & Deo ipso æternum & his omnibus quæ Dei sunt potitus fuisset , & vitæ fructum tandem comedendi facultatem & veniam in ipsomet paradiso voluptatis à Deo impetrasset , ad humidum radicale vitæ , perpetuò resarciendum , vt longæuus , imò perpetuus & perennis super terram vixisset ; quæ vbiicumque locorum paradisi deliciarum & voluptatis illi fuisset , vt tandem Deus ipse , quem aloqui quotidie fas erat , ipsum è medio deliciarum , voluptatis & iucunditatis innocentis & honestæ in cælum transtulisset ; ibique bonis omnibus & oblectamentis cœlestibus & diuinis in perpetuas cumulasset æternitates . Adeò vt paradiso terrestri cum omni fœlicitate relicto , paradisum cœlestem ingressus fuisset , cum beatitudine & suprema & summa fœlicitate , cui mundana ante oblectamenta comparata sordescunt vmbrae sunt , & fugaces deliciarum imagines .

Arboris scientiæ boni & mali , & fructus eius temerator Adam sibi ipsi & nobis omnibus , hæc diuina præmia perdidit & abstulit , qua de causa cum in ipsa arbore , humanum lateret decus , & supremum bonum , de ipsa rimari licet , qualis ipsa fuerit , in medio paradisi collocata & constituta , inter authores omnes , tum antiquos tû neotericos ambigitur , an ficus fuerit

*Ex auctori-
tate Moysis
arbor in pa-
radiso collo-
cata consti-
tuit speciem
solam ab om-
nibus arbori-
bus diuer-
sam.*

an pomus, an iuglans, an vitis, vtrunque enim scaturiunt & exiliunt grauiſſimorum virorum authoritates, ita vt nihil penitus firmum statutum & sacris patribus confirmatum de ipsa arbore reperiat: Ipſemet Moſes ſacro pneumate aſſatus, in ſacra ſua Geſeſi peculiari nullo ſpecifico arboris nomine, hanc arborem donat, ſed arborem ſcientiæ boni & mali apellat, præterito omni alio ſpecifico arboris cognomine. Quibus coniecturis facilè ſubolſactu eſt, imò creditu verum eſt, hanc arborem vnicam eſſe, & ſpeciè ſolam ab omnibus alijs diſſonam conſtituere, vt vnitas & ſolitudo iſtius arboris præcepti facillimè obſequendi facilitatem argueret; multitudo ſi quidem & numeroſa quantitas harum arborum ſi per paradifum diſſuſa fuiſſet mandati diuini obſeruandi difficultatem multò magis auxiſſet, rara tamen & vnica arbor præceptum diuinum obſeruatu facillimum commonſtrabat.

Itaque ſacra ſcriptura arborem hanc ſolam & vnicam facit, & inſigni illo nomine arboris ſcientiæ boni & mali exornat, vt differentiam iſtius vnus arboris, ab alijs omnibus connotet, peculiari & inſigni illo ſuo nomine; nam vt & natura, ex re ipſa, ab alijs cunctis diſſidebat, ſic & nomine diſpari ab alijs diſtingui oportebat. Miror ſummopere quamplurimos ſummæ authoritatis viros, qui mentis ſuæ acumen & ingenij acies omnes acuminant, vt arborem hanc inter ſpecies aliarum arborum dinumerare queant; vnica etenim fuit & ſola ſpeciem conſtituit integram, vt verbis ipſis diuinis & ſacris, apud Geſeſum probatu facillimum eſt. Ex omni ligno
paradiſi

paradisi comede. De ligno autem scientiæ boni & mali, ne comedas; Hęc sacra verba denotant & explicant hanc arborem vnicam & solam esse, quam Deus in medio paradisi collocatam ostendit, vt præstantiam, nobilitatem & pretium eius simul commonstret & differentiam; veniam enim & licentiam comedendi fructus omnes Adamo cernimus & credimus concessam, comedendi verò fructum scientiæ boni & mali, rigidum interdictum manifestum habemus. Hinc clarum & euidens sumitur argumentum fructū hunc nullam habere cum reliquis fructibus similem naturam & essentiam, sed prorsus dissonam & differentem, & propterea vocatam fuisse arborem scientiæ boni & mali, cuius insigne & præclarum nomen astutiæ fuit & cautelæ serpenti seu cacodæmoni, vt ille falleret ac deciperet primos parentes nostros asserens ac fingens, Deum non alia de causa hunc nobilem & suauissimum fructum illis prohibuisse, ni similes Dei fierent scientes bonum & malum, & titulus & nomen arboris, fuit illis rudi cuidam argumento, vt serpentem crederent, & mandatum diuinum violarent, & fructum intemerandum temerarent.

Arbor erat certissimè scientiæ boni & mali, at ex diuino mandato non erat adhuc tēpus, vt comederetur, vt scientiam boni & mali notā haberent patres nostri; obtemperandum prius erat mandatis diuinis, & voluntati diuinæ vnicè adhærendum & tempus expectandum, quo liceret tantum & sacrum comedere fructum, vt vires & energias à creatore illi concessas comedentibus

communicaret. Quia siquidem Deus creator omnium, & arboris ipsius mandato & edicto vetuerat, ne eius fructum ederent, mortemque addidit Deus & calamitatem omnem & maledictionem in violatione sacri sui præcepti. Arbor illa sacra tunc temporis non poterat scientiam boni & mali communicare, sed mortem, calamitatem & maledictionem omnem ut dixerat Deus ex edicto suo violato, & ignorantiam potius quàm scientiam. Nihilominus tamen si serpenti Adam obstitisset & edictum diuinum intemeratum seruasset, creditu est facile veniam obtinuisse, edendi tantum & sacrum fructum, cuius ope cognitionem & scientiam rerum omnium, tum humanarum tum diuinarum adeptus fuisset & vitam ligno vitæ consequutus immortalē.

*¶ para-
disi erat na-
tura compen-
dium Christi
& sacra Eu-
charistia
symbolum.*

Arbor hæc erat totius naturæ creatæ compendium, & Christi symbolum vnicum & verum, & sacre Eucharistiæ sacrum rudimentum, quam Deus in Ecclesia sua relinquere & instituere cogitauerat, ad vitam perennem & æternam hominum omnium perpetuandam. Ex his inde sequitur Deum tandem Adamo manifestum fecisse, misterium omne, in arbore sacra illa occultum & latens: quemadmodum decretum erat filium Dei hominem tandem fieri debere, ut vniuersa natura in ipsum rediret fontem, ex quo emerferat, ut homo cõpendium naturæ & microcosmus in Deo ipso gloriam & vltimam, & supremum decus consequeretur: Theologorum enim maxima pars opinatur, imò credit, extra Adami peccatum, verbi diuini incarnati mysterium non quidem ad redemptionē humanæ culpæ, cum nõ

*Sensentia
Theologorū
de incarna-
tionis myste-
rio.*

data fuisset, sed ad gloriam & decus humanum vt ipsa via & diuino tramite, omnia quæ in homine latent & compendioso reperiuntur, in Deum ipsum & creatorem redirent, ex quo exilierunt.

Communicata fuisset Adamo hæc omnia mysteria, & ea ratione tradita fuisset illi scientia boni & mali: boni quidem catenus sciuisset naturam humanam hypostaticè vnitam & coniunctam cum diuina natura. Mali autem quandoquidem intellexisset, ex peccato suo & mandati diuini violatione, agnum hunc immaculatum, & Christum veri Dei & hominis ipsius filium, immolari debere, mori & infinita suppliciorum tormenta pati, vt peccatum hoc deleteret, & labè, quæ ab vlllo alio indelebilis erat, & adhuc quamplurimos homines reperiri morte perpetua & supplicij æternis dignos, quod mortem agni immaculati, & Christi meritum, tollent applicare, criminibus delendis suis & gratiæ recuperandæ, quam in ipso Adamo, & deinde in se ipsis perdidit ob peccandi obnoxiam facultatem, quam ex origine contraxerunt. Ea si quidè erat scientia boni & mali, quæ tunc temporis Adamo ignota erat, & soli Deo penitus reseruata, qui mandati & præcepti sui magnitudinem, momentum & pondus ritè nouerat; homini verò corticem tantùm & superficiem, vt ita loquar, indicauerat mortem & calamitatem omnem illi prædicendo, si fructum prohibitum comederet. Forsan si ita minutim eloquutus fuisset Deus Adamum: En vide & contemplare Adam edicti mei pondus & prægrande momentum, si fructum hunc prohibitum viales, non solum

tu ipse certissime morieris & calamitatibus omnibus, quæ mente concipi possunt distorqueberis, sed omnes etiam tui sequaces, gnati & progeniti tui morientur & similia patientur; & ego ipse Deus, qui in gloriam & gratiam tui metipsum naturam & essentiam humanam sum assumpturus, moriar & patiar crudelissima & acerbissima supplicij tormenta, quibus me cruciari oportebit ab his ipsis peccatoribus tuæ profapiæ, quorum infinitus numerus, ob contractam procliuam peccandi indolem in abyssum meæ maledictionis detrudentur æternam: Tu solus ipse fons eris & scaturigo malorum horum omnium si polum hoc intemerandum tibi prohibitum morsu violes & prælibes, caue tibi ne tantum sceleris & criminis tibi soli rependatur. Si ita scrupulatim præceptum suum dedisset Deus Adamo ponderandum, forsitan rigidius & religiosius obseruasset; si tamen formidine pænæ & calamitatum harum omnium futura multa, mandatum custodisset non tantum gloriæ laudis & meriti habuisset, quantum demeruisset. Si solo amore & diuina reuerentia, fructum hunc inuiolatum custodiisset, postpositis omnibus, quæ in se ipsum & gnatos suos omnes futuros infausa & infortunata casura erant. Amor mandantis in omnibus præceptis primas occupare debet & antesignanus esse meretur, præmium aut supplicia postponenda sunt, ut meritum obsequij iure summo mereamur.

Hæ fortasse rationes, vel potiùs mentis nostræ conceptus, aliquid ponderis & momenti apud doctos demerebuntur, ut inde desumere valea-

mus, cur hæc arbor scientiæ boni & mali dicta fuerit, cum in se quidquid erat boni & mali futuri in rerum natura, coërceret; illud tamen bonum & malum non ex se ipsa & sui ipsius fonte erat hauriendum, sed ex libera hominis voluntate, quæ circa ipsam arborem & fructum eius experienda erat, an ad bonum aut ad malum verteretur.

Huius sacratissimæ arboris symbolum & rudem quandam imaginem habemus in penitissimis Alchymia secretis; calidum enim innatum mundi scientiæ totius mundi arborem in fonte suo si quis edat morte extinguitur, & infinitis afflicatur malis, præparandum est, & cœlestibus donis omnibus perfundendum, & tandem terrestribus & elementaribus numeribus exornandum antequam esu & comestu idoneum sit. Quin etiam idem calidum innatum in opere Physico antequam coquatur & debito modo præparetur, si quis edat morte plectitur cum tamen idem ipsum percoctum & præparatum quibus omnibus morti fuit & supplicio, hisdem ipsis vitæ est & ornamento. Non secus ac arbor scientiæ boni & mali, ante concessum & veniam comedendi fructum illius, morti fuit primis parentibus, & nobis omnibus; si verò divinam primi parentes spectassent licentiam, ipsis & nobis omnibus fuisset vitæ perennis decori, ut ex superioribus colligi potest.

Calidum innatum mundi arboris paradisi est symbolum.

Idem calidum in opere Physico est symbolum eiusdem arboris.

Arbor vitæ qualisnam in paradiso voluptatis fuerit, Chymice disquiritur.

C A P V T XVIII.

VÆ dicta sunt à patribus sacris de arbore vitæ in medio voluptatis paradiso collocata & constituta, infirmare & improbare in votis nõ est, sed potiùs hisce meis Chymicis inuentis stabilire. Fecerat Deus homini paradysum terrestrem, quem rebus omnibus totiusque naturæ creatæ delictijs in gratiam & amorem ipsius hominis exornauerat, & illi custodiendum tradiderat, vt ibi vitam fœlicem & omni ex parte beatam in longæuos degeret annos, & ne quid delictiarum & voluptatis deesset, cum nobis omnibus & vita æterna & perennis sit rebus omnibus pretiosior & gratior, arborem vitæ creauerat Deus & in medio paradisi collocauerat, vt eius esu, æternum viueret homo.

Arbor vitæ hinc dicta est, & ab ipso Deo tali & tanto nomine insignita, quod copiosissimè Deus ipsi arbori fortassis vitam immisisset; fructus si quidem eius arboris vsu vitam sibi perennem fecisset homo, in ipso enim Deus quidquid erat vitæ per totum huius mundi ambitum forsi-

Cur arbor in paradiso collocata.

tan absconderat, vnde in medio paradisi collocauerat, vt vita vndiquaque, tanquam centro suo ipsi arbori conflueret: Opinari si quidem possumus & mente concipere, arborē hanc vitæ, fontem vitæ & centrum esse totius naturæ, cum vna & sola fuerit & in medio paradisi constituta, & fortasse in medio fontis complantata, de quo dicitur secundo capite Geneseos, fons ascendebat è terra irrigans vniuersam superficiem terræ, vt terra germinaret & fructus produceret suos absque pluuia & irrigatione cœlesti, & absque cultura & industria hominis. Vapor enim ascendens ex illo fonte erat terræ vniuersæ, spiritus vitæ & germinationis, quo cuncta prodibant: maximæ quidem erat efficacix & virtutis ille fons, quidquid enim iam potest vniuersum cœlum, & vniuersus aëris ambitus spiritibus vitæ plenus, & turgens ad terram fœcundandam, tunc temporis fons ille seu vapor è medio terræ ascendens, operabatur virtute illa innata sua, quam ab ipso creatore acceperat.

Non absimili ratione, arbor hæc vitæ, poterat coërcere, & intra suos cancellos continere, quidquid erat vitæ, toto orbe diffusum, vt hinc tanquam ex vero & vnico fonte naturali, diuinius scaturiente, vitæ fomes & fulcrum exiliret inexhaustum, & immensum ad vitam hominis perpetuandam. Suscepisset enim homo ex arbore hac, fructus vitæ perfectissimæ hoc est in gradum vltimum perfectionis elaboratæ, ad vitam sustentandam, & fomitem vitæ restaurandum annorum quamplurimorum præterritorum vsu detritum & ferè extinctum,

Cur arbor in medio paradisi.

Virtutes fontis in cuius medio arborē vita constitutam fuisse author opinatur.

donec Deus è paradiso hoc terrestri, hominem in paradysum cœlestem supra cœlesti fœlicitate beandum transtulisset, vbi spiritu vitæ elementari non indiguisset amplius, cum spiritu vitæ diuino vndiquaque diffusus fuisset, cuius fomes perennis est & æternus, nesciens senectutem, debilitatem & infirmitatem, sed vigorem, robur, potentiam & firmitatem felicem ac beatam perenniter stabiliens ac firmans.

*Arbor vitæ
similis erat
lapidi Phy-
sico.*

Hæc arbor vitæ nobis tunc temporis fuisset omnibus, ad instar lapidis Physici; opinantur enim fere omnes Philosophi, lapidem Physicum ritè præparatum & perfectè decoctum, omnibus vitæ malis certissimam & tutissimam esse medellam, & vitæ restaurandæ perquam optimum fomitem diutissimè durantem, si saltem non perennem; humidum enim radicale mundi cum calido innato & sicco radicali vitæ elementaris, ita in ipso lapide inter se compacta sunt & coagulata, vt difficilem admodum patiantur discordiam & interitum. Vnde humidum nostrum & calidum innatum refocillatum hoc peculiari & tam raro & optimo alimento, similem sibi acquirit nexus & harmoniæ compaginem & vinculum, quo tueri se queat, aduersus ea omnia, quæ eius harmoniam dissoluere tentant. Quòd si in presentiarum peccatis obruti, & paradiso terrestri eiekti, aliquid adhuc habeamus per gratiam diuinam, quod nobis adumbrantè & figuratè repræsentat virtutes illas admirandas arboris vitæ, quas Deus ipse rerum omnium summus opifex, perfectissimè in ipsa arbore cumulauerat, non est à mysochymicis subfannandum &

contemnendum quod de arbore vitæ præsentem capite, ex Chymico fonte desumptum est; nam hoc omne, rationi absolum non videtur sed sacris patrum conceptibus consentaneum, ut probabitur inferius.

Paradisum cœlestem, supremam beatitudinem, & quietam bonorum omnium colligit Alchymia natura monstrante viam.

CAPVT XIX.

PARADISVM cœlestem, supremam & summam fœlicitatē, vitam æternam, multaque alia similia futuræ vitæ mysteria rationibus & argumentis probabilibus technologicis ostendere velle, vesanæ potiùs mentis est, quàm sapientis. Nam cum hæc omnia fidei Catholicæ & Christianæ commissa sint; Sufficis nobis probare non posse, nam quæ possunt sensibus vel externis vel internis aliqua & certa arte subijci, fidei nõ committuntur. Quapropter ne opinentur misochymici Alchymiam velle articulos fidei Christianæ abrogare, nec solum infirmare, dum paradisum cœlestem, supremam fœlicitatem & vitam æternam multaque alia mysteria, naturali quodam & rudi speculo commonstrare tentat, quia id non agit Alchymia, ut intra cancellos & limites suo-

rum argumentorum & technologicarum ratio-
num coërceat, quidquid est vitæ futuræ, & pa-
radisi cœlestis super cœleste technophion, sed ve
ex umbris naturalibus, lucem illam inaccessibi-
lem aliquatenus nostro debili & infirmo conci-
piendi modò, colligere, & cogitare valeamus, &
τεκμήρια certa, & quasi proprias huius rei notas,
adumbratas tamen & rudes habeamus ex multis
quæ in Chymia facienda nobis omnibus sole
clariùs elucescunt, quibus vitam æternam & pa-
radisum cœlestem & Deum ipsum colligere fa-
cile est; omnibus siquidem cum datum sit ex
natura & sorte, in sui tendere consequantur, se-
quitur inde hoc centrum paradisi vices gerere, &
præ se ferre, cum paradisi nihil aliud sit quàm
locus, in quo creaturæ intellectuales suprema &
ultima essentiæ suæ perfectione dotantur, summa
fœlicitate, eaque immutabili, perenni & indefi-
nenti bono & fausto, singulariter condecoratus &
exornatus, & super cœlestibus incõprehensibili-
bus præmunitus inexhaustis muneribus & donis.

Huius supremæ perfectionis symbolum, & pa-
radisi seu loci huius perfectissimi umbram quan-
dam nobis exhibet Alchymia in opere magno
Physico, qui nobis naturalis suprema & ultima
perfectio est, vbi sal metallicum in centro suo
naturali puro, ab ipsomet tantopere expectato,
quiescit, & ultimam & supremam, quam cupit
habere, consequitur perfectionem, vbi corpore
potitur incorruptibili, infinita quasi, aut saltem
quanta licet facultate & energia prædito, ita vt
ipsi talis persistendi locus & agendi potentia &
facultas, sit illi paradisi terrestris & naturalis in

*centrum
ut fœlicita-
tem*

*Sal metalli-
cum in opere
Physico de-
monstrat pa-
radisum.*

quo suprema & vltima sua perfectione, quam ex natura expectare poterat fruatur & potiatur. Si hæc datur suprema & vltima in rebus naturalibus persistendi facultas, quæ illis supremum bonum esse videtur, & ab arte humana via, naturali & tramite secuto, id perfici queat, quoniam mentis nostræ biuio ambigere possumus, Deum supremum Alchymistam non tandem homines pios & fideles ad centrum vltimum reducere velle, vt in eo quiescant, & supremum perfectionis gradum consequantur. Tantæ ne est nobis socordix & vesania, vt quod in rebus omnibus fieri contigit humana operante industria, id ipsum, & multo perfectiori modo, in nobis ipsis, ipsomet moliente Deo, non fieri & perfici tandem contingat.

Quòd si homines non secus ac reliqua rerù naturalia perennem, permanentem & incorruptibilem habeant materiam quæ est sal istud centrale, & materia rerum prima & vltima, quæ vbiq; perennis est & æterna, si extra materiã hanc perpetuam & æternũ perdurantem, formam præterea habeat immortalem, diuinam & supercœlesti semine satam, vt materiæ perenni tandè peréniter adhæreat & perfectissimè cōnectatur. Si materia æternitate & perennitate dotetur, quidni etiam formã aliquam dotari cōtinget simili æternitate. Dari in rerù serie cōcedimus extra Deũ materiã incorruptibilẽ, dari etiã pari modo & formam aliquã camq; intelle&ualẽ nobilitatis & præstantiæ materiæ cōpocẽ necesse est, si hæc ambo incorruptibilia sint nõne tãdè incorruptibiliter & perptuis & indissolubilibus inter se vinculis & nexib⁹

copulabuntur, & deuincientur vt tandem foueantur & potiantur innato suo & procliui inter se coniungendi perpetuò nexu, aut frustraneus esset & vanus, mutuus & reciprocus eorū amor, vt videre licet capite 22. huius opusculi. Quòd si Deus rebus inferioribus & sublunaribus materiam quandam perennem & perpetuam communicet virtutibus & agendi facultatibus insignem & singularem, & ita quadamtenus felicitàte quadam quamuis imperfecta & rudi dotata & exornata. Nonne procul dubiò certissimè credendum erit, ipsammet Deum homini fideli & pio impertiri debere perfectissimam & numeris omnibus absolutam felicitàtem, eamque supercœlestem & supernaturalem, locumq; etiam daturum Deum in quo felicitàte illa suprema & summa, æternum fruiturus est homo, vt ipse omni ex parte æternus est; cum autem illa suprema & summa felicità solido Deo comes perpetua sit indiuidua; necesse perinde est, Deum ipsum, totum illum locum & prægrande spatium manifestè occupare, & virtutibus suis inenarrabilibus adimplere hospites omnes tanti loci beatos, & omni ex parte felicitàtes constituere. Nam vbi Dei compotes sumus, ibi summo bono potimur, & supremam & vltimam beatitudinem consequimur.

Præterea cum mors communis & ordinaria æquo pede pulset pauperum tabernas regumque turres, non tamen ipsos, ad nihilum reducit; nõ datur enim in rerum serie vlla nihili via, nescit anima hominis mortem seu nihili viam, perpetua est & immortalis, vt probabitur inferius. Si

ergò nesciat mortem & nihili viam, vbi nam lo-
corum collocabitur, postquam diuortium cum
corpore fecit, si omnia sponte sua feruntur in
centrum suum, ex quo educta fuerunt. Animam
rationalem, piam & fidelem in Deum ferri
necesse est, cum centrum suum ad quod tendat,
& ex quo educta est, sit Deus; si verò impia sit
& mali contagione corrupta ab hoc centro reij-
cietur tanquam à summo bono, & in centrum
huic oppositum & aduersarium propelletur.

Si ergo ad centrum suum tendat & vergat,
vt id innatum & naturale res habent omnes, si
Deum spectet & ad ipsum solum dirigatur, vt
ad magnetem ferrum, paradisum admittere, ne-
cesse est, in quo homines pij & fideles summo
fruentur bono, & suprema & vltima fœlicitate
donabuntur in perpetuas æternitates, gratia &
meritis Christi, qui solus vt antea declaratum
est, vias omnes & semitas cœli inuias planas, tri-
uiales & tritas fecit & nobis apperuit, in quo
solo gaudere & lætari summæ est & supremæ vo-
luptatis, vt sequentibus capitulis legere est.

*Purgatorium ignem quo depurantur ani-
mæ fidelium antequam cælo beentur,
colligit Alchymia ex separatione
puri ab impuro.*

CAPVT XX.

ERTÒ certius est, animas intelle-
ctuales varijs ac diuersis modis pos-
se contaminari & præcipuè vitijs &
maculis corporeis: corpus enim &
anima, adeò strictis mutuis & reci-
procis inter se ligantur vinculis, vt quod vni il-
lorum commune est, familiaritatem quandam
& amicitiam, cum altero contrahere necesse est;
Ita vt in indiuiduo vnitatis vinculo inuicem co-
pulata & coniuncta, viuant & persistant boni &
mali participia. Itaque cum corporis partes, læ-
duntur, & lædi pariter aliqua ratione, & mutuò
vulnere peti animi partes videamus; & sic vice
versa, alternis affligantur malis, & reciprocis
fruuntur bonis, corpus & anima. Id autem ha-
bent ex innato hoc peculiari fonte, quod pars
sensibilis prona & procliuis sit sensibilibus seu
elementaribus bonis & inferioribus pondere suo
secum trahat rationem seu partem superiorem
versus hæc bona inferiora sensibilia, ob rebellè
appetitum nostri naturam & essentiam, ab incu-
nabilis ortam & nobis ingenitam, ratione pec-
cati originalis, cuius labe iustitiam originalem,
virtutum omnium & bonorum nostrorum om-

*Concordia
corporis &
anima.*

nium fontem amissimus, & sic donis omnibus supernaturalibus destituti, peccato originali delibuti, nihil nisi corruptionem & rerum sublunarium & terrestrium vappam, cariem & amurcam redolemus, quorum omnium plena sunt omnia hæc inferiora.

Alchymia huius rei fidem facit, & experientia certissimos & veros ostendit effectus in puri naturalis disquisitione, in qua elementorum recrementa, mixti naturam & essentiam non redolentia separantur & seponuntur extra puras mixtorum partes, quæ solam ipsorum naturam & essentiam constituunt, & præcipuè in depuratione harum trium substantiarum, quas spiritus animæ & corporibus nomine insigniunt id manifestum & propatulum omnibus faciunt. Animæ siquidem & spiritui quæ sunt partes misti ætheris & ignis plenæ & turgidæ & cæteris omnibus puriores, tantum est heterogenei recrementi & fœculentæ spurciæ, quantum ex ipsamet altera parte, quæ corpus dicitur, secerni potest. Auro etiam & pretiosissimis omnium lapidibus, Alchymia duce, tantum est lutosi recrementi, & partis impuræ, auri & lapidum prætorum essentiam & naturam non sapientis, quantum facile creditu non est, nisi his qui rei gestæ speculatores fuerunt.

In omnibus reliquis rerum naturalium mistis, quantitas copiosa excrementorum reperitur, cuius solius rei causa, tota natura in præsenti rerum serie & statu constituta, labilis caduca est, & fluxis & labentibus statuminata suspenditur fulcris, in corruptionis & alterationis volutabro

Alchymia ostendit esse maximam corruptionem in sublunariis.

Anima & spiritus in mixtis tanto replentur excremento, quanto corpus.

Quantitas excrementorum causa est corruptionis mixtorum.

perenniter se deuoluens, vt se tandem varijs & iteratis mortis lauacris, ab ipso corruptionis bathro emergat & in puro quiescat. Quod tandem consecutura est in vltima rerum periodo, vbi omnia & singula vniuerso & singulari incendio conflagrabitur, & vltimæ mortis seu corruptionis & alterationis vltimas & postremas vires patientur, vbi Deus summus rerum omnium opifex, purum omne ab impuro separabit. Purum seliget, & impurum in abyssum æternæ maledictionis suæ proijciet; tunc temporis natura puram nitidam & ab omni labe vindicatam consequetur materiam incorruptibilem, permanentem, nullis postmodum alterationum flagellis obnoxiam & proclinem, sed in suo puritatis & nitoris statu perenniter quiescentem. Hic autem status nobis certissimè spectandus decuplo præfenti hoc rerum statu præstantior & perfectior erit: Deus siquidem vt purissimus est rerum omnium, sic etiam purissima efficiet sua opera omnia, vnde perfectissima & numeris omnibus absolutissima fruuntur essentia, quæ orbem hunc occupabunt elementa, at non nisi depuratione illa diuina & supernaturali, quæ diuinitus omnibus mundi elementis tunc temporis continger.

Si corpus purificandum sit, etiam est anima purificanda ratione illorum concordia.

Quod si anima intellectualis vitijs scateat nonnullis & maculis peccato contractis, nitor eius obtenebrabitur, nonne æquo iustius est, antequam cælo beetur, Deo fruatur, qui totius nitoris & paritatis fons inexhaustus est, maculas illas lucē suam & splendorem obtenebrantes deponere & sua excutere substantia. Corpus si quidem illius animæ, vt à cum cæteris rebus in depuratione

rerum

vniversalī diuinitūs contingente funditūs depurabitur, & purum & clarum & nitidum exsurget ex obscuro mortis sepulchro. Quod si corpus præniteat splendore & luce, nonne etiam animæ maioris & rutilantioris ^lminis capaci conueniet prælucere radiosque lucis fundere, vt corpori æqualibus & mutuis connectetur in æternum vinculis. Quid opus est corpora depurare, & munda facere, ni pariter animæ puræ fiant, & similem & æqualem secundum naturam suam, adipiscantur munditiem. Beatitudini ac fœlicitati supremæ dissonum valdè foret corpus mundum & purum, animæ impuræ deuinçiri & copulari, nec animam puram & lucentem, corpori putrido & fœrido, coniungi cœlesti quadraret gaudio. Sat temporis hanc impuram & sordidam passa sunt coniunctionem, necesse tandem erit, diuinitūs hanc deponere, & perenni & æterno perfrui gaudio, indissolubilibus & æternum durantibus nexibus inter se deuinçta.

Decet naturam tandem gratia diuina & supernaturali, sine sua potiri, ad quam totis viribus anhelat; hanc autem finem statum fixum & permanentem, ab omni corruptione & alteratione seuinçtum appello: si verò natura conuerteretur hisdem & similibus, quibus iam vtitur vinculis & nexibus, in perpetua alterationum & corruptionum lutosa fœrutina versaretur, spectat rerum aliam ac diuersam seriem in qua summa quiete perfruetur, & in vtramque dormiet aures. Et hoc omne manifestum erit in resurrectione super naturali fidelium omnium, in qua partes puræ & mundæ ex omni parte factæ, tum

Post resurrectionē homo immortalis erit.

animæ tum corporis, denuò copulabuntur & surgent in indiuiduum omnino perfectum & completum, mortem nullam amplius sciens ac timens, sed vita perenni eaque felici ac beata, dotatum, & supercelestibus donis omnibus ac diuinis exornatum.

In resurrectione corpus & anima prius purificantur quam fiat illorum unio.

Hæc omnia cum tandem contingere, & obuenire fidei sit Catholicæ, eiusdem eius erit credere, purificationem fieri debere animarum & corporum antequam vltima illa vnione seu vinculo & nexu connectentur. Nam corpus & anima inuicem reciprocas & mutuas habent propensiones, quarum ope gaudent, & summopere exoptant inter se connecti; nequeunt autem gloriam supremam consequi & cælum ingredi & coram Deo iplo, sedes firmas & æternas stabilire, quin supremam & vltimam habeant ambo puritatem.

Purificationem ergo spectant & nitorem corpus & anima & vinculum postmodum nexum perpetuum exoptant. Est enim anima veluti & corpus, si seiuncta inter se contemplerur, quid valde imperfectum & mancum, cum ambo in indiuidui vnus perfecti & absoluti compositionem condita sint, extra cuius compagem, mutilatum quid sonant lacerum & nondum absolutum, et si nomine & ratione partium, substantiæ sint omni ex parte absolutæ & perfectissimæ.

Quòd si purificationem & nitorem hunc spectandum nobis omnibus, in hac miseriarum valle consequi difficili admodum vi valeamus, ob vitam nostram peccatis & vitijs obnoxiam. Quid ni opus erit post mortem, eandem purifi-

cationem efficiendam fore, in his omnibus qui in Christo moriuntur, nullo peccato mortali contaminati, sed leuibus, venialibus maculis infecti & obtenebrati, à quibus se expedire & extricare par est, antequam omni ex parte beentur. Hinc purgatorium ignem & locum deletitium dari continget, in quo animæ fidelium antequam cælo beentur & supercælestibus & diuinis exornentur donis, ultimam sortientur perfectionem tolerando & demerendo, cum sanguine agni totius Ecclesiæ Romanæ vnico thesauro, quidquid est ultimæ & supremæ perfectioni consonum & idoneum: quod Ethnicus Virgilius nulla fide Christiana & luce illuminatus satis appetitis & claris exprimit versibus, qui procul dubiò omnibus Christianis hereticis purgatorium ignem negantibus erunt opprobrio & crimini, crassi & stupidi eorum erroris, sic enim sexto Æneidos sub finem canit,

*Locus & ignis
est purgato-
rius.*

*Virgilius o-
stendit esse
purgatorium*

*Quin & supremo cum lumine vita reliquit
Non tamẽ omne malũ miseris nec funditus omnes
Corporea excedunt pestes: penitusque necesse est
Multa diu concreta modis inolescere miris
Ergo exercentur pœnis, veterumque malorum
Supplicia expendunt: alia panduntur inanes
Suspense ad ventos: alijs sub gurgite vasto
Infestum eluitur scelus, aut exuritur igni.
Quisque suos patitur manes, exinde per amplum
Mittitur Elysium, & paucilata arua tenemus
Donec longa dies perfecto temporis orbe
Concretam exernit labem, purumque reliquit
Æthereum sensum atque aurai simplicis ignem.*

3. Malach.
P/Al. 45.

Hæc omnia Virgiliana verba, quadrant & consonant sacris quæ scribuntur in paginis, de hac singulari animarum purificatione, qui approximant mihi, approximant igni inquit Dominus: Sanctificauit te Dominus in igne ardenti: transiimus per aquam & ignem: & multa alia reperiuntur in sacris lineis, quæ purgatorium illum ignem, & deletitium illum locum confirmant & asserunt; ita vt nullo pacto ambigendum sit, hanc esse totius veritatis sphæram, quam Catholica & Apostolica Romana Ecclesia diuino pneumate fidelibus suis omnibus Christianis compactam exposuit contemplandam & fide credendam; extra umbras & figuras, quæ ex varijs scientijs & præcipuè & Alchymia desumi possunt in testimonium & veritatem huiusce mirandæ rei, quæ nos docet impurum puro nullo pacto posse iungi & connecti, ante illius purificationem, & donec nihil extraneæ & barbaræ fecis habeat admistum.

*Alchymia exempla & figuras proponit
quibus æternum damnatorum tormen-
tum & supplicium colligi potest.*

C A P V T X X I.

CERTVM & verum vidimus & probauimus superiori capite animas intellectuales quacumque labe etsi leuissima contaminatas & viciatas, debere mundari, antequam coeli

& supremæ felicitatis participes fiant ad quam tanquam ad supremum bonum naturali quodam instinctu feruntur piæ & Deo fideles animæ. Nihilominus tamen si maculæ & vitia & corruptiones, quibus inficiuntur animæ intellectuales, sint immensæ & inexhaustæ, hoc est pendeant ex peccatis mortalibus (licet enim mihi, peccata mortalia corruptionis & maculæ nomine insignire, cum peccatum inficiat animam & contaminet) multò tamen penitenti tabo, ac conspurcant maculæ vestes, & nitida cuncta, non possunt, ita facile dilui, cum peccata mortalia Deo ipsi directè opponantur, & perinde sint infinitæ & immensæ malitiæ. Nihil enim directè Deo opponi potest cum Deus ipse infinitus sit & immensus & supremum bonum, quin id ipsum quod opponitur supremo illo bono, sit infinitæ & immensæ malitiæ & improbitatis. Si autem hæc peccata sint infinitæ immensæ & inexhaustæ impietatis & nequitiae, poterit ne dari eorumdem peccatorum temporanea purificatio, si meritis Christi, ritè applicatis secundum normam & legem Ecclesiæ suæ, in hac militante vita id non contingat.

Si sal metallicam infinitis & immensis scateret excrementis & lutosis spurcitijs: daretur ne tempus finitum & determinatum, in quo summus spagyricus, posset illud sal à tantis & inexhaustis excrementis repurgare: Si Cineres Kali plantæ quibus vtuntur Fabri vitrarij ad vitrum excoquendum, indelebilibus & perpetuis obtenebraretur maculis, subtilis & acutus Faber vitrarius, oleum & operam, imò lignum & ignem

penitùs perderet in excoquendis illis cineribus vt inde vitrum candens & nitens surgeret, in-
 cassum ligna foco subijcerentur cum semper ci-
 neres illius plantæ obscuri & tenebrofi perma-
 nerent, nec vnquam rutilantis vitri naturam in-
 duerent, sed terræ opacæ molem inutilem fun-
 derent.

Homines omnes quotquot sunt terræ molis
 sunt, eamque molem ipsam ipsimet, singulis vitæ
 momentis maculis indelebilibus & putrido tabo
 inficiunt, cum tamen Deus terram puram, virgi-
 nem & ab omni labe vindicatam protoplasto
 homini indiderit quam ipse vitiauit & deturpa-
 uit violato diuino præcepto. Hoc autem contra-
 ctum vitium, in nos omnes iure originis & Ada-
 micæ profapiae descendit, quia tunc temporis
 omnes homines, & tota humana species in ipso
 solo homine coercebatur; vnde iustum est & æ-
 quum deturpata & vitata humana specie, indi-
 uidos omnes homines eiusdem speciei vitari,
 & simili labe conspurcari. Addam etiam quod
 singulis vitæ momentis, peccata peccatis, vitiâ-
 que vitijs agglomerent homines eorumque quâ-
 plurimi sic desinant & vita fungantur peccatis
 vitijsque mortalibus obruti, ita vt confirmentur
 in peccandi in Deum ipsum voluntate, & prauo
 cacoëthe, in ipso vltimo vitæ limine, in quo
meritis Christi & mutata voluntate, contrito corde pos-
 sent demereri peccatorum veniam, & æterni
 supplicij euitare & effugere tormentum. Nihilo-
 minus cum hæc nolint & flocci pendant infinita
 illi Christi redemptoris merita, prauo illo peccâ-
 di cacoëthe in malum ipsum & vitium penitùs

immersi, fiunt malum ipsum & vitium, & ita summo bono Deo putà opponuntur, & oppositorum cum sint contrariæ & aduersæ facultates & energiæ, oppositis etiam & aduersis Deo fruuntur malis; si Dei sint gaudia æterna, & supremæ felicitates oppositi & aduersi, erunt tormenta & supplicia perpetua, & supremum & vltimum mali genus.

Non ergo mirum est si damnatorum demerita, pœnas perennes & tormenta perpetua, eaque infinita sequantur; malum enim eorum infinitum est & ita grande, vt nullis expiari possit tormentis & ignibus, quia malum eorum omnium vna cum anima perpetuum factum est; idèd paribus & condignis afficiuntur tormentis, quia malum infinita & immensæ malitiæ & nequitiae, vt supremo bono Deo putà, aduersum & contrarium supremæ improbitatis debet subire tormentum, vt supremæ iustitiæ vigeat & floreat summum ius. Sic inferos habemus depictos, qui loci sunt quibus detinentur clausi supremis supplicijs addicti hi omnes, qui in hoc misero militantis æui cælo Christi non secuti sunt insignia, nec stipendijs eiusdem Christi voluerunt militare; sed voluptatis omnia stupro & nequitiae vitio conspurcati & contaminati vitam dege- re genialem speretis Christi & Ecclesiæ suæ mandatis, quibus obsequi noluerunt. Vnde consonum est supremæ iustitiæ vt pœnas tanti sceleris æternas luant & perennes vt & supra modum beatur, qui militantem Christum secuti sunt, & belli Christiani passi sunt angustias, hi supernaturaliter felices & omni ex parte beati Deo

vt supremo bono fruuntur, quem secuti sunt; illi verò Diabolo cuius affectu fuerunt potietur, & ita malo erunt addicti aeterno. In primo supremum adhæret bonum, in secundo & vltimo supremum consistit & vltimum malum, hos suprema beat felicitas. Alios supremum tormentum & aeternus opprimit languor, & vt iustitiæ bonos cælo beare, & diuinis exornare donis, eiusdem etiam erit iustitiæ malos carcere cohibere, & supplicijs torquere condignis. Virtus & pietas & quæ Dei sunt Paradisum fecerunt cælestem: vitium Dei sunt & nequitia & quæ diaboli sunt inferos dederunt. In primò. virtutis & pietatis pensantur munera, in secundo vitij & nequitiae puniuntur portenta, & vt certissimum est, bonos esse, sic etiam certissimum erit eos ipsos expectare paradisum, & vt certò certius est, malos esse, sic etiam nulla dubij lance, ambigendum est inferos esse, vbi malorum omnium castigantur nefaria scelera, & atrocia facinora.

Fides nobis hæc dicit, Ratio prædicat, & Alchymia figuris quibusdam & vmbri, ex suis operibus elicitis & assumptis indigitat in quibusdam rerum naturalium mista in vltimam & sui puram & candidam, & ab omnibus recrementijs & reiectaneis vitijs vindicatam materiam reducuntur. Si materia illa nihil habeat salis puri & fixi, omnis abit & tota in terram substantiam perpetuis ignibus consecrandam & deuouendam, vt vitrescat & perduret in æternum Rore salis & vitæ priuata & emuncta; sic & nefarij & scelerati homines, qui peccatis suis & vitijs, vitam suam adedò, contaminarunt vt mortis sigillum

Materia qua nihil habet salis puri & fixi ad mortem aeternam damnatos se presentat.

potiùs habeant, quam vitæ salem. Ita virtutis pietatis deique amiserunt effigiem & simulacrū vitijque & peccati retinuerunt stigmata, vt toti reiectandi sint & terram imitentur vitream spiritu omni vitæ denudatam, quos Deus perpetuis, & inextinguibilibus consecrabit ignibus, vt in vitium & malum quod elegerunt penitùs indurentur, vt terra ipsa spiritu vitæ emuncta, liquefcit in vitrum flammis ipsis & ignibus æternū durable. Sic ipsi liquefcant in vitium & malum æternum cruciabile.

Contemplare & perpende quæso peccator in biuio hærens quam secuturus sis viam virtutis an vitij. Extrema virtutis Paradisus occupat, postrema verò vitij inferi claudunt, stridor dentium & summus luctus hisce inest postremis vitiatæ gaudijs. Meditare meditare quæso, quid tibi sit vtiliùs & beatiùs, aut in centrum tuum innatum & naturale pondere mandatorum diuinorum exactè obseruatorum deferri Christum sequendo, teque ipsum abnegando, & sic perennes & perpetuas fœlices ac beatas demereri quietes, ac otia inanibus & futilibus disruptis tricis, aut ex virtutis pietatisque centro emergere, in vitij & voluptatis improbæ marginem ex quo præcipitem rues in æternum & immensum vitij & mali barathrū, in quo vitij & mali perpetuas lues pœnas. Quid meliùs & fœliciùs tibi sit inoffenso rerum secundarum cursu, integer vitæ scelerisque purus, Christo inseruire & eiusdem voluntati morem gerere. Et ita Christo frui & bonis suis omnibus immensis potiri, quam voluntati tuæ adhærere, & vitam conspurcare momentaneis blandimen-

torum vitijs, & ita perpetuis alligari eorundem vitiorum supplicijs & tormentis. Æternum est hoc naturæ diuinæ fœdus, virtus habet præmiū, tormentum verò vitium torquet, quis ergo duro simillimus saxo, vitijs torpere velit, vt stimulis eius agitetur æternis, & quousque grauis iste veteranus animos hominū occupabit ne præmijs virtutum pietatisque muneribus accendatur ad cœlestia perreptenda, elata elatum postulāt animum, depressa depressum; nihil verò est animo humano elatius, quæ super cœlo sunt & Deum ipsum sapiunt sapere debet; quæ verò terram & vitiorum redolent mappam spernere, imò effugere vt innatam macie virtutis suæ sequatur indolem.

Animam humanam perennem & immortalem esse colligit Alchymia multis argumentis ex natura desumptis.

C A P V T XXII.

ACILI via immortalem animam ostendit Alchymia ex præmissis apertis mysterijs, nam quid esset utilitatis & boni, Paradisus & cœlum, quid tota & vniuersa natura, quid purgatorius ignis, quid inferi prodesse. Si anima hominis caduca & mortalis esset, & cum reliquis labantibus casura rebus, Deus om-

Anima est immortalis.

I. Ratio.

nium opifex & rerum omnium verissimum ens, & per se subsistens, à quo solo & vnico omnia subsistunt; non sibi hæc omnia fecit, quia his nec indiget, nec indigebit vnquam, sibi omnia sunt, & si per voluntatem suam hæc visibilia, ex nihilo per creationem educta sint, in gratiam creaturarum intelligibilium facta & creata sunt. Quæ rationis lance ponderare possumus, naturam in genere esse perennem, cælum & lumen eius esse inextinguibile & naturam hominis, cui hæc omnia seruiunt, mortalem esse & caducam; si hæc ita forent præpostera esset rerum series, seruite, esset dominari præstantius, domus esset quid hospite nobilior. Si natura vniuersa & cæli ipsi, obsequio hominis nata sint, hæc omnia homine viliora multò esse arguit istud cæli & naturæ in homines obsequium: quod si quandam perennitatem in cælo & natura ipsa cõtemplari liceat, fortiorem multò & præstantiorem immortalitatem in homine ipso, quàm in cælo introspicere licebit, qui perennes illas cælorum domos habitare debet.

Cælum vnà cum vniuersa natura, in hunc potissimū tendit scopum, & quidquid habet actionis huc dirigitur & fertur, vt animæ humanæ cõmodo inseruiat; si verò illa humana anima tandem periret & in caos ac nihilum abiret, nequicquam præderet illud cæli & naturæ vniuersæ continuum diurnum nocturnumque opus, & incassum esset eorum labor, quod sapienter imaginari non potest, cum omnia propter finem eumque verum sint actura. Si ergo homo periturus esset, frustraneus esset naturæ

1. Ratio.

labor, cum pro re frustranea & peritura insumeretur. Nec obiectandum est naturam sibi ipsi seruire & propterea nullo pacto frustraneo vti opere, dum circa hominem operatur, & vitæ eius commodo inseruit; homo enim pars naturæ est, & quidem nobilissima pars. Itaque si natura inseruiat homini in se ipsam & partem sui, fundit & impendit actionum suarum gratiam & vtilitatem & perinde cassi & vani non sunt eius labores cū in se ipsam rependatur. Hæc obiectio ex Atheismi emergit fonte, quo asseritur & insulse disputatur, nihil in tota rerum serie reperiri, præter naturam ipsam quam cernimus visibilem omniâque reduci in ipsammet naturam, & ex ipsa scaturiant, & originem habent, quod capitulis præmissis satis clarè confutauimus; & præter naturam visibilem, Deum esse & creaturas intelligibiles dari probauimus, quibus solis laudare Deum, eique seruire præmium est & gloria. Tota hæc natura & mundus hic vniuersus, domus est & locus, in quo laus ipsa, gloria & obsequium fieri ac reddi debent, vastissimum hoc cæli & æris spatium, templum est, in quo sacrum istud & iustum charisterium celebrandum habent homines omnes, hi soli cum sint rationis & intellectus capaces huius sacræ laudis gloriæ, & obsequij mixtæ seu sacerdotes esse possunt.

3. Ratio.

Athei qui hæc vana & impia figmenta opinantur, Deum ipso homine imprudentiorem supponunt, dum vastam hanc domum, prædiuitem & omnibus præmunitam ornamentis constructam vident, eamque volunt esse, ab omnibus seruis ministris ac famulis vacuam ac desertam, qui do-

mino tantæ vastissimæ & ditissimæ domus obsequantur; certissimum enim est, nihil in tota rerû serie reperiri posse, quod Deum colere venerari & adorare valeat, præter hominem ipsum cui potissimum competit erga Deum cultus & honor. Reliqua cuncta creata metaphoricè dicuntur laudare Deû vel tacitas docere laudes, quod miris eorum operibus ostendant hominibus, & sint ipsis opprobrio, quod Deum non laudent architectum horum mirabilium omnium visibilium: cumque Deus immortales perennes ac perpetuas exoptulet laudes honores & glorias, immortalis perennis ac perpetuus esse debet qui laudas has perenniter celebraturus est.

*Solus homo
in uniuersa
natura Deû
laudat.*

Præterea qui animam humanam caducam & mortalem esse censent sibi ipsi perduelles sunt, & infensissimi hostes, cum ad nihilum reduci tēdant cuius iura & dominium vetant omnia eiusque nesciunt leges; ipsi tamen lapidibus ipsis rudiores & stupidiores, in ipsum nihili barathrû immergi conantur, dum hæc figmenta sibi veta persuadere volunt. Nihil enim est in tota rerum natura quod quærat hanc nihili viam imo cuncta & singula immortalitatem cogitant, & nihili semitas abhorrent, vnde tota natura perennis est, & immortalis, cum singula cuncta, habeant quid perenne & immortale, & homo cæteris omnibus immortalitate & perennitate prælucere debeat, & potissimum cum in eo vigeat anima, cui præcipue competit Deum venerari & adorare, non corpori ipsius nisi quatenus individuum vnum constituere nata sunt ambo, quod Deo soli seruire & obsequi natum etiam est, & à Deo creatum

4. Ratio.

ad gratias & laudes perenniter ei celebrandas & habendas. Sic Alchymia apperit & ostendit animam humanam immortalem esse, quod operibus suis commonstret, dari in rerum natura materiam perennem & immortalem, vt ex earum coniunctione surgat indiuiduum perpetuum perenne & immortale atque etiam intellectuale, vt creatoris & summi Dei contemplari & admirari queat, energias & infinitas virtutes easque adorare & venerari, vt ipsemet Deus perenniter & perpetuo, summo corde venerari meretur.

Probos animi mores docet Alchymia, & rectam vitæ humanæ rationem.

C A P V T XXIII.

SI notitia suimet ipsius vitæ præsentis & futuræ, officij & pietatis erga Deum & humanitatis erga proximum cognitiones & theorematum possint & valeant aliquid, ad probos animi mores edocendos & ad rectam vitæ humanæ rationem dirigendam, fateri necesse est Alchymiam esse verum & legitimum naturæ specillum quo hæc omnia ante oculos exposita habemus.

Ex notitia si quidem naturæ vniuersæ, habetur & notitia rerum singularum, qua via regia ducimur, ad vitæ nostræ ornamenta medullitè perfectanda, virtus & bonum omne est præci-

puum vitæ nostræ decus, & eatenus omnimodè consequendum. Alchymia spectat & ardet ornamenta & decores corporum, quòd in his perfectum quid & summum esse cognoscat & videat, inde etiam arguit cum corporis perfectiones sint & decores dari etiam necesse esse formarum veneres & lepores, ex quibus & actiones honestas vero iusto & bono vndiquaque affluentes scaturire debere.

Verissimum autem est Alchymiam naturam docere vniuersam & singularum omnium monstrare virtutes & energias. Quòd centrum naturæ vniuersæ habeat appertum & manifestu; cuiuscumque autem cètrum notum & cètrum est, illi etiam certa est & notissima illius centri superficies, & eorum omnium limites, qui à centro ad superficiem vsque tendunt, notissimi & apperti sunt, tota natura, globus est & spherica moles. Eius centrum materia prima est, & rerum omnium vltima, ex quo omnia educuntur, & in quod ipsamet redeunt, in ipso centro latent omnia, & eius superficie manifesta & aperta fiunt omnia, quia in ipsa superficie fiunt generationes & motus omnes, quibus cuncta oculis subiiciuntur; in centro verò redeunt in primum chaos, & ibi quiescunt, donec ab Archæo naturæ iterum pellantur ad superficiem, vbi veste noua induta, prodeunt in conspectum & lucem.

Qui ignorat naturæ centrum, ignorat etiam & eius marginem seu superficiem & productiones, conspicit quidè generationes varias rerumq; diuersos ortus & interitus, brutorū more, cortices & vestes externas contèplatur, nucleum verò &

*Alchymia
suorum cor-
porum pur-
gatione estē-
dit animi
mores.*

*Tota natura
sphæra est cuius
centru est ma-
teria prima*

*Qui ignorat
centrum na-
tura, ignorat
omnia qua
fiunt in na-
tura.*

medullas rerum non cernit nec aspicit sed mutabili corpore & veste delusus toram sui notitiam hisce tenebrosis & obscuris rerum cancellis continet & coërcet. At vera scientia & completa rei notitia, stabilem & firmam sedem numquam in superficie posuit, sed in centro stabiliiuit; in ipsa enim superficie mors & perpetua rerum mutatio stabulatur, in centro vita, & perpetua & immota rerum quies permanet, idcirco nobis competit quietem hanc habere notam, vt motus omnes, qui inde oriuntur, notos habeamus.

Alchymia sola artium est quæ suis naturalibus operibus, tanquam vijs & filis Ariadnæis viam commonstrat vt nos ex hoc labyrinthæo barathro, hoc est corpore, extricemus, & sic de minorauero in rerum omnium centro conclusos, hoc est peccati fomite onantes, triumphemus, & æthereas sedes versus nostras deliciarû plenas, hoc est cœlû, iter dirigamus: sed antequam cœlo beemus Ariadnam linquimus hoc est industriam humanam studium & laborem, & baccho hoc est homini curarum studij & laboris vacuo damus despondendum: vita enim humana mollis nimis & imbecillis est, nullamque redolet virilitatem nisi industriam studium & laborem improbum Ariadnæ nomine depictum & figuratum, socium habeat & comitem.

Alchymia autem industria, ingenij acumine, arte, diligentia, summa, studio & labore quàm improbo plena est ac redundat, vnde tutissimo nobis est auxilio, vt ea duce & comite, vias inuias naturæ penetremus & labyrinthæa dedali opera introspeciamus & reuocare gradum valeamus

leamus superasque euadere ad auras, quibus prudentiores & sapientiores facti, quæ veræ & symmeræ prudentiæ sunt & sapientiæ cogitamus, & sic probos animi mores commonstrat Alchymia. Ut exempli gratia sic ex homine ipso Philosophatur, & colligit ex interna & penitissima illius anatome immortalitatem illius, & futuræ vitæ beatitudinem, si virtutis, aut miseriam perennem, si vitij sequatur leges & normas.

Homo cum factus sit & conflatus ex eadem & simili prorsus materia & substantia ex qua nutritur, & vitam suam fouet, vt penitus sciat quid sit ipsemet in centro suo, necesse est alimentorum suorum indagare naturam & essentiam, vt videat & cognoscat, quid sint ipsamet alimenta in centro suo. Docet autem & ostendit Alchymia, alimenta omnia hominis in vltimam materiam reducta, salis redolere naturam & essentiam, Salemque hunc indiuisibilem re ipsa continere in se & coërcere triplicem nomine substantiam, Mercurium putà, Sulphur & salē, quæ tria vnum constituunt balsamum naturale, nullo pacto re ipsa differens in centro sui ipsius, sed homogenium & simile, quamuis in ipsamet interna eius substantia nomine tantum distinctas possint connotari substantias, vt declaratum est superius capite 3. & 4. huius Opusculi.

In ipsomet animalium omnium primo & vltimo balsamo, sal semper prædominium habet, vnde etiam rerum Chymicorum sagaciores, sallem duxerunt illud primum seu vltimum animalium omnium balsamum manifestum, si quidem in eo cōnotarunt Salis prædominium, quin imò

*Alimenta
hominis vltimè
reducuntur
in sallem.*

*In animalium
balsamo sal
semper prædominatur.*

id ipsum colligerunt ex vrinis animalium, sudoribus, sputis & alijs multis eorundem excrementis; in quibus colligere est maximam salis copiam; natura si quidem non adeo potens est & sui fatagens vt quidquid est in alimentis vtile & alibile sibi arroget; linquit enim in reiectaneis excrementis, copiosum quid, quod alimenti sapit naturam, si perfecte digestum esset, & percoctum quod salis naturam & essentiam redolet. Vnde est quod excrementa animalium sint nonnullis animantibus vera & vtilissima alimenta, quod ita non foret, si ipsorum excrementis nihil vitæ esset & alimenti; illud autem quod in ipsis excrementis vitæ & alimenti sapit naturam & essentiam, salis ex se promit indolem, quod nobis argumento est, sallem esse primum & vltimum, rerum omnium, & perinde animalium balsamum ex quo fiunt & nutriuntur animalia. Hinc non improbe licet arguere semen & sperma humanum ex quo immediate fit homo, in vtero matris suæ, salis soluti habere naturam; quidquid enim est vltimum in solutione cuiuscumque rei, id ipsum est primum in compositione eiusdem rei, dicente peripateticorum coryphæo, cui refragari hac in re, sapientis non esset animi: Sal autem esse vltimum in resolutione tum rerum omnium, tum ipsius hominis satis aperte constat, ex operibus Chymicis in quibus dum res omnes calcinantur & in cineres reducuntur, ex ipsis sal educitur rerum omnium perfectum alimentum. Imò sperma & semen ex ipso sale summopere depurato, renascuntur vegetantia cuncta, quæ vltimum hunc sallem dederunt, modo terræ

Cur excrementa animalium sunt quibusdam animalibus alimenta.

Semen in vtero matris est sal solutus.

Probatum sallem esse vltimum in resolutione omnium rerum.

fertili committatur & vegetantis aquæ stillatitæ irroritur, vt tandem impregnetur spiritibus aquæ vegetantis ex quo sal eductum est. Hinc fortissimum & grauissimum ducere possumus argumentum, animam humanam debere esse immortalem, cum omnium rerum semina in centro salis maneant incorrupta, quod est habere formam specificam incorruptam corpore salis conclusam; nisi enim ita esset, vegetantia singula non possent iterum resurgere & suscitari ex corpore salis terræ credito vt fieri dicitur experientia. Si ergo vegetantia singula habeant formam specificam incorruptam in centro sui ipsius conclusam, hinc collectu facillimum est, homines possidere debere indiuidualem formam incorruptam. Hæc enim forma indiuidualis & singularis singulariter præualet & præstat omnibus formis specificis vegetantium omnium, cum ratione & intellectu vigeat & polleat inter omnes rerum omnium formas, quæ eius penuria formis humanis maximè infimantur, quod nobis est firmissimo argumento, humanas formas non eandem cum alijs subire sortem, vt ante probatum vidimus, cap. 22.

Quòd si quis obijciat ex dictis formas rerum omnium in specie & genere perennes esse & incorruptibiles, cum ex centro salis sui renascitur & ideò ratione formæ specificæ & generis demereri immortalitatem quod tamen absolum est fidei orthodoxæ. Satisfecimus iam pridem obiectioni, cum diximus formas rerum omnium specificas & generales perennes esse & permanentes, tantum dum Deus conditor omnium,

*Argumentum
quo probatur
animam im-
mortalem esse.*

Obiectio.

Solutio.

generationes rerum conseruat & fouet, ad perennitatem eatenus tantum in gratiam hominum vita caduca & labili interdum fruuentium. Postquam verò hac presenti vita functi erunt omnes, mutabitur & forma rerum, earumque series, mutationes, generationes & alterationes rerum nõ erunt in vlu, vt vitæ hominum inseruiant, cum hæc tandem se ipsa diuina sic dictante voluntate fulciet diuinis & supercœlestibus ditata donis. Reliqua cuncta naturalia, quæ illius solius gratia condita erant in pura redibunt elementa sua, & ibi quiescent in æternum in sua simplicitate & puritate reducta.

Quòd si anima rationalis seu forma humana ex hisdem principijs ortum haberet, in eadem & similia principia etiam reduceretur; constat autè non ducere originem ex naturalibus elementis, cum vis & vigor elementorum naturalium intellectum & rationem quibus viget anima humana, elargiri non possint. Dei hæc sunt munera, non naturæ, vnde diuinitus animam humanam traxisse originem certò certius est, deumque solum animæ humanæ esse verum & vnicum centrum, in quod tendi, & immergi summis viribus conari, est illi summa gloria, & supremum bonum & munus, quia vnicuique rei innatum est & naturale in suum tendere centrum & fontem, ex quo enata est, & ortum habuit. Duo sunt potissimum rerum omnium fontes, vnus naturalis est, supernaturalis & alter: ex primo naturalia cuncta & visibilia duxerunt originem, ex secundo naturalia & supernaturalia cuncta habuerunt exordium, & verè omnium primus non aliunde

Anima humana traxit originem à Deo.

Fons rerum omnium duplex naturalibus videlicet

quàm à se ipso deductus est fons iste , in quem omnia tandem reducenda sunt tanquam ex illo vnico fonte deducta. Vnde creatus est homo, rerum omnium compendium, & verus & vnicus microcosmus, vt per ipsum & in ipso omnia in Deum reducerentur, cum ex ipso incarnati Verbi mysterio, Deus ipse homo factus fuerit, & ita vniuersa quæ ex fonte isto diuino, diuinitus scaturierunt diuinitus etiam in eundem fontem immerfa sunt.

*& superna-
turalis.*

Hæc docet Alchymia & ostendit omnia in centrum tendere suum, vt in eò vltimam & supremam habeant perfectionem; impius tamen homo perditus ac nequam, hæc non audit, nec capere vult, solus est ex rebus omnibus, qui centrum perfectionis suum negligit & spernit; & in eius etiam pœnam & laborem conditi sunt inferi, tanquam carceres horum nequam hominum in quibus pœnas & labores supremos æternum cruciabiles luent quod obliti sint naturalis & innati sui boni, vt malum sequerentur pessimum, quod tamen omnia aspernantur, abhorrent & vt immanem ac perniciosam bestiam, pestemque fugiunt.

Sic probos animi mores docet Alchymia persequendos, sic rectam vitæ humanæ rationem instituit, & cordatos efficit, ac sapientes suos alumnos ex cognitione suimet ipsius, & finis ad quem nati sumus & quem attingere debemus, vt tandem diuinitus cum Deo quiescamus in æternum, & summo bono potiamur, cuius vsus arguit & expostulat, probam & rectam virtutis plenâ scelerisque puram vitæ humanæ rationem. Quod si

quidam Chymicorum reperiantur, nequam homines & nebulones quibus tuta frequensque via est per Chymia fallere nomen, hæc non sunt artis sed artificum vitia: non caret via regia sicarijs & famosis in cæde versatis hominibus, nec horum vitio & cæde, desinit esse via regia. Suos item habet Alchymia montes & silvas, ex quibus insidias parant pseudochymici ac perditii nebulones quidam, permultis montes hos & sylvas peragrantibus, ibi terrarum cautè, & prudentes incedendum est; insulsus enim est, & caret naso, qui nequit eligere, quod sibi vsui est, aut refugere quod detrimento, quæmeram tantum olent naturæ & artis virtutem & robur. Hæc perfequenda sunt, reliqua verò cuncta, sordere debent prudenti ac rerum Chymicarum studio.

Vndenam in natura visibili scaturijt rerum mutabilis ordo, mors & corruptio, ostendit Alchymia.

C A P V T XXIV.

Vnde oriatur mors & corruptio.

NATURA appertam nobis ostendit corruptionem & mortem, & mutabilem rerum omnium seriem ex extranea quadam in rerum omnium compositione, materia ac substantia, quæ totius compaginis vinculum labefactat ac dissoluit, aut saltem alterabile cor-

ruptibile & mutabile reddit, hæc non solum in corporibus elementorum compagine adunatis visuntur, sed & in rebus quæ supra elementorum horum infernorum serien sunt, & ordinem & supernaturalem & cœlestem sapiunt prolem conspiciuntur.

Cernimus si quidem in natura rationali ac intelligibili, reperiri multa eaque maxima, quæ virtutis indolem & boni prolem non omnino redolent, sed vitij stygmata inusta gestant. Undenam quæso tam prauum ac malignum naturæ cacohetes exornatum est, cum creator ac summus rerum omnium opifex sit rerum omnium suprema virtus, ac summum bonum; ita vt tantillū vitij & mali in eo imaginari non valeamus, nihilominus opera eius & creata cuncta & singula, vitijis malisque scatent ac redundant, non ex creatore & conditore, id contingit, id opinari nefas. Aliunde ergo sortitur hanc naturam corruptam sortem ac vitiatam conditionem, quam deponere cum omni studio & industria tenter, non ex innata & primordiali origine & essentia scaturire certum est, sed ex fortuita quadam & casuali macula, quæ a creatore nullo pacto, sed à creatura in naturam introducta est, eique ita inusta & impressa, vt totam & medullitū subierit & penetrarit substantiam: cum ergo malū & vitium naturæ insit, ab aliquo naturali artifice & conditore originem ducere necesse est, & in creatis ipsis quærendus est fons & origo ipsius mali.

Natura cœlestis ex suo sinu & occulto agendi facultate & potentia malorum hydram non produxit, quod hæc innatam & naturalem agendi

*Cælum non
fuit causa
malorū quæ
natura pati-
tur.*

potestatem immutare nequeat, sed suas penitus obseruet actionis inuiolatas periodos, & à suo creatore condonatos typos, quos peruertere nõ ei concessum est, nec datum extra limites creatoris egredi. Non ergo cælum in naturam malū introducere potuit cum voluntatem creatoris sui violare nequit, ex priuatione cognitionis mali vel boni, ex quorum seminio pullularunt vitriū & virtus malum vitij dedit omne genus, bonum virtutis totius campum ampliavit. Nec item natura elementaris vitij potuit exarare & excolere terras, cum nullam habeat suæ actionis cognitionem quam semper dirigit in voluntatem & mentem creatoris.

Sola superest natura intellectualis, quæ actionum suarum omnium notitiam habet, & quæ libera & ancipiti mentis suæ lance, in bonum vel in malum inclinare & propendere potest, & ita virtutis vel vitij excolere campos, per quos seminia mali disseminarunt primi parentes nostri, dum voluntatem diuinam supremam legem violarunt. Ex huius violatæ legis peccato, mors & corruptio & rerum mutabilis ordo, intrauit in orbem terrarum: Suprema illa diuina voluntas, & suprema lex, & summum bonum, non poterat vllō pacto perfringi, quin summi mali portenderet supplicium. Ambigere non possumus quin Deus creato & condito homini, tanquam fidei seruo futuro, nonnulla mandauerit obseruanda præcepta, ex horum obsequio supremum & summum pendeat homini bonum, ex eorundem etiam violatione, contrarium pendeat malum; non poterat enim violari mandatum, quin con-

*D. Paulus. 1.
Tom. 3. cap. 2*

dignæ violantem sequerentur pœnæ, nihil homini peccanti durius & acerbius est, morte & corruptione, ideò in pœnam peccati sui, morte & corruptione, affectus est. Non poterat autem mors & corruptio hominem inficere quin & reliqua cuncta, quæ hominis obsequio enata erant, morte simili & corruptione afficerentur, in homine peccante; peccavit & tota natura, & in homine etiam peccati luit pœnas. Malû enim omne quod in natura creata reperitur, & peccato hominis ortum habuit, & in pœnam peccati germinat ac pullulat, donec conditor & supremus rerum artifex malum istud vbique disseminatum auerrumcet, & separet, ac in ignem æternum projiciat. Pura si quidem & candida reditura sunt omnia, vt & creata pura & candida fuerant, purum vt Dei est & boni Deum sequetur & bonû, impurum verò & corruptum vt Diaboli est & mali, Diabolum sequetur & malum, & vt conspurcato homine conspurcata est tota natura, sic decorato purificato & glorificato homine, decorabitur, purificabitur, & gloriam quandam consequetur natura tota. Æquum enim & iustum videtur, naturam à vitijs omnibus & corruptionibus repurgari, postquam homo vitiorum & corruptionis totius fons & origo, repurgatus fuerit, ab omnibus vitijs & corruptionis labe vindicatus & gloriam supremam supernaturaliter adeptus fuerit. Ita natura candida & purissima supernaturaliter facta, vt & creata, nitidissimum erit speculum ac splendens, in quo diuina fulgebit imago, obscuratum & obtenebratum fuit à peccante homine. Glorificato ergo eodem homine,

Mors est in pœnam peccati.

Purum sequitur Deum, impurû vero diabolum.

radiante ac fulgente nitidiùs christallo splendescere necesse est vt creatoris virtutes & energix, fulgentiùs ac nitidiùs in eo speculo nobis elucescant & splendeant.

Hæc rationum momenta ac pondera nobis suppeditat Alchymia ex vitijs & corruptis substantijs quæ naturæ insunt, non ex innata sui ipsius proprietate & virtute, sed ex casuali fortuitaque quadam misera sorte, quæ ex peccato humanæ naturæ & intellectuâlis in vniuersam reliquã naturam introducta est, in pœnam peccati; iustitiæ si quidem est cuiuscumque delicti pœnas exigere & supplicium hinc claret vndenam in natura hac visibili scaturijt & emerfit rerû mutabilis ordo, mors & corruptio.

Ex operibus Chymicis & laboribus colligere possunt Christi assecla omnes, quonam pede virtutis via terenda sit, vt supremum perfectionis culmen pertingant.

C A P V T XXV.

V D I quodam penicillo delineatam nobis ostendunt virtutis viam, naturalia quædam artia Chymicæ opera: Purum enim naturæ, quod est virtutis symbolum, habere non possumus,

Purâ natura est symbolum virtutis.

quin labore multo ac improbo ; circa illum
 vsum & possessionem intabescamus ; imò ip-
 summet purum nitidum ac candidum & ab
 omni lutofo recremento vindicatum, numquam
 se oculis nostris conspiciendum prebet, quin ge-
 nerationis, mutationis, alterationis & mortis na-
 turalis tulerit tormenta quæcumque. Quis vidit
 vnquam spicam, grauo tritici tumentem , fla-
 uam ac maturam, absque præuio hyeme , glacie
 & imbris dura, absque vere ventis ac pluui-
 libus austris turgido, & absque æstate, igneo æstu
 torrida. Quidquid est suos patitur manes ante-
 quam per amplum mittatur Elysium & læta te-
 neat arua, non dedit vnquam puras Alchymia
 essentias, extracta candida & nitida magisteria
 absque præuio igne, præuia calcinatione, distil-
 latione, solutione, putrefactione, sublimatione,
 coagulatione & fixatione; hæc enim sunt artis
 præuia instrumenta, quibus natura supremum
 perfectionis culmen ascendit, hisque solis natu-
 ra suis expoliatur recrementis, & purum naturæ,
 si ita loqui mihi fas sit, multa patitur, sudat &
 alget, vt nitorem & suæ substantiæ splendorem
 ab omnibus maculis denudatum & vindicatum
 nobis ostendat : hoc Chymicum opus si præ-
 uia mentis optimæ contemplatione perpenda-
 tur nobis esse potest typo & exemplo, arduam
 virtutis viam perreptari non posse absque sum-
 mo labore & sudore maximo. Rosæ sparsim re-
 dolent balsama sua, at nisi spina pungenti colligi
 possunt, armat spina rosas, nec decerpi possunt,
 quin spicula earum persentias; nihil denique in
 toto orbe est frugi, quin duro aliquo tegmine

*Præuia Chy-
 mia instru-
 menta quibus
 vtitur arti-
 sex ut habeat
 purum natu-
 ra.*

ac difficili obumbretur, ne omnibus facili via decerpatur, dii laboribus omnia vendunt.

Non ergo mirum Christi affeclis esse videtur, si supremam mundi gloriam & fœlicitatē Deus ipse, hominibus omnibus sudoribus ac laboribus summis proposuerit adipiscendā. Non enim pluris sunt & maioris pretij homines ipsi, ipsi Deo, quam fuerit ipsi filius ipse suus, ipsum autem oportuit multa pati eaque grauiſſima, & sic intrare in gloriam suam. Statutum ergo & ratum sit, nihil cœlo beari posse, quin vltimos & supremos in his inferioribus locis in Christo patiatuſ manes: ita vt videatur Deum hominibus præcepisse in perfectione vltima sua & purificatione consequenda, naturam quadamtenus imitari debere. Quod enim natura artis Chymicæ via & industria sequitur, vt vltimum suæ perfectionis culmen attingat in purificatione corporum & mixtorum suorum; Ecclesia sponsa Dei, Spiritus sancti gratia & industria, nobis præcipit spiritualiter & diuinitus persequendum in purificandis & expurgandis animis nostris.

Septem Chymia instrumenta respondent septem instrumentis diuinis hoc est sacramētis Ecclesia.

Septem sunt apud naturam artis Chymicæ inuenta instrumenta quibus vtitur ipsa, natura vt corpora cuncta purificet & candida reddat, septem etiam sunt instrumenta diuina apud Ecclesiam, quæ ob diuinam & supercœlestem agendi facultatem & potentiam Sacramenta verè dicuntur, quibus vtitur Ecclesia, vt electos suos Christi affeclas Christos efficiat, hoc est puros sanctos pios & Dei filios & alumnos.

D. Gregorius

Baptisma primum Ecclesiæ Sacramentum, quid enim aliud Græco eloquio sonat quam in aquis

immersio & intinctio, quia ibi homo spiritu gratiæ in melius immutatur & longè aliud quàm erat efficitur : primùm enim fœdi eramus deformitate peccatorum, in ipsa verò immersione seu baptisinate reddimur pulchri, dealbatione virtutum, adeò vt baptismatis pura aqua elementaris igne Spiritus sancti imprægnata, principia vitæ nostra intrinsecùs diuinitùs repurget, & purissimam reddat animam nostram virtutis omnis compotem, deque ipsius capacem. Natura pari quodam passu & via, instruit & docet Alchymistas in purificandis & expurgandis rerum omnium principijs, aqua & igne vtendum esse; calcinatione si quidem & lotionem expurgantur cuncta & nitida fiunt.

*Baptismus
respondet
calcinationi
& lotioni.*

Simili etiam modò dicere possumus Deum in Ecclesia sua instituisse Sacramentum confirmationis, vt eius virtute & energia, mundi & puri facti sacro Baptismatis fonte, firmam, constantem ac permanentem in Deo habeamus fidem, qua sulti & statuminati, Christi militiam aduersus rerum omnium aduersa profiteamur.

*Confirmatio
respondet
fixioni.*

Natura item in ipsamet Alchymia instituit fixationem rerum, postquam mundæ & nitidæ factæ sunt, virtute cuius & facultate, res ipsæ puræ & mundæ, clementorum & cineritiorum examina cuncta, facillè tolerant ac potiuntur, & sic munditiem & nitorem testantur.

Apud Ecclesiam Christiani habent sacram Eucharistiam, diuinum sacrum & supercæleste pabulum quo diuinitùs cibo perfusi, vitam spiritualem viuimus æternam & ab omnibus vitiorum malis vindicamus, veterem deponimus Adamum

*Eucharistia
respondet
lapidi Philosophorum.*

& Christi insignibus decoramur quibus cœlum petimus & suprema fœlicitate donamur.

Apud Alchymiam magnum & arabicum est elixir, seu lapis ille Philosophorum medicina illa cœlestis ac pene diuina, qua perfusæ & delibutæ res omnes naturales, longum & perenne durant æuam & fœtorem, marcorem & viria cuncta corporis labantis ac senilis naturæ depouunt, qua cuncta imperfecta perficiuntur, lacera & manca resarciuntur & æternitatem quandam naturam consequuntur.

*Pœnitentia
respondet
calcinationi
putrefactioni
& solutioni.*

Vt Ecclesia pœnitentiam habet, qua peccatorum veniam obtinemus, & eius facultate & virtute amissam recuperamus diuinam gratiam qua perfectionis culmen attingimus, extinctis vitiorum omnium imò exhaustis fomitibus mineris & focus.

Alchymia calcinationes, putrefactiones, & solutiones habet, quibus mixta naturalia ab omnibus fœculentis elementorum maculis & vitijs expurgantur & munda fiunt, & sic si loqui ita mihi fas sit, pœnitentiam agunt, patiuntur ignem & aquam & quæcumque alia artis tormenta, donec pura & munda fiant & tunc vitreo tanquam cœlo, clauduntur vase, in gloriam naturæ & artis. Non absimili methodo, agit at fideles suos Deus, torquet ipsos aqua & igne & varijs diuinæ artis instrumentis donec ipsi placeant, mundi fiant omnino & candidi, tunc non vitro, sed cœlo claudit in gloriam & laudem sui ipsius & Ecclesiæ.

*Extremam
fiore respondet*

Possidet rursus deuo Ecclesia extremam vntionem, qua perungimur, veterum Athletarum

& pugillum instar, vt inimicos nostros omnes animas nostras eluctantes eludamus, & vt vltima & suprema illa diuina vnctiōe, & chrismate sacro, eluantur vitiorum omnium reliquæ & labes, quæ mundi huius volutabro, animis nostris inuictæ sunt & infixæ: vt enim oleum & vis cinerum seu sal dissolutum componunt saponē, candidandis rebus omnibus & expurgandis idoneum. Sic Deus in vltima vitæ nostræ periodo vt sordes nostras eluat omnes diuinum nobis præbet oleum vt cum cineribus humilis & penitentis cordis, saponem sacrum componat eluendis sordibus omnibus aptum.

*oleo miro seu
saponi sapien-
tium.*

Est & apud sapientes Chymicos, oleum mirum quo cum cineribus corporis metallici, seu salis perfectissimi vltima morte perempti, fit sapo sapientium, quo cuncta nitescunt & lucent radiosque fundunt miros. Sicut Ecclesia, Sacros & diuinos habet ordines, quibus Christiani ad supremum Ecclesiæ decus, virtutem & potentiā sublimantur, quibus patres, pastores, directores & gubernatores spirituales animarū nostrarū constituuntur, tantāq; virtute & energia dotantur, vt veri sint fons & fontes quibus in nos omnes defluit gratia Christi & dona supercælestia descendant Christo ipso operante, & ita volente & postulante. Sic natura varios ac diuersos habet perfectionis ordines, quibus in Alchymia beat, & sublimat Philosophorum nonnullos, ad supremam naturæ cognitionem, cum potestate & facultate perficiendi naturalia cuncta, eaque expurgandi ab omnibus suis recrementis: ita vt hi Philosophi spiritu Chymico instructi,

*Materia &
effectus saponis
sapientium.*

veri dici possint patres directores & gubernatores rerum naturalium, quarum perfectionum modos, regulas & normas, ex artis Chymicæ fōtibz exhauriunt ac desumunt operante ac ministrante Mercurio mundi, seu calido innato vitæ.

*Matrimonii
respondet
coniunctioni
solis & luna
qua fit in la-
pide Physico.*

Si apud Ecclesiam reperiatzr sacrum Matrimonium, vt in benedictione Christi & puritate fiat indiuiduorum humanorum multiplicatio, vt ex his eligantur qui cælum capere debent eiusque supercælesti gloria exornari. Natura pariter possidet apud Alchymiam matrimonium, quo rubicundus maritus candidam ducit vxorem, ad multiplicationem filiorum solis & lunæ, vt lex vniuersa perfectionis naturalis proclametur in toto naturæ inferioris regno, & cuncta naturalia solis vel lunæ vel alterius rei decore & pulchritudine exornentur, vt fortius se tueantur ac deffendant aduersus corrodentis æui dentes & morsus.

Itaque videtur Christum & Spiritum sanctum in constitutione Ecclesiæ suæ, voluisse leges & normas obseruare, quibus naturam regit & custodit. Quidquid enim natura egregiè notat in rerum suarum conseruatione & perfectione; Christus spiritualiter apud Ecclesiam idem obseruari similiter iussit vt Christianos omnes conseruet, custodiat, foueat, & vias semitâsque virtutis & perfectionis æternæ & perennis illis ostendat: quod capitulis sequentibus peculiari methodo patefactum fiet, vt Alchymiam comonstremus scientiam esse valde vtilem, & omnibus Christianis fore perdiscendam, cum ea

per

per eius opera & labores virtutis iter & christiane perfectionis semitas & vias nobis quadamtenus indigiter.

*Aqua & ignis quibus vititur Alchymia
vt mixta naturalia vindicet ab impuris
& sæculentis mixtionis spurcijs, sacri-
baptismatis in Ecclesia Catholica figu-
ram & symbolum exhibent.*

CAPVT XXVI.

MOR & misericordia Christi in nos omnes, talis & tanti pretij fuit, vt non solum humanitatem assumpserit in eaque mortis vltimos & supremos aculeos perferret, vt nobis gratiam amissam restitueret, patrique conciliaret; sed & etiam morte ipsa sua & passione, Ecclesiam fundauit & stabiliuit, in qua ipsemet se fontem vitæ fecit septemplici tubo, & canali salientem & scaturientem, vt vitam illam & gratiam quam morte sua & passione adeptus est, foueat, conseruet & multiplicet.*

*Iesus Christi
fons est
septemplici
canali fluens*

Mirum est istud, & prorsus stupendum amoris sui erga nos specimen; cum enim sciat & videat altissimas egisse radices vitiorum & peccatorum seminia per totum humanum campum,

perennes & perpetuos gratiæ diuinæ fontes in Ecclesia sua constituit, qui vniuersos & singulos humanos campos & hortos irrigare, imò perfundere possunt, vt penitus tabelcant & arefcāt vitiorum omnium radices & semina. Prodigiorum omnium mira superans miraculum, quod in Ecclesia Christi singulis xui momentis celebratur & perficitur virtute & energia diuini illius fontis. Si quis qualiscumque sit peccatorum & eatenus Dei ipsius inimicorum & hostium, biberit ex hoc fonte, modo ex legibus Christi bibat, illicò teguntur & diluuntur omnia illius peccata, & fit amicus, & gratissimus ex sententia seruus. Imò quòd majus est, & miraculi superat leges, viuus mortuus cum sit suscitatur à mortuis, & vitam illam mortuam ratione peccati, omnino linquit, & vitam verè vitalem ratione gratiæ cœlitus immissæ suscipit.

Impiorum quamplurimi qui hæc diuina mysteria & immensæ diuinæ sapientiæ arcana contemnunt, imò penitus negant, futiles has profundunt nugas in hæc occulta & miranda Ecclesiæ Catholicæ mysteria. Vnde uam aqua elementaris verbis quibusdam animata, & ceremonijs quibusdam comitata, energiæ & virtutis tantum habet, vt miracula tanta, & miranda patret; Scythiæ populi, maris caspij, caucasique montis accolæ omnes, qui turcarum latè patens imperium fundauerunt; Ethnici omnes & hæretici omnes, qui hæc Ecclesiæ Romanæ mystica spernunt, eorumque virtutes negant nonne æque immortales sunt & parem imò fœliciterem & fortunatiorem forsan Christianis agunt

vitam : nullum perfectioris vitæ gradum in Christianis potius quam in Ethnicis , & alijs hæreticorum turmis connotamus. Qua rationis ergo lance ac trutina perpendere possumus Christianos solos esse huius orbis accolas, vitæ verè vitalis plenos & perfectionis grano fruentes , reliquos verò mortis & corruptionis tyrannide obnoxios & miseriarum omnium potestate deuinctos.

Expectate parum & sistite gradum ô impij & scelerati de Deo malè merentes , creditis ne Deum eiusque immensam potentiam : si huius fidei impotes estis, procul hinc estote prophani, & capitula prima huiusce operis perlegite, ac perpendite, quæ vos Deum trinum in personis & essentia vnum docebunt, essentiarum omnium & substantiarum veram & solidam basim & fundamentum, vosque ipsos nullam habere essentiam & substantiam ; quia habere substantiam, est propriè per se substare, & subsistere, quòd solius creatoris est, non creaturarum : non per se enim hæc substant sed diuinitus persistunt, vt ortum habent, persistere si quidem sapit ortus fontem. Non vestri originis vobismet ipsis fuistis fontes, neque pariter substandi fomitem esse arbitramini. Quibus rationum momentis si Deum admittis creatorem rerum omnium & hominis, necesse est etiam vt admittas hominem tanti beneficij immemorè in Deum peccantè, & volùtati eius renitentè, tãti peccati luere debere pœnas, & hinc calamitatum omnium & miseriarum esse sentinã, ex qua emergere, non illi fas est, ac possibile, cù condignas peccati pœnas pati non possit,

ac proinde iustitiæ diuinæ satisfacere nequeat. Vnde ab ipso Deo rerum omnium fonte, pro derelicto habetur: hinc mala & calamitates ingentes, inò omnes in ipsum hominem insurgunt. Si tandem hæc mysteria in animum tuum inducis quid tandem fiet ex homine rerum omnium magistro, deique summi vicario, fatane hæc miserande perpetua ipsum manebunt, non ad miseras perpetuas ipsum insinuauit, sed potius ad beatitudinem sublimauit. Itaque sperare debemus in centro amoris & misericordiæ diuinæ latitare secreta & arcana redemptionis nostræ, quibus pristinam gratiam peccatis nostris & vitijs amissam recuperare valeamus. Quale autem mysterium potentiùs ac diuiniùs reperiri potest, vt ab omnibus peccatorum maculis & fordibus expurgari valeamus Deoque placere queamus, quàm incarnati Verbi mysteriù mortis eius & passionis tormentum, quo summo iuri diuino satisfactum est, & quo Ecclesiam Christi fundatam habemus supercælestibus eius donis, ac virtutibus omnibus exornatam, quibus veniã peccatorum omnium nostrorum facili iam via obtinemus, & pristinam omnem vitæ puritatem consequimur.

Septemflua iam nobis adsunt flumina Christi, quibus supercælestem gratiam cælicùs in nos dimittitur, scelerati, impij, & nefandi vitijs & peccatis deformes, ibi immergimur, & hinc in viros sanctos probos & pios Deum timentes & amantes, ens dicimus, dilutis omnibus vitiorum fordibus, ac germinante & coruscante virtutis flore, ac germine. Primùm istius supercæ-

lestis gratiæ flumen quo perfunditur & irroratur
 terrestris hic Ecclesiæ Christianæ paradus, ex
 sacro baptismatis fonte profluit, quo proluti ho-
 mines in nomine Patris & Filij & Spiritus san-
 cti, & sacratissimæ crucis sigillo obsignati, ab
 omnibus peccatorum sordibus expurgantur,
 gratia exornantur diuina, & exuijs veteris A-
 dami spoliantur, & nouissimis induuntur Christi
 vestibus, quibus veri Dei agnoscuntur, & ad
 nuptias illas diuinas & supercœlestes admittun-
 tur. Mirificum certè est in Ecclesia Christiana
 miraculum, quod aqua elementaris in nomine
 Patris & Filij & Spiritus sancti virtute & ener-
 gia, mortis & passionis Christi filij Dei, solo suo
 tactu nos ita diuinitus proluat, vt deformes vi-
 tiorum peccatorumque omnium labe imò lar-
 uas discutiatur, sed quòd diuino & supernaturali in
 nos omnes cœlitus descendit effectu, illius non
 est sapientis causas indagare; imperscrutabiles
 enim sunt diuinæ virtutes, etsi sint nobis exem-
 pla quædam & symbola quæ nobis virtutè hanc
 occultam & supercœlestem sacri baptismatis
 graphicè exprimunt & ostendunt, vt fides Chri-
 stiana hisce naturalibus fulcris firmissimè con-
 firmetur. Non credis ô impie Sacramentorum
 virtutes, & energias diuinas & supercœlestes, &
 tamen experientia quotidiana vides & cernis
 igne & aqua naturali, quascumque elui & dis-
 cuti maculas; imò vitia innata corporum imper-
 fectorum tum lapidum, tum metallorum, solo
 ignis & aquæ cemento & examine expurgari, &
 nitidam & corruscantem induere substantiam.
 Et quid dicemus de virtute stupenda & non satis

*Supercœlestis
 gratia ex Ba-
 ptismo velu-
 ti primo fon-
 tis tubo in
 nos descēdit.*

*Sacramento-
 rum virtutes
 diuina & su-
 percœlestes
 sunt.*

laudata facultate salis illius Physici perfectissime cocti, & pyronomiæ legibus ab omnibus elementorum fordibus vindicati, cuius virtutes & facultates multotiès ego ipse vidi in ægrotis omnibus subito percurandis, & multi alij mecum viderunt mirandam illius agendi facultatem in metallorum imperfectorum corporibus permu-
tandis.

Anno si quidem 1627. apud Castronouidariũ die 22. Iulij, diuæ Magdalenæ sacro, probata est illius Physici salis virtus, viris fide dignis; præsentibus & astantibus; Reuerendus enim in Christo Pater Anacletus, & Venerabilis Pater Adrianus Ordinis Capucinorum Religiosi deuotissimi aderant Domino de Serignol in curia Presidiali Lauraguensi legato quæstionũ iudice æquissimo, & in rebus gerendis fere omnibus oculatissimo astante; imò robur & virtutem igni solibus ministrante, ne daretur vlla doli suspicio in tam rara & illi inaudita & incredibili metamorphosi metallica, in qua semi granum pulueris illius miradi salis, semiquadrantis horæ spatio, vnciam integram argenti viui permutauit in purum putum argenti naturali ipso multò præstantius & nitidius, quod in cineritro plumbi & examine probatum non solum rutilantius exsurgit, sed mole ipsa & pondere maius, quod virtus illa salis tota & integra non consumpta fuisset in prima argenti viui vncia transmūtanda, sed aliquid adhuc superesset virtutis, cuius gratia & auxilio, plumbi dragma integra in argentum purum & putum, in cineritro vltimò & examine abierit.

Si Deus in naturalibus rebus hæc miranda, po-

*Historia de
lapide Phy-
sico.*

fuerit vt res minima , maximam corporis molem illicò subeat & penetret, illiusque substantiam impuram, fœtidam ac virulentam, in puram, claram, ac vitalem permutet. Quidni fieri poterit, vt Deus mirabilium omnium fons & principiû, & vitæ veræ scaturigo, assumpta quadam materiali substantia, tanquam instrumento, quamuis non egeat, ex potentia infinita, sed ex voluntate sua, quod ita fieri instituerit, potentiora & efficaciora imò mirabiliora efficiat & peragat. Metamorphoses illas naturales cernimus & credimus, metamorphoses verò supernaturales & occultas quod manifestè nobis non fiant in dubium reuocamus. Potentias & facultates rerum creaturarum ingentes admittimus, creatoris verò ambigimus, hoc est sapere noctuam cæcum proflus esse, ex præsentia solis, videre in tenebris, & in medio noctis opacæ; in meridie verò rutilante & coruscante sole, obcæcatum esse penitus.

Abſque aqua & igne Spagyrici medici nequeunt mixta naturalia expurgare ab omnibus fœculentis recrementis quibus scatent & puram puram nobis dare eorum essentiam. Ignis si quidem est separare heterogenium & homogenium congregare. Aquæ verò est abluere & discutere, quod separauit ignis. Magnum naturæ secretum cuius figura & symbolo, immensam & infinitam sacri baptismatis virtutem & energiã quãdãtenùs repræsentare possumus; in eo enim aqua est, qua diluitur & discutitur, quod ignis sacer Spiritus sancti, diuiniùs separat & auellit ex animis nostris, qui numquam Christianæ perfectionis culmen ac summum fastigium attingere possent

Sine aqua & igne nulla fit expurgatio mixti.

Ignis & aqua proprietates.

Ignis & aqua Chymicus baptismum representat.

absque, hoc diuino & supernaturali sacri baptif-
matis fonte, cui soli mundandi & purificandi
tanta est virtus, vt eo solo fonte, loti Deo pla-
cere queamus.

Quòd si hæc pefectio & mundities Chri-
stianorum in hoc sæculo non splendescat, & ru-
tilet, præ ceteris terræ vniuersæ accolis. Ratio
in promptu est, quod hæc mundities spiritualis
sit inuisibilis & occulta oculis corporeis, hoc in
sæculo: in aliò verò micantes diffundere debet
sui lucis radios, & gratiæ diuinæ splendorem,
quem peccatis & vitiorum fomitibus consopitū,
imò sepius extinctum & suffocatum gestat; non
est enim terræ & orbis huius inferioris, hos stu-
pendos ferre fructus & gloriæ cœlestis messes.
Fimetum est terrarum orbis, in quo putrefieri
mortemque pati pium & sanctum decet homi-
nem, vt germinet fructus immortales & peren-
nes, in supercœlesti mundo. Æquum enim &
iustum est vbi splendorem gratiæ diuinæ amisit,
ibi etiam pœnitentiam tanti delicti agat & pœ-
nitentiæ locum laboris sudorisque sui campum
non esse putandum est gloriæ suæ paradifum.

Sic claras & potentes habemus rationes cur
in hoc seculo, Christiani non præniteant & præ-
luceant Ethnicis, quod ad externam rerum for-
mam & speciem spectat. Hæc enim forma &
species non est nobis speculanda & contemplan-
da, hæc destrui penitūs & expungi debet &
putrefieri in laboribus & sudoribus huiusce mū-
di & Christi sanguine. hoc est Sacramentis Ec-
clesiæ suæ abluui & foueri, vt formam æternam
& gloriā diuinā pullulantem ac corruscan-

tem ostendant Christiani. Ethnici verò, quod sacramētis Ecclesiæ non abluti sint, & veteris Adami non deposuerint labes, in sanguine Christi, perpetuam sapient vitij & peccati amurcam ac vappam cuius gratia perpetuas patientur manes, & laruati præduris & corrodentibus vitiorú for-
dibus putrescent in æternum: Quisquis enim hominum in Christo non morietur, cum eodem non resurget in gloriam, quod est summi boni & supremæ gloriæ fastigium, ad quod Christiani omnes totis viribus anhelare debent, vt meritis Christi Paradisum gloriæ & perennis voluptatis & delitij, triumphantes & ouantes subintrent, vbi tunc temporis Christianorum pulchritudinē, splendorem, lucem & decus summum, videbunt omnes. Ethnici verò omnes & hæretici morte perpetua morientur, & tenebris mortis obruentur æternis; cum patrem verum & fontem luminis neglexerint, nec eum venerari iuxta legem suam voluerint, peribunt omnino cum suis, quas sibi fecerunt leges, nulla expectata vnquam tanti detrimenti & ruinæ tantæ redemptione.

Rerum purarum fixio in Chymicis Sym-
bolum esse potest Sacramenti
Confirmationis.

C A P V T XXVII.

ERVM formas fugaces, caducas
& fluxas non amat & quærit Deus,
vt æternus est perennis & immuta-
bilis, similis eadem deperit & ardet,
quæ sibi constant & permanent.

Vnde in Ecclesia sua, Sacramentum confirma-
tionis instituit, cuius virtute & auxilio Christi af-
fectæ omnes, ad eò firmis, si velint, confirmantur
fidei Christianæ fulcris, vt quæcumque tormen-
ta, mortisque supplicia pati possint, antequam fi-
dem Christi, doctrinam & mandata eius violent
ac polluant, mira est & supernaturalis huius Sa-
cramenti virtus. Amor diuinus ita radicitus in
animis nostris implantatur eius Sacramenti irri-
guo fonte, vt nullis tormentis auelli possit, sed
fortiores & profundiores agat radices, & ita al-
tos extendit ramos, vt ex his liceat cælum con-
scendere. Pullulat ac germinat in dies magis ac
magis amor ille diuinus, cuius diuino igniculo
dum corda nostra exustulata gestamus, numquã
sat laboris, numquam sat doloris & supplicij
perpeßum est, vt amoris nostri firmum & con-
stans in Deum ipsum præbere valeamus speci-

*Effectus Sã-
cra Confir-
mationis.*

men martyrij vltima supplicia exoptamus, vt in his constantiam & firmitatem fidei nostræ & amoris erga Christum testari queamus, & vltimū & summum Christianæ perfectionis fastigium attingere possimus. Mortem pro Christo testando quærimus imò præcipites imus in eius acutos & lethales aculeos, vt sine morte consequamur vitam, ad quam omni spiritu tendimus & vitam hanc mortalem & caducam, cum æterna & perenni connotare in votis est, maximum solatium est, imò maximo maius, cogitare & contemplari, id nobis accidisse, ad gloriam consequendam æternam. Quod ante passus est Christus, passi sunt Apostoli, passi sunt infiniti fideles & sancti Dei, & passuri sunt adhuc infiniti alij, qui post hac simili passu viam terent Christi, & gloriam intrabunt eiusdem: qui non accipit crucem suam & sequitur Christum, non est Christo dignus, vnde gloria & laus quammaxima est fundere animam suam, imò perdere, propter Deum, in ipso enim inuenimus eam.

Matth. 10.

Hæc est Sacramentorum Ecclesiæ Romanæ virtus & diuina potestas, quâprimùm quis Christianorum pius ac deuotus, eorum Sacramentorum ne&tar degustauerit, numquam obsaturatur, sed inexplebili eorum fame & siti tenetur. Aquæ enim hæ vitæ sunt, ac adeò dulces, vt quo plus sunt potæ plus sitiantur aquæ: his enim prælibatis in medio inimicorū nostrorum castrametamur, pericula cū&ta mūdi eludimus, carnis & voluptatis illecebras lethali ac mortali dulcedine tinctas effugimus, Diaboli Scyllas & Charybdes fœlici ac prospera vitæ nostræ naui euitamus, ac virtutū

omnium oceanum tutis velis, ac ventis leuiter spirantibus nauigamus; hinc cœlum versus tendimus, deumque petimus, tanquam centrum verum & vnicum, in quod ire ac tendere habēt homines omnes. At absque Sacramentis Ecclesiæ Romanæ, inuia est hæc via, & innauigabile salum, quod qui ingrediuntur in immania ac deformia cœte transformantur, quæ tandem spicula mortis æternæ præsentient. Qui verò terras accolunt circæis poculis mutantur in porcos & sues, vt voluptatum volutabris saginati, mortis eiusdem gladium patiātur. Nihil est tutum & securum à morte æterna, præter illud solū, quod est Sacramentis Ecclesiæ Romanæ obsignatum. Reliqua verò cuncta, sola sunt ieiuna, cruda & immota, quibus infœlix lollium sterilisque dominantur auenæ, lappæque tribulique, & segnes vndique cardui, cicutæ & vriticæ germinant; quibus summus & supremus Agricola, tandem ignem dabit, vt repurget terram hanc sterilem & infœcundam, & cineribus harum inutilium plantarum tanquam stercore & fimo fœcundet. Non est ergo sperandum alienis irriguis fontibus, quàm ex his septem qui ex Ecclesia Romana scaturiunt & exiliunt, posse dare fructus, cœli & diuini horrei capaces, inutiles sunt venenati, putidi & mali olentes; reliqui omnes fructus, tanquam in asperis, infœcūdis lutosisque & impuris locis enati, qui in campis Ecclesiæ Romanæ enascuntur fructusque bis solem, bis frigora sentiunt, eorumque terra presso vomere sulcata manet, & sic demum seges illa votis respondet Christi Agricolæ, quam suis cœlestibus cimeliar-

chijs recondit in perpetuas æternitates. Reliqua verò cuncta quæ extra hanc Ecclesiæ Romanæ culturam exiliunt & oriuntur, negligit & spernit, imò auerruncat & euellit & proijcit igni. Deus enim vt solus & vnicus est totius vniuersi conditor, & summus opifex; Sic etiam solus & vnicus est totius vniuersi agricola & alitor, huius solius industriæ labori, studio & culturæ, omnia enascenda subijci debent, eiusque solius subire leges & normas agriculturæ suæ. Has autem præscriptas regulas & leges solum habemus in Ecclesia sua, quæ cum sint crucis, mortis, laboris & sudoris summi obsignatæ sigilli; Possunt ne quicumque sint hominum inter plantas & arbores diuinas recenseri, quin Agriculturæ agricolæ vniuersi subeant leges & normas, quin patiantur crucis, mortes, labores & sudores summos: hac enim solum itur ad astra, & similibus calamitatum procellis vult Christus agitari plantas suas & arbores, alioquin putrescerent & marcescerent earum fructus.

Rerum summa quies dat putredinem & vermes, labor & motus splendorem & lucem, terra quæ sola elementorum est immota, & alte quiescens mortis & putredinis nobis præbet fontes & origines. Reliqua verò elementa quæ motu & labore perpetuò fatigantur nitidiùs multò terra ipsa prælucent: & cælum ipsum lucis & splendoris fons & origo diu noctuque motu indefinenti & labore agitur, & numquam quiescit. Iam verò qui cælo ipsi prænitere habent, possunt ne quietem seu potiùs summam segnitiam amplecti; labori summo & sudori indulgendum

*Quies causa
putredinis
motus verò
splendoris.*

est. Cui cordi sunt & amori foelicitates, corporis non sequenda sunt leges & via; ipsum enim cu terre sit originis terreas ambit leges & quietes, & in his putrefieri gaudet, & ex hac putredine quid quaeso ortum habet, musca, papilioes vermes & alia animalcula, putida propaginis, qua numquam putida loca linqere possunt, sed ea circumuolant, ex solo hoc vtero emergunt in lucem. Vultures & Aquilae generosae numquam hac prodeunt, sed in praeduris altisque rupibus & syluosis locis niue & glacie perpetua aut summo calore obsessis, vbi hominum penuria est nidulantur, & charos deponunt pullos. Non ab simili via ac tramite, pios, deuotos ac sanctos homines videmus & spectamus, qui inter homines aquilarum praestantiam & generositatem imitantur, non in lutosis & stagnantibus vibium & ciuitatum fossis, nec in plateis & in propatulo aedium magnificarum sedes ponere suos & domos; at potiùs in Syluoso loco & obscuris montium mandris aedificari, vbi labor & virtus, vitam eorum integram exercent, vbi Deum solum ambiunt, non honores, nec diuitias, neque etiam Deus diuites. Opulentos & magnificos expostulat homines, sed bonos virtute plenos & similes sui ipsius, vt in principio ipsos creauit. Quod autem sibi simile non reperiet tanquam recrementum reijciet. Quid autem esse potest in rerum natura, quod Deus tanquam quid inutile ab se amouet & abigit, cum sic reijci, in nihilum reduci foelicus sit: eo enim substare modo, non subsistere sed perire est, maior & maxima fortunatior & fortunatissima substandi fa-

cultas & virtus, ab ipsa diuina gratia, & fauore dependet: huius diuinæ gratiæ Eclipsim diræ sequuntur & comitantur imprecationes, & infortunia portentorum omnium pessima.

Christi assecla qua ratione & qua tuta vitæ tuæ via æuum tuum traducere potes perfractis Christi mandatis, cum horum violatio gratiæ diuinæ ferat Eclipsim, qua morte vera moriuntur omnia, & supremo tenentur infortunio. Excusationes habebis & causas ineptas quæres, in peccatis. Dices te esse infirmum, & quasi folium quod vento rapitur, vāg terreum, & lutosum, quod aquoso luto immersum quàm citissimè dissoluitur, & terram lutumque materiam primam suam petit. O fungus & terræ inutile pondus. O populi phaleras Deus te intus & in cute nouit, sat virium est ad morem discincti viuere nacæ; deficiunt verò vires vt Christi teras viam & virtutis conscendas montem, Christus ideo infirmitatem sed delicatam & labentem fortitudinem tuam agnoscens amore & misericordia erga te ductus, vt confirmet ac solidet caducas & labelcentes¹ quorum secundum, nomen & virtutem roboris & firmitatis habet, cuius gratia & virtute Christi asseclas omnes adedò fortes & præpotentes viros esse credimus, vt in eos ne quicquam possit cacodæmonum tota vniuersa & singula phalanx: Christi auis siquidem Sacramentis vt decet Ecclesiæ delibutis, Christus est indiuiduus comes; quid autem in rerum natura fortius & potentius esse potest his, quos fortitudinis totius fons & origo comitatur, cui

*animi vires
Sacramentis
instituit
quorum
firmitatis
confirmatio*

seruiunt omnia, & natu solo tremunt, cum ab ipso facta sint omnia, & ab eodem subſtent ac perſiſtant.

Nonne faciliùs eſt Deo creaturas ſuas intellectuales & diuinas meritis ſuis & virtutibus exornare, iſtis creaturis peſtulantibus, & ſumma pietate ac deuotione id iſpum exigentibus, quã Chymicis etſi in ſua arte magiſtris, res caducas, fluxas, putidas & corruptioni obnoxias, perennes perpetuas æuumque quàm longiſſimum abſque vlla corruptione durantes efficere: Nonne videmus metalla impura putredini, rubigini & ærugini obnoxia expoſita & addita in aurum & argentum tranſmutari; herbas & plantas & omne fructuum horæuum genus quod in paucis diebus debile eſt & in tota ſua ſubſtantia corruptibile ſolius ſpiritus vini affuſione & immerſione citra putredinem omnem annos integros perdurare. Quid carne mortua putredini magis obnoxius eſt: Solus tamen ſpiritus vini eã iſpam carnem citra vllam putredinis noxam perenne conſeruat. Ego ipſe corpora in terra cadaueroſa ſolo ſpiritu vini permutato, in multos & quãdiu volui annos illæſa conſeruaui, & adhuc habeo catulum quatuor abhinc annis conſeruatũ. Si corpora cadaueroſa putredinis expoſita & addita cauſis, poſſint naturaliter ab iſtis vindicari ſolo ſpiritu vitæ naturali exterius affuſo; (ſpiritus enim vini, ſpiritu vitæ naturalis turget & ſcater vnde etiam prudentiſſimæ aquavitæ dicitur & cognominatur) quid ni credemus animã noſtram peccatis omnibus delibutam & cõſpurcãtã ſola Sacramentorum Eccleſiæ Chriſti affuſu

*Spiritu vini
omnia ſer-
uantur à pu-
tredine.*

*aqua vitæ
et ſpiritus vini
vlt.*

affusione posse tanquam à causis corruptionis & putredinis vindicari. Nonne Christus qui Sacramentorum horum author est & vnicus fons, fons etiam vitæ æternæ est : si fontem vitæ naturalis solo tactu corpora naturalia cuncta, à putredine conseruare videamus, quonam mentis insulsæ conatu cogitare possumus Sacramenta Ecclesiæ vero & vnico vitæ fonte, Christo Dei filio, animas nostras non posse ac debere conseruari : Faceffant hinc omnes Ethnici & hæretici, qui Christi fonte nolunt prolui, & spiritu eius vitæ nolunt perfundi sic vulgatas & certas putredinis pertentant vias, nec eas linquere cupiunt sed in his errare gaudent, nolunt virtutibus & Sacramentis Christi confirmari, quia nimis vitijs innixi sunt. Hac sola ratione virtutem & energiam confirmationis admittere & approbare deberent, cum symbola & figuras in naturalibus contemplantur; cur ergo viuas in Ecclesia Romana icones adorare & venerari negligunt. Qui virtuti & bono semper adhærere cupit & ambit, indissolubili vinculo hisdem annexi necesse est & confirmari, alioquin titubantibus incedit vestigijs, & vitiorum vbique enatis fossis vel potiùs præcipitijs se præbet addictum.

De Sacramento Eucharistiæ ac eius Symbolis & figuris quæ apud Chymicos reperiuntur.

C A P V T XXVIII.

ANTVM est, ac adeò elatum & mirum in Ecclesia Romana, hoc Eucharistiæ diuinæ Sacramentum, vt eius solus Author Christus, qui ipsius Sacramenti basis & fundamentum est, de ipso loqui & fari possit: Angelus & reliquum omne, quod est in natura creata, intelligendi & ratiocinandi compos & capax, vanam & inutilem mentem habet, vt de ipso, vt decet, rectè loqui & scribere possit. Idcirco si multa, imò fere omnia desint hoc in capitulo, quæ eius præstantiam & excellentiam exigunt, & ad infinitam & immensam eius dignitatem referuntur, veniam quæso date, opus hoc omne nimis exiguum est, vt infinitum eius ambitum hostiolæ nihilominus circuitu interclusum & solis vini & panis accidentibus velatum comprehendere queat.

Si incarnati Verbi mysterium mirum valdè est & supra omnes intellectus nostri vires, in quo secunda Trinitatis persona, filius Dei vnigenitus, infinitus & immensus, incomprehensibilis, patri æqualis, quem cæli & totius vniuersæ naturæ creatæ vastissimum & amplissimum spatiū

capere non possunt, indiuiduo humanitatis corpusculo coercetur & clauditur, vt ex diuina natura & humana, diuersis omnino ac discrepantibus formis exsurgat vnicum completum & omnibus numeris absolutum indiuiduum, & vnica natura Christi duas in se coercens naturas diuinam & humanam virtute hypostatica (vt theologorum more loquar) coniunctas ne duas in Christo formas hæreticorum quorundam modo constituam; illæ enim naturæ adeò inter se vnitatis nexu copulantur, vt vnica tantum sit in Christo existentia.

*In Christo
est vnica exist
entia aeriãst
illa cõtineas
diuinam &
humanam
naturam.*

Hoc certè est miraculorum omnium mirum, sed mirabilius adhuc est sacræ Eucharistiæ Sacramentum; in ipso enim est illud omne quod in incarnati Verbi mysterio credimus, & adhuc præstantiori quodam nobis videtur esse modo, si in diuinis mysterijs quæ infinita sunt & immensa omnia, magis ac minus nobis apparere contendemus, maius & mirabilius nobis apparet miraculum sacræ Eucharistiæ, quàm incarnati Verbi mysterium: in sacra enim Eucharistia verus Christus sanctificatus & glorificatus in singulis & omnibus sacris hostiis perfectissimè & absolutè reperitur sub specie tantum panis & vini consumpta & deperdita. Panis & vini substantia & in locum ipsius aduenit Christus verus & realis, tectis & velatis sacri sui corporis accidentibus, velo & tegmine accidentium panis & vini; ita vt in hoc vno Sacramento, plura ac diuersa reperiantur miracula adeò magna & excelsa, vt ni Deus ipse mirabilium omnium pater & Archæus, huius Sacramenti

*Eucharistia
mirabilior
est mysterio
incarnacionis*

*In Eucharistia plura
reperiuntur
miracula.*

author esset, & ipsummet Sacramentum tanta & stupenda cœdere factu facillima, non esset possibile, sed cum nihil Deus agat, quin diuinitatis & miraculi sapiat magnitudinem & excellentiã frustranei & vani sunt intellectus & mentis nostræ conatus, vt altitudinem mirabilium Dei capere valeamus: quæ nos ipsi quotidie facimus & operamur, ne quidem capere & comprehendere possamus, & arcana Dei vana quadã mentis conceptione percipere tentamus.

*Refutatur
error Calu-
nistarum de
Eucharistia.*

Miror valde vanitatem intellectus innovatorum Calvinistarum, qui cum non capiant hoc Dei arcanum & arduum videant illud absolutè non credunt, & sic phantasmati suo & vanæ mētis suæ argumento plus fidei tribuunt, quàm verbis ipsis & argumentis ipsius Christi dicentis, Apostolis suis panis & vini speciem ostendentis, Hoc est Corpus meum, Hic est Sanguis meus, vanas & inutiles quærunt horum verborum explicationes, quibus contendunt, hæc verba diuina non posse esse tantæ transmutationis capacia, nec potiri posse tantum virtutis, vt huius miraculi sint authores & sacramenti veræ & certæ conditionis & energiæ. Nihilominus credunt simplici verbo diuino, creationem vniuersalem rerum omnium, & transmutationem substantiæ vini & panis in verum corpus Christi subolfacere non possunt. Si verò arguant eorum nonnulli, Christum potuisse hoc quidem si voluisset, nihilominus cum deceat magis maiestatem diuinam hoc Sacramentum sola figura & icone subsistere, & Christianos debere tantum fide credere, solam esse figuram mysterij tanti: verba enim

subsequētia Christi ad incredulos discipulos prolata, hæc testari videntur inquit illi qui vanā hanc profitentur doctrinam. Verba autē Christi quibus nituntur hæc sunt. Verba quæ vobis loquutus sum, sunt spiritus & vita: O cæcos homines & veræ mentis inopes fidei vestræ, Sacramenta figurata in Ecclesia vestra admittere, Ecclesia ergo vestra figura quædam est & idea, cum Sacramenta teneat figurata tantum, & verè idea est Caluini mentis & phantasia; Calvinus si quidem hanc sibi finxit & imaginatus est Ecclesiam, non Christus. Verba Christi quæ vitam & spiritum sonant non ita interpretari debent, Sacramentum diuinæ Eucharistiæ figuram esse, sed fidei est, & quidem Christianæ, verum esse & substantialem Christum, fides autem illa vita est, & spiritus fidelium omnium Christianorum; sine etiam tali fide vitam æternam consequi non possunt. Vnde verba Christi vitæ sunt & spiritus plena, quod nobis si hæc ita verè & realiter credamus spiritum verum & veram vitam imperiantur, & forsan ipsa fuit mens Christi hæc verba dicentis. Si enim hoc Sacramentum reale & substantiale non credamus, vitam eius & fructū carpere non possumus. Fide enim hac sola carpitur tantus vitæ fructus, qui enim non credit, hoc reale esse corpus Christi, non recipit corpus Christi, qui autem non recipit vt testatur ipsemet, non recipit vitæ æternæ brauium; qui non manducauerit Corpus meum & biberit meum Sanguinem non habebit partem mecum. qui autem non habet partem cum corpore Christi, non est dignus vera vita donari, sed ab ipsa separari

tanquã mortuus & putredine æterna dignus; nõ datur enim vita, extra Christũ, qui vera vita est.

Cum verò hæretici & Ecclesiæ Romanæ inuouatores, non credant realem & substantialem vini & panis in verum corpus Christi transmutationem, non etiam recipiunt verum corpus Christi, qui autem non recipit verum corpus Christi, non potest cum Christo habere partem, qui autem cum Christo non habet partem, cum diabolo habere partem necesse est. Concludant reliqua, hi noui Theologi, si Logicam calleant; nam quod ad me attinet, certissimè scio, quod in fide illorum nulla est fides, nec spes salutis, sed certissimæ mortis æternæ, verum & certum supplicium. Nonne enim certissimum est, Deum antequam mundus hic & orbis ex nihilo per ipsum factus & creatus fuisset, in se ipso esse, & æquè infinitum & immensum esse, vt iam immensus & infinitus est creato hoc loco & spatio immenso: locus hic & spatium non continet Deum sed è contra Deus continet locum & spatium vniuersæ naturæ, & adhuc multa maiora & infinita spatia, quæ non possunt imaginari suo infinito ambitu coercet & continet. Iam verò quia corpus assumpsit & humanam naturam, & factus est Christus, non potest ex phantasia vestra, vt Christus est, in hostiola claudi, & simul & semel suam cœlestem sedem & hostiolas singulas & vniuersas occupare & implere. Hoc dicitis repugnare Christi potentia, nonne hæc diuina est immensa & infinita, nonne eadem potentia mundum creauit vniuersum locum & spatium: potest ne corpus & locus, quæ ipsemet ex nihilo

eduxit potentiam suam diminueret, & certis quibusdam terminis naturalibus coercere.

Create corpora ex nihilo & substandi potentiam perpetuam illis concedere & tribuere, maior est virtus & potentia, quam multiplicatio eiusdem corporis in multis & diuersis locis simul & semel; ibi enim non datur creatio quæ summa est Dei potentia, creditis inquam creationem ex nihilo, & multiplicationem hanc credere non vultis. Manca certè & lacera est fides vestra, & nulla est, sed potiùs opinionum naturalium summa & superba pertinacia quæ certissimè summo vobis erit supplicio. Nihilominus supplex luminum omnium patrem rogo, vt vestrum omnium misereatur, & in Ecclesiam suam vos reducat vbi vitâ & lumen, quæ vobis omnibus certissimè defunt reperietis; ex me siquidem nihil ferè elicere valetis, muneris & officij mei id non est, per transennam hæc dicta sunt non vt hæreticos doceã, sed vt miracula & stupendas & inenarrabiles sacratissimæ Eucharistiæ virtutes & energias quadamtenus pandere possim, & eius diuini mysterij symbolum & figurã in natura creata, inuestigare queam. Ea si quidem via colligere erit omnibus hominibus, tã Ethnicis quã Christianis hæreticis Ecclesiã Romanam solam & vnicam esse, quæ verum Deum cæli & terre, & eorum omnium quæ in eis sunt creatorè & summum Opificem, colit, veneratur, & illi soli vt decet, seruit & obsequitur; cum symbola & figuras rerum ferè omnium quas credit & habet Ecclesia Romana, in natura reperiri contingat, natura siquidem liber & codex est, cui Deus primas voluntatis suæ

Lapis Physicus Eucharistiam repræsentat.

Spiritus mundi dicitur filius unigenitus nature.

& cultus sui lineas, adumbratas tamen depinxit. Nihil autem in tota natura vt opinor reperiri cōtingit, quod figuram & symbolum sacratissimæ Eucharistiæ magis exhibeat ac repræsentet, quam lapis Physicus quem & alij Elixie Arabicum dixerunt. Is si quidem lapis componitur ex spiritu mundi quem dicunt Chymici omnes filium vnigenitum naturæ: hic autem filius, simplex est substantia & adeò simplex ac subtilis vt dicatur spiritus, qui descendens ex primo mobili vbi Deus fontem vitæ naturalis posuit in infimum terræ centrum, occupat totum naturæ spatium suo vitali pneumate, & tandem corpus assumit elementare & terrestre, in utero terræ virginis. Ex quo utero enatum & eductum hoc nobile corpus & spiritus moritur & seminatur in terra sua, ibique multa patitur, variâque subit mutationes & alterationes, donec tandem exurgat in vltimum & supremum perfectionis naturalis culmen; de quo si naturalia cuncta quæ consanguineam cum ipso habent naturam bibant & comedant, viuunt diutius & longius, quàm ferant communes & vulgares naturæ leges, & vltimum consequuntur perfectionis naturalis gradum.

Iam verò nonne christifera Eucharistia Symbolum quoddam habet cum ipso lapide Physico; nonne componitur ex vnigenito Dei filio qui totam & vniuersam naturam occupat, imò continet, & qui ex sinu patris sui vitæ veræ, veri fontis, descendens, in uterum sacratissimæ Virginis corpus assumpsit humanum & factus est homo Deus, ex quo utero eductus mortuus tan-

dem est, & infinita passus est tormenta & supplicia, donec tandem ex sepulchro mortis educus sanctificauit & glorificauit corpus suum, quod vitæ tantæ est & perfectionis, vt eo solo homines omnes vitam veram & vltimam perfectionem consequi queant. Ideò elucet maximè erga nos omnes Christi summus amor & misericordia, quod hanc sacratissimam Eucharistiam nobis in Ecclesia sua reliquerit comedendam, de qua qui non comedent ac bibent non viuent in æternum sed inter veros mortuos & putredini addictos æternæ reputabuntur.

Capitulo decimo huius operi multa alia enarraui, quæ symbolum istud declarant & ostendunt si symbolum aliquod esse queat inter creatorem & rem creatam. Hoc mirum est, sed ita voluit altissimus, vt vbiuis locorum & rerum nobis eluceat infinita sua maiestas & misericordia, quæ nobis viam fecit salutis & vitæ, adeò mirabilem & stupendam, vt nullus hominum nec Angelorū sua mente & intelligendi potestate, imaginari vnquam potuisset. Solus Deus ab æterno hæc diuina mysteria, erga nos omnes excogitauit, & figuras & symbola multis in locis horum mysteriorum depinxit & figurauit, quæ nullus vnquã percipere potuit, donec ipsemet tandem horum mysteriorum author & vera materia, hæc mysteria adimpleuit, & sic fragilitatem nostram infinita sua virtute & potentia firmiter stabiliiuit.

Certum enim est ac nimis certum homines omnes peccatores esse, & vitiorum omnium procliui natura pollui, & ita Deo non posse vlllo modo appropinquari, nisi virtute & energia

mortis & passionis Christi, quæ nobis peccatoribus in veniam peccatorum applicanda est. Non potest autem hæc virtus diuinciri modo & faciliori nobis applicari, quàm per Sacramenta Ecclesiæ Romanæ, & præcipuè per Eucharistiam Christiferam, quæ mortis & passionis Christi vnicum & verum mysterium est, & sacrificium solum & vnicum quo pater cœlestis placatur & peccatorum nostrorum non reminiscitur. O quâ maxima est & mirabilis Christianorum Romanorum fœlicitas, qui in hoc solo sacrificio Deo Patri, Filioque, & Spiritui sancto, placere possunt & gratiam diuinam obtinere, qua perfusi, quid sperandum habent quam vitam æternam & cœlestia bona quibus tandem dotari debent vt veri Dei filij & charissimi alumni.

*Calcinatio Chymica symbolum esse potest
Sacramenti Pœnitentiæ.*

C A P V T XXIX.

PHILOSOPHI Spagyrici purum naturæ quæritantes, & dum ipsum sciunt multis & copiosis excrementis permixtum & intricatum, quæ compositionem mixtorum omnium inficiunt & inquinant, excogitarunt artificio Chymico, mixta omnia per ignem calcinanda esse, & in cineres reducenda ex centro, cuius cineris aquæ elemētariæ ope & auxilio sal educitur

Scopus calcinationis.

purum & nitidum, quod in se coërcet & cōtinet virtutes & proprietates mixti ex quo educus est, Christiani simili fere via sed spiritali methodo perfectionem & candorem animi dum habere gestiunt & vitia & peccata animi, quæ substantiã eius inficiunt & inquinant auertere & radicibus extirpare cupiunt, se ipsos proijciunt in sacrum ignem pœnitentiæ, quo spiritaliter reducuntur in cineres humiles principij eorum, ex quibus aquæ lachrymarum suarum ope, & dolore peccati, contritione cordis, educitur purum puri, & pulchrum pulchri, quod habet veras & innatas hominis proprietates & energias; quæ tamen antea mole indigesta peccati sopitæ imò extinctæ & emortuæ erant: nihil aliud hinc homo redolebat, quam fimum & putredinem fœtutinam insignem, venenosam & lethalem. Sed quamprimum ignem pœnitentiæ eiusque calcinationem passus est homo, & fonte lachrymarum suarum lotus est, illicò excutitur quidquid est extraneum & virtutum suarum mors & venenum, & exsurgit & apparet summè nitens ac prælucens. Sal fixum sapientiæ diuinæ, quod Deus homini implantauerat & infuderat sacro baptismatis fonte. Hoc sal seu anima rationalis pura putà sacro hoc pœnitentiæ igne depurata tam bene olet, & fragrantis odoris suauitate totam rem condit, vt ad cœlum vsque & Dei ipsius sedem perueniat eius odor.

Mira & stupenda huius Sacramenti virtus, mira huius ignis energia cuius ope, anima nostra perfectissimè purificatur, absque vilo sui ipsius detrimento, & adeò decoratur & ornatur

*Calcinatio
est symbolum
Sacramenti
pœnitentiæ.*

vt summo sit Deo ipsi delitio. Ignis hic etiam non est elementaris nec rerum naturalium numero recensetur, sed supernaturalis est & diuinus qui mouet voluntatem & liberum animæ nostræ arbitrium, vt summè doleat & contritò corde ægrè ferat, quod diuina temerari mandata; cuius rei dolore, & angore, patimur & toleramus leues nonnullos labores, qui tormentorum vi-ces gerunt & crucis humanæ sortem sapiunt, quorum ope & gratia, operante tamen & agente mortis passionisque Christi immenso & infinito merito, veniam peccatorum omnium obtinemus & gratia perfundimur diuina.

Hæc miranda supremæ sapientiæ mysteria aliquatenus possunt Chymicè explicari, cum mysticè & hyeroglyphicè depicta cernantur apud Chymicos in charactere Chymicæ calcinationis, sic ab Ægyptijs characterum & literarum primis inuentoribus depicto & figurato. ☩. Lunam bicornem in sublimi characteris vertice posuere, Crucem verò in infima parte effin-
 re, qua hyeroglyphica figura indicantur Ægyptij Chymicis omnibus, quod si semicirculum illum imperfectum in circulum absolutum & perfectum reducere velint opus habent cruce infima, hoc est labore improbo, quem pati & tolerare debent Chymici, vt perfectionem Chymicam attingant. Iam verò nonne Christianis hoc idem hyeroglyphicum doctrinæ erit & sapientiæ quod si perfectionem Christianam pertingere cupiant, & imperfectum vitæ suæ semicirculum in absolutum & completum circulum perficere tentent, mysterio crucis opus habere, quæ in infi-

*Explicatio
 characteris
 calcinationis*

ma vitæ nostræ parte saltem radicari & affigi debet, vt infinitum vitæ æternæ circulum ingrediamur. Crux si quidem si centro suo superretetur circulum complet & perficit. Sic etiam vt Christi assecræ vitam hanc labilem & caducam semicirculo æquiparandam compleant & perficiant in veram vitam stabilem & æternam ; oportet vt multa ferant, faciantque, sudet & algeant, quod est ferre crucem suam, & præceptis ex mandatis Christi obsequi dicentis : *Si vis perfectus esse, vende omnia qua habes & da pauperibus, veni, abdica te ipsum, tolle crucem tuam & sequere me.*

Quasi diceret Christus si quis cupiat hanc vitam labilem & fluxam transigere, absque labe & vitiorum macula, nihil ferè est, in hoc vitæ huius carcere possidendum se ipsum tantum possidere oportet, & sibi ipsi dominari, multa pati, & algere, & sudare, mandata obseruare diuina, & summo proximum prosequi amore, Christum tandem sequi & imitari, qui perduelles suos & hostes adeò summo persequutus est amore, vt propter ipsos mortis supplicium ac supremum tormentum passus fuerit, sic & nobis omnibus pariter agendum est: Hoc enim solo charitatis & amoris summi subsellio meritis tamen Christi statuminato cælum conscendi potest, & perfectionem supremam & vltimam consequi possumus. Charitas & amor mandata diuina obseruanda præcipit, Crux verò, quæ symbolum est pœnitentiæ, vitia & peccata humana tollit, quæ vitam seu animam hominum inficiunt & inquinat eamque sordidam & putidam efficiunt. Cruce verò delentur hæc omnia vitæ nostræ inquina-

menta, ita vt in virtute Crucis nostræ, & Crucis Christi perficiamus semicirculum seu semilunam vitæ nostræ, & in verum & completum circulū seu solem perducimus nescientem occasum, hoc est, perficimus vitam nostram, quæ certè imperfecta vita est & veluti seminita, eamque conducimus in tantum & elatum vitæ gradum, vt nullos timeat posthac mortis igniculos & aculeos, sed sapiat vitæ æternæ nitorem & odorem.

Qui Chymiam tractant, eiusque labores exercent, dum salis mixtorum omnium vltimæ materiæ incumbunt purificando, & ab omnibus suis quibus scater excrementis expurgando, cerunt ac vident mysteria sacra Crucis quæ Deus in vltima illa rerum omnium materia posuit & collocauit. Vltima enim illa materia quæ salis naturam sortitur numquam perfectionis culmen & vltimæ suæ purificationis fastigium pertingit, quin coalescat in lapillos quadriformes sigillo Crucis perquamoptimè effictæ, insignes.

Mirum certè est ac stupendum hoc naturæ opus, omnia mixta impura & sordibus elementorum suorum maculata, nullatenus possunt in vltimam suam & puram reduci substantiam, quin calcinationis Chymicæ patiantur ignes, & tandem ferant Crucem suam, suæ perfectionis symbolum & vltimæ & supremæ depurationis fastigium. Non mirum ergo nobis erit, quod Christus Chymicorum omnium & Philosophorum princeps & coryphæus, qui Chymiam supernaturalem in homines omnes exercere tentat, præcipiat omnibus hominibus perfectionem supre-

Cruce cernitur in vltima mixtorum materia id est sale.

Cruce est perfectionis symbolum in mixtorum depuratione.

nam spirantibus, ferre Crucem & sequi ipsum; Cruz si quidem nisi nobis omnibus impressa reperiatur, ignis iustitiæ diuinæ comburet omne reliquum quod non erit Crucis Christi sygillo notatum. Non dissimili ferè exemplo, quod ex calcinatione Chymica desumere possumus: nisi enim sal illud mixtorum quod Crucis insignia præ se fert, igni pugnet & resistat, perit ac destruitur omnimodè mixtum calcinatione expositum aut saltem in vitream reducitur materiam vitæ inutilem.

Nonne pariter idem ac multo præstantiori modo, in die supremi & vltimi iudicij contiget, dum omnia & singula mundi huius sublunaris calcinationi vniuersali & supernaturali tradentur, ab ipso rerum omnium supremo Opifice. Si sal fixum nostrum, quod est anima priuetur Cruce & meritis eiusdem Crucis denudata reperiatur, reducetur ab igne iustitiæ diuinæ, in æternum abyssum vbi nulla erit vitæ veræ scintillula, sed mortis æternæ perenne tormentum.

Feramus ergo Crucem dum vitam hanc caducam & labilem agimus, vt illius merita, virtutes & energias profundissimè & altè, animæ nostræ insculptas habeamus, vt solis Crucis nostræ, & Christi potissimum meritis & virtutibus supremum illum & vltimum Dei iudicium ferre quodammodo valeamus, ne in abyssum detrudamur æternum: Ex Cruce si quidem hac, labore, dolore, & angore pullulant ac germinant vitæ fructus æternæ, ex delitijs & voluptatibus mundi,

mortis grandescit & virefcit arbor , ex quo fructus calamitatis & miserix immensæ decerpuntur. Immensæ & infinitæ sunt virtutis & efficacix, cilicium, ieiunium, corporis attenuatio & animi, vt Christi sequamur vias & virtutis arduum teramus iter. Numquam fat doloris & laboris perpeffi sumus, vt infinitas illas & immensas cœli dotes tandem possideamus, & vt nos à supplicijs & tormentis iusticiæ diuinæ vindicemus hisce breuibus & voluntarijs pœnitentiæ pœnis. Testis est ille Anachoreta insignis, qui maluit iterum vitam hanc ingredi, eiusque laceram telam retexere per triginta annos integros, cum labore, cilicio & ieiunio perpetuo, multique alijs vitæ religiosæ angustijs summis & extremis, quàm vnico quadrantis horæ spatio, patrignem purgatorium alterius mundi.

Anima nostra simplicis substantiæ & perinde impos doloris & passionis, si quid patiatur vt peccatorum enormes maculas deponat, vi supernaturali id patitur, ac diuina virtute. Itaque Deus summas pœnas & supremos & vltimos doloris ac laboris aculeos deposuit in eos omnes, qui peccatis ac vitijs gratia sua denudantur. Contemplare quæso peccator quænam esse possit proportio inter cilicium, ieiunium, & leue aliquod tormentum quod nobis ipsis ex arbitrio imponimus, & inter ignem summè & supernaturaliter agentem, quem in perpetuum æuum tolerandum posuit Deus his omnibus, qui maledictionem suam patiantur æternam. O fœlices igitur terque quaterque beati, qui Crucem ferunt in hoc mundo, vt Cruces & tormenta alterius mundi

mundi effugiant, sunt enim Cruces huius mundi pœnitentiæ fructus & cœlestis quietis & vitæ æternæ tutum ac certum prælagium. Nihil enim est in toto rerum orbe terrarum, quod ad perfectionem & summam quietem tendat, quin Crucis præ se ferat insigne. Quod elucet potissimum in characteribus metallorum imperfectorum.

hi characteres plumbum, stannum, ferrum, cuprum & argentum viuum indicant, & omnes crucem lunæ vel soli iunctam habent. Quod interpretari possumus hæc metalla imperfecta & impura, numquam argenti vel auri quorum characteres & figuras depictas ferunt, posse pertingere nitorem ac puritatem, nisi cruce quæ characteris vniuscuiusque occupat partem, hoc est nisi summa & extrema patiantur, vt auri & argenti sublimen conscendant gradum.

In characteribus omnium metallorum imperfectorum elucet crucis figura. Et quid hoc significet.

Quod si natura hæc terrestris & sublunaris ex postulet & ardeat labores, alterationes & mutationes insignes, quæ sunt veluti cruces vt perfectionis quosdam gradus attingat, quid agent homines vt sibi vltimum & supremum perfectionis gradum adipiscantur, vt cœlum petant, deque ipsius compotes fiant. Cruce sola itur ad astra, & suprema illa venantur bona, & clavis est vnica regni cœlestis, ideoque cum pœnitentiæ sacræ sit potissimum & præcipuum insigne, pœnitentes etiam sub ipsa & in ipsa habent totius Christianæ militiæ summa stipendia.

Non ergo iam ambigemus quin quod desumimus ex Chymicis laboribus & industrijs nos possit

aliquatenus deducere, ad fontes aquæ viuæ, & ad pœnitentiæ sacræ fructus viuos & immortales, qui calcinatione Chymica mysticè & figuratè, hoc in capitulo apperti ac edocti fuere.

*Olea Chymica possunt esse Symbolum
Sacratissimi Chrismatis.*

C A P V T XXX.

N vltimis vitæ huius periodis, ac limitibus solet Ecclesia Romana suos fideles milites, sano chrysmate perungere, vt acerrimè & fortiter luctari queant cum suis inimicis, eorumque omnium dolos eludere valeant; in vltima enim vitæ huius catastrophe debent Christi affeclæ omnes, quidquid est illis boni, probi, puri & pij, nouum & recentem Adamum sapiētis ostendere. Est enim tunc temporis supremum & vltimum vitæ huius militantis certamen, ex quo victoriam egregiam laudem & spolia ampla relaturi & brauium vitæ aternæ cōsecuturi sunt. Itaque indigent armis, quibus protegi possint aduersus hostium tela, illita dolis, & multo saturata veneno, quæ effugere non possumus; nisi diuina gratia perfusi simus; diuina autem gratia perfundit nos diuinum hoc chrysmatis Sacramentum virtute & energia passionis & mortis Christi, quæ cum infinita sit & immensa, nullos

egendi terminos ac limites habet, sed vbiq; infinite & immense operatur, dispositio tantum subjecti nobis relinquitur componenda. Vnde in agone mortis antequam hæc vltima arma suscipiamus & sacro chrismate perungamur, præparati ac dispositi esse debemus, & Sacramentis alijs Ecclesiæ Romanæ abluti, vt gratiam illam diuinam cœlitus in nos ipsos descendentem adipisci valeamus applicatione Sacramentorum, quæ mortis & passionis Christi sunt virtutes & proprietates supernaturales. Non enim blaterandum est & insaniendum in Sacramenta Ecclesiæ Romanæ. Vidi enim ego multoties stupendas sacri chrisomatis virtutes, quæ ab Apostolo enarrantur. Si quis vestrum infirmetur, inducat præbiteros Ecclesiæ & orent super eum, vngentes eum oleo, in nomine Domini & oratio fidei saluabit infirmum & alleuabit eum Dominus, & si in peccatis sit remittentur ei. Quod si sacrum hoc chrisma erga corpus & vitam hanc labilem & caducam supernaturales habeat vires; quidni etiam fatendum erit easdem habere supernaturales virtutes, ad animam nostram ab omni vitiorum macula vindicandam, & ad cœli sedes puram putam defferendam. Vidi ergo purum putum oleum Chymicum & multi alij mecum etiam viderunt in quod ferrum, cuprum, vel argentum ignitum & candens intinctum & immersum, sola illa & vnica immersione, in verum & naturale aurum transmutabatur, cremen- ta cineritia, & examina cuncta ferens, absque vlllo suæ substantiæ detrimento, nec coloris sui rutilantis vlla obscuritate & nebula. Reseruatur

Iacob. cap. 5.

*Historia
Choris.*

adhuc in famoso illo Ducis Florentiæ Cuneliar-
chio clauus satis magnus qui in simile oleum in-
tin&us prius excandefactus, quidquid clauus il-
lius oleum tetigit factum est aurum obrizum.

Viderunt etiam quamplurimi Chymicorum fide
certissima digni olea alia Spagyricè præparata,
quibus arborum & plantarum radices aspersæ &
irroratæ, hyberno etiam tempore & glacie &
frigore dominante, virescebant extra tempus illæ
arbores & frondescebant germinabant & emor-
tuæ ferè in viridantibus & viuis expullulabant
furculis & ramis; viderunt etiam quamplurimi
intimi amici mei oleum Spagyrica methodo
præparatum cuius guttula vnica, ex vino propi-
nata emortuos ferè, & penè extinctos ad vltimū
vitæ spiritum exhalantes ægros suscitabat, & sa-
nos omni ex parte efficiebat, & ab omni morbo
vindicabat.

Si hæc miracula stupenda in rebus natura-
libus cernere ac contemplari liceat; Ambigere
ne possumus sacrum chrisma supernaturales ha-
bere virtutes in perisanandis tum animis tum
corporibus, si id non contingat in singulis ægro-
tis, id non est ex defectu sacri chrismatismatis, sed ex
defectu ægrotantis, qui modicæ vel potius nul-
lius fidei est. Oratio enim fidei saluabit infirmū
inquit Apostolus, si fides deficiat, non operatur
in nos virtus Sacramenti: fides si quidem & a-
nimam & corpus disponit ad suscipiendas Sa-
cramentorum virtutes & energias reales & ef-
ficaces. Vt enim olea naturalia, quæ vim & fa-
cultatem alterandi habent, si in extranea proj-
iciantur corpora, nihil operantur. Si oleum Chy-

micum mutans metallum quodcumque impurum, in aurum proijciatur super lapidem aut lignum aut quoduis aliud metallicæ substantiæ alienum, mirum illud mutationis opus non videbimus quod lapis & lignum & reliqua similia, non sint disposita ac præparata, ad suscipiendam huius actionis vim & virtutem. Non dissimili fere ratione fide certissima credendum est, quod si non videamus in omnibus ægrotantibus sacri chris-matis virtutes visibiles ac sensibiles, ratio in promptu est, quod qui tali facto vnguntur oleo nomen tantum Christianorum, non res & opera profiteantur; vel si profiteantur ac vere pij deuotique Christiani sint ac fide & operibus Christianis condecorati reperiantur, tutius est illis & beatius in illo perfectionis gradu mori, quàm vitæ telam adhuc cum periculo retexere, & in hoc procelloso vitæ pelago, nassellam laborum omnium innatantem conseruare, ex qua exire tentare debent nonnulli Christianorum non ad fugam, sed ad spem melioris mortis, vt in plurimis id contingere fas est contemplari.

Non ergo pijs ac deuotis animis absouum videbitur symbolum chris-matis quod in præsentî capitulo attulimus, desumptum ac decerptum ex oleo Chymico, quod melioris notæ Alchymistæ oleum vitæ dicunt. Si enim adhuc quis medullitùs, ac ex penitissimis huius olei Chymici antris contempletur eius compositionem, mirabiliorem adhuc videbit ac introspeciet eius sympathiam ac discordiam, si mihi fas ita loqui sit, resque diuinas naturalibus aliquatenùs æquiparandas exhibere; id enim non est vt

*s. Chris-
representatur
oleo Chymico*

gloriam & laudem rerum diuinarum & essentiam, æqualem & conformem cum naturalibus efficiam, sed vt ex vmbribus rerum naturalium visibilibus & palpabilibus inuisibilia Dei arcana contemplari queam & mysteria rerum diuinarum supra naturam omnem extollere possim.

*Compositio
olei Chymici*

Compositio itaque huiusce olei Chymici tantæ virtutis & efficaciz graphicè depicta nullis in locis reperitur, sunt tamen multi qui eam ænigmaticè & tropicè descripserunt eamque asseruerunt esse ex humido primigenio metallico cui auri natura & essentia indissolubili vinculo est annexa. Humidum primigenium metallicum materia est auri vera essentia, forma ac virtus illa cœlestis ac insignis quæ hæc mirabilia operatur: humidum si quidem primigenium metallicum est basis & fundamentum vitæ naturalis, aurum autem est pixis seu capsula, quæ vniuersas virtutes cœlestes ac naturales quæ vitam naturalem impertire & ferre possunt secum continet ac coercet; id autem omne hoc est humidum illud naturæ primigenium & auri essentiz spiritum vitæ vniuersali clauditur, fouetur & conseruatur, & ex his tribus ex surgit mirum istud vitæ naturalis oleum.

Videamus iam an sympathiam quandam & concordiam inuenire valeamus, huiusce Chymici olei, cum sacro chrysmate. Sacrum chryisma ex oleo communi componitur, quod vitæ naturalis balsamum est, & fomes satis admodum aptus & idoneus. Materia hæc est sacri chrysmatis, essentia verò & forma illius est Christus, qui vniuersas & singulas supercœlestes virtutes &

diuinas, vitæ æternæ fomites, imò scaturigines
secum continet & amplectitur; & vt aurum est
vitæ naturalis fons & scaturigo, maiori ac melio-
ri iure, Christus est vitæ supernaturalis vehicu-
lum & vera & tutissima vita, hæc omnia ambit
& obumbrat. Ita vt etiam trinam sacri chrisma-
tis compositionem admirari valeamus, quæ oleo
communi velut materia, Christo velut forma, &
Spiritu sancto, velut nexu & ligamine indissolu-
bili connectitur. Sic sacra illa supremæ sapientiæ
mysteria diuinitus Christi meritis & gratia in nos
iplos delapsa, & in Ecclesia Romana scaturien-
tia, naturalium rerum simulachris & vmbratili-
bus imaginibus repræsentare non erit Christianæ
fidei absonum & incongruum.

*Alchymista in natura possunt Presbyte-
ros in Ecclesia repræsentare, & scien-
tiæ Chymicæ gradus, ordines
sacros exhibere.*

CAPVT XXXI.

OSTQVAM Deus Oeconomica
ferè methodo Ecclesiam suam vni-
uersam rite disposuerit & tutam ac
securam ab omnibus hostium telis, ac
incurfibus fecerit, Sacramentorum suorum pro-
pugnaculis, Sacramenta iam peculiaria & ordi-
nes sacros instituit, quibus hominum nonnullos

facrat, ac in terris legatos suos constituit, patres
 ac pastores ouium suarum de quibus tandem ra-
 tionem illi reddituri sunt, in futuro sæculo. Ut
 autem munus hoc elatum & altum & insigne ad-
 modum diuina ac supernaturali potentia exerce-
 re queant, tradidit illis clauēs cœlestes, & Sa-
 cramentorum omnium administrationē curam
 & operam cum tanta ac supernaturali potestate,
 vt quidquid ligauerint super terram, id ipsum li-
 gatum erit & in cœlis, & quidquid dissoluerint
 super terram, id ipsum etiam dissolutum erit &
 in cœlis: Hęc est illa supercœlestis sacerdotibus
 data potestas, quę Angelorum omniū & Archang-
 gelorum, & cœlestium omnium virtutum supe-
 rat ac vincit potestatem & facultatem. Vnde le-
 gibus diuinis cautum est, ac cœlitus mandatum
 Christianis omnibus presbyteros, ac rerum su-
 pernaturalium sacros mystas venerari, ac veluti
 patres veros ac legitimos colere. Parentes si qui-
 dem nostri vitam hanc labilem ac caducam no-
 bis quidem impertiunt & adhuc peccato origi-
 nali infectam & emortuam. Sacerdotes autē eam
 ipsam vitam infectam mundant, ac emortuam
 suscitant, vitali Sacramentorum pneumate ac ne-
 ctare; ac quoties peccandi, lethali cacoëthe mo-
 rimur, toties Sacramentorum ope, ministrante
 sacerdote, surgimus à mortuis & vitam nouam
 ac recentem administrant Ecclesiæ sacrę sacer-
 dotes. Et ita patres nostri meliori titulo haberi
 quam ipsimet veri parentes nostri, qui nihil nisi
 vitam caducam ac fluxam peccatis obnoxiam
 nobis communicant; hi vero vitam spiritualem
 æternam ac permanentem nobis infundunt.

*Cur sacerdo-
 res dicantur
 patres.*

Ob rem quam spiritualibus donis & supercœlestibus muneribus ac pretijs exornatos esse ac decoratos decet Ecclesiæ patres; non enim illos solum decet esse omni doctrina & scientia eruditos, munerisque & officij tanti apprimè scientes & capaces, sed potissimum oportet illos esse pios, deuotos ac sanctitate & vitæ integritate. Angelos ipsos antecellere, aut saltem æquare, vt omnibus Christianis sint vitæ Christianæ prototypo & exemplo; ab ipsis enim nobis emendanda est totius vitæ Christianæ integritas, vt Christi veris sequacibus & asseclis. Sed ô nefas & inenarrabile crimen! vbi triticum seminatum est, & vitæ frumentum, nescio quo peiori fato infœlix lolium expullulat & steriles dominantur, auenæ. At hæc extranea vitia, quæ deforis sunt & ex alienigenis exportantur locis, non hic inferenda sunt, sed leui in arena Christi methodo insculpenda, vt virtutis leui sufflamine deleantur: virtutum tum moralium, tum supercœlestium seminia sunt sacræ Ecclesiæ patres, nihil idè mirum si virtutis & pietatis periuratus hostis vitiorum putridas aquas inspergat, hoc in seminario, vt virtutis & pietatis germen in ipso ortu, si fieri possit, extinguat. Sed non his cedendum malis, sed cōtra audentiùs eundè est, virtutis iter arduū est, & perinde confragolū esse oportet. Non datur rosa absq; spinis, & aculeis vndiquaq; lancinantibus. Si quid est in hoc paradiso, quod virtutis & pietatis nō redoleat germē, hortulario id relinquendum est, vt auerruncet si velit. Nam quæ mala fortè iudicamus, eadè bona ac optima esse possūt. Hilari tantū fronte, accipiamus & extēns

brachijs expectemus, quæ nobis cœlitùs præparauit Deus, ministrantibus Ecclesiæ Romanæ sacris mystis, quorum symbolum & figuras hoc in capitulo, ex natura ipsa expiscari in votis est, vt rerum naturalium & supernaturalium harmoniam quandam & consensum diuinitùs infusum in hoc terrarum infimo choro audire valeamus.

Quid ergo in natura ipsa reperiri potest quod sacros Ecclesiæ patres repræsentare queat? nihil in tota hac rerum serie aptius est & conformius, vt cœlestem hanc & supernaturalem sacerdotû vim & facultatem nobis quadamtenùs exhibeat, quam Chymicæ artis facultas & potentia; hæc enim vt à natura ipsa rerum magistra inuenta est, ac data, ad res omnes depurandas, viuificandas, & emortuas suscitandas, sic non absolo rationis conceptu & argumento, dicere possumus & in propatulo confiteri, sacerdotum omnium potentiam & energiam à Deo ipso rerum omnium summo magistro, datam esse, & ortum trahere, qua sacerdotes nos viuificant, sanctificant, & emortuos verè suscitant.

*Alchymistæ
representant
Sacerdotes.*

Sicut Alchymistæ totam naturam innouant, nouam faciunt ac recentem, veterem eius corticem deponunt, & nucleum eius intimum suscipiunt ac vsui reponunt; sic sacræ Ecclesiæ Romanæ patres, totam & vniuersam fidelium societatem & multitudinem innouant nouam faciunt ac recentem, veterem Adamum tanquam rugosam & vermiculatam corticem subducunt, ac animam puram ac piam vitæ æternæ germen custodiunt & vsibus christianis reponunt. Mixta

corrupta, infecta ac putida, in puros putos incorruptibiles, & perquamoptimè ac suauiſſimè fragrantès sales, æternitatem æui redolentes, conuertunt Alchymiſtæ, igne natura operante: Homines peccato infectos, corruptos, malè olètes, ac omni spurcitiâ ſcatentes & ſimo, in pios ſanctos, deuotos, beatos, ac omni virtute exornatos, & diuini ac ſupercœleſtis odoris fragrantia balsama ſapientes ac rorantes, commutant ſacerdotes. Plumbum mutant Alchymiſtæ in aurum purum vel argentum, lapides communes & top̄hos, in chriſtallos & lapides zutilantes ac prætioſos; fugant tandem mortem Alchymiſtæ & corruptionem ex omnibus ſingulis naturæ mixtis, quæ operibus eorum ſubiſcientur afflante ſpiritu vitæ naturali vitamque ipſam naturalè adèò perfectam & completam efficiunt, vt eam ipſam quaſi renaſcentem, & de nouo viſcentem omnibus contemplandam præbeant; tabeſcit vero & marceſcit, & in vltimum tandem cahos abit, ſi in ipſam vitæ ſubſtantiam non irradiet Chymicum opus ac ſtudium. Sacri Eccleſiæ Romanæ Antiftites quidni pariter, ſed diuino & ſupercœleſti penitèſ modo, homines peccato corruptos & plumbo impurioreſ & ſtibio, & alga viliores in pios ac puros commutant, non auro ſolum ſed Angelis ipſiſ nitidiores & præſtantiores diuino afflante ac ſpirante ſpiritu, qui Sacramentis Eccleſiæ inuiſibiliter & ſupernaturaliter permixtus, peccatorum corda, ita excaleſcit & adurit, vt nihil niſi vitæ æternæ ſpiritû, qui Deum ſapit & Chriſtum, relinquit; ſic peccatores, ac diuina & ſupernaturali Alchymia ſiût

Dei Amalij & veræ delitiæ suæ, mortem præterea
 sacerdotēs in vitam commutant, inferos in
 paradysum, diabolos & dæmones tenebrarum &
 mortis, in Angelos & dæmones, lucis & vitæ.
 Totum denique innouant hominem, vitam ho-
 minum spiritualem adeò perficiunt & complent,
 vt nihil mancum ac lacerum in ea reperiri con-
 tingat, sed quidquid est, supremum perfectionis
 culmen attingit: nisi ipsi operentur perpetuò, &
 in nos agant, corruimus subito & ad inferos
 præcipites imus, quod est quid multo peius,
 quàm in nihilum reduci, ex quo ortum duximus.
 Nihil tandem dici potest & enarrari, circa Chy-
 miam faciendam in perficiendis & expurgandis
 rerum sublunarium mixtis, quin id ipsum spi-
 rituali modo, & supernaturali via in perficiendis
 & exornandis animis nostris, circa sacros Ec-
 clesiæ Romanæ mystas scribere valeamus; vt
 symbolum & figuram cum rerum naturalium
 mystis non absouam & incògruam exhibeamus,
 Sactòsque ordines quibus Christiani in diuinum
 illud & supercæleste sacerdotij munus euehun-
 tur, esse characteres diuinos ac spirituales, qui-
 bus potestatem & facultatem hanc admirabilem
 & penitùs diuinam à Christo vero descendètem
 accipiunt; quorum factorum ordinum virtutes
 & energiæ possunt figuratè & mysticè æquipa-
 rari tum scientia & arte naturalis Chymicæ, in
 qua cum & septem reperiuntur operationes, var-
 iæ ac diuersæ, quibus Alchymistæ varias rerum
 naturalium pertentant mutationes & perfeccio-
 nes. Non absouum etiam erit inter sacros hos or-
 dines, & septem has Chymicæ artis operandi

Septemque
 ordinum nunc
 septenarius

operationum
 chymicarum
 Chymicæ septenarius
 et numerus

formulas, vt quidquid Deus in Ecclesia cœlitus ac diuinitus implantauerit, id ipsum in natura crassa Minerua depictum ac delineatum mysticè contemplemur.

Coniunctio humidi cum sicco apud Chymicos symbolum esse potest, Sacramenti Matrimonij quod in Ecclesia Romana reperitur.

CAPVT XXXII.

SACERDOTES & Præsbiteri cum à Christo Iesu diuinitus sint Sacramentis Ecclesiæ peculiaribus seu, sacris ordinibus præmuniti, vt in tanto & elato munere, peculiariter benedicantur, iustum & æquum pariter indicauit Christus, ac Ecclesiæ suæ valde congruum & consonum, vt reliquum populi sui qui Ecclesiæ mysterijs initiari non poterat, sed generis humani multiplicationi & generationi incumbere debebat, præmuniri etiam oportere, Sacramêto peculiari, quo benediceretur & sanctificaretur in multiplicatione sua. Ex illa si quidem multiplicatione cœlum exornandum est, & sedes Angelorum adimplendæ, si reliquum naturæ germinantis in gratiam hominis gratias cœlestes recuperaturi per passionem & mortem Christi, benedictionem receperit, congruum & cōsonum valde erat misericordiæ diuinę & amoris, hominē

etiam fructificantem & multiplicantem benedicere & sanctificare, vt cum sacris Ecclesiæ patribus loqui mihi fas sit. Ob quam rem Sacramentum matrimonij instituit Christus in Ecclesia, quod modo lege diuina & Christi voluntate sanctiatur, gratiam confert, omnibus qui iugo maritali subiiciuntur & hisce diuinis nexibus copulantur, vt prolem generent cœlo beandam, & Christi mandatis & præceptis obsequendam; quidquid enim gratiam diuinam confert, beatum ac sanctum est. Nullo pacto autem ambigere debemus, quin sacrum matrimonium legibus Ecclesiæ ac normis celebratum gratiam conferat, ac sanctimoniam. Christi enim opus est & inuentum, quidquid ex hoc exilit fonte, Deum sapit & cœlum, virtutem & gratiam: qui ergo secundum has leges & sacra Ecclesiæ Romanæ statuta hos indissolubiles sacri matrimonij subeunt nexus scœlices admodum ac beati, duram hanc ac asperam æui vitam transigere possunt. Perfunduntur si quidem modo viuunt ex statutis ac decretis sacri matrimonij legibus, gratia diuina ac benedictione, qua nihil in vita hac dura ac mortali durum est, asperum ac insuaue, sed futuræ vitæ leues præparati labores quibus vitâ hanc caducam & fluxam, in æternam & perennem commutamus. Qui ex hoc laudato oriuntur matrimonio, sunt veri ~~et~~ filij Dei & sicut nouellæ oliuarum in circuitu mensæ patris, ex quibus oleum exprimitur lucis & gloriæ domus paternæ, imò totius prouinciæ & regni, in quo enascuntur. Cuius sacri matrimonij laudes & encomia persequi velle, non est eloquentis hu-

*Dignitas
matrimonij.*

manæ si quidem superat vires eloquentiæ, quæ Dei sunt Deo solo competunt. Symbola tantum & figuras, quæ in ipsa natura posuit Deus contemplandas exhibere in votis est, vt huius Sacramenti rudem quandam imaginem & iconem reperiamus, in qua notabimus vmbra quasdam quæ excellentiam & supercœlestem matrimonij energiam & efficaciam commonstrabunt.

Quia autem figuras & symbola desumpsimus omnia ex Chymico fonte iam etiam vt concludamus opus nostrum, vltimum symbolum, sed præclarum, ex eodem fonte hauriemus, vt vna cum his symbolis & figuris mirandis ac stupendis, quidquid est Chymici operis, Spagyricæ artis alumnis explicetur.

Mirum ergo sacri matrimonij symbolū, quod ex Chymicis arcanis desumere possumus, est ipsamet coniunctio sulphuris rubei & albi quam Chymicorum prudentissimi dicunt, viri rubicundi & vxoris candidæ matrimonium, solis & lunæ coniunctionem, fratris & sororis nexum, humidi & sicci, & contrariorum vinculum & compaginem, & trium primordialium principiorum firmam & inuolalabilem societatem vnitatis vinculo adunatam. Hæc autem tria principia, ex metallica radice perfecta educi solent spagyrica methodo, & in salem rubeum & in salem album conuertuntur, eiusque naturas & formas sortiuntur, & artificio Chymico, per solutionem, putrefactionem, sublimationem aliisque omnes Chymicas operationes summum puritatis gradum consequuntur; & ita hi sales puri & candidi facti simul adunantur & coniungun-

*Matrimonii
representatur
per coniun-
ctionem sul-
phuris rubei
& albi Chy-
micorum.*

*Sal rubeus
et sal albus*

tur, secundum naturæ pondus & suo spiritu & aqua irrorantur, donec perfectè iungantur, & hisce mirabilibus amplexibus, exurgat & oriatur infans & filius Philosophorum, solis & lunæ partus, gloria mundi, & naturæ huius infirmæ, solatium pauperum, ægrotantium tuta & secura medecina, decus medicorum & totius naturæ humanæ miseræ corporeæ tutissimum asyllum. Partus autem huiusce insignis & celeberrimi fœtus, numquam posset vi naturæ in lucem prodire, nisi auxiliatrices Chymicæ artis adhiberentur manus, & parentes vtrique ab omnibus terrestri & elementari fœcis maculis putidis prius repurgentur, antequam hoc naturæ sacrum ineant matrimonium. Quòd si expurgatio & purificatio vitiorum naturalium conducatur, imò omnino has necessitatis leges exposcat ac ardeat vt hoc naturæ mirum enascatur, quod simplicis entis naturam imitatur. Maioris multò necessitatis erit & ponderis, viri & vxoris repurgatio, vt sacrum & sanctum lege diuina contractum matrimonium celebretur, cuius matrimonij author & inuentor est ipsemet Deus, ad producendos & generandos non terræ filios, sed cœli & paradisi cœlestis hospites, non Philosophorum, sed Dei ipsius veros alumnos, qui toti mundo, & naturæ vniuersæ maiori multo sunt vtilitati & commodo, quàm esse possint enata illa Chymica opera, quæ tantum distant ab excellentia & præstantia filiorum hominum, quantum differunt ipsimet homines, ab ipsis metallis, quæ horum operum Chymicorum patres & scaturigines habentur.

Nihilominus si hæc opera Chymica producere velimus, & partus hos Spagyricos in lucem proferre cupiamus, summa opus est diligentia & vigilantia, in præparandis & expurgandis eorum parentibus; ita vt eorum primam materiam ac radicem primordialẽ inuenire oporteat, eamque miris modis depurandum censemus, antequam matrimonium hoc Chymicum celebrare valeamus, & ex eo oriatur sal illud miræ virtutis, quod arabicum elixir dicitur, ab omnibus Spagyricæ artis magistris, quod ortum habet à sulphure rubeo metallico, & sulphure albo item metallico, & humore ipsis innato & naturali. Ex quibus solis matrimonium hoc spagyricum in eundum esse credimus, vnde passim dicitur iunge fratrem cum sorore & propina illis poculum amoris. Frater & soror sunt sulphura illa metallica, quæ cum ex vna radice metallica educantur & calidi & sicci, frigidi & humidi sortiantur naturam, masculini generis & fœminini nominis: indigitantur fratrisque & sororis cognomine apud Chymicos tanquam faciliori & intelligibiliori rerum cortice indicantur. Ex copulatione illa consanguinea sed legitima & naturali nullis prohibita legibus producitur infans ille Philosophorum in vasis Chymicis perfectissimè obturatis & ne lac parentum quo nutritur foras exeat, & in auras abeat, id omne coquitur leuissimo igne per annum integrum, aut saltem per nouem menses, & aspirante diuino fauore, exurgit arabicum illud elixir summoperè à Philosophis omnibus expectatum, quod est suprema & vltima rerum omnium naturalium infimarum virtus &

*Græcè & Latine
Sulphur rubeum
Et sulphur album
Dicitur, frater &
soror. & quæ
Lixirium est
per annum vel
per nouem menses
naturæ.*

elixir arabicum

energia, qua miranda ac stupenda patrantur in rebus sublunatibus; quibusdam nauci hominum incredibilia & impossibilia, quod acumine mentis suæ valde obtuso, non possint ad hæc naturæ sacraria admitti; quod ipsi non capiunt, impossibile credunt, quasi totius naturæ possibilis virtus & agendi facultas, eorum cerebro putido & fungoso coërceretur. Quidquid latent canes isti aduersus lunam Chymicam, & cucubent noctuæ aduersus solem Chymicum, radios fundere suos vbiicumque terrarum non desinent; quibus illustrati Philosophorum quamplurimi, non solum suis donis ac bonis fruuntur, sed & hanc mirabilem operationem contemplantes & speculantes, vitæ Christianæ puritatem & integritatem obseruabunt. Ex sola enim & vnica materiæ huius spagyricæ puritate & integritate, exsurgit hoc mirum naturæ spectaculum; fæces siquidem & maculæ, recrementa sordida quantulumcumque sint, etsi in minima forent quantitate, hoc extinguerent ac perderent naturæ opus.

Quid ergo sanctius Christianis Philosophis erit obseruandum quàm vitæ eorum integritas; ex illa si quidem non lapis Philosophorum exsurgit, & elixir arabicum germinabit, sed vitæ æternæ verum & certissimum elixir, lapis Dei, quo omnes Christiani mutantur non in aurum & in lapides pretiosos, sed in quid, quod supra Angelos est, & quod mentis humanæ superat, ac vincit conceptus omnes. Hanc vitæ integritatē omni studio, etiam supra vires humanas, inuocato sæpe sapius diuino pneumate, perquirendā, & consequendam censemus & prædicamus. Ex

ea enim sola exsurgit, verum Christianum elixir, quo nihil est humano generi in toto orbe vtilius efficacius ac præstantius, & toto cælo distat à perfectione & nobilitate lapidis Physici, eumque superat multis & verè infinitis perfectionis parasangis; hic enim tantum metalla impura, depurat & coquit; & ad vltimum perfectionis gradum conducit, & res alias omnes impuras, infimas & sublunares, ad supremum puritatis fastigium euehit & extollit. Hoc verò Christianum elixir, de quo est sermo, & cuius opus in vitæ Christianæ integritate & sinceritate consistit, peccatores permutat & Dei ipsius perduelles, in pios & sanctos viros Dei ipsius Amasios & quasi in Deos ipsos. Et hæc transmutatio vtilior multò est, & maioris momenti ac ponderis Deo ipsi & toti naturæ, transmutatione illa metallica, quæ nullis ferè est vñibus, aut si quibusdam sit, momentanei sunt ponderis & futilis vtilitatis: transmutatio verò hominum peccatorum & nauici, in homines frugi & summæ pietatis, tanti est momenti ac ponderis, in ipsa lance diuina, vt vnus solius hominis perditio, totius naturæ insensibilis præponderet iacturæ & damno. Id satis appertè colligimus, ex prætio, pondere & valore, quo nos æstimauit rerum omnium creator ac summus Opifex, cui soli competit scire pretium cuiuscumque rei creatæ, qui filium suum vnigenitum immensi prætij & infiniti, laboribus infinitis & tormentis & morti crudelissimæ dedit & consecrauit, vt homines saluos faceret viamque salutis & cæli illis patefaceret, si nullius apud Deum momenti fuisset, tanto prætio

quanto fuimus redempti non fuiffemus. Nullius tamen momenti fumus, nifi illius quod diuinæ est voluntatis.

Ob quam rem fuma cura & omni ftudio, faluti noftræ incumbendum eft, cum fummo prætio eoque infinito redempti fuerimus, & à periculo naufragij certiffimi vindicati; Deus fi quidem nobis in præfentiarum vias adeò appertas fecit ac femitas omnes falutis noftræ, vt cui-cumque hominum iter falutis fit admodum tritum, Sacramentorum Ecclefiæ Romanæ minifterio, quæ gratiam conferunt diuinam & cum ipfa, virtutes omnes & perfectiones, quibus itur ad atra & ad Deum, quod eft fummu bonum, ad quod vnicum omnes & finguli homines confequendum viribus omnibus inniti habent. Et fi quid eft aliud in hoc terrarum orbe, quod boni fpeciem & imaginem referat, alterius gratia eft expectandum, & à folo Deo expetendum, vt ab ipfo rerum omnium largitore precibus fūmis extorquere queant. Quod dictum volo in gratiam Chymicorum, qui lapidem Phyficum rerum fublunarium fupremum bonum habere & poffidere tentant, abfque vllis precibus ad Deum collatis qui tanti fecreti & arcani custos habetur.

Hoc opus ad hunc folum & vnicum finem & fcopum conſcripfi vt Chymicos omnes ab im-menſis ne dicam ftultis ac vanis impèſis ac ſumptibus eripiam, hoc vnico amico ſcripto, quo notum ac certum facio omnibus, qui labores hos plusquam Herculeos, tentare flagrant dijs genitos eſſe debere, hoc eſt, Dei Amafios pios ac de-

uotos, qui pia mente ac deuota Deo obsequi & seruire debent inuiolatis ipsius mandatis; deinde in gloriam & laudem ipsius, hoc opus celebre & insigne aggressus sum, ex legibus naturæ & artis, quæ multis in locis præscriptæ sunt ab ipsis artis spagyricæ coryphæis & magistris. Ea via ac semita nullo pacto est ambigendum quin tãdem perueniãt ad paradisum illum terrestrem in quo poma illa aurea decerpent, si eos fata vocant aliter non viribus vllis vincere, nec duro poterunt auellere ferro. Diues enim hic ramus haberi nõ potest, nisi aspirante diuino pneumate, ac fauente Deo, qui tantum diuitiarum communicat & elargitur, non vt voluptati seruiamus, nec vt vestibus & auro geminisque cæteris omnibus præniteamus, & de inimicis triumphemus, non vt eo abutamur, sed vt eo utamur secundum leges & normas diuinæ charitatis. Non enim extensa manu porrigit Deus totius naturæ sublunaris thesauros, & vitæ huius blandimenta, ad perditionem eorum quos morte sua & prætio sanguinis sui ab ipso perditionis barathro & abyssu redemit.

*Conclusio totius operis in qua datur ratio,
cur author diuina mysteria, Chymicis
secretis & arcanis mysticè
comparauerit.*

C A P V T V L T I M V M .

V A M P L V R I M I forsan piorum
hominum mirabuntur, quod sacris
& diuinis Ecclesiæ Romanæ, my-
sterijs, profana opera Chymica cõ-
parauerim, quæ nulla rerum simili-

Obiectio. 7

tudine cum his sacris mysterijs conueniunt, sed
toto cœlo distant; horum enim author est Chri-
stus & materia ipsa, illorum verò operum autho-
res sunt homines, & sæpe sæpius prophani &
Ethnici, materia vero vilis & terrea, quæ nullo
pacto, Christo appropinquari potest; ita vt hæc
inter se comparare velle, Christianum non sa-
piat animum sed potius modicæ fidei virum.
Mysteria si quidem Romanæ Ecclesiæ adoranda
sunt potius & summa pietatis fide veneranda
quàm hisce vanis hominum inuentis æquiparan-
da; rerum enim minuit maiestatem ac pondus,
qui eam vilibus ac vulgaribus immiscet ac con-
iungit rebus. Respondemus hæc quidè mysteria
Ecclesiæ Romanæ valdè ardua esse, ac penitùs
supernaturalia, & ideo incomprehensibilia, ado-
randa ac veneranda, maiori adhuc veneratione
& cultu quàm concludat obiectio. Nihilominùs

Solutio.

tamen addictus sum opinioni meæ & sententiæ me nullo pacto dissentire ab ipso rerû sacrarum ornatu, veneratione & cultu, dum hæc Deum ^{cum} operibus Chymicis & arcanis, quodammodo posse comparari ostendimus. Christus si quidem ipse mihi primus indicavit viam hanc & semitã. Nam sæpissimè se racemum esse dixit, se vineã, se leonem, se agnum immaculatum, se lapidem fecit; & qualis quæso est similitudo inter Christum ac rerum naturalium exempla, cum tamen symbolum aliquod, & adumbrata figura quædã reperiat inter hæc & Christum, ipsemet asserit & prædicat, se imitari quodammodo hæc res naturales.

Itaque ex hoc Christiano exemplo alacriter & intrepidè dicere possim symbola & figuras, quas attuli in præsentî hoc opere, nullo modo excellentiam, præstantiam, momentum ac pondus diuinorum mysteriorum diminuere posse; multò minùs eorum cultum & venerationem violare. Imò contra hæc attuli, vt profunditatem horum mysteriorum, & altitudinem supernaturalẽ, cultum ac venerationem, impijs & sceleratis hominibus, nouis istis inuentis patefacerem. Si noua hæc inuentio ad diuinum cultum & amorem penitus sublimata, mihi in crimen veniat, virtutis crimina non metuo, imò exposco; sunt enim rosæ inter spinas & aculeos balsama redolentes, nullos tamen credo fore, qui tam absurda vnquã hæc putent, vt dignitati Christianæ & virtuti hæc derogare credant. Nam antiquitùs templis ipsis & delubris, ænigmata Chymica solebant depingi, vt adhuc cernere licet in Augustissimo illo

*Ænigma
Chymicum
in adib. D.
Saturnini
apud Tolosa-
tes.*

apud Tolosates Diui Saturnini Templo, in cuius valuis depictum est & affixum hoc Chymicū ænigma, marmoreo lapide insculptum, quo mystico & intricato suo sensu, possum interpretari ea omnia quæ hoc in volumine dicta sunt.

*Ænigmatis
pia interpre-
tatio.*

Hoc autem ænigma tale est, depingitur Centaurus siue Sagittarius arcitenens sagittamque vibrans, aduersus monstrum fœmineo vultu, aquilino corpore, pedibus & cauda draconis. Sagittarius hic nobis exhibet figuram & imaginē Ecclesiæ virtutis; vt enim Sagittarius ex duabus componitur naturis, intelligibili & brutali; Sacramenta etiam Ecclesiæ duas habent naturas, visibilem vnā, brutali in Sagittario indicatam, & inuisibilem alteram, internam diuinam ac supernaturalem, intelligibili natura ac spiritali in Sagittario commonstratam Arcus autem, voluntatem Christianorum repræsentare potest, quæ feruntur & intenduntur ad amorem diuinum, & peccati odiū. Sagitta verò gratia diuina est, quæ voluntati nostræ tanquam arcui superuenit, vt monstrum & horrendam bestiam peccati debellemus, cuius figuram & imaginem habemus, in opposito monstro, vultu fœmineo, corpore aquilino, pedibus & cauda draconis. Nihil aptius peccati imaginem & figuram exhibere potest: peccatum si quidem in principio ortus sui humanum est dulce ac benignum; aded vt videatur humanum esse peccare, cum & vitam ingredi humanam absque peccato, licitum nobis non sit. Peccati ergo caput & principium humanum est, si autem eo in principio diu multumque permaneamus, caput istud non iungetur membris

humanis & capiti correspondentibus, sed brutis omnino ac deformibus; finis verò & cauda, mors erit æterna pedibus & cauda indicata draconis, qui cū terrestre sit animal venenosum ac lethali succo plenum, mortis certissimæ & æternæ est index. Terra enim constans est & firmissimū elementum, sic & draco terrigenus constans, firmū, ac certum venenum habens, indicat constantem, firmā ac certā peccatorū omniū mortē æternam.

Hoc insculptum est diuino illo & Augustissimo Diui Saturnini apud Tolosates Templo, vbi diu noctuque manet, cœlestis diuinus ac superna naturalis Sagittarius Christus, duplici natura, vnitate hypostatica coniuncta & vnita, sagittas lætiferas vibrans aduersus peccata nostra, quæ monstri naturam veram habent, prima fronte, benigna & humana se exhibent; sed censim nos in bruta permutant & adhuc in aquilas rapaces, quæ pernicitate volatus ad omnia execranda scelera patrāda nos euehunt & extollūt, vt hinc deferamur præcipites ad inferos, & mortis æternæ supplicia ac tormenta, quæ dracone deuorante figurantur.

Altera anigmatis interpretatio.

Hoc ænigma sic interpretari potest Christiano conceptu; sed cum Chymicum sit & Spagyricū, Spagyricè etiam interpretari licet, vt sympathiā & concordiam mirabilem harum diuersarum interpretationem contemplemur, & quanta possint arcana tum diuina, tum naturalia, vnica rerū cortice contineri. Sagittarius Chymicè representat aquam Mercurialem, sed partem volatilē lapidis Physici, in qua aqua sunt duæ naturæ visibiles vt & in Sagittario natura putā sulphuræa ignea, quæ natura humana in Sagittario figuratur

Ænigmat. Chymica interpretatio.

tanquam actione & vigore potentior; ut enim natura humana præstat cæteris, & actionum præstantia cæteras vincit naturas, sic & ignea natura, cæteras superat rerum naturas & essentias agendi facultate & potentia. Inest præterea aquæ Mercuriali Mercurius Philosophorū, qui natura equina figuratur; equus enim est animal animalium omnium pernitate cursus sui velocissimum; sic & Mercurius Philosophorum res omnes alias superat agendi & penetrandi velocitate. Et sicut equus soli consecratur cælesti, sic etiam aqua Mercurialis soli terrestri sacra est. Arcus & sagitta repræsentant actiones aquæ Mercurialis, venenosæ & lethiferæ, ut morti dent & putrefactioni substantiam metallicam, seu chaos Chymicum monstrum superius declarato indicatum, quod continet tres naturas (quæ essentiam suam integrâ constituât) Sulphur putà Mercurium & sal, vel naturalem, animale, vegetabilem & mineralem. Natura animalis in qua ignis est apparens calore suo indicatur humano illo vultu, natura vegetabilis aut Mercurialis indicatur corpore aquilæ. Vnde etiâ apud Chymicos aquila dicitur, cum aëreæ sit substantiæ, in aëre etiam latitat maxima copia spiritus vitæ. Vnde ex his omnibus, quæ aëream sortiuntur naturam, Mercurius Philosophorum seu pars humida aquæ Mercurialis indigitatur. Natura verò mineralis seu sal Philosophorum indicatur dracone illo venos^o & lethifero, qui ultimâ monstri partem occupat: ut enim draco intimæ penetralia terræ occupat, ibique nutritur & crescit; sic & natura mineralis seu sal illud Philosophorum intimæ penetralia terræ verè occupat, ibiq; nutritur

& crescit, & vt draco deuorat omnia & se ipsum renouat, sic occultatur secretum istud artis Chymicæ. Chaos Chymicum seu natura metallica, meretur destui, putrefieri & morti dari sagittis venenatis ac lethiferis aquæ Mercurialis, & id omne in aquilam conuerti meretur, & tandem desinere in draconem, hoc est desinere in rem terream fixam & permanentem seu sal fixum Philosophorum, quod omnia in se conuertit ac permutat vt fertur, tabula illa smaragdina, hæc est fortitudo totius fortitudinis, fortitudo fortis, si uersa fuerit in terram. Quod nobis mysticè repræsentare potest Christum & Ecclesiam suam, (quæ est fidelium omnium multitudo) vnum tantum diuinæ Ecclesiæ constituere debere, corpus perfectū permanens & constans, nullis tempestatum procellis titubans ac vacillans cuius fortitudine & robore vincuntur ac superantur omnia, quod versib⁹ marmoreo lapide insculptis, in ualuis ipsius templi satis admodū clarè expressū est,

Iuncta simul faciunt vnum duo corpora corpus

Sic est in toto fortius orbe nihil.

Hæc uersuum & ænigmatis interpretatio, fortasse omnibus non arridebit, nihilominus hanc in publicum edere, non erubesco, expectans meliorē, & subtiliorem ab aliquo ædipo, qui adhuc fortasse, non prodijt in lucem vt nobis meliora dare possit. Hæc inferenda & ita interpretanda iudicauī, in calce huius opusculi quia valdè cōgruūt, vt opus integrum & quidquid in eo depictū est secreti & arcani Chymici, supernaturalis & diuini mysterij cortices & umbras continentis, apertius fiat, & declaratur, & vt verum lapidem Christia-

num inuestigemus, qui Christus est, quo solo, possumus perfectionis vltimum culmen pertinere, & qui solus nos omnes, in Christos seu vinctos fideles & pios permutare potest. Non secus ac lapis ille physicus & elixir arabicum metalla impura omnia permutat in aurum & ad supremum perfectionis culmen euehit. Sic autem à Christo redemptore nostro permutati, fœlicitatem tandem consequimur æternam, & perennibus collustrati & condecorati donis, laudem & gloriã psallemus æternam Deo nostro, cui omnia insunt & in quo tandem omnia resoluentur, vt tandem manifestum est omnibus, qui hanc vltimam adipiscuntur beatitudinem.

PROTESTATIO AVTHORIS.

MOmentum & pondus maximum mysteriorum diuinorum, quæ hoc in opere chartis exarata sunt expostulat, vt libèter omnibus profitear, me fortasse ex imbecillitate ingenij mei, & doctrinæ meæ infirmitate, quamuis sacræ Theologiæ mysterijs initiatus in Academia Tolosana fuerim, in scopulos quosdam imegisse, qui fidem orthodoxam Ecclesiæ Romanæ infringere possent. Id testor non ex animo fuisse, nec ex mente, sed si quid est erroris & quod orthodoxam non sapiat eiusdem Ecclesiæ fidem, id lituris doctorum eius omnino submitto, & vt fidelis seruus & orthodoxus Christianus, opus hoc & mea omnia pijs & sacris eiusdem Ecclesiæ voluntatibus. Do, Dico, & Dedico.

F I N I S.

INDEX
CAPITVLORVM
QVÆ IN HOC ALCHY-
MISTÆ CHRISTIANI
opere, continentur.

- Alchymia Deum monstrat & indi-
cat natura opificem & Vnicum
creatorem per ipsammet natu-
ram. Caput I. pagina 1.*
- Alchymia supposita prius reuelatione
diuina, Filium Dei Patris
omnipotentis, Patrique aequalem ostendit per simi-
litudines & allegorias, que in sale sine Mercurio
mundi reperiuntur. Caput II. pag. 10.*
- Gestit Alchymia ostendere in diuinis Spiritum san-
ctum à Patre & Filio procedentem, per siccitatem
que est in Mercurio mundi. Caput III. pag. 14.*
- Essentia diuina unitas ex diuinarum personarum
pluralitate trina, aliquatenus explicatur per sub-
stantie unitatem Mercurij sine salis mundi.
Caput IIII. pag. 22.*
- Querit adhuc Alchymia essentia diuina unitatem,
personarumque diuinarum Trinitatem, per Mer-
curij unitatem trinam. Caput V. pag. 29.*
- Spiritus mundi dum corpus sibi figulat, mysterium
incarnati verbi quadantenus representat.
Caput VI. pag. 35.*

I N D E X.

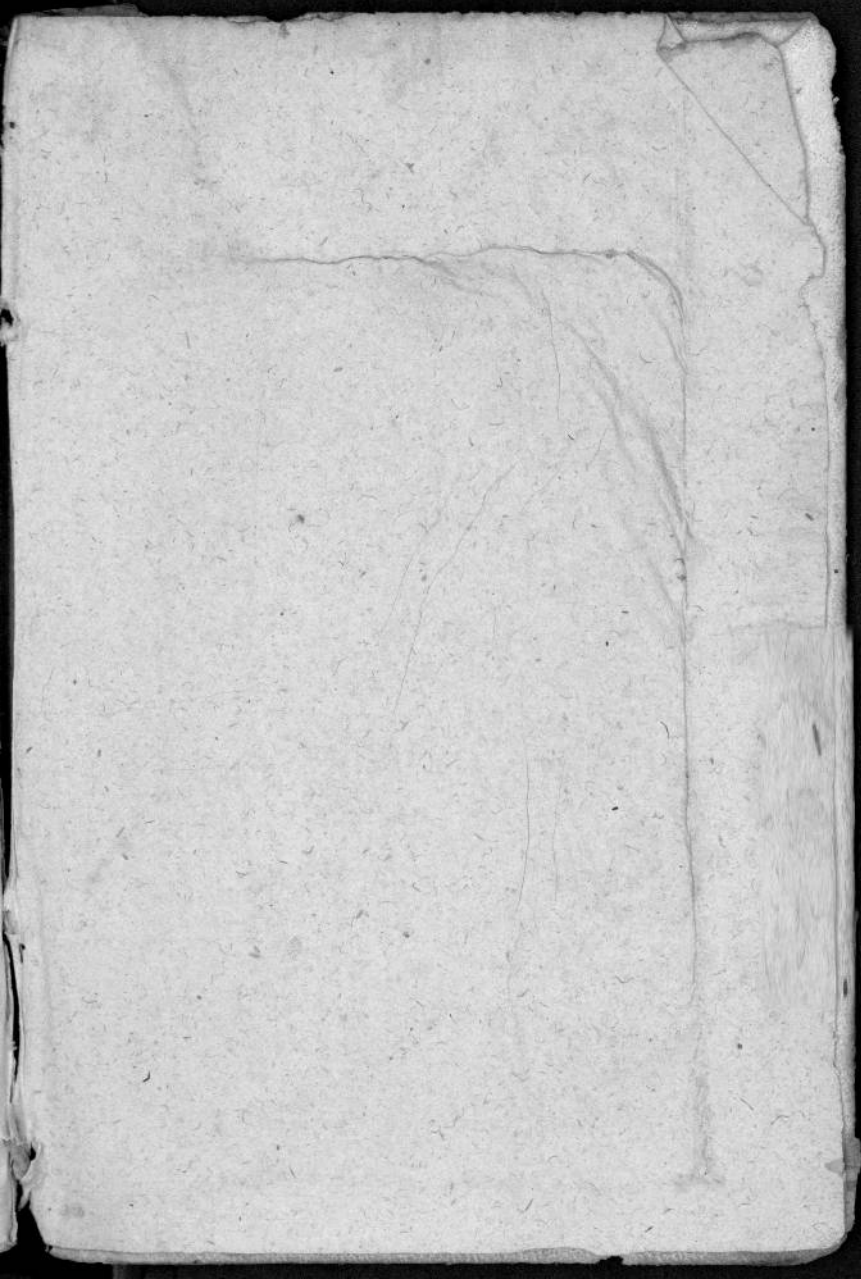
- Mors spiritus mundi, mortis Christi symbolum esse potest. Caput VII. pag. 45.*
- Resurrectio spiritus mundi, Christi Resurrectionem, allegoricè aliquatenus representat. Caput VIII. pag. 52.*
- Ascensio naturalis spiritus mundi caelum versus & fontem suum, Christi Ascensionis Patrem versus & verum suam fontem, figuram quandam exhibet. Caput IX. pag. 59.*
- Spiritus mundi è caelo descendens in terras ad vitam rerum sublunarium, Symbolum est quoddam Christi descendens in sacram Eucharistiam ad vitam fidelium omnium. Caput X. pag. 62.*
- Descensus spiritus mundi super mixta naturalia, aduentus spiritus sancti super Christi affectas figuram quandam representat. Caput XI. pag. 69.*
- In charactere spiritus mundi occultantur scientiarum naturalium omnium arcana. Cap. XII. pag. 73.*
- Character quo Deum figurabant antiqui scientias supernaturales complectitur. Caput XIII. pag. 85.*
- Demonès & cacodemonès dari in rerum natura creata, colligere licet ex natura ipsa sublunari Alchymia monstrante viam. Caput XIV. pag. 92.*
- Indagat & inuestigat Alchymia, ad quid homo creatus fuerit, & vndenam humane angustiae & calamitates ortum habuerint. Caput XV. pag. 103.*
- Vndenam mulier viro sociata fuerit Chymicè expeditur. Caput XVI. pag. 113.*
- Ex arbore scientiae boni & mali & fructu eius miranda multa Chymicè declaratur. Caput XVII. pag. 124.*
- Arbor vitae qualisnam in paradiso voluptatis fuerit Chymicè disquiritur. Caput XVIII. pag. 134.*

I N D E X.

- Paradisum coelestem, supremam beatitudinem, & quietam bonorum omnium colligit Alchymia, natura monstrante viam. Caput XIX. pag. 137.*
- Purgatorium ignem quo depurantur anima fidelium antequam caelo beentur, colligit Alchymia ex separatione puri ab impuro. Caput XX. pag. 142.*
- Alchymia exempla & figuras proponit quibus aeternum damnatorum tormentum & supplicium colligi potest. Caput XXI. pag. 148.*
- Animam humanam perennem & immortalem esse colligit Alchymia multis argumentis ex natura desumptis. Caput XXII. pag. 154.*
- Probos animi mores docet Alchymia, & rectam vite humane rationem. Caput XXIII. pag. 158.*
- Vndenam in natura visibili scaturijt rerum mutabilis ordo, mors & corruptio, ostendit Alchymia. Caput XXIV. pag. 166.*
- Ex operibus Chymicis & laboribus colligere possunt Christi affectu omnes, quonam pede virtutis via terenda sit, ut supremum perfectionis culmen pertingant. Caput XXV. pag. 170.*
- Aqua & ignis quibus vitur Alchymia ut mixta naturalia vindicet ab impuris & faeculentis mixtionis spurcitijs, sacribaptismatis in Ecclesia Catholica figuram & symbolum exhibent. Cap. XXVI. pag. 177.*
- Rerum purarum fixio in Chymicis Symbolum esse potest Sacramenti Confirmationis. Caput XXVII. pag. 186.*
- De Sacramento Eucharistia ac eius symbolis & figuris que apud Chymicos reperiuntur. Caput XXVIII. pag. 194.*
- Calcinatio Chymica symbolum esse potest Sacramenti*

INDEX.

- Pœnitentia. Caput XXIX. pag. 202.*
Olea Chymica possunt esse Symbolum Sacratissimi
Chrysmatis. Caput XXX. pag. 210.
Alchymista in natura possunt Presbyteros in Eccle-
sia representare, & scientia Chymica gradus, or-
dines sacros exhibere. Caput XXXI. pag. 215.
Coniunctio humidæ cum sicco apud Chymicos symbo-
lum esse potest Sacramenti Matrimonij, quod in
Ecclesia Romana reperitur. Cap. XXXII. p. 221.
Conclusio totius operis in qua datur ratio, cur author
diuina mysteria, Chymicis secretis & arcanis my-
sticè comparauerit. Caput vltimum. pag. 230.
Vbi explicatur enigma quod est in porta
ecclesiæ s. Petri in iherosolyma pag. 233.

Fabre Pierre

1/ Panchymia seu anatomia totius universi,
Petri Joannis Fabri, opus in quo de omnibus parte
in celo et sub celo sicut spagyricè tractatur, et
causas rerum omnium deus perquirunt, laudatur,
glorificatur ac benedicuntur.

Volosæ. apud Petrum Bosc 1646

3 vols in 12

2/ Hercules Chymicus Petri Joannis Fabri Doc.
medi ac philosophi monpelienis, Philo-chymici
Castrovidensensis, in quo peritissima, tum moralis
philosophie, tum chymicæ artis arcana,
Laboribus Herculis, apud antiquos tanquam velamine
obscuro obnata deteguntur, & omnia fiunt et clausa
omnia philo-chymica reserantur. -

Volosæ octogonum - apud Petrum Bosc bibliopolem
1634. in 8°

3/ Hypothecarum spagyricarum sive, pharmacopœa chymica
occultis naturæ arcana ex hermeticorum medicorum
sermone & promptè abeandè illicitata -

autho Petrus Joanne Fabri
Doct. med. ac. phil. - Volosæ

R. Bosc. 1628 - in 8°

4/ Hydrographum spagyricum, Petri Joannis
Fabri, Doct. med. Monpel. in quo de mira
fontium essentia, origine, & tractatur

Volosæ apud P. Bosc. 1639. - in 8°

1 cite p. Dubaut & Bernad - moy acad de scienc 1847.

2 " " " " " "

3 " " " " " "

4. Bibliothèque du collège de Doubs - Seul exempl. connu -
Doubs - Bernad

J. Fabre Inconnu et retrouvé p. le Dr. B. B.
par les titres susdits. Base
Ce catal se trouve: Liap. - bolon

- 1 Chirurgia spagyrica -
- 2 Palladium Chemicum -
- 3 Propugnaculum alchymic -
- 4 La Epistole - 1653

[Faint, mostly illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]